

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

32'nci Toplantı
22 Mayıs 2025 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşması esnasında yaşanan tartışmalara ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu'nun (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşması esnasında yaşanan tartışmalara ve milletvekillerinin birbirlerini üzecek, incitecek ifadelerden kaçınması gerektiğine ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşması sonrasında ek süre talep edilmesine ve herkese konuşma süreleriyle ilgili aynı uygulamayı yaptığına ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usulü, torba kanun yönteminin yasa yapma tekniği açısından uygun olup olmadığı, (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı hükümler içerip içermediği, tali komisyonlarda görüşülüp görüşülmemesi, etki analizi raporu ve madde gerekçeleri hakkında görüşme

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ve Kahramanmaraş Milletvekili Mevlüt Kurt ile 102 Milletvekilinin Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3119)

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, önceki toplantılarda milletvekillerine konuşmalarını tamamlamak üzere ek süre verildiğine, arkadaşlarının teklif kendi ihtisas komisyonlarında görüşülmediği için katkı sağlamak adına toplantıya katıldıklarına ve ek süre verilmesi konusunda bu kadar katı davranılmaması gerektiğine ilişkin açıklaması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

-----0-----

32'nci Toplantı

22 Mayıs 2025 Perşembe

-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.05'te açılarak beş oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,
Komisyonun bugünkü gündemine,

Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşması esnasında yaşanan tartışmalara,

Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu'nun (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşması esnasında yaşanan tartışmalara ve milletvekillerinin birbirlerini üzecek, incitecek ifadelerden kaçınması gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşması sonrasında ek süre talep edilmesine ve herkese konuşma süreleriyle ilgili aynı uygulamayı yaptığını, ilişkin açıklama yaptı.

Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usulü, torba kanun yönteminin yasa yapma tekniği açısından uygun olup olmadığı, (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı hükümler içerip içermediği, tali komisyonlarda görüşülüp görüşülmemesi, etki analizi raporu ve madde gerekçeleri hakkında görüşme yapıldı.

CHP milletvekillerinin, (2/3119) esas numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin Anayasa'nın 2, 7, 13, 48, 70 ve 128'inci maddelerine; 4'üncü maddesinin Anayasa'nın 2, 7, 13, 70 ve 128'inci maddelerine; 5'inci maddesinin Anayasa'nın 2'nci maddesine; 6'ncı maddesinin Anayasa'nın 130 ve 131'inci maddelerine; 7'nci maddesinin Anayasa'nın 130 ve 131'inci maddelerine; 9'uncu maddesinin Anayasa'nın 2, 7, 13, 70 ve 128'inci maddelerine; 10'uncu maddesinin Anayasa'nın 2, 7, 13, 70 ve 128'inci maddelerine; 12'nci maddesinin Anayasa'nın 7 ve 128'inci maddelerine; 16 ve 17'nci maddelerinin Anayasa'nın 127'nci maddesine; 28, 29 ve 30'uncu maddelerinin Anayasa'nın 2'nci maddesine; 31'inci maddesinin Anayasa'nın 127'nci maddesine aykırılığı dikkate alınarak Meclis İhtüzüğü'nün 38'inci maddesi gereğince gerekli işlemin yapılmasına ilişkin önergesi kabul edilmedi.

Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ve Kahramanmaraş Milletvekili Mevlüt Kurt ile 102 Milletvekilinin Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3119), tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli, önceki toplantılarda milletvekillerine konuşmalarını tamamlamak üzere ek süre verildiğine, arkadaşlarının teklif kendi ihtisas komisyonlarında görüşülmediği için katkı sağlamak adına toplantıya katıldıklarına ve ek süre verilmesi konusunda bu kadar katı davranılmaması gerektiğine ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 21.44'te son verildi.

22 Mayıs 2025 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 10.05
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın teklif sahipleri, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum, hayırlı sabahlar diliyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 32'nci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde (2/3119) esas numaralı, Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ve Kahramanmaraş Milletvekili Mevlüt Kurt ile 99 Milletvekilinin Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

Sayın Türelî, bürokrat arkadaşlarımız kendilerini tanıtsınlar, sonra size söz vereceğim.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Olur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Komisyonumuza kendinizi tanıttır lütfen.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, usul üzerine...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, buyurun.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usulü, torba kanun yönteminin yasa yapma tekniği açısından uygun olup olmadığı, (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırı hükümler içerip içermediği, tali komisyonlarda görüşülüp görüşülmemesi, etki analizi raporu ve madde gerekçeleri hakkında görüşme

RAHMÎ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlarımız ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Usul üzerine konuşuyoruz çünkü gerçekten bu kanun tekliflerinin -bakın, bu bize gelen 4'üncü paket- hepsi aynı konularla ilgili, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa Mahkemesi tarafından iptali üzerine. Daha ilk toplantıda, ilk kanun teklifi geldiği zaman söyledik, bir öneride bulunduk, dedik ki: "Eğer gerçekten böyle bir ihtiyaç varsa, bu düzenlemeler Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmişse bunları getirin, bir yasal çerçeveye kavuşturalım ama bunu yaparken bunları birlikte görüşelim; bu bir. İki: Bunlar sadece Plan ve Bütçe Komisyonunu ilgilendiren hususlar değil, bunların büyük bir kısmı diğer komisyonları ilgilendiriyor ve tali komisyon olarak değil, asli komisyon olarak bunlar ilgili komisyonlara gitsin, orada görüşülsün; ondan sonra gerekirse bir araya gelinsin, bunlar bir hafta içinde toparlansın ve iş bitsin." Ama öyle olmadı, önce 19 maddelik bir torba kanun teklifi geldi, sonra 29 madde, sonra 30 madde, sonra 35 madde; herhâlde bu sonuncusu diye konuşuyoruz ama bu şekilde bir görüşme sistematığı son derece yanlış.

Diğer taraftan, şimdi bakıyoruz buradaki maddelere, yürürlük ve yürütme hariç 29 maddesi 703 sayılı KHK'yle ilgili; 4 madde de Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçilirken Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kapatılıp Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına dönüştürülmesi vardı, şimdi onun tersine bir şeyle yeniden tekrar Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği kuruluyor, onunla ilgili. Burada şu anda bizim görüştüğümüz kanun teklifi de 4 tali komisyona sevk edilmiş, Anayasa Komisyonu... Değerli arkadaşlar, bakın, gelen 4 kanun teklifi de Anayasa Komisyonunu ilgilendiriyor çünkü sonuçta Anayasa iptalleri var burada, biraz sonra ayrıntısına gireceğim. İşleri Komisyonunu ilgilendiren 3 madde var, Millî Savunma Komisyonunu ilgilendiren 5 madde var, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunu ilgilendiren 6 madde var ve ben söyleyeyim, aynı zamanda Sağlık, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunu da burada ilgilendiriyor. Birçok komisyonun aslında burada görev alanı var ama oraya tali komisyon olarak sevk edilmemiş. Yani bu usul yanlış bir usul, defalarca bunu söylüyoruz ama aynı şekilde bunların hepsinin Plan ve Bütçe Komisyonuna gelmesi yanlış. Gerekirse Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olarak bir toplantı talep ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir araya gelelim ve Meclis Başkanlığıyla bir toplantı yapalım. Orada da aynı şekilde, bu şekildeki görüşme usulünün doğru olmadığıyla ilgili, bizim Plan ve Bütçe Komisyonu olarak elbette iş anlamında bir problemimiz yok ama daha etkili ve verimli çalışmak için bu şekildeki bir usulün doğru olmadığıyla ilgili isterseniz birlikte dilekçe yazalım. Bu konuda iktidar ve muhalefet bütün gruplara çağrıda bulunuyoruz.

Şimdi, işin başka bir tarafı var. Bakın, Anayasa Mahkemesi iptalleri iki konuyla ilgili: Bir, Yetki Kanunu kapsamında olmadığı için çünkü Anayasa değişikliğinin getirdiği teknik düzenlemeleri yapmak üzere bir yetki kanunu çıkarılmış; Yetki Kanunu'nun kapsamı o ama burada Yetki Kanunu'nun kapsamına girmeyen yani Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine

geçilmesiyle birlikte yapılması gereken teknik düzenlemelerin dışında olan maddelerle ilgili ve buradaki birçok madde de bununla ilgili. İkinci bir husus ise Anayasa mülga 91'e göre KHK'yle düzenlenemeyecek, kanunla düzenlenmesi gereken konuların KHK'yle düzenlenmesiyle ilgili. Anayasa Mahkemesi bu iki çerçeveye, bu iki temel esas üzerinden kararlarını vermiş ve şimdi buraya geliyor. Yani şimdi biz usul açısından diyoruz ki tamam, Anayasa Mahkemesi iptal etti, geldi, kanuni düzenleme yapıyoruz. İyi ama bunların, bu maddelerin birçoğu aynı zamanda Anayasa'ya aykırı. KHK çıkarken bunların Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmadı ve eğer okursanız Anayasa Mahkemesi kararını, bu bahsettiğim iki hususla ilgili iptal ediyor ve diğerlerine girmiyor. Orada söylüyor: "Diğer şu şu hususlarla ilgili inceleme yapmadım." Çünkü gerek yok, zaten bozdu. Şimdi bizim burada yapmamız gereken, bunların Anayasa'ya da uygun olup olmadığı konusunda gerekli bir çalışmayı yürütmektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın Sayın Türel.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bu konuda, burada, sonuçta tabii ki Anayasa'ya gene aykırılık önergemiz olacak ama oylanacak. Hâlbuki bunun bir biçimde buradaki Komisyon çerçevesinde, Komisyon uzmanlarıyla -bizler de katılabiliriz- tartışılmasına ihtiyaç var çünkü İç Tüzük bunu söylüyor.

Şimdi, bakın, 14 madde Anayasa'ya aykırı; burada gelen 35 maddenin 14'ü Anayasa'ya aykırı. 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 16, 17, 28, 29, 30 ve 31'inci maddelerin Anayasa'ya aykırılıkları söz konusu. E, biz ne yapacağız o zaman? Yani biz şimdi - Anayasa Mahkemesi bu iki hususla ilgili olarak iptal etti- buraya getirdik, yasal çerçeveye kavuşturduk ama Anayasa'ya uydurmadık arkadaşlar. Hangi konularda? Bir kere, Cumhurbaşkanına verilen yetkiler var; kanunla yapılması gereken işlerin bir kısmı Cumhurbaşkanının takdirine bırakılmış, hâlbuki onların ilgili kanunları var. İki, Cumhurbaşkanının yetkileri belirsiz ve aşırı geniş yetkiler verilmiş Cumhurbaşkanına. Bunu hep söylüyoruz, bize gelen bütün kanun tekliflerinde hemen hemen aynı husus var. Üç, Anayasa'da düzenlenen konular ile Cumhurbaşkanına verilen yetkiler arasında uyumsuzluk var. Yani burada Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nda düzenlenmesi gereken hususların Cumhurbaşkanının takdirine bırakılması, bu konuda Cumhurbaşkanına yetki verilmesi; üniversitelerle ilgili maddeler; belediyelerle ilgili maddeler; gene Cumhurbaşkanına belediye açma, kapatma yetkileri veriliyor; anonim şirket kurulması var; KİT'lerle ilgili ekonomik sosyal konsey... Bakın, bunların hepsinde Anayasa'ya aykırılık var. Yani Yetki Kanunu kapsamında olmaması ya da kanunla düzenlenmesi gereken konuların KHK'yle düzenlenmesi; tamam, bu iki husus önümüze geldi ama bunları yapmamız gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Zaten buradaki problem şu: Bu 2018 yılında çıktı, 2023'ün sonunda iptal edildi yani baktığınız zaman beş-beş buçuk yıllık bir gecikme var. Ondan sonra -2025 Hazirana kadar süre verilmişti- o bir buçuk yıl içinde de hiçbir çalışma yapılmamış, son bir aya bütün çalışmaların hepsi getirilmiş, yığılmış. Böyle bir çalışma sistemi içindeyiz. Yani bu açıdan Anayasa'ya aykırılıkları konuşacağız, maddelerle ilgili olarak da konuşacağız ama gerçekten burada bu şekilde yaptığımız yani sadece Anayasa Mahkemesi kararını usul yönünden yerine getirme yani bunu bir kanuni çerçeveye getirme konusu son derece yetersiz bir konu. Dediğim gibi, Anayasa'ya aykırılıkları ortadan kaldırmıyor ve aslında buradaki görüşmelere de ciddi anlamda gölge düşürüyor.

Maddelerle ilgili geldiği zaman da hem genelde, geneli üzerinde hem de maddelerde bunları söyleyeceğiz.

Tekrar belirtmek istiyorum: Gerçekten de hem Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usulünün düzenlenmesi aslı komisyon, tali komisyon konusunda hem de Anayasa'ya aykırılıklar konusunda Komisyonumuzun inisiyatif alması ve bu konuda gerekli çalışmayı yapması gerektiğini düşünüyoruz. Bu konuda her tür desteği vermeye hazır olduğumuzu ifade ediyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, herkese günaydın.

Şimdi, ben de usulle ilgili olarak... Bir defa, tabii, 2018'de bu düzenlemeler yapıldı; şu anda görüştüğümüz son 4 torbadaki düzenlemeler 2018'de yapıldı ve bunların yani 703'ün önemli bir kısmı iptal edildi. Bunun anlamı esas itibarıyla şu: Sistem değişikliğine ilişkin birçok husus aslında Anayasa'ya aykırı bir şekilde, hukuksuz bir şekilde bugüne kadar sürdürüldü yani 2018'den bugüne kadar yapılan işlerin tamamında hukuki açıdan ciddi bir problem vardı. O gün bu yapılırken bunun bilmemesi mümkün değildi, bu yapıldı. İşte, Anayasa Mahkemesindeki iptal sürecinin uzun sürmesinden kaynaklı bir durum. Şimdi, bu birinci husus.

Tabii, yine, Meclisin anayasal işlevini yerine getirememesi gibi bir olayla karşı karşıyayız. Söylemekten usandık ama bu torba yasa meselesi hakikaten bu sefer artık çok çarpıcı hâle gelmeye başladı. Yani özellikle şu son 4 torbada, bu 703 iptalleriyle ilgili 4 torbada... Ya, biz burada nükleeri görüştük yani biz Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olarak bu konuda uzman olabilir miyiz? Bir Enerji Komisyonumuz var. Bugün biz burada, işte, Millî Eğitim Komisyonunu ilgilendiren YÖK'le ilgili hususları görüşeceğiz. Ne var başka? İşte, çalışmayla ilgili hususları görüşeceğiz veya millî güvenlikle ilgili, TSK'yle ilgili, Jandarmayla ilgili, Sahil Güvenlik Komutanlığıyla ilgili maddeler var. Yahu, biz bunların uzmanı falan değiliz ki. "Millî Güvenlik Komisyonu" diye bir Komisyonumuz var, bunların orada görüşülmesi lazım yani bunlar her defasında buraya geliyor. Biz bunu dediğimizde arkadaşlar "Ya, işte, bunların bir mali boyutu var, ondan dolayı Plan ve Bütçe Komisyonuna geliyor." diyorlar. E, bakıyorsunuz, arkadaşlar, şu etki analizi herkesin elinde var -33 madde miydi- hepsinde "Mali etki yoktur." diyor ya; bir tanesinde "Mali etki var." dememiş. Şimdi şu çelişkiyi görüyor musunuz? Hani, bunların hepsi mali etkilerinden dolayı Plan ve Bütçe Komisyonuna geliyorsa eğer o zaman şu etki analizinde bir mali etki gösterin bize. Her biriyle ilgili "Mali etkisi bulunmamaktadır, mali etkisi bulunmamaktadır, mali etkisi..." E, niye geliyor bana o zaman Millî Eğitim Komisyonu ile ilgili iş, niye geliyor Millî Güvenlik Komisyonu ile ilgili iş bize arkadaşlar; üstelik mali etkisi de yoksa ya? Yani böyle bir çelişki olabilir mi, bunu nasıl kabul ediyorsunuz? Ya, artık usandık yani hakikaten usandık, böyle bir şey olmaz!

Bakın, çalışmakla ilgili problem yok ama o tarafta Millî Güvenlik Komisyonunda arkadaşlar karar alıyorlar, "Bu niye bize gelmiyor? Bize gelsin." diye imza topluyorlar; oraya gönderilmiyor, iş buraya geliyor. Yani, tamam, biz yine görüşelim, eğer esas komisyon biz olacaksak görüşelim -tali komisyon veya esas komisyon ne olaksa- ama sağlıklı bir iş yapmak istiyorsak bunu bizim dışımızda birilerinin de görüşmesi lazım. Ha, işi oldubittiye getirmek, yeniden hukuksuzluklar içerisinde bir yasa geçirmek istiyorsanız zaten onu yapıyorsunuz; aleni bir şekilde Anayasa'ya aykırı maddeleri biz burada bas bas bağırarak, onların hepsini geçirdiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, bir saniye...

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Onlar yine iptal edilecek, bunu da herkes biliyor. Değil mi yani? "Niye okuma." falan diyorlar da niyet okuma falan değil. HSK'yle ilgili maddeyi hatırlayın arkadaşlar, Anayasa "HSK'nin tabi üyesi müsteşardır." diyor; burada müsteşar atamış gibi bir madde geçiriyoruz, müsteşarlığı kuruyoruz, o müsteşarlıkla ilgili hiçbir şey kurmuyoruz. E, geçici maddeyle diyoruz ki: "Bakan Yardımcısı müsteşara vekâlet eder -daha doğrusu- müsteşar atanıncaya kadar Bakan Yardımcısı o görevi sürdürür." Ya, Anayasa Mahkemesinin açıkça söylediği bir ünvan var, biz gidiyoruz başka bir ünvana... Anayasa'ya aykırı bir şekilde burada bir kanun geçti. E, bu yine iptal edilecek; bunun gibi birçok madde var.

Dolayısıyla, yapacağımız işin memlekete bir faydasının olmasında fayda var. Bugün Türkiye'nin yaşadığı sıkıntılar Türkiye'nin hukuk dışına çıkmasından kaynaklanıyor, özellikle ekonomik sıkıntılar açısından söylüyorum. Ya, hukuka dönmekten başka yapılacak bir yol yok.

Şimdi, diğer bir husus... Sayın Başkan, Allah aşkına, bu dokümanlardaki şu madde gerekçelerini bir okuyun. Hepsinin gerekçesi ne? "Anayasa Mahkemesi iptali nedeniyle yapılmıştır." Bir defa, böyle bir gerekçe olmaz da niye iptal etti, nasıl oldu, onun yazılması lazım. Arkadaşlar, bir de Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği şey KHK, orada KHK'yi iptal ediyor. Yani biz aslında önceki kanunu... Ne yapıyor şimdi? Bir kanun var, o kanunu 703 değiştirmiş veya tamamen ortadan kaldırmış; Anayasa Mahkemesi de bunu hukuka aykırı bulmuş, bunu iptal etmiş ve "Yeni bir kanuni düzenleme yap." diyor. Dolayısıyla, bakın, bizim hem karşılaştırmalı metinde hem etki analizinde hem de gerekçede "benchmark" olarak almamız gereken şey 703 değil, 703'ten önceki düzenleme neyse onunla mukayese etmemiz lazım ki sağlıklı bir iş yapalım burada. Yani, bakın, hem etki analizinde hem gerekçede hem de Komisyon uzmanlarının hazırladığı karşılaştırmalı metinde bunun yapılması lazım. Eğer bir şeyi anlamak istiyorsak... Ha, biz bunu kendimiz iyi kötü yapmaya çalışıyoruz ama özellikle iktidar milletvekillerinin de buna ihtiyacı var. Bu çalışmayı eğer uzmanlarına, kendi danışmanlarına, kendi gruplarına yaptırmıyorlarsa... Buna sizin de ihtiyacınız var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Amacımız burada doğru bir şey yapmaksa bu konuda -bunlar gelecektir daha mutlaka ama- bundan sonrakilerde biraz daha dikkatli olmakta fayda var. Bir kısım meseleleri, esasa ilişkin hususları da söyleyeceğim.

Sayın Başkanım, bu dediğimiz işlere, idarede bakanlıklar da hem gerekçeyi hazırlarken hem mali etki meselelerini hazırlarken... Yani mali etkide şimdi 703'ü alıyorsunuz ama 703, idarenin bir tasarrufu, zaten Anayasa'ya aykırı bir şekilde yapılmış. Dolayısıyla, ben mali etkiyi yani önceki kanuni düzenlemeye göre bugünkü yapılacak olan kanuni düzenlemenin etkisi neyse onu görmek durumundayım; mali etki dediğimiz bu ama bu yok. Dolayısıyla zaten yürürlükteydi, mali etki sıfırdır gibi bir şeyle meseleye yaklaşmak yanlış oluyor, hepimizi yanıltır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Çok Değerli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım, kanun teklifi sahipleri, Bakan Yardımcılarımız, bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu usul tartışmasını her torba kanunda yapıyoruz. Torba kanun, temel kanunda yavaşlayan bir bölüm olduğunda veya ihtiyaç hâlinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin zaman zaman kullandığı bir usul. İç Tüzük'ten alınıyor bu yetki, biz de devamlı kullanılmasının uygun olmadığını her zaman söylüyoruz ama böyle sıkışık dönemlerde torba kanun yoluyla hızlandırılarak görüşülmesi ve Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi icap edebiliyor. Geriye doğru da baktım ben, bu her dönemde de kullanılmış bir İç Tüzük yetkisi. Bu konuda Başkanımızın tutumunda bir yanlışlık olmadığını düşünüyorum.

Kanunun içeriği açısından, maddelerin içeriği açısından dün Genel Kurulda Aşkın Bey'le de arkadaşlarla da ayaküstü konuştuk; biz de inceliyoruz, tartışıyoruz. Arkadaşlarımızla yaptığımız müzakerelerde de 3 maddenin geri çekilmesinin uygun olduğunu düşündük; 4, 9 ve 10'uncu maddelerin...

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - 3'üncü madde de sıkıntılı gözüküyor.

ORHAN ERDEM (Konya) - ...önerge verilerek, çekilerek tekrar değerlendirilmesi noktasında böyle bir çalışma yaptık. İnşallah, Başkanım, bu konuda biz önergelerimizi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Takdir Komisyonun.

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ediyoruz, Komisyon olarak o takdimimizi kullanacağız.

Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani AK PARTİ Grubu olarak çekiyorsunuz değil mi?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Evet, AK PARTİ Grubu olarak önerge vereceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, teşekkür ediyorum.

Eleştirilerinizi ve diğer bütün görüşleri dikkatle dinledim. Eleştirilerinizi olabildiğince yanıt vermeye çalışıyorum, bunu da takdirlerinize sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, tali komisyonların görüşemeyeceğine dair yazılar elimize ulaşmıştır.

Uygun görürseniz teklif sahibine teklifini açıklamak üzere söz veriyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım, o yazıların kopyasını almak mümkün mü?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Veririm size.

ERHAN USTA (Samsun) - Bize gönderebilir misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tabii, gönderirim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - 4'ünden de geldi mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 4'ünden de geldi, hepsi elimde. Bana güvenmiyor musunuz?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Acaba neden, iş yükünden mi görüşmüyorlar; onu merak etti herhâlde Sayın Usta.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yazıları size verebilirim, problem yok.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ve Kahramanmaraş Milletvekili Mevlüt Kurt ile 102 Milletvekilinin Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3119) ¹

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oğuz, buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok Değerli Başkanı, Kıymetli Komisyon üyelerimiz, Sayın Bakan Yardımcılarım, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın saygıdeğer temsilcileri; öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Kahramanmaraş Milletvekilimiz Sayın Mevlüt Kurt ve Uşak Milletvekilimiz Sayın İsmail Güneş'le birlikte ilk imza sahibi olduğumuz (2/3119) sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'mizi sizlere sunmak üzere huzurlarınızda bulunuyoruz.

Bu kanun teklifi, esas itibarıyla, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen bazı hükümlerin iptal gerekçeleri gözetilerek kanunla yeniden düzenlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Hatırlayacağınız üzere söz konusu iptallerin büyük bölümü 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle yapılan düzenlemelerin 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamı dışında kaldığı ve bu nedenle Anayasa'nın mülga 91'inci maddesine aykırı olduğu gerekçelerine dayanmaktadır. Bu çerçevede teklif, yeni bir uygulama başlatmak ya da yeni bir kamu politikası üretmekten ziyade mevcut ve hâlihazırda yürütülmekte olan kamu hizmetlerinin dayanağını açık ve net bir şekilde kanun zeminine oturtmayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle teklif, teknik nitelikli, hukuki güvenlik ilkesini önceleyen, yürütme organının faaliyet alanlarını hukuki çerçeveye kavuşturan ve idarenin sürekliliğini garanti altına alan bir metindir. Toplam 35 maddeden oluşan teklifin bir bölümü idari düzenlemelerle ilgili olmak üzere teşkilat isimlerinin güncellenmesi, Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilen idari yetkilerin kanunla yeniden ihdası, personel rejimine ilişkin düzenlemeler ve yerel yönetimlerin kuruluş ve kaldırılış süreçleri gibi başlıklara da odaklanmaktadır.

Müsaadenizle, öne çıkan birkaç maddeye kısaca değinmek istiyorum.

1'inci, 11'inci, 27'nci ve 32'nci maddelerde, gördüğünüz üzere, Cumhurbaşkanlığı teşkilat yapısında yapılan değişikliğe uygun olarak "Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği" ibaresi işlenmektedir. Sadece ibare güncellemesi olup herhangi bir mali yük getirmemektedir. Biraz önce Sayın Usta da bu konuya değindi.

Yine, diğer bir maddede Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği 7258 sayılı Kanun'daki düzenleme yeniden, bu kez kanunla yapılmakta ve Spor Toto bayilik sisteminin denetim ve gözetimiyle ilgili yetkiler netleştirilmektedir.

Diğer bir maddede TSK personelinin rütbe bekleme süreleri gibi durumlarda yapılacak işlemler Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda kanuni güvence altına alınmaktadır. TSK'nin etkinliği, disiplinini sürdürebilmesi ve hızlı, etkili karar mekanizmalarına sahip olmasına bağlıdır. Bu bağlamda, bekleme sürelerinin esnek şekilde yönetilebilmesi önem arz etmektedir.

5'inci maddemizde insani amaçlı mayın temizliği faaliyetlerinde kullanılacak olan ekipmanların yurt dışından vergisiz temin edilebilmesinin önü açılmaktadır. Bu kapsamda, Ottawa Sözleşmesi uyarınca ülkemizin taahhütleri yerine getirilirken gümrük muafiyetinin devamı operasyonel kolaylık sağlamaktadır.

6, 7 ve 8'inci maddelerde ise Yükseköğretim Kurulunun yapısı, rektör atamaları, yabancı uyruklu öğretim elemanlarına ilişkin düzenlemeler kanunla yeniden tesis edilmekte; yükseköğretimde yönetim ve uluslararası hedeflerimizi desteklemektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; teklifte, ayrıca, yerel yönetimlerle ilgili de farklı düzenlemeler yer almaktadır. 16, 17 ve 18'inci maddelerde belediye ve köy tüzel kişiliklerinin kurulması ve kaldırılmasına ilişkin süreçleri yeniden tanımlanmakta, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulma ve kaldırılma imkânları Anayasa'nın 123'üncü maddesine uygun şekilde kanuni temelli hâle getirilmektedir. Bu değişikliklerle birlikte 90 belde belediyesinin durumunun da yine Anayasa'ya uygun şekilde yeniden değerlendirilmesi imkânı sağlanmaktadır.

Teklifte yer alan birçok düzenlemede, örneğin Ticaret Bakanlığı döner sermaye işletmesine dair 30'uncu maddede; yine kamu iktisadi teşebbüslerinin anonim şirket olarak kurulabilmesine ilişkin 28 ve 29'uncu maddelerde; yine Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı gelirlerine ilişkin 24'üncü ve 25'inci maddelerde de mevcut uygulamayı kanuni çerçeveye oturtmayı amaçlamakta, uygulamada bir boşluk bırakmamakta ve ek mali yük oluşturmamaktadır.

Görüldüğü üzere, bu teklifin temel karakteri, yeni haklar veya yükümlülükler getirmekten ziyade mevcut yapının hukuka uygun hale getirilmesini sağlamak, Anayasa Mahkemesi kararlarına uyum sağlamak ve idari işleyişin sürekliliğini temin etmektir. Bu yönüyle teklif, hem hukuki hem idari hem de mali açıdan rasyonel ve gereklidir. Anayasal dengeyi gözeten, idari işleyişi

¹ (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

düzenleyen ve mali sorumluluğu esas alan bir metin olması da kanun teklifimizin yönetim kalitesini ve idari etkinliği artıracığına inanıyor, sizleri bu kapsamda destek vermeye davet ediyorum.

Teklifin hazırlanmasında emeği geçen tüm kurumlara, katkı veren milletvekillerimize ve ilgili bürokratlara teşekkür ediyor, kanun teklifimizin ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum, hayırlı sabahlar diliyorum.

İlk olarak sözcülerden başlayacağız.

Sayın Türelî, buyurun lütfen.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tali komisyonlardan gelen yazıları gördük, hepsi de diyor ki: "TBMM İçtüzüğü'nün 37'nci maddesinde öngörülen süre içinde Komisyonumuzda görüşülmesi planlanmamaktadır, öngörülmemektedir." Şimdi, 16'sında, 16 Mayıs'ta asli ve tali komisyona sevk edilmiş, bugün ayın 22'si, altı gün olmuş, İç Tüzük 37 diyor ki: "Başkanlıkça esas komisyon dışında, tali komisyonlara da havale edilmiş olan bir konu bu komisyonlarca on gün içinde sonuçlandırılır." Daha on günlük süre dolmamış, daha dört gün var. "Bu süre Başkanlıkça kısaltılabileceği gibi, komisyonun müracaatı hâlinde en çok on gün daha uzatılabilir." Yani on günlük bir süre var tali komisyon için, ayrıca isterse yirmi güne kadar çıkıyor, daha altı gün oldu. Yani, bakın, buradaki iş eğer prosedürü uydurmaksa, kılıfına uydurmaksa kılıfına uymuş bu iş ama bu değil yani bu gayriciddi bir iş yani böyle olmaz, yakışmıyor, Türkiye Büyük Millet Meclisine yakışmıyor, o komisyonlara yakışmıyor. Nedir? Çok ağır bir iş yükü olur, anlaşılabilir. Böyle bir şey yok, komisyonlar toplanmıyor. Millî Savunma Komisyonundaki arkadaşlarımız Komisyonun toplanmasıyla ilgili talepte bulundular, Komisyon toplanmadı. Yani böyle olmaz ve biz böyle devam ederiz bu şekilde, Plan ve Bütçe Komisyonunun görev alanına girmeyen konuları burada Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşmek zorunda kalırız. Bakın, birçok arkadaşımız buraya diğer komisyonlardan geldiler çünkü komisyonlarını ilgilendiren konularda -önemli konular onlar- burada görüşlerini belirtecekler. Hâlbuki kendi tali komisyonlarında, uzmanlık, ihtisas komisyonunda konuşulurdu bunlar. Meclis İçtüzüğü çok açık ve net, çok güzel düzenlenmiş, ihtisaslaşma üzerine kurulu, komisyonların görev alanları farklı ve milletvekilleri seçilirken o görev alanlarına, ilgi, bilgi alanlarına göre, mesleki birikimlerine göre o komisyonlara seçiliyor. Niye toplanmıyor o komisyonlar? Yani bunu anlamış değiliz. Dediğim gibi yani burada iş prosedüre uydurulmuş ama bunu son derece gayriciddi ve yakışıksız buluyoruz.

Diğer taraftan, usulle ilgili... Usul geçti, esasla ilgili bir şeyler söylemek istiyorum. Tabii, Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nu ilgilendiren maddeler vardı, bu 3 maddenin çekilmiş olmasını olumlu karşılıyoruz. Bizim de talebimiz o yöneydi. 3'üncü maddenin de gene aynı şekilde, bu subayların terfi bekleme sürelerinin uzatılması ve kısaltılmasıyla ilgili, orada da gene Cumhurbaşkanına yetki veriliyor. Bunu doğru bulmuyoruz çünkü sonuç itibarıyla Türk Silahlı Kuvvetlerinin Personel Kanunu çok açık, orada birtakım hususlar, usuller sayılmış. Neye göre bu süreyi uzatıyorsunuz ya da neye göre kısaltıyorsunuz, onun hepsinin gerekçeleri var. Cumhurbaşkanına bu yetkiyi veriyorsunuz, bir gerekçe yok ortada. Neye göre uzattı, neye göre kısalttı, bunu söylemek zorunda bile değil. Yani bakın, kanunlar çok açık ve nettir, orada özellikle böyle bir disiplin, suç, herhangi bir biçimde cezayı ilgilendiren bir kısım hususlar -ki burada da öyle anlaşılıyor, bazen tabii, kadrosuzluk başka nedenler de olabilir- orada hepsi ilgili maddelerde tanımlanır. Yani burada Cumhurbaşkanına bu verilen yetki, ki bu çekilen maddelerde de gene aynı şekilde, subayların ihraç yetkilerinin verilmesini anlamadık. Yani ilginç olan bir teğmen rütbesinden albay rütbesine kadar subayları ilgilendiren konular var. Yani ne var, bir sıkıntı mı var? Bunun bizim önümüze gelmiş olması bizde bir soru işareti uyandırıyor. Ne oluyor, neden birdenbire böyle bir şey söz konusu geldi? Var zaten, Personel Kanunu'nda çok açık ve net olarak ihraç şeyleri, onların hepsi tanımlanmış, sicil, sicil amirlerinin vereceği sicil, yetersizlik, bunların hepsi tanımlanıyor orada ama orada bir madde konmuş, o maddeye göre Cumhurbaşkanına yetki veriliyor. Bunu doğru bulmadığımızı ifade etmek istiyorum.

Belediyelerle ilgili bir kısım maddeler var, tabii, maddeler gelince de çok açık ve net olarak bunları yeniden değerlendireceğiz. Anayasa Mahkemesinin bozma kararı Anayasa madde 123'e göre olmuş, 123 diyor ki: "Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur." Cumhurbaşkanlığı kararıyla kurulmuş buradaki şeyde, 703'te, iptalde, şimdi o Cumhurbaşkanlığı kararını ortadan kaldırıyor, "Ya kanunla ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle." diyor. Ama bakın, burada başka bir sıkıntı var, o da şu: Buradaki Anayasa 123'üncü madde ile Anayasa'daki 127'nci madde çelişkili, ciddi bir sıkıntı var Anayasa'da. Bakın, 127'nci maddenin ikinci fıkrasını okuyayım size: "Mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir." "Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir." demiyor. Bizim hep eleştirdiğimiz konulardan biri de bu yani Türkiye'deki bugün mevcut kamu mevzuat sistemiyle delik deşik ettik. Bazı şeyler kanunla düzenlenmiş, bakıyorsunuz, aynı kanun içinde, bazıları kanun hükmünde kararnameyle, bazıları da Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle. Bu şekilde böyle dağınık, parçalı, kaotik bir yapı oluşmuş. Bunu son derece yanlış buluyoruz ve o yüzden de torba yasalara karşı olmamızın gerekçelerinden biri de o, kod kanun olarak görüşülsün diyoruz, ilgili kanun gelsin, ilgili komisyonuna gitsin. Örneğin, işte buradaki İçişleri Komisyonuna gider, İçişleri Komisyonunda ilgili yasa görüşülür, gerekli birtakım düzenlemeler zamana göre ihtiyaç olabilir, çıkmış olabilir, yeniden farklı biçimde düzenlenmesi gereken konular olabilir, onlar gelir, orada düzenlenir. Doğru olan sistem kod kanun sistemi, torba kanun yanlış bir sistem. Biraz önce Sayın Erdem söyledi, "Belli zamanlarda torba kanun kullanıyoruz." dedi ama artık son dönemde torba kanun kural hâline geldi yani torba dışında böyle bir kod kanun gelse seviniyoruz, diyoruz ki: "Ne güzel, bak, bir kanun yapma sistematığına uygun olarak arkadaşlar bir kanunu bütünlüğü içinde göndermiş." O yüzden, bakın, bu çelişki ciddi bir çelişki yani buna göre baktığımız zaman, işte Anayasa'nın, buradaki bu Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçilmesiyle birlikte yaratılan sistemin de kendi içinde ne kadar ciddi çelişkiler içerdiğini gösteriyor, başka başka çelişkiler de var. Anayasa'da Cumhurbaşkanının yemini hâlâ eski yemin. "Devletin başı olarak devlet organlarının uyum içinde çalışmasını gözeteyeceğime" sonra bir kısım ifadeler var ve en sonunda da "Görevimi tarafsızlık içinde yapacağıma yemin ederim." diyor ama aynı Cumhurbaşkanı bir siyasi partinin genel başkanı yani bunun gibi Anayasa içinde çok ciddi sıkıntılar var. Bu şekilde doğru dürüst tartışmadan bir Anayasa değişikliği yapıldı, bakın, önümüze bugün her gün ciddi sıkıntılar geliyor ve biz bu sıkıntılarla uğraşmak zorunda kalıyoruz. İşte, bir tanesi de bu 123 ve 127.

Ekonomik ve Sosyal Konsey, çok önemli bir konu. En son ne zaman toplanmış? Şubat 2009'da. Şubat 2009'dan beri Ekonomik ve Sosyal Konsey toplanmıyor. Ben 24'üncü Dönem milletvekilliği dönemimde bu konuyla ilgili defalarca hem bütçe zamanlarında hem de onun dışında soru önergeleriyle, kanun teklifleriyle bu konuyu gündeme getirdim, toplanmıyor. En son, bu dönem seçildikten sonra yeniden tekrar Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'a bir soru yönelttim, orada da gene neden toplanmadığını, bunun önemli bir istişare, uzlaşma mekanizması olduğunu söyledim. İşte, aynı zamanda o da kendisinden gelen cevapta "Zaten On İkinci Kalkınma Planı'nda da bu konu var. Bu konuda işte bunu yapacağız." gibi bir ifade var ama üzerinden bir buçuk yıl, neredeyse iki yıl geçiyor, gene ortada hiçbir şey yok. Bu, önemli bir konu yani sonuç itibarıyla orada değişik toplumsal kesimler, işçi kesimi, işveren kesimi bir araya gelir, bir şeyler, Türkiye'nin sorunları konuşulur. Başka birtakım, elbette var olan birtakım başka sosyal diyalog mekanizmaları vardır, istişare mekanizmaları vardır ama hiçbirisi Ekonomik ve Sosyal Konseyin yerini tutmaz ve Ekonomik ve Sosyal Konsey aynı zamanda anayasal bir kurum. Madde 166 -2010 ve 2017 değişiklikleri var- diyor ki: "Ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında Cumhurbaşkanına istişari nitelikte görüş bildirmek amacıyla Ekonomik ve Sosyal Konsey kurulur. Ekonomik ve Sosyal Konseyin kuruluş ve işleyişi kanunla düzenlenir." Şimdi, burada kanunla düzenleniyor ama nasıl düzenleniyor biliyor musunuz? O konudaki hem Ekonomik ve Sosyal Konseyin üyelerinin kimler olacağı hem de çalışma usul ve esasları Cumhurbaşkanı tarafından belirleniyor. İyi de arkadaşlar, kanunla belirlemek bu değil, kanun yapıp da "Cumhurbaşkanı belirler." dediğiniz zaman kanunla belirlemiş olmuyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bakın, hukuk nosyonu olan kişilerin hepsi bu konuyu çok açık ve net olarak ortaya koyar. Kanunda sonuç itibarıyla söylersiniz "Şu, şu, şu kurumlar" diye sayarsınız. Çalışma usul ve esasları, hangi aralıklarla toplanır, bunlar belirlenir. Niye bu konudaki yetkiler Cumhurbaşkanında? Yani bunu anlayamıyoruz.

Yasamanın yapması gereken... Bakın, yasama yapma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisinde, bu konu Anayasa'da çok açık ve net, yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisinin, devredilmez. Yani kanun yapıyorsunuz, yine usulü, prosedürü tutturuyorsunuz, kanunla düzenledik ama nasıl düzenlediniz? Bütün yetkileri Cumhurbaşkanına veren kanunla düzenlediniz. Bravo yani böyle bir çalışma sistemiği olmaz.

Üniversitelerle ilgili maddeler var, YÖK'le ilgili, rektörlerle ilgili. Bir kere şu mantığı düşünmek lazım yani üniversitelerin özerkliği konusu önemli bir konu. Özerklik konusu her konuda kendi kararlarını vermeleri anlamında değil. Yani burada bir şeyleri oluştururken bir taraftan tabii ki bir pozitif anlamda hukuk yapıyoruz, hukukçu gibi çalışıyoruz ama aynı zamanda ideal hukuk, ne olması gerektiği üzerine konuşuyoruz, sadece kanun yapma değil ve oraya da baktığınız zaman Türkiye bir hukuk devleti. Madde 2 çok açık ve net, hukuk devletinde her şey kurallara göre işlemeli ve aynı zamanda da "demokratik, laik, sosyal, hukuk devleti" diyor, demokratik bir devlet. Demokratik devlet de var olan kurumların hepsinin kendilerinden bekleneni kendi alanlarında en iyi şekilde yerine getirebilmeleri demek. Bu anlamda baktığımız zaman bugünkü var olan üniversite sisteminin, gene buradaki bütün belirlemelerin, atamaların hepsinin Cumhurbaşkanı tarafından yapılmasını doğru bulmuyoruz. Yani bu kadar çok yetkinin Cumhurbaşkanında, bir tek adam sisteminde olması yanlış.

"Tek adam sistemi" diye söylüyoruz bunu, dediğimiz zaman "Yok, tek adam sistemi değil." gibi bir kısım eleştiriler geliyor. Bu sistem tek adam sistemi. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir sistem yok. Başkanlık sisteminin uygulandığı ülkelerde -ki en eski uygulandığı Amerika Birleşik Devletleri'nde de çok açık ve nettir- yasama ve yürütme arasındaki ilişki nettir. İkisinin de birbiri üzerinde denge ve denetleme mekanizması vardır. Bizim hangi denge ve hangi denetleme mekanizmamız var yürütme üzerinde? Soruyorum arkadaşlar. Mesela, bakın, bir tanesi bütçe hakkıydı. Sonuç itibarıyla bütçeleri reddedebilme hakkı yok muydu? Var mı şu anda?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Var.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yok.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Niye yok?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Niye? Yeniden değerlendirme oranı kadar artıyor reddettiği herhangi bir...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ama bir şey yapmazsan öyle.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir şey yapmazsan değil, yapmadığınızı varsayın.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yapmaz mı?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yahu, arkadaşlar, yapmayın. Bakın, bu, eskiden yıllarca biz, bu böyle değil... En son bu şekilde bu Anayasa değişikliğiyle geldi. Bütçelerin reddedildiği zaman o ülkede hükümetlerin düştüğünü...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, hepiniz görüşlerinizi ifade edersiniz.

Sayın Türelî, mikrofonunuzu bir daha açıyorum, bir saniye değerli arkadaşlar.

Buyurun lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim.

Şimdi, bakın, bütçe hakkı şu: Vatandaşın -en basit söylüyorum- ödediği vergilerin nereye harcandığını bilme hakkı ama vatandaş bunu nasıl yapacak? Kendi başına bunu yapabilme şansı yok, milyonlarca işlem var. O zaman bunu nasıl yapıyor? Parlamente'ya gönderdiği milletvekilleri eliyle. E, milletvekillerinin de bunun hepsini bilmesi mümkün değil. O zaman o nasıl oluyor? Sayıştay raporları var burada Türkiye Büyük Millet Meclisi adına o görevi yapan hem bütçeyi görüşürken hem özellikle kesin hesapta da burada Sayıştay raporları devreye giriyor ve o bütçe o bir sene, her sene biz bütçede ne yapıyoruz? Hem bütçeyle ilgili -örneğin, bu sene 2025 yılı bütçesinde- bir ön izin veriyoruz Hükûmete, yürütmeye yani harcamaları yapması, vergileri toplaması için ama aynı zamanda da iki yıl öncenin bütçesini de ibra ediyoruz kesin hesabıyla. Yani böyle bir mekanizma var. Bu, Parlamente'nin yetkisinde. Parlamente'nin reddedebilme yetkisini elinden aldığınız zaman o zaman bu bütçe hakkı da ortadan kalkıyor.

Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği yeniden kuruluyor, İdari İşler Başkanlığına dönüştürüldü, şimdi yeniden kuruluyor. Neden? Neden değiştirdiniz, şimdi neden tekrar geriye doğru gidiyoruz? Yani bunları anlamakta güçlük çekiyoruz. Bunlar bize gerekli hazırlıkların, gerekli çalışmaların yapılmadığını, yapılan çalışmaların eksik olduğunu gösteriyor. Yani bir şeyi yaparken bir gerekçeniz olur, o gerekçeye göre yaparsınız ama burada bakınca o gerekçeler dediğim gibi son derece zayıf gözüküyor.

Başka tabii, birçok madde var, onlarla da geldiği zaman maddelerle ilgili konuşacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Oluç, buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli bürokratlar, hoş geldiniz.

Komisyonlardan yazılar geldi, gördük Sayın Başkan fakat şu yazıların gelmiş olması bile zımnen aslında bu konunun komisyonlarda görüşülmesi gerektiğini kabul ettiğinizi gösteriyor. Sadece komisyonlar "Öngörülen süre içinde komisyonumuzda görüşülmesi planlanmamaktadır." cevabı vermişler. Neden planlanmıyor, niye öngörülüyor, hangi gerekçelerle görüşülüyor? Bunun hiçbir tanesi yok bu komisyonlardan gelen yazılarda dolayısıyla gerekçesiz yazılar. Tamam, usulüne uymuş. Siz de farkındasınız ki aslında bu torba yasanın Anayasa Komisyonuna gitmesi gerekiyor; Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna gitmesi gerekiyor; Millî Savunma Komisyonuna gitmesi gerekiyor ve İçişleri Komisyonuna gitmesi gerekiyor. Bu yazıların bize gösterdiği bu ama bu usule uymuyorsunuz, bunu bir kez daha söylemiş olalım.

Yasa yapma usulünü çok eleştirdik. Artık gerçekten ben bu konuyu konuşmaktan sıkıldım. Orhan Bey burada yok, gitti "Zaman zaman kullanıyoruz bu torba yasa tekniğini" dedi. Vallahi son bir yılda kullanmadığımız bir zaman var mı bilmiyorum. Hani, geriye de gidebiliriz, örnekler çok fazla ama bir yılda torba yasa gelmeyen bir zaman olmadı. Demek ki bu "zaman zaman" "hep" anlamına gelmiş. Yani bu yasa yapma usulünün uygun olmadığını siz de biliyorsunuz ama bunu kullanmaya devam ediyoruz.

Bir de bu Anayasa Mahkemesinin bozduğu meseleler var yani çok açık Anayasa'ya aykırılık olduğu. Ben geçen torba tartışılırken de bunu söyledim. Yani bunun kanun hükmünde kararnameyle ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yapılmaması gereken işler olduğu açık, aleni biliniyor çünkü 1 kere, 2 kere hata yapılmamış, birkaç yüz tane böyle dönmüş madde var. Şimdi biz herhâlde yüz küsuru tartışıyoruz şu anda. Bilinerek yapılıyor bunların hepsi, bilinerek yapılıyor, bilinçli bir şekilde, yanlışlıkla olmamış ve en önemli yanı da Anayasa Mahkemesi bunları bozana kadar bu kanun hükmünde kararname ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle çıkarılmış olan kanunları siz kullanmaya devam ediyorsunuz yani yan yol buluyorsunuz. Bu, tabii ki hukukun çevresinden dolanmak anlamına geliyor. Bunu da bir kez daha kayıtlara geçirmiş olalım. Bu uygun bir tutum değil yani bunu hem yürütme yapıyor, bir de yasamayı suç ortağı hâline getiriyor. Bu işten de vazgeçmek gerekir, bunu da bir kez daha vurgulamış olalım.

Şimdi, burada maddeler geldiği zaman üzerinde de konuşacağız fakat iki önemli konuya değinmek istiyorum, diğerleri önemsiz diye değil öyle düşünmeyin, maddelerinde konuşacağız. "İki önemli konu" dememin nedeni, aslında bu iktidarın zihniyetini gösteren iki önemli konu olduğu için bunlar hakkında konuşmak istiyorum. Bunlardan bir tanesi Ekonomik ve Sosyal Konsey meselesi. Şimdi, bu Ekonomik ve Sosyal Konseyin hikâyesi çok uzun bir hikâye yani sizler de biliyorsunuz, 1990'lı yılların ilk dönemine kadar geri giden bir şey. İdari teşkilat yapısına 95 yılında alınmış olan bir kurumdan söz ediyoruz ve ondan sonra yaşadığı bir süreç var. Şimdi, bu Ekonomik ve Sosyal Konseyin manası nedir esas itibarıyla, niye böyle bir şey yapma ihtiyacı doğmuş? Bir tanesi, Avrupa Birliği'ne üyelik hedefi doğrultusunda çalışmalar sürdürülürken Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerdeki benzer kurumlar örnek alınıyor yani bizde de olsun mantığı ama daha önemlisi şu: Anayasa'nın 166'ncı maddesinde tarif ediliyor bu konseyin görevi. Diyor ki "Ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında Cumhurbaşkanına istişari nitelikte görüş bildirmek amacıyla kurulur." İstişari nitelikte görüş bildirecek. "Kanunla düzenlenir." diyor, onu yapmamışız. Şimdi, istişari nitelikte görüş bildirmek, niye bu önemli? Yani biliyoruz, Türkiye'deki son ekonomik gelişmelere, son yıllardaki yaşananlara, ekonomik krize falan baktığımızda bunları da görüyoruz. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde Cumhurbaşkanının herhangi bir istişari görüşe ihtiyacı yok belli ki ve bu istişari görüşler de oluşturulmadığı için alınan kararlar Türkiye ekonomisini hızla uçurumun kenarına getirdi. Hani faiz, enflasyon filan, bunlara şimdi girmeyeyim ama hatırlatmak için isimlerini söylemiş olayım. Hâlbuki, Ekonomik Konseyin olması demek ve işletilmesi demek -olması değil sadece- bu tür sorunların belki aza indirilmesinin imkânlarını yaratmak demek; bu kullanılmıyor. İşte, yasaya göre, baktığımızda, kanunun ilk hâlinde üç ayda bir toplanması öngörülüyor bu Konseyin yani yılda 4 kere, şimdiye kadar Ekonomik Konsey -yanlış çıkarmadıysam- toplamda 8 kez toplanmış. 50'nin üzerinde toplantı yapması gereken Konsey son yıllara baktığımızda 8 kez toplanmış yani önemsiz. Aslında, naylon bir kuruluş yani naylon bir kuruluş hâline getirilmiş Ekonomik ve Sosyal Konsey. Bu olacak iş mi? Şimdi, Anayasa Mahkemesi bozmuş, gelmiş bunu konuşuyoruz ama zaten işlemiyor ki bu, işletilmiyor ki. Neden önemli bir de Ekonomik Konsey? Hem istişari görüş bildirmek, bir de sosyal diyalog mekanizmalarının gelişmesi demek. Sosyal diyalog bu iktidarın hiç önemsemediği konulardan bir tanesi işte, onun için diyorum zihniyetini gösteriyor diye. Sosyal diyalog diye bir derdi yok bu iktidarın. Niye? Çünkü toplumun farklı kesimlerini bir araya getirecek Ekonomik ve Sosyal Konsey ve bu bir araya gelenler bir sosyal diyalog mekanizması yaratmış olacaklar, birbirleriyle konuşacaklar, birbirlerinin ihtiyaçlarını anlayacaklar yani hem devlet temsilcileri olacak dolayısıyla yürütme hem işçi hem işveren temsilcilerinin olduğu bir Konseyden bahsediyoruz. Kuruluşuna baktığımızda iç dengeleri açısından adaletsiz bir yapı var ama o ayrı bir tartışma konusu yani işlese adaletsiz yapıyı değiştirme imkânı da belki ortaya çıkar, onu da yapamıyoruz. Yani gerçekten böyle demek insanı üzüyor ama naylon bir kurumdan söz ediyoruz, işletilmiyor, kullanılmıyor. Acaba bu yasayı çıkardıktan sonra, Anayasa Mahkemesinin bu bozduğu yasayı çıkardıktan sonra işler mi Ekonomik ve Sosyal Konsey? Ben hiç ihtimal vermiyorum çünkü dediğim gibi bu iktidarın temel zihniyetinde sosyal diyalogu geliştirmek ve sosyal kesimler arasındaki sorunların konuşulacağı mekanizmaları yaratmak ve kullanmak diye bir şey yok. Bunu net olarak söyleyelim. O yüzden, 13 ve 14'üncü maddeler önemli bir konu olduğu için bunun üzerine bir söz kurmak istedim. Sosyal diyalog gelişirse bugün ülkedeki, ekonomideki yaşanan sıkıntıların taraflar açısından daha iyi anlaşılır ve görülür hâle gelmesi mümkün olur ve ortak çözümler geliştirilebilir.

Özellikle, kriz dönemlerinde bu tür çalışmaların önemi var ama bunların hiçbirini yapılmıyor, yapılacağı kanaatinde de değiliz temel zihniyet gelişmediği müddetçe.

Şimdi, ikinci önemli konu, güncelliği de olduğu için bunun üzerine konuşmak istiyorum. Yine, burada bir zihniyet sorunu var çünkü o da belediyelerle ilgili kısım, yerel yönetimlerle ilgili kısım. Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisinin yerel yönetim anlayışının nereden nereye geldiğini büyük ihtimalle şu anda Adalet ve Kalkınma Partisinin sıralarında oturan vekiller de çok araştırmamış olabilir. İsmail Bey, siz araştırmış olabilirsiniz ama birçoğu araştırmamış olabilir. Niye bunu söylüyorum? 2005'ti yanlış hatırlamıyorsam, -2004 sonu 2005'ti- yerel yönetimlerle ilgili, belediyelerle ilgili bir yasa çıkardı Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı ve herhâlde -yanlış hatırlamıyorsam- 88 maddeydi. Bu yasa Cumhurbaşkanından geri döndü, veto yedi ve o vetodan sonra da çok fazla üzerinde durulmadı. Veto gerekçelerini şimdi konuşmayacağım, bizce veto gerekçeleri yanlıştı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun lütfen Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Cumhurbaşkanının veto gerekçeleri yanlıştı ama detayını şimdi konuşmaya gerek yok, Genel Kurulda belki konuşuruz fakat Adalet ve Kalkınma Partisinin o dönem yerel yönetimlere bakışı açısından önemli bir yasaydı yani zihniyetini göstermesi açısından. Yerel yönetimleri güçlendiren, yerel yönetimleri demokratikleştiren bir yasaydı ve yerinde yönetimi de güçlendiren bir yasaydı.

Şimdi, oradan gelinmiş olan bugünkü yere de bakacağız, gerçekten çok değişik bir macera hattı. Yirmi senede yerel yönetimlerin güçlendirilmesi zihniyetinden yerel yönetimler üzerindeki merkezî vesayetin artırılması ve yerel yönetimlerin mümkün olduğu kadar yetkilerinin merkeze alınması noktasına gelinmiş vaziyette yani Adalet ve Kalkınma Partisinin yerel yönetim anlayışının serencamı bu. Şimdi, arada tabii, çıkartılmış şeyler var ama bu ilki en... Bugün de açıp tartışmaya başlasak hakikaten... Tabii ki içinde değişiklik yapılması gereken çeşitli maddeler olabilir ama bakış açısından baktığımızda görünen, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve demokratikleştirilmesi anlayışının hâkim olmasıydı. Sanıyorum Ömer Dinçer hazırlamıştı o teklifi büyük ölçüde.

Şimdi, peki, bugün nereye gelmiş vaziyetteyiz? Bugün aradan... Yani çeşitli yasalarla bu, belediyelerle ilgili çeşitli adımlar atıldı ve o atılan adımların hepsinin özelliği maalesef, yereli güçlendirmek değil merkezi güçlendirmek; yereldeki yetkileri merkeze toplamak şeklinde oldu. Bu nedir? Sorun ne buradaki? Yani bir ülkede eğer yerel yönetimler güçlü değilse, yerel demokrasi güçlü değilse o ülkede merkezî anlamda demokrasinin güçlü olmasından çok fazla söz edilemez. Nitekim biz bunu yaşıyoruz bugün Türkiye'de çünkü yerel yönetimler doğrudan doğruya halkın ulaşabildiği, sorunlarını konuşabildiği, kapısını çalıp içeri girip derdini anlatabildiği yerler yani işte, belediye başkanları, belediye meclis üyeleri vesaire. Bu açıdan çok doğrudan katılımcı ve müzakereci bir demokrasinin gelişmesi imkânını yaratan ve aynı zamanda kararlara da o yerelde yaşayan insanların katılımına imkân veren mekanizmalar olması açısından önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Dolayısıyla yerel demokrasi gerçekten bir ülkede demokrasinin var olup olmadığını gösteren en önemli işaretlerinden bir tanesi.

Şimdi, ne oldu gelinen noktada? İşte, köylerin mahallelere dönüştürülmesi büyük sorunlar yarattı; büyükşehir belediyelerinin oluşturulduğu yerlerde il idarelerinin, il özel idarelerinin işlevsiz hâle gelmesi, kaldırılması sorunlar yarattı; belde belediyelerinin kaldırılması sorunlar yarattı 2 binin altında kalan beldelerde yani bütün bunların hepsi nihayetinde halkın yönetime katılma imkânlarını azaltan adımlar oldu. Bunlar gerçekten, baktığımızda sürece bunu görüyoruz ve buradaki önümüze gelmiş olan 16, 17 ve 18'inci maddelerde de bunun işaretlerinin hepsini görebiliyoruz Anayasa Mahkemesinin bozduklarında çünkü Anayasa Mahkemesi bu maddelerde sadece kanun hükmünde kararname nedeniyle, mülga 91'inci madde nedeniyle bozmamış, aynı zamanda içerik açısından da bozmuş. Mesela, diyor ki 16'ncı maddede: "Görüldüğü gibi, yapılan değişikliklerle, belediyelerin kurulması, kapatılması, borçlanması, kentsel dönüşüm kararı verilmesi, vergi muafiyeti tanınmış vakıflarla iş birliği yapılması konularında tüm yetki Cumhurbaşkanına verilmiştir." "Kolektif karar alma süreçlerinin tamamı kaldırılmış -bakın, kolektif karar alma süreçlerinin tamamı kaldırılmış- değişik kurumların süreçlerdeki rolleri ortadan kaldırılmıştır, bütün yetki tek başına Cumhurbaşkanına verilmiştir." diyor Anayasa Mahkemesi bozma kararında. Kolektif karar alma süreçlerinin tamamı kaldırılmış; mesele bu işte, Anayasa Mahkemesi bunu tespit etmiş yani sadece KHK nedeniyle değil. Şimdi, dolayısıyla bu meselenin enine boyuna tartışılması gerekiyor. Neden de tartışılması gerekiyor? Geçenlerde Cumhurbaşkanı Erdoğan bir konuşma yaptı "Belediyelerle ilgili yasalarda yeni düzenlemeler yapılması gerekir." diye. Demek ki bu konu gündeme gelecekse bütün bunların tekrardan tartışılması da gerekiyor, buna işaret etmek için bu konuşmayı da yaptım. Yani yerel yönetimlerin ve yerinden yönetim hizmetlerinin ve yetkilerinin artırılması amacıyla adımların atılması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Peki, yerel yönetimleri konuşurken tabii, bir konu daha var, onu konuşmadan edemeyeceğim, kısaca ona da değinmiş olayım. Bütün bu hikâyenin içinde, 2016 yılına gelindiğinde, 674 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle kayyım atamaları mümkün hâle getirildi ve Türkiye'nin idari yapısındaki olağanüstü bir tedbir olarak gündeme geldi ve âdeta kalıcı bir mekanizma hâline geldi bu kayyım atamaları. 2016'dan bugüne kadar yani son dokuz yılda bizim belediyelerimize -daha önceki HDP, şimdi DEM PARTİ belediyelerine- toplamda -yanlış hatırlamıyorsam- 156 civarında kayyım atanmış yani 156 kayyım atanmış, evet. Olağanüstü bir sayı değil mi dokuz yılda? Yani belediye bırakmamışsınız iktidar olarak. Şimdi, bu son yapılmış olan seçimden sonra da bizim 12 belediyemize kayyım atandı, inşallah bunun devamı gelmez. Cumhurbaşkanı "Artık istisna olacak." dedi konuşmasında kayyım atamalarıyla ilgili. Umarım AK PARTİ Grubu bu konuda Meclisteki verilmiş olan yasa teklifiyle ilgili bir görüş

oluşturur ve bu yasa teklifinin geçerli hâle gelebilmesi için bir müzakere sürdürürüz bütün iktidar ve muhalefet partileri ortaklaşa ve bu meseleden uzaklaşılır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Yani Anayasa'nın 127'nci maddesi "Bir mahallî idare organının görevden uzaklaştırılması hâlinde yerine yenisinin seçimle belirlenmesi." diyor yani esas mesele bu ve bu etkisiz kılındı bu kayyım atamalarıyla, Anayasa çiğnenmiş oldu. Hem Avrupa Konseyinin hem Avrupa Konseyinin Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresinin hem Avrupa Konseyinin Venedik Komisyonunun... Yani Avrupa Konseyini niye önemsiyorum? Türkiye'nin kurucu üyelerinden olduğu bir konsey bu. Bütün bu uluslararası kuruluşların da işleyişlerine, usullerine aykırı olan ve sert şekilde eleştirilmiş olan bir kayyımlar dönemi dokuz yıldır yaşanıyor.

Şimdi, dolayısıyla yapılması gereken şey bundan da uzaklaşmak, bu vesileyle bunu bir kez daha vurgulamış olalım. Yerel yönetimleri halkın iradesini güçlendirecek yapılar olarak tasarlamak gerekiyor ve merkezî iktidara bağlı idari aparatlar olarak yaklaşmamak gerekiyor. Yani demokratik hukuk devleti olmanın en önemli adımlarından bir tanesi bu olacaktır. Yani merkezî idarenin gerek gördüğü yerde kayyım atayarak yerel seçim sonuçlarını geçersiz hâle getirmesi, fiilen geçersiz hâle getirmesi mekanizması hukuken de uygun değildir, toplumsal meşruiyet açısından da geçersizdir; bunları konuştuk, konuşmaya da devam edeceğiz. Dolayısıyla bu tür konular ne Cumhurbaşkanının keyfine ne de parti bürokrasinin keyfine bırakılabilecek konulardır; siyasal özgürlük meselesidir, yerel demokrasi meselesidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Siyasal demokrasi meselesidir aynı zamanda; yerel meclislere güç verilmesi, merkezî birtakım yetkilerin merkezden alınarak yerel yönetimlere devredilmesi... Bunların hangi alanlarda olabileceği tabii ki müzakere edilir, tartışılır ama mesele şudur; yerel yönetimlerin yetkilerinin artırılması.

Şimdi, bir şeye daha işaret edip bitirmek istiyorum: Bu yerel yönetimlerin daraltılması ve merkezî vesayetin artırılması döneminde gerekçelerden bir tanesi de israfın azaltılması olarak sunulmuş yasa gerekçelerinde. Buna hakikaten insan gülmek istiyor yani israfın azaltılması değil israfın ve bürokrasinin artırılması sonucunu doğurmuş çünkü bu. Hani niye bu israf konusuna da giriyorum? Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Şimşek her fırsatta tasarruf tedbirlerinden bahsediyor ve "Bunları daha da sıkı kontrol edeceğiz." diyor, buralara da bakmakta fayda olduğunu düşünüyorum, onu da söylemiş olayım dedim.

Tekrar teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

Sayın Başkan, teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, önümüzde bu 703'le ilgili 4'üncü torba kanun teklifi var, onun geneline ilişkin görüşlerimi sizlerle paylaşacağım. Şimdi, birinci konu, bu Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının kaldırılıp yerine genel sekreterliğin, eski sistemin tekrar gelmesi yani 2018'e kadar Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği vardı zaten. Yetki kanununa dayanılarak bu kanun hükmünde kararnameyle İdari İşler Başkanlığına çevrildi; tabii, bir sürü kanunda değişiklik yapıldı. Ne murat ettiniz, ne karşılanmadı, ne olmadı da şimdi tekrar eski sisteme dönüyoruz? Ben doğrusunun genel sekreterlik olduğunu düşünüyorum da yani böyle bir şey aklınıza geliyor, gelişigüzel, hemen -tabii, KHK yetkisi var, iki bürokratin elinde- yaz gitsin anasını satayım, ondan sonra uğraş dur temizlemek için, sıkıntılarını gidermek için. Böyle bir şey olmaz ya, bu devleti yapboz hâline getirdiniz ya! Bu yapboz devleti değil Türkiye Cumhuriyeti devleti burası, böyle bir şeyi kabul etmek mümkün değil. Bakın, ilk torbada 4 tane madde vardı, bir sürü de alt bendi vardı; şimdi de 4 tane madde yani bununla uğraşıyoruz. Orada birisinin aklına gelip zamanında yetki kanunu çerçevesinde, işte, KHK'yle bir değişiklik yapıyor, ondan sonra onun bozduğu şeyi düzeltmek için dünya kadar uğraşılıyor. Bu sadece yasal kısmı yani bunun tabii, uygulamayla ilgili de bir sürü başka sorunları var. Dolayısıyla enerjimizi böyle boşa harcıyoruz, gereksiz bir iş yükü çıkıyor. Bunun bir maliyeti var arkadaşlar, bunun bir zaman maliyeti var, bunun bir, efendim, insanın kafasını meşgul etme maliyeti var, bunun bildiğin normal kâğıdından şundan bununa kadar ayrıca mali külfeti de var. Dolayısıyla ben arkadaşlara böyle her aklına geleni geldiği gibi yapmamalarını tavsiye ediyorum.

Şimdi, ikinci husus -bu 2'nci maddede, bunların tabii maddelerde detaylarını konuşacağız ama ben genel olarak ifade etmek istiyorum- burada bizim Spor Toto Başkanlığımız var, değil mi? Spor Toto'yla ilgili de özelleştirdiğimiz kurumlar var, işte, Millî Piyango, özelleştirdik. Şimdi, burada benim anladığım kadarıyla, Spor Toto'nun yani aslında düzenleyici ve denetleyici otorite olarak çalışması gereken bir kurumun yapacağı bir kısım veya yapması gereken bir kısım işlerin özel sektöre devredilebileceğine ilişkin buradan bir yetki isteniyor. Şimdi, bu olmaz. Şimdi, bu da yeni bir usul hâline geldi. Geçenlerde de -tabii, bürokratlar hatırlayamayacaktır ama milletvekili arkadaşlar hatırlar- Diyanetle ilgili yani işte, bu meallerin incelenmesi meselesini Din İşleri Yüksek Kurulu yapması lazım fakat bunu dışarıya da incelettirebilir yani devletin asli olarak yapması gereken işleri dışarıya "outsource" etme gibi bir noktaya gidiyor. Bunlar yanlış, o zaman Spor Toto Başkanlığı niye var? Yani bu denetim işini de yapmayacaksa veya standart koyma işini yapmayacaksa o zaman niye var? Onu kaldıralım gitsin. Burada şu murat ediliyor olabilir tabii: "Demirören grubuna hazır Millî Piyango'yu verdik, bunun diğer işlerini de verelim, Demirören grubu işi iyice paketlesin, götürsün." anlamında iş bu noktaya gidebilir veya bir başka şey -şimdi bunun detaylarını da konuşacağız- zaten bunu yapmıyorlardı, bunu bir yabancı şirket yapıyordu, o yabancı şirketin yaptığı işin şu anda kılıfı mı hazırlanıyor? Bunlarla ilgili detaylara arkadaşlar hazırlasınlar, geldiğinde soracağız.

Şimdi, bu askeriyeyle ilgili şeyler, çok büyük bir cüret gösterip bu kanun teklifine bunun yazılması yani askerlerin böyle hiçbir usule, esasa, incelemeye, şuna buna tabi olmadan teğmen ve albay rütbesindeki, aradaki bütün rütbelerdeki askerlerin, Silahlı Kuvvetler subaylarımızın ihraç edilmesine ilişkin maddenin buraya getirilmesi kendi başına zaten bir meseledir. Ha, şimdi,

tabii, bunun buradan çıkarılacak olması, çekilecek olması sevindirici fakat bunu yapmaya kalkışmanın çok kötü bir şey olduğunu bir defa sadece bu kadarıyla ifade ediyorum. Yani böyle bir şeye ihtiyaç yok. Askerde zaten kadrosuzluk nedeniyle veya yetersizlik nedeniyle, belli suçlardan hükümlülük nedeniyle görevinden ayrılma işi var. Yani yetersizlikte de işte düşük sicil notu alması var, sıralı amirlerinin, sicil amirlerinin verdiği, yaptığı değerlendirmeler var. Fakat bunun yanında bir de Cumhurbaşkanına keyfekeder bir şekilde yani bütün hukuk kurallarını altüst edecek şekilde, Anayasa'ya aykırı bir şekilde; hukuk güvenliğine, kanunilik ilkesine yani bütün hukuki ilkelere aykırı bir şekilde böyle bir yetki verilmeye çalışılmış olmasının son derece yanlış olduğunu düşünüyorum. Yani bir yanlıştan inşallah dönülecek ama buna kim, niye cesaret etti; bunun da irdelenmesi gereken bir konu olduğunu söylemek istiyorum. Bu çünkü en güçlü unsurumuz olan, Türk devletinin en güçlü unsuru olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin siyasallaştırılmasından başka bir sonuç doğurmayacaktır keyfi bir şekilde, subjektif bir şekilde bir Cumhurbaşkanına subay ihraç etme yetkisinin verilmesi. Bunu maddede belki biraz daha konuşuruz, burada bu kadarla kesmek istiyorum.

Şimdi, diğer bir mesele, bu YÖK meselesi, Yükseköğretim Kurulunun oluşumu. Değerli arkadaşlar, hep ne dedik? "1980 Anayasası, ihtilal anayasası. Bu Anayasa'nın değişmesi lazım."

Bakın, 1980 Anayasası'nın getirdiği düzenlemelerde Yükseköğretim Kurulunda 7 üyeyi Cumhurbaşkanı atıyor, 7'sini Bakanlar Kurulu atıyor, 7'sini de Üniversitelerarası Kurul atıyor. Cumhurbaşkanı tarafsız, devletin başı, siyasi iktidardan da farklılaşabilir; bir denge kontrol mekanizması var. Bakanlar Kurulunda da, bak, sadece Başbakan'a verilmiyor yetki, Bakanlar Kuruluna veriliyor, orada bir konsensüs aranıyor kendi içerisinde çünkü Bakanlar Kurulunda, biliyorsunuz, kararlar, bu tür kararlar oy birliğiyle alınır. Bir tek bakanın itiraz etmesi dahi karar alınamaması veya böyle bir teklifin yapılamaması anlamına gelir. Bir de Üniversitelerarası Kurul...

Şimdi getirdiğimiz... Yani buralara böyle işte "Kötü" diyeceğiz, "Antidemokratik" diyeceğiz, "İhtilal, bilmem ne düzenlemeler" diyeceğiz... Şimdi, arkadaşlar, mevcutta Cumhurbaşkanı 14'ünü atıyor yani şu andaki düzenlemede, Üniversitelerarası Kurul da 7'sini atıyor. Üniversitelerarası Kurulun atadığını da Cumhurbaşkanı beğenmezse onların yerine de yenisini atıyor. Dolayısıyla 21'ini de Cumhurbaşkanının atadığı bir noktaya geldi. İşte, AK PARTİ'nin demokrasi anlayışı bu, değerli arkadaşlar, bu kadar özet bir şey yani burada yapılması gereken şey, bu sistem değişikliğinden sonra... Bakın, şimdi, sistem değişikliğinde hep şunu söylüyorum, mekanik değişiklikler yapıldı, hiç işin özüne yönelik bir değişiklik yapılmadı. Cumhurbaşkanı vardı, Cumhurbaşkanı yetkilerini şimdiki Cumhurbaşkanı zaten kullanıyor, Hükümetin yetkilerini de kullanıyor, tamam mı? Ama onun içerisinde bir denge kontrol vardı. Ya, Cumhurbaşkanı ile Hükümet farklılaşabiliyor, birbirlerini kontrol ediyor, bilmem ne meselesi vardı.

Şimdi, sen Cumhurbaşkanı yetkilerini de ona ver, 7'sini Cumhurbaşkanının eski yetkilerinden, 7'sini Bakanlar Kurulundan ver, ondan sonra 14'ünü Üniversitelerarası Kurul atasın. Ya, o zaman böyle bir şeye falan gerek yok. Niye Üniversitelerarası Kurul filan kuruyoruz? Tamamını Cumhurbaşkanının atadığı bir kurul oluşturuyorsunuz. O zaman, burada ne yapılması lazım? Yeni sistemin özüne uygun yani bu dengelemeyi, bu denetlemeyi ne yapılabilir? Mesela, Parlamento'ya yetki verilebilirdi. Diyelim ki o 7'sini de Parlamento atasın. Mesela, bizim buna ilişkin önergemiz olacak. Dolayısıyla bu "sistem değişikliği" dediğimiz şeyin hepsi mekanik. Cumhurbaşkanı gördüğün yere "Cumhurbaşkanı" yaz, Başbakan gördüğün yere "Cumhurbaşkanı" yaz, Bakanlar Kurulu gördüğün yere "Cumhurbaşkanı" yaz; ya, böyle bir sistem değişikliği filan olmaz, gülünç bir şey ya, komik hâle geliyorsunuz.

Şimdi, 12'nci madde... Gençlik ve Spor Bakanlığı bir maddeyle yurt dışı teşkilatı kuruyor arkadaşlar; hiçbir sayısı, sınırı falan da yok. Yani yıllardır hariciyenin yurt dışı teşkilatı kurmasında sınır vardır; işte, en büyük teşkilat onların, Ticaret Bakanlığıdır, sınır vardır ama burada bir maddeyle Gençlik ve Spor Bakanlığı yurt dışı teşkilatı kuruyor. Buna ilişkin de şiddetli bir eleştirimiz olacak.

Ekonomik ve Sosyal Konsey... Devlet Planlama Teşkilatında da Müsteşar Yardımcısıyken benim sorumluluk alanımdaki bir işti. Şimdi, Ekonomik ve Sosyal Konsey Türkiye'de ilk kez 1995 yılında -benim yaptığım araştırmaya göre, daha doğrusu arkadaşlarımızın yaptığı araştırmaya göre- kuruluyor, Çiller döneminde bir genelgeyle kuruluyor. 2001'de bu bir kanuni altyapıya kavuşturuluyor, ondan sonra 2010'da Anayasa'ya giriyor ve bugüne kadar geliyor. 2010'da Anayasa'ya girdikten sonra, Anayasa'da "Ekonomik ve Sosyal Konsey" adı zikredildikten sonra Türkiye'de Ekonomik ve Sosyal Konsey hiç toplanmadı arkadaşlar. Ya, bu nasıl bir şey? Genelgeyle yapıldığı zaman, mesela, 1999'da Ecevit Hükümeti 2 defa toplamış Ekonomik ve Sosyal Konseyi, Anayasa'ya sokmuşuz, meseleye önem vermişiz, Ekonomik ve Sosyal Konsey 2009'dan beri hiç toplanmamış, 2010'da da Anayasa'ya girmiş yani on beş on altı yıl geçmiş, hiç toplanmamış. 2001'de kanuni çerçeve oluşturulmuştu dedik o zamanki 57'nci Hükümet döneminde, gayet de güzel bir şey yapılmıştı. Sonra, bu, Anayasa'ya girdikten sonra bir miktar daha bunda değişiklik yapalım filan dedik, biz çalıştık ettik; en son, Bakanlar Kurulu tasarısı olarak 2014 yılında Meclise geldi, hâlâ orada bekliyor. Tafsılatlı bir çalışmaydı; eleştirilecek yanı olur, olmaz, ayrı bir şey ama şu anda getirilen şey çok komik. Mesela, arkadaşlar, diğerkinde oluşumu yani kimlerden oluşacağı gibi bir öngörülebilirlik var. Öyle kimseye ulufe dağıtır gibi "Ben sana bugün lütfediyorum, bilmem ne sendikası, bak seni Ekonomik ve Sosyal Konseye çağırıyorum, yarın çağırmam. Uslu durursan çağırırım, uslu durmazsan çağırmam." filan diye bir şey yok. Orada tamamen kuralları belli, buna toplumun hangi kesimlerinin, işçi, işveren, diğer meslek örgütleri, ziraat odasıdır, TOBB'dur, mesela, sigortacılık, bankacılık, değişik alanların her birinin katılımını alacak bir kanuni düzenleme vardı; diğer taslak çalışma da buna yönelikti. Şimdi, ne yapılıyor biliyor musunuz arkadaşlar? Üç tane düzenleme var burada yapılan. Bir: Ekonomik ve Sosyal Konseyin Başkanı Cumhurbaşkanıdır; bakın, komikliğe bakın. İki: Üyelerini Cumhurbaşkanı seçer. Üç: Çalışma usul ve esaslarını Cumhurbaşkanı belirler. Kurmayın bunu ya, bunu Anayasa'dan filan da çıkarın. Zaten toplamıyorsunuz da dünyanın hiçbir yerinde böyle bir ekonomik ve sosyal konsey yok arkadaşlar, hiçbir yerinde yok. Yani ne kadar gülünç hâle düştüğünüzün farkında mısınız? Bunu yapanlar kimlerse... Tekrar ediyorum: Üç tane madde var; Başkanı Cumhurbaşkanıdır -ya, ne kadar meraklıymışsınız her yere Cumhurbaşkanı yazmaya- üyelerini Cumhurbaşkanı belirler, çalışma usul ve esaslarını Cumhurbaşkanı belirler. Güya Ekonomik ve Sosyal Konsey kurmuş olduk. Hayret bir şey ya, hayret bir şey vallahi! Diyecek bir şey yok ya, diyecek bir şey yok, vallahi diyecek bir şey yok! Bunun neresini eleştirelim? Bunun neresini eleştirelim Allah aşkına ya? Vicdan sahibi olan insanlar, bir bakın ya!

Komik maddeler var, hukuk literatürüne geçecek maddeler, diğer tasarımlarda da vardı, Cumhurbaşkanlığındaki arkadaşlar buna hazırlansınlar. Teknik gerekçesini biliyorum ama bu komikliği yaratan sizin uygulamalarınız. Madde 15, "Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ile" ibaresi 'Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ile' şeklinde değiştirilmiştir." İkisinin arasında ne fark var? Bu komiklik dünyada tek Türkiye'de olmuş bir şeydir arkadaşlar. Madde 25, "ve Cumhurbaşkanlığı karnamesinde" ibaresi 've Cumhurbaşkanlığı karnamesinde' şeklinde değiştirilmiştir." Yani ancak okurken böyle tonlamayla farklılaştırabilirsiniz ama yazarken ikisinin arasında hiçbir fark yok. Teknik gerekçesini biliyorum ama bu teknik gerekçeye niye maruz kaldığınızı size sormak istiyorum. Bunu da komik madde olarak zikretmek istedim.

19, 20, 23... Burada da iş bilmezlik, plansızlık, gelişigüzel iş yapmanın üç tane örneği değerli arkadaşlar. Yetki var ya arkadaşların elinde yani yetki kanunuyla bir KHK çıkarma yetkisi alındı; aldılar ellerine, kılıcı sallar gibi bir oraya salladılar, bir buraya salladılar. Biyogüvenlik Kurulu kaldırılıyor, kaldırılmış; iyi, kaldırdınız. Ne yaptınız? Ne yapacakları belli değil. Bir genelgeyle yetkileri Tarım Bakanlığına verilmiş, şimdi, yapılan, 23'üncü maddedeki düzenlemeye de diyor ki: "Biyogüvenlik Kuruluna yapılan atıflar Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya merciye yapılmış sayılır." Bakın daha ne olduğu belli değil ha. Ya, arkadaş, arkasından ne yapacağını bilmediğin bir işi niye yapıyorsun ya? Bu nasıl bir devlet yönetimi ya! Ya, siz ne yapmaya çalışıyorsunuz? Biyogüvenlik Kurulunu beğenmeyebilirsin, yanlıştır, bilmiyorum ne yaptığını -bildiklerim de var da- ama madem bunu kaldırıyorsun ne yapacağının kararını ver de kaldır ya. Kaldırıyorsun, bana madde getiriyorsun kaldırdıktan yedi yıl sonra, diyorsun ki: "Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya merciye yapılmış sayılır." Hâlâ belli değil ne yapacakları. "Keşke vaktimiz olsaydı, biraz yapardık." Yedi yıl geçti, vaktiniz yok muydu ya? Ne işle uğraştınız ya? Bürokratlara da sesleniyorum: Ne işle uğraştınız arkadaş siz ya?

İkincisi: "Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kuruluna yapılan atıflar Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya merciye yapılmış sayılır." Bugün Hazine ve Maliye Bakanlığı bakıyor, onu da demiyor çünkü yarın değişebilir, bunun da ne olacağı belli değil. "Geniş bir yetki alalım da biz orada -nasıl olsa Cumhurbaşkanı bütün kainatta olan her şeye hükmediyor, her şeyden haberi var, her şey onun kontrol ve denetimi altında olması lazım, bak, Türkiye'de değil kainatta- onu da bir verelim eline, bir yetkisi olsun da hangisini belirlerse." Bugün keyfekeder Hazine Bakanlığı der, yarın Mehmet Şimşek'e kızar, gider Çevre Bakanlığına verir. Verir mi verir. Böyle bir şey olmaz ya. Böyle bir hukuk yapma olmaz, böyle bir kanun olmaz, böyle bir devlet yönetme olmaz.

Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi... Burada da kaldırmışlar, karar verememişler, aradan yedi yıl geçmiş, diyor ki: "Buraya yapılan atıflar Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul ve merciye yapılmış sayılır." Yani kalıcı hiçbir şeyi çözümüyorsunuz; tamamen geçiştirme, plansızlık, programsızlık, iş bilmezlik, köhnemiştik, kokuşmuşluk, çürümüşlük hepsi bugünkü yönetimde ve beraber yönettiği arkadaşlarda var.

Şimdi, diğer bir husus, son torbalarda gelen bir genelleme. Mümkün olduğu kadar genelleyerek yani maddelerin birkaçını yan yana yapmaya çalıştım, spesifik maddeleri konuşacağız. Kamu ihale mevzuatının dışına çıkma alışkanlığı... Ha, zaten şu ana kadar 220 defa falan bu kamu ihale mevzuatı değişmiş de ne geldiyse çıkarmışız, bu son torbalarda da... Daha önceleri de hatırlayın, Cumhurbaşkanlığı Millî Saraylardır, şudur budur, iki üç tanesinde hep Kamu İhale Mevzuatı'nın dışında. Sorduk burada, arkadaşlar rezil oldu. Genel Müdürü dedi ki: "Bunu gizlilikten dolayı böyle yapıyoruz." İhale Mevzuatı'na, Daire Başkanı geldi dedi ki: "Yok, gizlilikten değil hızlıktan dolayı yapıyoruz, hızlı olması lazım." Bu Cumhurbaşkanının yaptığı her iş yani ister park, bahçe işi olsun ister daha kozmik işler olsun her biri hem gizli hem hızlı. Böyle bir şey olabilir mi ya? Ya, İhale Mevzuatı'nın dışına alınabilir elbette devlette bazı işler ama bunun bir ilkesi, bir kuralı olur, bu kural da kurumsal bazda değildir. Yani MİT'in de her şeyini ihale dışına alamazsın. MİT'e normal bir demirbaş alıyorsam niye Kamu İhale Mevzuatı dışında yapayım? Ama MİT'in bilmem neyle ilgili başka bir işi vardır, o öyle olabilir. Dolayısıyla kurum bazında değil iş bazında bakılır bu tür meselelere. Ya, bu devlet yeni kurulmadı arkadaşlar, ya, biz kabile devleti falan filan değiliz yani çadırdan devlete falan geçmiyoruz ya, 2 bin yıllık bir devlet kültüründen geliyoruz. Yani bu mirasa bu kadar saygısızlık olur mu? Şimdi, burada da yine ne yapıyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Tamamlıyorum Başkanım.

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığının yaptığı işler Kamu İhale Mevzuatı dışında. Niye? Niye arkadaşlar? Çok mu acele yapılması gerekiyor? Tam tersine, düşünerek taşınarak yapılması gerekiyor, çok uzmanlık gerektiren bir iş; ona da uzmanlığı, o uzmanlığı bilen insanları seçeceksin, şartnamesini çok güzel bir şekilde hazırlayacaksın, şeffaf bir ihale yapacaksın ve bu iş tam tersine yavaş yavaş yaptırılması gereken bir iş. Yani işte TRT'de yapıldı bu, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapıldı. Son görüştüğümüz 3 taneyi söylüyorum. Ya, bu Kamu İhale Mevzuatı bu kadar kötü bir şeyse bunu komple kaldıralım ya, ne diye kurumlara eziyet ediyoruz? Komple kaldıralım, hiç kimse Kamu İhale Mevzuatı'na tabi olmasın, değil mi? Bakın, öfkelenerek söylediğim bu şeylere ben bir cevap istiyorum bunu hazırlayanlardan, bürokratlardan kim cevap verecekse. Olmaz böyle bir şey! Yani her şey Kamu İhale Mevzuatı... Ya, bugün Türkiye'nin çektiği sıkıntının, en büyük sıkıntının bu ülkede yolsuzluk olduğunu bilmiyor musunuz? Yolsuzluk küresel endeksi var, Yolsuzluk Algı Endeksi'nde Türkiye'nin patır patır nerelere düştüğünü görmüyor musunuz? Bakın, dünyada yolsuzluğun en fazla olduğu ilk 10'dayız arkadaşlar biz, ilk 10'dayız. Bakın en son küresel endekse. "Ha, onu gavurlar yapıyor ya, onlar zaten şeyli..." Onlar iyi bir şey yaptığı zaman, bizi bir basamak bir yerde iyileştirdiği zaman Cumhurbaşkanından başlayarak herkes oraya referans veriyor. "Bak, şunu dedi, Moody's bunu dedi. Efendim, şu endekse böyle olduk." bilmem ne. Kötü yaptığı zaman onlar gâvur oluyor, "Onlar zaten dış güç, onlar zaten bize böyle." Öyle bir şey yok arkadaşlar, öyle bir bir şey yok. Küresel Yolsuzluk Algı Endeksi'nde Türkiye dünyada yolsuzluğun en fazla olduğu 10 ülkeden bir tanesi hâline gelmiştir işte bunları yaptınız için. Yani Diyaneti konuştuk, Genel Kurulda da konuşacağız ama bilmeyen arkadaşlar için söyleyeyim: Ya, kul hakkına en fazla riayet edilmesi gereken, en şeffaf olması gereken kurum -yani böyle yapa yapa zaten milleti dinden, diyanette soğuttunuz da- en büyük harcamaların olduğu Türk Diyanet Vakfını önceki yıllardaki yani önceki kanunlardaki uygulamanın aksine Sayıştay denetimi dışına alınıyor. Ya, bu, utanmadan buraya getirilebiliyor ya! Bunu insan hakikaten biraz sıkılır buralara getirirken, "Ya, hiç olmazsa Diyanette yapmayalım bunu." der. Böyle bir şey yok. Buraya çok

rahat bir şekilde "Şunu Kamu İhale Mevzuatı dışına çıkaralım, Diyaneti Sayıştay denetimi dışına çıkaralım." diye getiriliyor yani hiç kimsede de bir kızarma mızarma falan görmüyorum ben.

Evet, yani dolayısıyla bu torbadan da bir hayır çıkmaz Sayın Başkan, çıkmaz ama siz çıkaracaksınız. Siz zaten hayrın peşinde olmadığınız için mesele yok.

Peki, teşekkür ediyorum.

Maddelerde görüşürüz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayırdı yarışalım.

Evet, Sayın Kısacık, buyurun lütfen.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyelerimiz, milletvekillerimiz, bürokratlarımız, değerli basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Yine, bir torba yasa görüşmesi yapıyoruz. Tabii, her komisyon toplantımızda torba yasa usul olarak eleştiriliyor, ben fazla zaman almamak için eleştirmedim, usulden de söz almadım fakat bu torba yasa gerçekten de artık Mecliste bir kültür hâline gelmeye başladı, artık bir sistem hâline gelmeye başladı. Özellikle bu... Tamam, imzalar alınmış 4 komisyondan ama 4 komisyonun muhalefet üyeleri de şikâyetlerini aynı zamanda dile de getirdiler yani "Biz niye görüşmüyoruz? Biz niye toplanmıyoruz? Biz niye bu..." Hiç toplanmayan komisyonlar var. Şimdi, toplanmayan komisyonlar varken tüm yasaların bu şekilde Plan ve Bütçeye gelmesi gerçekten de ilginç bir uygulama. Şimdi, şuraya bakın, bürokratlarımız arasında iş sağlığı güvenliğinden tutun millî savunmaya, işte, Cumhurbaşkanlığı daire başkanlarından tutun askere kadar her şey, herkes burada var. Şimdi, o zaman şöyle bir şey yapalım bence, hem iktidar da rahatlar: Bundan sonra yasalara bir torba yasa komisyonu oluşturalım. Mesela, diğer komisyonlar da gelsin aynı bürokratlarımız gibi, diğer komisyon üyeleri de gelsin torba yasa komisyonuna, en azından diğerleri de mesela, Millî Savunma Komisyonundaki üyeler de askerle ilgili bir kanun geçerken adamlar bir söz sahibi olsun, bir şey konuşsun yani. Burada bir tane asker kökenli arkadaşımız var mı bizim Plan ve Bütçe Komisyonunda? Yok ama Millî Savunmanın kanununu görüşeceğiz. Var mı Başkanım?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Var, İsmail askerliğini onbaşı olarak yapmış.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben teğmen olarak yaptım.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Güzel. Yani işte, aynen, onbaşı, çavuş kanun geçirirse savunmanın geleceği vay hâlimize! Bunu ciddi öneriyorum Başkanım, bilmiyorum düzenleme mi gerekir? Bir torba yasa komisyonu oluşturalım. Ciddi söylüyorum yani diğer nasıl bürokratlarımız böyle burada da diğer...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık, değiştirdiğiniz vakit İç Tüzük'ü onu uygulayın yani o takdir sizlerde.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Madem böyle bir kültür hâline gelecek, en azından sizin iktidarınız zamanında bunu yapalım.

Şimdi, bu faaliyetle asla biz kaliteli bir yasama faaliyeti gerçekleştiremeyeceğiz, kaliteli kanunlar çıkaramayacağız ve kaliteli bir yönetim oluşturmaya çalışacağız. İşte, Cumhurbaşkanlığı sisteminde görüyoruz; sürekli düzeltmeler. Hâlâ düzeltmeler devam ediyor.

Şimdi, diğer bir konu, bakın, değerli arkadaşlar, ya, Cumhurbaşkanlığına aşırı bir yetki, aşırı bir iş yükü veriyoruz. Şu kanunu çalışırken baktım, sadece şu görüştüğümüz kanunda subayların rütbe bekleme süreleri, subayların Silahlı Kuvvetlerden çıkarılması, tabii, bu jandarmanın ayrı çıkarılması, Sahil Güvenliğin ayrı çıkartılması; rektör atamaları yetkisi; Çanakkale İl Özel İdaresi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odasının bütçelerinden alınan payın yüzde 1'den yüzde 2'ye çıkarılma yetkisi; Millî Savunma Üniversitesinin rektörünün atanması, Ekonomik ve Sosyal Konsey üyelerinin belirlenmesi... Ya, bunların hepsini, biz sadece bu kanunda, sadece şu görüştüğümüz kanunda Cumhurbaşkanına bu kadar yetki, bu kadar sorumluluk veriyoruz; bir de diğer tüm sorumluluk ve kanunları düşünün. Değerli arkadaşlar, ben yönetim sistemleri uzmanıyım. Şimdi, bu kadar işle uğraşan bir Cumhurbaşkanı Türkiye meseleleriyle uğraşamaz, onu da bırakın dünya meseleleriyle hiç uğraşamaz yani dünya meselelerini şu...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Dünya meselelerinde çok başarılı.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Uğraşamaz, o başarıyı göreceğiz. Biz de isteriz Türkiye'yi yöneten Cumhurbaşkanının dünya lideri olmasını ama küçük işlerle uğraşan büyük işler başaramaz. Çanakkale Belediyesinin, Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odasının gelirinin yüzde 2 artırılmasının yetkisini kendine alan bir lider büyük işler başaramaz; bu, yönetim biliminin temel kuralı, yönetim biliminin temel kuralı.

Ya, arkadaşlar, bakın, bizim kurumlarımızı güçlendirmemiz lazım. Bırakın, bu kararları kurumlar versin, bırakın, kurumlar versin bu kararları, bakanlıklar versin, bakanlıkların içindeki komisyonlar versin. Bakın, şu Millî Savunmadan gelen, şu anda çekildi ama kanun tekliflerine bir bakın, deniliyor ki: "Cumhurbaşkanı istediğini görevden ayırır." Nasıl ayırır, bu silsile nedir, ilgili komutan mı Millî Savunma Bakanlığına verir, Millî Savunma Bakanlığı mı Cumhurbaşkanına sunar; hiçbir şey belli değil. Cumhurbaşkanı "Şu rütbedeki kişi ayrılсын." diyor; nasıl ayrılacak? Cumhurbaşkanının ayrı bir istihbaratı mı olacak içeride "Bu çalışıyor, bu çalışmıyor, bu şöyle oluyor, bu böyle olacak." diye. Nasıl olacak bu? Çok geniş bir alan, altı doldurulmamış bir alan. Yani nasıl olacak bu sistem, nasıl olacak? Anlatın. Yani şimdi, böyle yetkilerle, böyle işlerle ki yetkiden vazgeçtim, gerçekten bu kadar işlerle uğraşan bir Cumhurbaşkanı Türkiye'nin meseleleriyle, dünyanın meseleleriyle uğraşamaz ya, uğraşamaz. Bu, yönetim biliminin temel kuralı. Onun içindir ki bakın, özellikle bu bütçe görüşmelerinde Sayın Bakanlar sunum yaptıkları zaman genel olarak hep şöyle cümleler kuruyor -tutanakları tek tek inceledim, tüm bakanların yaptığı konuşmaları- hep şu şekilde: İşte "Sayın Cumhurbaşkanımızın kararlılığıyla." "Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleriyle, Sayın Cumhurbaşkanımızın vizyonu, Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatlarıyla, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde."

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Doğru sözler.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ya, arkadaşlar, hadi siz yükünüzü atıyorsunuz da bu kadar Bakan da yükünü Cumhurbaşkanına atarsa adam ne yapsın ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Liderimiz.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Adam ne yapsın! Dolayısıyla bakın, kurumları zayıflatıyoruz, kurumların inisiyatifini ellerinden alıyoruz, kurumların düşünme kapasitesini azaltıyoruz. Bürokraside şöyle bir şey oluştu: Nasıl olsa Külliye'de hallederiz, nasıl olsa Külliye'de olur.." Allah'tan bizim yükümüz azaldı yani eskiden milletvekiline daha fazla kişiler geliyordu, şimdi adamlar Meclise gelmeden Külliye'ye gidiyorlar, Külliye'de birini bulamazsa bize geliyorlar, diyorlar ki: "Ya, Külliye'de bir tanıdık var mı?" Nasıl olsa işler orada çözülüyor artık yani sonuç olarak egemenlik kayıtsız şartsız milletin ama işlerin çözüldüğü yer başka; dolayısıyla... Şimdi, en azından, bu yük sürdürülebilir değil, bakın, değerli arkadaşlar, böyle bir yük sürdürülebilir değil. Biz tek kişiye bu kadar yük, bu kadar yetki vermektense bunu içten söylüyorum kurumlarımızı güçlendirelim; bırakın, Çanakkale'nin meselesini o Çanakkale'nin Ticaret ve Sanayi Odası, Belediye Başkanlığı onun bütçesini ayarlasın, onu da Cumhurbaşkanlığına vermeyelim. Oradaki bir restorasyon, kazı işinin bilmem neyini Cumhurbaşkanı yapmasın, Millî Sarayların bilmem neyinin restorasyonunu Cumhurbaşkanı yapmasın, yapmasın yani, Cumhurbaşkanımızın daha önemli işleri var, zaman ayıracağı daha önemli meseleler var.

Yine, aslında alıştığımız ama çok gündeme gelmedi; ya, biz niye hâlâ rektörleri tek imzayla Cumhurbaşkanı tarafından atıyoruz? Yani üniversitelerimizde hâlâ terör örgütlerinin bir tehdidi mi var? Hâlâ terör örgütlerinin bazı unsurları üniversitelerimizden temizlenemedi mi? Niye üniversitelerimizin öğretim üyelerinin seçtiği kişileri eskisi gibi, işte, en çok oy alan 3 kişinin ismi YÖK'e gönderilip öyle Sayın Cumhurbaşkanının tensiplerine sunulmuyor da direkt imzayla, tek imzayla dışarıdan rektör atıyoruz; niye atıyoruz hâlâ? Bu, demokrasiye uyuyor mu? Ve şunu da söyleyeyim: Yine, ilk önce, rektörler üniversitelerin içinden atanıyordu ama şimdi son atamalara bakıyorum; o üniversitede hayatı boyunca bulunmamış, o üniversitede okumamış, o üniversitede yüksek lisans yapmamış, o üniversitede doktora yapmamış, o üniversitede öğretim görevlisi olmamış, hayatında o şehre gitmemiş bir kişi YÖK tarafından üniversiteye atanıyor. Böyle bir şey olabilir mi ya! O rektörün o üniversitenin dokusunu öğrenene kadar iki yıl geçer, o üniversitenin dokusunu öğrenene kadar! İş artık şuna döndü: Ya, bizim çocuğu da şuraya atayalım, bizim bu arkadaşı da şu üniversiteye gönderelim, nerede boş var oraya. Böyle bir şey olabilir mi ya! Böyle bir şey olabilir mi! İşte, bu uygulamalar sonucunda üniversitelerimizin geldiği nokta ortada. Daha bu iyi günlerimiz! Daha bu iyi günlerimiz!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Bu sistemin yetiştirdiği üniversite mezunlarımızın durumlarını, üniversite sisteminin durumlarını göreceğiz. Gelin, artık, şu üniversitelerimize bir çekidüzen verilim, rektörleri doğru dürüst atayalım, kendi içinden atayalım. Gerçekten de üniversitelerimiz de şu anda öğretim görevlilerimiz de çok sıkıntılı çünkü rektör tek imzayla atandığı için bir öğretim üyesine, bir dekana yeri geldiği zaman randevu vermiyor adam ya, umurunda değil. Niye? "Zaten beni bunlar seçmiyor ki, ben bunlara bağlı değilim ki, benim zaten selam vereceğim kişi belli, kişiler belli." diyor. Onun için, eğer bu ülkeyi seviyorsak, bu ülkenin gençliğini seviyorsak, gerçekten iyi bir gençlik yetiştirmek istiyorsak -bu sistem bu gençliği yetiştirmez- elinizi vicdanınıza koyun, üniversiteleri tekrar demokratik hâle getirelim, elinizi vicdanınıza koyun.

Diğer bir madde, burada Spor Toto Teşkilatını görüşüyoruz. Ya, ben maddeyi görünce, tekrar tekrar okudum, acaba yanlış mı var, bir şey mi var diye açıklamasına da baktım. Ya, şimdi, Spor Toto Teşkilat Başkanlığı bayilerin nerede kurulacağı, sayısı, bunların müracaatları, ruhsatların verilmesi gibi önemli yetkileri özel hukuk tüzel kişilere devrediyor. Yahu, ruhsata, kimin bayi olacağına devlet karar vermezse kim karar verecek; bu yetki devredilemez ki, bu asli bir unsur. Yani bu ülkede kimin nerede bayi açacağını, nasıl işleteceğini, bunun nasıl denetleneceğini biz özel sektöre veremeyiz ya, devletin asli görevi bu. Bu nasıl bir şey, nasıl bir akıl tutulması yani! Lütfen bunu açıklayın, böyle bir şey olamaz.

Bakın, bu kumar işi çok enteresan bir yere doğru gidiyor; şimdi farkında değiliz, işi çok kolaylaştırıyoruz. Şimdi, ben onu da araştırıyorum şu anda, her tarafta, sosyal medyada ilan var, bilmem ne nokta com, burada altılı ganyan oyna, İddaa oyna, şurada 0,50 oran, burada bilmem ne... Yasaldan bahsediyorum, yasalardan! Nereye gidiyoruz ya! Eskiden bunların ilanı, reklamı yasaktı, özendirilemezdi, şimdi Çukurambar'a gidin, en güzel yerde sanal bahis ilanı var "Altılı ganyan oyna", "İddaa oyna" vesaire oyna. Çok tehlikeli bir yere gidiyoruz değerli arkadaşlar. Tamam, eskiden bir Spor Toto şeyi vardı ama bunun bir silsilesi vardı. Ne yapardı? Kupon oynardı, gider sıra beklerdi, ilgili bayiye giderdi; bu belli bir süreçti, hani orada bir adam bakardı, bu 18 yaşından küçük mü, çocuk mu, adam mı, nedir ne değildir diye ama şimdi, herkesin telefonunda, şurada, herkesin telefonunda yani bu. Şu anda çok büyük aile faciaları var. Geçen, Adana'da bir iş yerini ziyaret ettim. Adamın 3 çalışanı sanal kumar yüzünden, İddaa yüzünden, altılı ganyan yüzünden şirketi dolandırmış, yani en son parası bitmiş, gitmiş şirketin hesabından para almış; birisi intihar etti. Biz hâlâ ama her yere reklam asıyoruz ya! Kumarın reklamı olur mu ya! Sanal bahsin reklamı olur mu! Bir de biz bunu özel sektöre devredeceğiz şimdi, Spor Toto'da devlet ondan da çekilecek. Vallahi torbacılık artar size söyleyeyim, torbacılığı artırırınız. Zaten uyuşturucuyla baş edemiyoruz, torbacılık artar, her köşebaşında buralar artık şer yuvaları hâline gelir. Bakın, buradan tutanaklara geçsin, söylüyorum -Allah büyük, bu tutanakları bir gün koyarım- oralar şer yuvaları hâline gelir. Para kazanma amaçlı özel sektöre bunlar devredilemez.

Daha fazla zaman almayayım, diğerlerini maddelerde konuşacağım Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu, buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum öncelikle.

Bugün Anayasa Mahkemesinin iptalini gerekçe göstererek oluşturulmuş olan tekliflerin 4'üncüsünü görüşüyoruz. Her ne kadar "torba kanun" şeklinde ifade edilse de doğrudur, öyledir ama tematik, konu bazlı olarak baktığımızda da aslında hepsi Anayasa Mahkemesinin 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali nedeniyle oluşturulmuş olan tekliflerdir. Kuşkusuz, söylenen, eleştirilere konu edilen hususlardan bir kısmına biz de katılırız: örneğin "Bu toplu görüşülebilirdi." evet, görüşülebilirdi; hepsi 100 kusur madde, birlikte gelebilirdi, belki görüşme ekonomisi açısından uygun olabilirdi.

Tali komisyon meselesi; komisyonlar kendileriyle ilgili maddelere görüş verselerdi olabilir, iyi olurdu, bizim de işimizi kolaylaştırırdı ama vermemişler, yani buna bizim Komisyonumuzun, Komisyon Divanının yapabileceği bir şey yok. Neticede Meclis Başkanlığı bunları gönderiyor ve her komisyon da kendi gündemine hâkim olarak hareket ediyor.

Bu torba meselesi, hep konuşuyoruz, biz de defalarca söyledik, bu torba meselesine bizim de karşı olduğumuzu ama biz bir taraftan da şunu öneriyoruz, ısrarla diyoruz ki: Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün yasama etkinliğini, yasama kalitesini artıracak şekilde yeniden düzenlenmesi lazım. Bunu hep beraber yapmakta fayda var diye düşünüyoruz. 2018'de sistem değişikliği, yönetim sistemini değiştirdiğimiz vakit İç Tüzük'te de bazı değişiklikler yapıldı ama bunlar daha çok şekilsel değişikliklerden öteye gidemedi. Hâlbuki, ifade ettiğim gibi, yasama kalitesini artıracak; sadece daha hızlı anlamında değil, aynı zamanda etkinliği de artıracak bir tüzük değişikliğini hep beraber yaparsak bu sorunları da aşmış oluruz diye düşünüyorum.

Yapılan düzenleme, kanun teklifiyle getirilen düzenleme iki temel şeye dayanıyor; bunlardan bir tanesi, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerinde olan, 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamında belirtilen konulardan olmadığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi bazı hükümleri iptal etmiş, bazı hükümleri de kanun hükmünde kararnameyle yapılamayacağı, bunların kanunla yapılması gerektiği yönündeki gerekçesiyle iptal etmiş. O sebeple, teklifle, aslında yeni bir politika ihdası öngörülüyor, sadece, 4 Haziranda da bu birçok hüküm için Anayasa Mahkemesinin verdiği süre doluyor, hukuki boşluk oluşmaması amacıyla bu düzenlemeler yapılmış. Kuşkusuz, zaman olsa veya zaman daha etkin kullanılsa bu hükümlerden içerik açısından da değiştirilmeye ihtiyaç olanlar varsa bunları da eş zamanlı yapmak iyi olabilirdi.

Tabii, bu 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Anayasa değişikliğinden sonra, 2017'den sonra devlet teşkilatının yeniden düzenlenmesine ilişkin çok kapsamlı bir düzenleme. Geçiş döneminde bu düzenlemeyi hem hızlı hem de doğru yapmak kuşkusuz gerekliydi ancak o dönemde geçiş sürecine ilişkin bazı belirsizlikler nedeniyle de bazı eksiklikler olmuş olabilir. İşte, tam da bizim söylediğimiz gibi, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin kendi içerisindeki denge ve denetim mekanizması sayesinde Anayasa Mahkemesi buradaki eksiklikleri, aksaklıkları, yanlışlıkları tespit etmiş ve iptal etmiş. Şimdi de biz, doğru, işleyen bir sistemin ortaya koyduğu neticeye göre burada yeni bir kanuni düzenleme yapıyoruz.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi demokratik bir sistem; denge ve denetim mekanizmasının, uzlaşma kültürünün esas olduğu bir sistem, temsil adaletinin yüksek olduğu bir sistem. Dolayısıyla, burada sisteme yönelik eleştirileri kabul etmemiz mümkün değil. Kuşkusuz, ikincil düzenlemelerin Anayasa'ya uygun olarak ve sistemin ruhuna uygun olarak çok daha etkin bir şekilde yapılması beklentimiz, hâlâ o yönde eksiklikler var. İnancımız odur ki, bu eksiklikler tamamlandığında sistemin daha sağlıklı işlemesini de sağlamış olacağız.

Bizim Komisyonumuzla ilgili yani, daha doğrusu, bütçe hakkıyla ilgili bir eleştiri getirildi, bunu defalarca burada konuştuk. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçmeden evvel Plan ve Bütçe Komisyonu Anayasa'da tanımlanmış bir iktidar komisyonuydu. Dolayısıyla, demokratiklik açısından bakacak olursak demokratik olmayan bir tarifti. 40 üyesi vardı ve 25 üyesinin iktidar üyesi olduğu Anayasa'da yazıyordu. Şimdi, bu yeni düzenlemede bu kaldırıldı ve diğer komisyonlar gibi partilerin Meclisteki temsil oranına göre oluşan bir Komisyonumuz var şu anda; birincisi bu. İkincisi, bütçe hazırlama sürecinde herhangi bir değişiklik olmadı, geçici bütçe uygulaması getirildi. Bunların hepsi bir supap olarak öngörüldü, zaten Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda bu vardı, Anayasa'ya da dercedildi ama bir şey daha yapıldı, hem Mecliste kabul edilmezse bütçe, geçici bütçe de yapılamazsa "Bir önceki yıl bütçesi yeniden değerlendirilerek artırılarak uygulanır." diye bir hüküm konuldu. Burada da bütçe hakkının Meclisten alınması diye bir şey söz konusu değil çünkü...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Reddetme yetkimiz gitti İsmail Bey.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Şöyle, reddedebiliyorsun, reddedersen yeniden yapılıyor ama bu şu demek: Ülke bütçesiz kalmasın, 85 milyona hizmet götürülmeye devam edilsin diye... Başkanlık sistemi olarak Amerika'yı örnek verdiniz, işte, orada bunun uygulamalarını, örneklerini görüyoruz. Oradaki aksayan bir uygulamayı Türkiye rasyonelleştirerek Anayasasına koymuş; bunda bir yanlışlık yok çünkü bir önceki yeniden değerlendirilme oranında artırılan bütçeyi de biz yapmıştık yine, Meclisten çıkmıştı. Dolayısıyla, Cumhurbaşkanının kendi kafasına göre bir bütçe ihdas ettiği tezi doğru değil diye düşünüyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Hiç bütçesiz kaldık mı İsmail Bey?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - O zaman bütçe yapmayalım, her sene enflasyon kadar...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Evet, orada işte, aksayan bir şey olursa diye.

ERHAN USTA (Samsun) - Hiç bütçesiz kalmadık biz.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Ne zaman kalmadık, kalırsak diye ihtimal bu yani.

ERHAN USTA (Samsun) - Önceki sistemde bütçesiz kalmadık.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Önceki sistemi boş ver, şeye cevap ver o zaman "Demokratik değil." diyorsun; işte, 40 kişinin 25'iyle iktidar komisyonuydu.

ERHAN USTA (Samsun) - Ona çok güzel bir cevabım var, izniniz var mı?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Hayır, yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şöyle bir şey yapalım o zaman, görüşlere dokunmayalım.

ERHAN USTA (Samsun) - O geçmiş dönemin demokrasi anlayışı İsmailciğim.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Öyle bir demokrasi anlayışı olmaz.

ERHAN USTA (Samsun) - 25 kişi burada, 15 kişi burada; evet, 25 kişinin dediği olacak ama bu 15 kişinin... Yani çoğulculuk var orada; bu 15 kişinin dediğini dikkate al arkadaş ve sana her hâlükârda geçirme hakkı veriyor. Bak, hiç riskli değil.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, şöyle yapalım; şimdi Sayın Aksu'nun sözü kesiliyor.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Erhan Bey, hiç tutarlı değil söylediğin ya, yani hiç tutarlı değil. Burada şu anda iktidarın yani AK PARTİ'nin kaç üyesi var belli, muhalefetin kaç üyesi var belli, yarın farklı da olabilir, bu da belli. Yani Cumhurbaşkanının, seçilen Cumhurbaşkanının partisinden daha fazla temsil yetkisine sahip bir başka partinin de Mecliste çoğunluğu bulabilir.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Azınlık hükümetlerinden... Yani kaç vekile, kaç üyeye sahip Demokratik mi bu?

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, o bir demokrasi anlayışı.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Demokrasi...

ERHAN USTA (Samsun) - Diyor ki bak: "25'..."

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Bir saniye Erhan Bey, müsaade edin konuşalım ya!

ERHAN USTA (Samsun) - Peki, tamam; sıram gelince konuşacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Usta, demokrasiyi sonra tartışırız.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Demokrasi herkesin kafasına göre ihdas edeceği bir şey değil. Demokrasiyi araçsallaştırmak, kendine göre yorumlamak da sizin işiniz; en çok bunu yapıyorsunuz. Onun için...

ERHAN USTA (Samsun) - Ben böyle itham edici konuşmuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Usta, böyle bir usulümüz yok ama ya! Size kimse bir şey yapmadı.

ERHAN USTA (Samsun) - Bir dakika... Şu; 25 kişi burada, 15 kişi burada yani 25 kişinin dediği her hâlükârda geçecek. Niye böyle bir şeye ihtiyaç vardı?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Ya hükümet Meclisten çıkıyordu çünkü.

ERHAN USTA (Samsun) - O şuydu, bak: "Ben senin bütçe geçirmende bir şey görmüyorum ama bu 15 kişi de olsa bu muhalefetin görüşlerini dikkate al yoksa senin bütçeni geçirmekle ilgili bir riskin yok." diyor. Bu bir demokrasi anlayışı.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Şimdi de dikkate alıyor, şimdi alınmıyor mu dikkate?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Sizin konuşmalarınız dikkate alınmıyor mu? Muhalefeti yok mu sayıyorsunuz şu anda, kendinizi inkâr mı ediyorsunuz anlamadım ben.

AYYÜCE TÜRKÜŞ TAŞ (Adana) - Siz yok sayıyorsunuz, biz değil.

ERHAN USTA (Samsun) - Biz Anayasa'ya aykırıdır dedik, geçirdiniz. Anayasa'ya basbayağı aykırı...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta... Değerli arkadaşlar... Değerli milletvekilleri... Değerli milletvekilleri...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Şimdi bakın, İç Tüzük'ümüzün 38'inci maddesinde Meclise ister bizim Komisyona, ister başka komisyona gelen her teklifin öncelikle Anayasa'ya aykırılık açısından değerlendirileceğine dair hüküm var; değerlendiriliyor, Anayasa'ya aykırılık önermeleri veriliyor...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Erhan "aykırı" dediyse aykırıdır!

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Ondan sonra da bir karar veriliyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Anayasa Mahkemesi...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Ya arkadaşlar, bir bırakın konuşalım ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aksu, bir saniye, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, hakikaten yani herkes görüşlerini belirtti.

ERHAN USTA (Samsun) - Yok ya, kavga filan ettiğimiz yok...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, ben burada...

Değerli arkadaşlar, kavga etmiyoruz ama nihayetinde insicamı bozuluyor hatibin; insicamını lütfen bozmayalım.

Bir de...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Önemli bir konu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye...

Değerli arkadaşlar, bu karşılıklı atışmalar bu Genel Kurulda saatlerce verimsiz bir hâle gelmiş, o ona, bu buna, hiçbir şey de çıkmıyor; buna burada müsaade etmek istemiyorum. Lütfen... Hepiniz -tutanaklarda- kanaatlerinizi belirtiniz; demokratik standartlarımızı daha da yükselteceğiz.

Buyurun Sayın Aksu.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Ya şimdi, sanki geçmiş dönemi yaşamamışız gibi bir şey içerisinde oysa buradaki arkadaşların çoğu işte, geçmişte bürokrasi deneyimi olan, devlet tecrübesi olan insanlar. 90'lı yılları hepimiz hatırlıyoruz; birçok kanun hükmünde kararnamenin çıktığı, kanun hükmünde kararnameyle ülkenin yönetildiği bir dönem. O dönemde de birçok Anayasa Mahkemesi kararı var, bunlar hep iptal ediliyordu aykırılık gerekçesiyle. Bunları yapan da o zamanki bürokrasi; sizsiniz, bizdik; dolayısıyla şimdi, burada işte, bürokratları eleştirmek, "Bakmıyorsunuz, etmiyorsunuz." filan gibi şeyler söylemek de çok doğru değil, konumuz bu da değil kaldı ki ama şu var: Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, Cumhurbaşkanını, yasamayla beraber yürütmeyi de doğrudan milletin seçtiği daha demokratik bir sistem. Zaten başkanlık sistemleri bütün dünyada da doğrudan demokrasinin olduğu sistemler olarak tarif ediliyor. O sebeple, evet, aksayan, yanlış olan, yanlış giden şeyler olabilir; bunlara odaklanmak lazım, toptancı bir yaklaşımla reddetmek yerine bunlara odaklanmanın daha doğru olacağını düşünüyoruz ama özellikle, bu daha evvel de gündeme geldiği için Plan ve Bütçe Komisyonunun fonksiyonu ile ilgili hususu özellikle tekrar vurgulamak istedim.

Bu bazı maddelerin çekilmesi fikrine biz de katılıyoruz, 3 maddenin; biz de kendi aramızda bunları görüşmüştük.

Yine başta ifade ettim, toplu görüşme olsaydı iyi olabilirdi.

Maddelere girmeyeceğim, maddelere geldiğimizde de detaylara ilişkin kendi parti görüşlerimizi de ifade edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyelerimiz, milletvekillerimiz, çok değerli bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu kanun teklifimizin hayırlara vesile olmasını diliyorum. 35 maddeden olan kanun teklifimizde, tabii ki...

2017 yılında bir referandum yaşadık ve bu referandumla parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı sistemine geçtik ve bu Cumhurbaşkanlığı sistemine uyum sağlanması adına Türkiye Büyük Millet Meclisi 7142 sayılı Kanun'la Bakanlar Kuruluna yetki verdi ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıktı ve Anayasa Mahkemesinin 2018/117 esas ve 2021/125 esas sayılı davalarının neticesinde, bu davalar 2023 yılında kararlaştırıldı, 4 ve 5 Haziran 2024 yılında da yayımlandı ve bir yıllık da bir süre verildi. Bu kararlara baktığımız zaman; işte, bazı maddelerin yetki kanunuyla yapılamayacağı ve bazı maddelerin ise kanun hükmünde kararnameyle yapılamayacağı ve bazı maddelerin de özellikle belediyelerle ilgili kanunların da tabii ki bu, Anayasa'nın 123'üncü maddesinde de görüldüğü gibi, Anayasa'da kimlerin bu yetkiye sahip olduğu açık bir şekilde ifade edildiği için bunları reddetmiş. Şimdi biz, bu maddeden, aşağı yukarı yanılmıyorsam 35 maddeden 23 maddesini aşağı yukarı değiştirmeden kanunlaştırıyorduk ve bir kısmında da değişiklik yapmaktaydık.

Tabii, burada bu maddelerden 1'inci, 11'inci, 27'nci, 32'nci maddelerde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının yerine kanun hükmünde kararnameyle Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği kurulmasıyla burada sadece o değişiklikleri yapmaktayız.

Diğer taraftan, tabii, 2'nci madde de Spor Toto'yla ilgili; tabii ki bu madde de 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle beraber 2018'den beri zaten yürürlükte olan bir şey. Tabii, burada 7258 sayılı Futbol ve Diğer Müsabakalarda Bahis ve Şans Oyunlarının Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinin yedinci fıkrasında buradaki bayiliklerin nasıl kurulacağı belirtilmiş kanunda. Tabii, bunu özel sektör kuruyor ama bunun denetimi tamamen Spor Toto Teşkilatının denetiminde. Tabii, burada esas amaçlardan bir tanesi de yasa dışı bahisle mücadele etmek.

CAVİT ARI (Antalya) - Sonuç alabildiniz mi bu konuda?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diğer taraftan, tabii ki burada işte, 18 yaşından küçüklerin oynayamaması, işte, kredi kartından para çekilerek, kredi çekilerek bu oyunların oynanması gibi birtakım tedbirler de bunun yanında alınmakta.

CAVİT ARI (Antalya) - Yasa dışı bahisle ilgili düzenlemeler geçti, bu konuyla ilgili sonuç alabildiniz mi? Onu da bir açıklarsanız...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Tabii ki yüzde 100 öndek mi? Önleyemedik ama tabii ki bu dijital sistemle kolayca mücadele etmek mümkün değil.

Burada, tabii, 3'üncü maddede subayların rütbe bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanı tarafından değiştirilmesi. Tabii, bu da 2018'den beri oradaki 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de de var olan ama şimdiye kadar Cumhurbaşkanımız tarafından hiçbir şekilde kullanılmamış bir yetki, sadece yetki verilmiş. "Bunu niye verdiniz?" diyebilirsiniz. Tabii, burada teğmenlerin bekleme süreleri var; asteğmenin sekiz ay, teğmenin üç yıl, üsteğmenin altı yıl, yüzbaşının altı yıl, binbaşının beş yıl, yarbayın üç yıl gibi bekleme süreleri var. Buradaki temel amaç şu: Tabii, bir darbe girişimi yaşadık ve bunun neticesinde bu darbeye katılmış olan terör örgütü üyelerinin Türk Silahlı Kuvvetlerinden atılmasıyla beraber burada belli kademelerdeki subaylarımızda eksilmeler oldu. Siz yeni asteğmeni hemen alabilirsiniz ama onu hemen yüzbaşı, binbaşı, yarbay yapamazsanız ve dolayısıyla da buradaki eksiklikleri gidermek adına, neticede herhangi bir ihtiyaç olduğu zaman burada bir subayı erkenden albay yapma veya yüzbaşı yapma veya ihtiyacınız var o kademedeki, diyelim ki albaya ihtiyacınız var, onları bekletme... Bu kullanılmış mı; kullanılmamış ama ihtiyaç olursa kullanılabilir. Burada şunu diyebilirsiniz: "Ya, burada siz ferdi işlem yapabilirsiniz, kişi bazlı işlem yapabilirsiniz." Bu, arkadaşlar, kişi bazlı değil, dönem bazlı; diyelim ki: "Şu dönem mezunlarının bekleme süresi altı yıldır beş yıla düşürüldü." gibi bir işlem ama kullanılmamış bir şey.

Diğer taraftan, tabii, bu mayın temizlemede zaten bu da aynı şekilde gümrük vergisine tabi olmaması. Birtakım mayın temizleme işlemlerinde yurt dışı destekler de alınıyor ve burada tabii ki maliyetlerin artmaması için gümrük vergisinden muaf; bu da 2018'den beri yine 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle uygulanan.

Şimdi, diğer 6, 7, 26'nci; işte, Yükseköğretim Kurulunun oluşumu. Tabii, daha önce arkadaşlarımız da sayın milletvekillerimiz de söyledi; işte, 21 üyeden işte 7'sini Cumhurbaşkanı seçiyor, 7'sini Bakanlar Kurulu seçiyordu ama şimdi Bakanlar Kurulu olmadığı için onu da Sayın Cumhurbaşkanımız seçiyor. Diyelim ki 7'si de Yükseköğretim Kurulundan yapılan oylama neticesinde Cumhurbaşkanımıza veriliyor ve Cumhurbaşkanımız tarafından atanıyor; atanmazsa iki hafta süre içinde tekrar bir oylama yapıyor o, ondan sonra atanıyor.

Diğer taraftan, tabii, rektörlerin atama usulüyle ilgili, 2008 yılından önce de rektörleri YÖK tavsiye ediyordu ve Cumhurbaşkanı atıyordu o dönemde de bizden önceki dönemde de...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, o öyle değil; seçim yapıyordu.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Hayır, seçiliyordu rektörler.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Hayır, öyle değil, seçim yapıyordu.

CAVİT ARI (Antalya) - Üniversitelerde seçim yapılıp en yüksek oy alan 3 kişi öneriliyordu.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bir dinleyin arkadaşlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, ekranımda ışıklar yanıyor; birazdan hepinize söz vereceğim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayır, tutanaklara yanlış ifade geçmesin diye, düzeltsin diye uğraşıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz doğru olarak geçirirsiniz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - İsmail Bey'i sevdiğimizizden yapıyoruz bunu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, siz doğru olarak geçirirsiniz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tamam.

CAVİT ARI (Antalya) - İsmail Bey'in söyledikleri genelde sorun yaratıyor sonrasında, gündemde sorun yaratıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sıkıntı yaratıyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Partisiyle ilgili sorun yaratıyor, şahsiyle ilgili sorun yaratıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, lütfen böyle bir usulümüz yok.

CAVİT ARI (Antalya) - Baştan engellemeye çalıştı arkadaşlarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, lütfen, böyle bir yetkiniz yok sizin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şöyle söyleyeyim ben: 2008 yılına kadar rektörlerin atamasını, diyelim ki 2005 yılında kim yapıyordu?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Gene Cumhurbaşkanı yapıyordu ama seçim vardı diyoruz biz de.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Cumhurbaşkanı yapıyor, onu söylemek istiyorum ben.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Rektör seçimi...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bir dakika, onu da söyleyeceğim. 2008'den sonra 2016 yılına kadar, darbe oluncaya kadar, üniversitelerdeki en fazla oyu alan 6 üye YÖK'e gidiyordu, YÖK'ten bu 3'e düşüyordu, 3'ten de Cumhurbaşkanı geliyordu ve Cumhurbaşkanı yine bunu atıyordu. Yaşadığımız darbe sonucu tekrar bizden önceki dönemde olduğu gibi atamaya dönüldü. Tabii, bu tartışılabilir, bu şekilde mi atanacak şöyle mi atanacak? Bu ikisinin de avantajı ve dezavantajları var. Yani şöyle bir şey benim yaşadığım olay, diyelim ki seçim güzel bir şey ama burada üniversitelerde maalesef rektörler istedikleri gibi hareket etmede serbest olamıyorlar. Sürekli işte, "Ona oy verdin, bana oy vermedin." psikolojisinden kurtulamıyorlar. Yani bu, biraz da bizim ülkemizdeki demokrasi şeyiyle alakalı bir şey. Şimdi, biz de seçimle geliyoruz, bazen toplumsal baskı veya diyelim ki bize istemediğimiz yanlışları da yaptırabiliyor mu? Yaptırabiliyor, değil mi?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yok.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yahu, EYT doğru bir karar mı arkadaşlar?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Böyle bir şey olabilir mi ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Hayır hayır, öyle değil.

Dolayısıyla şunu söyleyeceğim ben: Bu, daha da geliştirilebilir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - EYT demiştiniz; bir dakika... EYT yanlış mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diyelim ki iki dönem seçilebilir ama burada seçilebilmesi için üniversiteyi belli bir yere getirme kriterleri konulabilir diye düşünüyorum ben.

CAVİT ARI (Antalya) - İsmail Bey, EYT'nin yanlışlığını ileri sürdü.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben burada tamamen atansın veya tamamen seçilsin kısmında değilim. Daha iyi hâle nasıl getirebiliriz biz bunu; bunun üzerinde milletvekilleri olarak tartışmamız lazım geldiğini düşünüyorum.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Ha, onun için de Eğitim Komisyonuna getirmemiz lazım, tam da o yüzden Eğitim Komisyonuna gelmesi lazımdı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Özür diliyorum Sayın Başkanım da çok doğru bir şey söyledi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok ya, lütfen! Ya arkadaşlar, milletvekilliği saygın bir görevdir, laf atarak... Kendince sayın milletvekili görüşlerini açıklıyor.

Şimdi, her birimiz rahatsız oluyoruz başkası laf attığı zaman, ya yapmayalım. Değerli arkadaşlar, istirahat ediyorum.

Sayın Güneş, buyurun.

Siz AK PARTİ Grubu adına konuşuyorsunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Grup adına mı konuşuyor? Ya, "EYT" dedi, bir şey dedi, bir sürü şey söyledi yani.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi arkadaşlar, şöyle bir şey; burada belediyelerin tüzel kişiliğinin kurulması tabii ki Anayasa gereği ya kanunla kurulur ya da Cumhurbaşkanının kararnamesiyle. Burada tabii, Cumhurbaşkanı kararıyla kurulduğu için bunu biz yine kanuna bu şekilde yazıyoruz. Burada tabii, Sayın Oluç'un dediği, Cumhurbaşkanımızın kastettiği kanuni düzenlemeler bunlar değil; bunlar eskiden beri var olan, 703'te olan, belediyelerin nasıl kurulacağı, 5 bin nüfusun üzerine çıkınca kurulmasının, 2 bin nüfusun altına düşünce bu belediyelerin kaldırılacağı, yine 50 bin nüfusu olanların ve 5 bin kilometreden yakın olanların bunlara bağlanması gibi konular.

Tabii, burada yerel yönetimlerle ilgili, yerel yönetimlerin... Biz yanılmıyorsam 2012 yılında Büyükşehir Yasası'nı çıkardık ve burada, tabii ki uygulamada bazı aksaklıklar görüldü; diyelim ki Antalya'nın bir ucundan bir ucu neredeyse 400 kilometre ve dolayısıyla da hizmetteki aksaklıkları nasıl giderebiliriz, daha etkin nasıl hizmet yapabiliriz konusunda, bunlar hakkında hep beraber çalışacağız diye ben düşünüyorum.

Diğer taraftan...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Ben de bunu sordum zaten İsmail Bey.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Onunla ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanımız, ilgili milletvekillerimiz çalışma yapıyor. Onunla ilgili de mutlaka daha...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Sırf büyükşehirlerde seçim alabilmek için bu düzenlemeyi getirdiniz. Bugün mü aklınıza geldi İsmail Bey! Bu kanunun yanlışlığını o zaman söyledik; getirdiniz büyükşehirleri alalım diye. Kaybettiniz, yeniden iptal etmeye çalışıyorsunuz belediyelerin yetkilerini. O zaman aklınız yok muydu! Defalarca söyledik bunu yanlış çıkarıyorsunuz diye.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, böyle bir şey yok! Değerli arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok.

Sayın Güneş, size de söz kesilmesinden dolayı söz verdim.

Bir dakika vereceğim, toparlayın sözlerinizi.

CAVİT ARI (Antalya) - Yanlışla yanlış diyeceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, söz hakkınızı verdiğim zaman bütün yanlışları anlatın kendi zaviyenizden, istihdam ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Şimdi, kaybedilmiş belediyeler, belediyeleri nasıl tırpanlayalım, nasıl yetkisizleştirelim, nasıl etkisizleştirelim, onun derdinseniz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, böyle bir şey olmaz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bir saniye, bu, doğru değil ya!

CAVİT ARI (Antalya) - O düzenlemelerin yanlış olacağı, tarıma, çiftçiye, üreticiye, emekliye, herkese zarar vereceği defalarca söylendi o dönem, yüz kere söyledik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bu, doğru değil.

CAVİT ARI (Antalya) - Ama büyükşehirleri alalım diye o kanunu getirdiniz. Şimdi de kaybettiniz, geri almaya çalışıyorsunuz; hepsi bu, işin özeti bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bakın, doğru bir şey değil yaptığınız.

CAVİT ARI (Antalya) - Ben gerekeni söylüyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Böyle bir hakkınız yok ya! Ayıp!

CAVİT ARI (Antalya) - O benim takdirim, sizin değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sizin böyle bir takdiriniz yok, benim takdirim.

CAVİT ARI (Antalya) - Var, ben gerekirse laf atarım, söylerim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, bir dakika, o benim takdirim, sizin takdiriniz yok. Herkes böyle konuşursa o curcunaya döner. Takdir bende.

Şimdi, ben her milletvekiline söz veriyorum. Bakın, 2 defa, 3 defa, 4 defa böldünüz.

CAVİT ARI (Antalya) - Yeri geldiğinde söylemek zorundayım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yeri geldiğinde söz istersiniz, ben veririm, istediğiniz kadar konuşun.

CAVİT ARI (Antalya) - İsteyeceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Böyle bir şey yok arkadaşlar ya! Lütfen...

Bir de bakın, değerli arkadaşlar, burada...

CAVİT ARI (Antalya) - Öyle masumane bir anlatış tarzıyla bu işleri masumlaştıramazsınız!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

Sayın Arı, kararı halk verir.

CAVİT ARI (Antalya) - Halk verdi, belediyeleri CHP'ye verdi zaten Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar, tamam. Bu dönem CHP alır, bir dahaki dönem başka parti alır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşması esnasında yaşanan tartışmalara ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir de değerli arkadaşlar, bakın, burada birbirimize konuşuyorken konuşan arkadaşlarımızın söylediklerini gayriciddiye almaya gerek yok; bu, ayıp oluyor, bunu görmüyor değilim! Bu, size yapılsa kabul etmezsiniz. Size kabul edilmeyecek olan bir şeyi lütfen başka bir Komisyon üyesine yapmayın, bunu doğru bulmam. Eğer bu şekilde devam edecekse değerli arkadaşlar, biraz rahatlayalım, ara verelim, dinlenin, gelin, tekrar devam edelim. Olmaz ya!

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ve Kahramanmaraş Milletvekili Mevlüt Kurt ile 102 Milletvekilinin Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3119) (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, buyurun, bir dakika.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkanım, ben ülkemi seviyorum, devletimi, vatanımı, milletimi, bayrağımı seviyorum ve "Ülkem daha iyi nasıl olabilir?"in gayreti içindeyim. Tabii ki tartışmaların da daha seviyeli olması taraftarayım. Burada tabii ki ben şunu söyleyeyim Cavit Bey'e: Şimdi, biz yirmi iki yıldır seçimlere giriyoruz ve yirmi iki yıldır biz iktidarı. Dolayısıyla da halk bu yetkiyi bize vermiş. Dolayısıyla da halk size...

CAVİT ARI (Antalya) - Verdi diye sistemle pinpon topu gibi oynanmaz İsmail Bey!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sübhanallah, Ya Rabb'im...

CAVİT ARI (Antalya) - İşinize geldiğinde sistemi değiştir, işine geldiğine belediyelerin yapısıyla oyna, işine gelmediğinde belediyelerin yapısıyla tekrar oyna! Böyle bir keyfillik var mı!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, böyle müzakere olursa...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Görüşmelere yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.13

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.41
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 32'nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Ocaklı, buyurun lütfen.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, yine bir 35 maddelik torba yasa teklifiyle karşı karşıyayız ve elbette burada da daha önceleri olduğu gibi, Cumhurbaşkanının Anayasa'yı ihlal ederek Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilerini gasbetmesiyle ilgili olarak karşımıza yeni bir torba kanun teklifiyle, yasa teklifiyle çıktınız. Cumhurbaşkanını Anayasa'ya uymuyor, bilerek ve isteyerek Anayasa'ya uymuyor, üstelik yeni anayasa teklifi de var şimdi ve siz onun bu Anayasa tanımazlığını Türkiye Büyük Millet Meclisini alet ederek meşrulaştırmak istiyorsunuz. Bu önümüze getirdiğiniz aynı mahiyette 4'üncü torba yasa teklifi. Birkaç tane daha hazırlandığını duyuyoruz tabii ama şimdi size, iktidar vekillerine bir soru sormak istiyorum: Allah gösterecek, bu teklif diyelim ki Komisyonunda veya Genel Kurul aşamasında reddedildi -Allah gösterecek- eğer yasalaşmaz ise ne olacak? Yani şimdi buraya getirdiğiniz teklifteki işlemler zaten tesis edilmiş, yapılmış, bitmiş, atamalar yapılmış, bütçeler buna göre çıkarılmış, ödemeler planlanmış ama diyelim ki Komisyonunda ya da Genel Kurulda reddedildi, ne yaparsınız bunu, ne yapacaksınız bu durumda? Demek ki hatayı telafi etmekle olmuyor, hata yapmamak lazım.

Şimdi, eski bir bakanımız vardı, eski bakanımız ne demişti hatırlayalım. Vaktiyle İçişleri Bakanı, bahis çetelerinden rüşvet aldığı iddiasıyla gündemde olan Bakan diyordu ki: "Siz yıkın, kanun arkanızdan gelir." Aslında bugün yaptığınız, bugün yapmaya çalıştığınız bu; önce yapıyorsunuz, sonra kanun çıkarıyorsunuz. Yani "hukuk devleti" dediğimiz anlayışı aslında iktidarınız bitirdi. Bir yandan Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği kanun hükmünde kararname buraya geliyor, diğer taraftan da Anayasa'yı çiğnemeye ve Cumhurbaşkanını yetkisi olmayan KHK'lerle atamaları yapmaya devam ediyor. Sizin ona "Bu yaptığınız yanlıştır." deme haddiniz yok, bunu biliyoruz. Siz milletin temsilcisi olmayı bıraktınız, şimdi Cumhurbaşkanının temsilcisi ya da onun bu tür hukuk dışı kararlarını aklayan bir yer hâline getirdiniz Meclisi. Millet artık sizden bir şey beklemiyor, milletimiz seçim sandığının gelmesini ve millete sırtını dönenlerin bir an önce tarihteki siyasi mevta sonuna gelmesini istiyor.

Şimdi, bu getirdiğiniz 40 yamalı bohçanıza bir bakalım. Diyorsunuz ki: "Gelibolu'daki tarih alanında yapılacak olan

Çanakkale Savaşları ile 18 Mart Şehitleri Anma Günü ve Çanakkale Zaferi etkinliklerini düzenleme ve bu amaçla kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapma yani renovasyon, restitüsyon, rekonstrüksiyon ve benzeri inşaat işlerini yapmayla ilgili faaliyetlerde burası Kamu İhale Yasası'ndan muaf olsun ve Kamu İhale Yasası burada uygulanmasın, Orman Kanunu hükümlerine de uymak zorunda kalınmasın yani biz istediğimiz gibi yapalım." Yani aslında öyle yapmak yerine "Birkaç tane müteahhidimiz var, bunu istediğimiz firmaya verebilelim, o müteahhitler büyüsün. Vatandaşın hakkı, hukuku önemli değil. Orman alanlarını da imara açabilelim. Orman alanlarında da bizim istediğimiz müteahhitler her yerde iş yapabilsinler." deseydiniz, böyle söyleseydiniz aslında daha dürüst davranmış olurdunuz.

Yine, teklifin içinde, bakıyoruz "Cumhurbaşkanınca, anonim şirket kurulan kamu sermayeli şirketler Türk Ticaret Yasası'nın hem kuruluş hem de denetleme hükümlerinden muaf olsun..." Yani her şey Cumhurbaşkanının istediği biçimde yürüsün, o yetki de Cumhurbaşkanında olsun, her şey ona sorulsun. Mesela, ben iki ay evvel Mecliste söz etmiştim, Rize'de insanların içme suyu yok, içme suyu. İçme suyuna kaynak ayrılabilmesi hâli bile Cumhurbaşkanından talimat almak üzere planlanmış yani İller Bankasının genel müdürünün herhangi bir rolü kalmamış. Cumhurbaşkanının onay vermediği hiçbir şeyi kimse yapamıyor.

Mesela, hiç Ticaret Bakanına sordunuz mu, sordunuz da "Elbette bu bizim çok önemli bir ihtiyacımız yani Türk Ticaret Yasası şirketlerin elini kolunu bağlıyor. Cumhurbaşkanının kuracağı kamu sermayeli şirketlerin bu yasadaki muaf tutulması hakikaten çok isabetli olur." falan dedi mi acaba size?

Getirdiğiniz teklifle, merkezî hükümet öğrencilerin barınma gereksinimlerini karşılamadığı için belediyelerimizin yaptığı öğrenci yurtlarına müsaade etmek istemediniz. Belediyelerimizin öğrencilerimize vermek istediği bir öğün yemeğe müdahalede bulundunuz. Cumhurbaşkanına mevcut yetkilileri yetmiyormuş gibi Türk Silahlı Kuvvetlerini de kafasına estiği gibi dizayn etme yetkisi veremezsiniz. Elbette, teklifin 4'üncü, 9'uncu ve 10'uncu maddelerini geri çektiğinizi biliyoruz ama 3'üncü maddesinde subayların rütbe bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanınca değiştirilmesi hâli Türk Silahlı Kuvvetlerinin rutin işleyen anlayışına da bir darbe vurmaktır. Dolayısıyla orada Silahlı Kuvvetlerimizi özgürleştirmemiz ve geleneklere uygun hâlde karar alabilme yeteneğini vermemiz gerekiyor. Merhum Cumhurbaşkanı -Süleyman Demirel'den söz ediyorum tabii- derdi ki: "Okula, camiye ve kırsala siyaseti sokmayın." Ne kadar doğru bir cümle. Siz de bunun tam tersini yapıyorsunuz, size tavsiyem buna uymayın. Siyasetin hiç girmemesi gereken yerleri, siyasi müdahaleye kapalı olması gereken yerleri, bu kurumları siyasetin aracı hâline getirmek istiyorsunuz, bunu yapmayın. Bizim iktidarımızda biz nasıl yapacağız biliyor musunuz? Bu da yakındır. Önce hırsızlıkla, yolsuzlukla mücadele; bunların önlenmesini, çalınanların geri verilmesini, üretilmesini, hazinenin toparlanmasını, 86 milyon yurttaşımızın gelirden adil bir biçimde yararlanmasını sağlamak; siz bunu yapamadınız şu ana kadar. Mafyaya açtığınız alanları kapatacağız, sokak çeteleriyle mücadelemizi büyüteceğiz. Uyuşturucu ve kumar bataklığına sürüldüğünüz gençlerin -Türkiye acayip bir durumda- bağımlılıktan kurtarılması lazım; çabanız yok, bunu biz yapacağız. Yeni fırsatlar koyarız, onları kazanırız, suç oranlarını aşağı çekeriz, ülkemizde huzuru sağlarız, bunları yapabiliriz ama bin yıllık geleneği olan bir orduyu siyasetin aracı hâline getirirseniz, eğitimi cemaatlerin oyun alanına çevirirseniz, kırsala, okula, camiye, siyaseti sokarsanız bu ülkeye geri dönüşü olmayan çok büyük zararlar verirsiniz. Şu anda Türkiye'nin durumu budur. Kurumsallaşmış bütün yapıları tarumar edince orduyu istediğiniz şekilde dizayn ederek, eğitim kurumlarından başlayarak insanları birbirlerine düşürerek, düşman ederek,

kazanamadığınız belediyelerin yetkilerini budayarak, yenileceğinizi gördüğünüz rakipleri esir alarak siyasi ömrünüzü uzatamazsınız, onu söyleyelim. Bu yüzden adalete ve demokrasiye bir daha davet ederek sözlerimi devam ettiriyorum.

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün yaptığı tarihî bir konuşmadan bir alıntıyı özellikle bu tarih dönemi için söyleyeceğim. Ne diyor Ulu Önder? "İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hileyle aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalalet, hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet fakruzaruret ve harap ve bitap düşmüş olabilir." Bu durumda bile mücadeleden vazgeçmeyeceğiz, cumhuriyeti ve demokrasimizi müstevlilerin emellerine kurban etmeyeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika veriyorum size.

Buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bu yaptıklarınızla halkın nazarında -bir nebze kalmışsa şayet- itibarınızı yerle bir ettiniz aslında, bunun farkında olun lütfen. Bütün canlılar gibi hepimizin hayatı sona erecek ve bu milletin evlatları, sizin, bizim, hepimizin torunları, bir sonraki nesiller için sizleri nasıl anacak? Hiç bunu dert etmiyor musunuz? Bunu bir düşünün. Bu uğurda yoksullaştırılan, yoksun bırakılan, açlığa, sefaletle sürüklenen milyonların hakkını nasıl ödeyeceksiniz? Bunu bir düşünün.

"Kul hakkıyla karşıma gelmeyin." diyen Mevla'ya bunun hesabını nasıl vereceğinizi bir düşünün diyorum, bunun vicdanını biraz yapın diyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Komisyon üyelerimize söz verdikten sonra Sayın Özçağdaş'a söz vereceğim.

Sayın Ağbaba, siz şeyden önce konuşmuştunuz, onun için ben sizi işaret ettim.

Buyurun, lütfen.

Tamam mı, kurdunuz mu? Kurun öyle, süreden vermeyelim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - O konularda insaflısınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, ben her konuda insafliyım da...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ama bugün biraz moraliniz bozuk. Çok sataşma olmamıştı, niye yarım saat...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, konuşuruz ya. Bizim mehabetimize yakışan bir görüntü değildi.

Evet, Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Maalesef, basın mensuplarına Plan ve Bütçe Komisyonunda muhalefet milletvekillerinin görüşlerini çekmelerine izin verilmediği için biz de mecburen hazırlık yapıyoruz ama bilin ki bir tripotla, bir telefonla yenileceksiniz. Var ya, biliyorsunuz bu lafı değil mi siz?

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada, hakikaten -biraz önce YENİ YOL sözcümüz de söyledi- Meclisin tüm yetkileri alınıyor, "Ben bilmem, Cumhurbaşkanı bilir." deniliyor, "Ben anlamam, Cumhurbaşkanı anlar." deniliyor. Meclis hakikaten devreden çıkarılıyor, bunu söylemek lazım. Bu torba yasa meselesi de her zaman söylediğimiz gibi, torba mı, çorba mı belli değil, işin içerisinde her şey var.

Şimdi, bedelli askerlik yapmış arkadaşlarımızı Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilgili düzenleme yapıyor yani ilginçtir, ömürlerinde bir gün askerlik yapmamış insanlar Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilgili düzenlemeler yapıyorlar.

Burada şans oyunu bayiliği var, TSK var, gümrük muafiyeti var.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Kim bedelli yapmış?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kim bedelli yapmış?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teklifi verenler nasıl yapmış askerliği? Bir bakalım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben teğmendim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bedelli olsa bedelli yapardın sen, bedelli yok diye yapmamışsındır sen, yaşın yetse bedelli yapardın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Lütfen, Sayın Ağbaba, siz de konuşmanızı yapın.

Şimdi, askerlik anılarına girsek var ya yandık yani.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, hakikaten çok ilginç yani her şey var bu maddelerin içerisinde.

Şimdi, özellikle dikkatimizi çeken 2'nci madde, Spor Toto teşkilatının bayilikleriyle ilgili madde var; bayiliklerin nerede kurulacağı, sayısı, bayi müracaatlarının değerlendirilmesi, vesaire vesaire bu düzenlemede yer alıyor. Bu madde Anayasa Mahkemesi mevcut kanun hükmünde kararnamayı iptal etse de hâlen uygulanıyor ve siz bunu kalıcı hâle getiriyorsunuz; bu, yanlış. Özellikle kamunun bayilikler üzerinden kontrol, denetim yetkisinin kısmen ya da tamamen devredilmesi birçok suistimale, kayırmacılığa ve denetimsizliğe yol açacak bir durum. Biliyorsunuz, Millî Piyango 2020 yılında Demirören Grubuna devredildi, satışı yapıldı. Bu satış da birçok şaibeyi andıran bir satışı. Demirören'e havuz medyası kursun diye vatandaşın hakkı olan Ziraat Bankasından 700 milyon dolar kredi verildi. 2018 yılında verilen 700 milyon dolar kredinin faizi bile ödenmedi, bunu Sayıştay raporları da söylüyor. Demirören Grubunun borcunun bugün 30 milyar lirayı aştığı söyleniyor. Bu kadar kredi verildiği hâlde zararı karşılamak için bir tür hediye olarak da Millî Piyango ihalesi verildi. Burada bitti mi? Bitmedi. 2020 yılında on yıl süreyle işletmesi için Demirören Holdinge ve İtalyan Sisal ortaklığına devredilen Millî Piyangonun 2023 yılında 400 milyon lira zarar ettiği ortaya çıktı. Demirören bu zararı devlete ödetti. 400 milyon lira zarar eden Millî Piyango Varlık Fonu'na aktarılması gereken 356 milyon lirayı aktarmadı. Kimin parası bu? 86 milyonun parası. Millet borçtan traktörünü satıyor, millet 14.469 lirayla geçimini sağlamaya çalışıyor ama Demirören'e de kul hakkı peşkeş çekiliyor.

Bir de bunun bir yönü daha var. Bakın, bu bahis konusu çok büyük tehlike. Şunu söyleyelim değerli arkadaşlar: Bu işin yasalı, yasa dışısı olmaz; biz bunu kabul etmiyoruz. Yasa dışı ya da yasal bahis fark etmez, en önemli sorunların başında kumar geliyor. Biliyorsunuz, kumarhaneler 2000'li yıllarda kapatılmıştı, millet rahatlamıştı. Eskiden otellerin altında kumarhaneler vardı ama şimdi her cepte birer kumarhane var; bu, toplum için büyük bir tehlike.

Değerli arkadaşlar, eskiden tombalay, yılbaşında çekilen Millî Piyangoyu günah görüyordunuz, şimdi tüm Türkiye'yi kumarhaneye çevirdiniz. Bütçeye acayip paralar geliyor kumardan. Bir de bu yasa dışı bahis dediğimiz yasa dışı kumar var ki hakikaten evleri yıkıyor. Bunu Meclisin de değerlendirmesi lazım, ülkeyi yönetenlerin de değerlendirmesi lazım; insanlar intihar ediyor. Ali Babacan'ın dediği gibi, her cepte bir tane kumarhane var, her cepte bir kumarhane var değerli arkadaşlar. İnsanlar işsiz güçsüz, 14.469 lirayla geçiniyor, 22 bin lirayla geçiniyor. Çareyi nerede buluyor? Sanal kumarda, yasa dışı kumarda buluyor. MASAK tarafından 2022-2024 yılları arasında 280 binden fazla banka hesabında yasa dışı bahis sitelerine el konuldu. Geçen yıl yasa dışı bahis şüphesiyle 500 milyon TL ve 5,5 milyon dolarlık işlem hesabı engellendi. Sanal bahisle ilgili şimdiye kadar 422 bin site tespit edilmiş. Peki, bir azalma var mı? Vallahi azalma yok. Memleket kumar batağına batmış durumda, memleket uyuşturucu batağına batmış durumda, fuhuş yüzde 500 artmış durumda, ülke maalesef bir bağımlı ülkesi olmuş durumda. Bu çok önemli, buna çok dikkat edilmesi lazım. Büyük bir tehlike, hem kumar hem uyuşturucu hem fuhuş büyük tehlike arkadaşlar, bunun azaltılması için çalışmalar yapılması lazım, hem yerel yönetimlerin hem devletin bu konuya el atması lazım. Toplum hızla çürümeye doğru gidiyor. Eskiden tombaladan, Millî Piyangodan başka oyun bilinmeyen Türkiye'de, şimdi hem sanal bahsin hem yasa dışı kumarın her türü Türkiye'nin her tarafına yayılmış durumda; buna dikkat çekmek istiyorum. Sürekli de bu konuyu konuşuyoruz değerli arkadaşlar.

Bir başka mesele, 3'üncü maddede teğmen, albay rütbesindeki subayların terfi bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanlığı kararıyla uzatılabileceği veya kısaltılabileceğini düzenliyor. Bu da sakat bir madde değerli arkadaşlar. Askeriye müesses nizamı olan en ciddi kurumumuz, binlerce yıllık geleneği, göreneği var; hiyerarşisi, yükselme şartları, süreleri belli bir kurum. Tüm kurumlarda yaptığınız gibi, burada da keyfiyet esasını getirirseniz bu müesses nizamı kökten bozarsınız. Geçmişte bozdunuz mu? Bozdunuz. Hatırlarsanız, 2009'dan, 2010'da başlayan süreçte ortağınız, sevgili hoca efendiniz FETÖ'yle birlikte, o cemaatle birlikte Türk Silahlı Kuvvetlerinin köküne kibrit suyu döktünüz. Ne kadar yurtsever subay varsa mahkemeler yoluyla tasfiye edildi, Türk Silahlı Kuvvetleri mahkeme kararıyla terör örgütü ilan edildi, Türk Silahlı Kuvvetlerinin komutanı, Genelkurmay Başkanı terör örgütü lideri olarak mahkemede ağırlaştırılmış müebbede mahkûm edildi. Sonra, tasfiye edilip cezaevlerine gönderilenlerin yerine gelen subaylar da Meclisi bombaladı, Boğaz Köprüsü'nü bombaladı, 253 insanımızın ölümüne sebep oldu ama hâlâ ders alınabilmiş mi? Ders alınabilmiş değil.

Bakın, bu Türk Silahlı Kuvvetleri önemli, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurucusu, ebedi Başkomutanı Mustafa Kemal Atatürk'ün ilkeleri, kurmuş olduğu değerler önemli, siz bunu sıkışınca hatırlıyorsunuz, Atatürk'ü sıkışınca hatırlıyorsunuz. En son 15 Temmuz 2016'da hatırlamıştınız, Atatürk'ün posterlerini AK PARTİ'nin binalarına boy boy asmıştınız, sonra tekrar unuttunuz, aklınızı başınıza hâlâ almadınız, hâlâ maalesef hem orduda hem devletin diğer kurumlarında ciddi bir tarikat örgütlenmesi olduğunu hep beraber biliyoruz; bir tarikat örgütlenmesini desteklediğinizi de hep beraber görüyoruz, biliyoruz ama bu tarikatların başımıza neler açtığı da tecrübelerimizle sabit. 15 Temmuzda yaşadığımız şeylerden biraz ders çıkarmanızı bekliyoruz. 15 Temmuzda neler yaşadığımızdan biraz ders çıkarmanızı... 15 Temmuzdan değil 15 Temmuz süreci öncesinden çünkü bu 15 Temmuz giden taşları hep beraber döşediniz, o 15 Temmuzda kurşunu atan silahlara mermiyi hep beraber verdiniz, uçaklara bombayı öncesinde hep beraber koydunuz -15 Temmuz 2016'da değil daha önce koydunuz- Boğaz Köprüsü'nde tankların yakıtını o süreçte, 2011'den başlayan süreçte hep beraber doldurdunuz. Dolayısıyla, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yapısıyla oynamanın kimseye faydası olmaz. Bu memlekette yaşayan herkesin göz bebeği Türk Silahlı Kuvvetleri, onu da bilginize sunmak istiyorum.

Şimdi, YÖK'ün tüm üyelerinin Cumhurbaşkanlığı tarafından seçilmesine olanak sağlayan madde iptal edilen hâliyle yeniden getiriliyor. Tamam, zaten atıyorsunuz. Hakikaten ya üniversitelerin seçimine bıraksanız ne olur? Zaten üniversitelerden, hele hele iyi üniversiteden nefret ediyorsunuz, tüyleriniz diken diken oluyor, ODTÜ'den nefret ediyorsunuz, Boğaziçi'nden nefret ediyorsunuz. Geçtiğimiz günlerde dünyaca ünlü, Türkiye'nin, herkesin önemsemesi gereken Boğaziçi Üniversitesi'ne bir önceki atadığınız rektör milletvekili adayınızdı. Şimdi, geçen hafta bir olay yaşandı, hakikaten, Boğaziçi Üniversitesi'nde "6 yaşında kız çocukları evlendirilebilir." diyen meczuba konferans veriliyor. Rektör atama yetkileri sizde, YÖK atama yetkileri sizde, herhâlde Nureddin Yıldız'ı Boğaziçi'ne rektör yaparsınız, Halil Konakçı'ya ODTÜ'ye rektör yapın, tamamen kurtulun bu üniversite öğrencilerinden, herhâlde yapmaya çalıştığınız şey bu. Arkadaşlar, bakın, Türkiye'nin, herkesin göz bebeği olan bu üniversitelerin yapısıyla oynamanın, bu üniversitenin kültürüyle oynamanın, geleneğiyle oynamanın bize faydası olmaz. Çocuklarımızı eylemlerde gözaltına alarak, onları cezaevine atarak geleceklerini yok etmenin de Türkiye'ye faydası yok. Sonuçta o eylemlere katılan AK PARTİ'li çocuklar da var, AK PARTİ'ye oy veren ailelerin çocukları da var, MHP'ye oy veren ailelerin çocukları da var ama siz topyekûn gençliği düşman ilan etmişsiniz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye ilginç dönemleri yaşıyor. Bir taraftan "barış" diyorsunuz, CHP'ye savaş açıyoruz. Bir taraftan "barış" diyorsunuz, Gezi'ye savaş açıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, bir dakika ekliyorum.

Buyurun lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir taraftan "barış" diyorsunuz, PKK'yla anlaşıyorsunuz, üniversite öğrencilerine savaş açıyoruz, İmamoğlu'na savaş açıyoruz, CHP'ye savaş açıyoruz. Bunu da milletin takdirine bırakıyoruz.

Bakın, eğer bu ülkeye gerçek anlamda barış gelecekse adalet de gelir yani bu ülkeye gerçek anlamda bir barış gelecekse bilin ki arkadaşlar toplumsal barışı sağlamakla olur. Hukuksuz bir Türkiye'de terörsüz bir Türkiye için razılık üretilebilir mi? Bunu takdirinize sunuyorum. Türkiye'yi otoriterleştiren, kutuplaştıran, ayrıştıran bir yönetimle memlekette demokratikleşme olmadan kalıcı bir barış olur mu, Parlamento zemini olmadan kalıcı bir barış olur mu? Bunu da dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Dediğim gibi, hem Türk Silahlı Kuvvetlerinin hem YÖK'ün yapısıyla oynayarak bir yere varamazsınız. Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği şeyleri tekrar tekrar Plan ve Bütçenin önüne getirmek de hakikaten Plan ve Bütçeyi anlamsız yere yormaktır. Diğer komisyonlara gitmiyor -biraz önce söylediğim gibi- askerliğini yapmamış arkadaşlar Türk Silahlı Kuvvetlerinin yapısını değiştirmeye çalışıyorlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakırlioğlu'na, sonra Sayın Akay size söz vereceğim.

Sayın Bakırlioğlu, buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, demokrasi her zaman tartışılmıştır yani Sokrat'a da Platon'a da Aristoteles'e de çok ciddi eleştiriler getirilmiştir. Bugün değerli milletvekilimiz İsmail Güneş, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında, Sokrat'tan, Aristo'dan sonra demokrasiye belki de en büyük eleştirilerden bir tanesini getirdi. Sayın milletvekilimiz seçmen baskısıyla, oy baskısıyla demokrasilerde yanlış kararlar verilebileceğini söyledi ve bunun örneği olarak da EYT'yi gösterdi. Bize göre emeklilikte yaşa takılanlara hakkın teslimiydi, yapılan düzenleme bir hakkın teslimiydi ancak zabıtlara, tutanaklara geçtiği üzere, iktidara göre emeklilikte yaşa takılanlar sırf seçim kazanmak için verilmiş yanlış bir karar; bu bir kere daha tutanaklara geçirilmiş oldu.

Evet, bir torba yasa tartışması yapıyoruz. Burada madde 3 var. Neyi düzenliyor? Barış zamanında subaylara ait...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Hocam, demokrasiye karşı değilim, demokrasinin Türkiye'de...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kusurlarından bir tanesinden bahsettiniz, evet.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Demokrasi üzerinden insanlara tahakküm edilmesine karşıyım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Evet, bakın, demokrasinin bir kusurunu buldunuz yani sizce demokrasinin kusurlu yanlarından bir tanesi bu.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Benim sözlerimi oraya çekme!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Böyle bir usul yok Sayın Güneş, lütfen...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Söylediğim şey... Bakın, Aristo da sizin gibi düşünüyordu, Sokrat da sizin gibi düşünüyordu; belli eleştirileri vardı. Ben Sokrat'tan ve Aristo'dan sonra en büyük eleştirilerden bir tanesini Meclis çatısı altında sizin getirdiğinizi söylüyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Benim sözlerimi yanlış yorumlayamazsınız! Öyle bir şey yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Neyse...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, tutanaklarda var hepsi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tutanaklarda var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bak, Sayın Bakırlioğlu, lütfen, Sayın Güneş önemli bir ekonomisttir(!) Doların satılmasıyla ilgili bir teklifi de var, lütfen(!)

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Yani böyle dalga geçer gibi "Önemli bir ekonomisttir." vesaire!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Allah aşkına, sizin ne bilginiz var ekonomiyle ilgili!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Kendisi her konuda konuşuyor bilirkişi gibi. Biz sana yapıyor muyuz! Bu ne demek, aşağılamak ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Aşağılamadım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Adam "Ben ekonomistim." diyor mu!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Aşağılamak değil, lütfen ya, öyle bir şey algıladıysanız... Hayır.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ben sizden bahsetmiyorum Bakırlioğlu, önünüzde oturan...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Veli Bey'in de öyle bir kastı yoktur ya.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Aristo'dan örnek veriyor, daha ne yapsın? "Aristo gibi." diyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - "Önemli bir ekonomisttir." demek ne demek ya!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, bakın, Allah aşkına, niye böyle şey yaptınız ki?

CAVİT ARI (Antalya) - Rahatsız mı oldunuz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Evet, rahatsız olduk! Onu mesleğiyle, duruşuyla ilgili aşağılıyorsunuz!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, takılamayacak mıyız yani...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Takılma değil bu! Takılma değil, hakaret!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Dolar sat(!)

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Plan ve Bütçe üyesi aynı sizin gibi! Siz de her konuda konuşuyorsunuz ya bilirkişi...

VELİ AĞBABA (Malatya) - E, sen de konuş. Biliyorsan sen de konuş.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, herkes özgür! Konuşmak için buradayım ama aşağılamak doğru değil!

Aşağılayamazsınız! Ekonomi de okumuş olabilir!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Veli Ağbaba, sen hukukçu musun, ekonomist misin!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben bilime inanıyorum ama.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Allah Allah ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Böyle bir şey... Yahu, kardeşim, Allah'ını seversen...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, bir saniye...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - İsmail Bey, bizim öyle bir kastımızın olmadığını biliyor olmanız lazım yani orada yanlış yerden...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, bir saniye...

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye... Değerli arkadaşlar, bir müsaade eder misiniz... Arkadaşlar bir müsaade edin bana, bir saniye...

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu'nun (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşması esnasında yaşanan tartışmalara ve milletvekillerinin birbirlerini üzecek, incitecek ifadelerden kaçınması gerektiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, kimsenin ne söylediğini bir yere çektiği yok, hepinizin konuştuğu kayıt altında; çok güzel bir sistemimiz var. Tamam mı? Şimdi geçelim o konuyu.

İkinci konumuz şu: Değerli arkadaşlar, ben aradan önce de söyledim, burada herkes aynı düşünmek zorunda değil, herkes birbirinin söylediklerini kabul etmek zorunda da değil ama arkadaşlar, burası milletten yetki almış ve belli bir birikimi olan insanlardan mütevellî bir heyet ve ben aradan önce "Değerli arkadaşlar, birbirimizi üzecek, incitecek ifadelerden kaçınalım." diye uyardım herkesi.

Sayın Güneş, kendisi hekimdir. Dolayısıyla...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah hastalarına yardım etsin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Ağbaba... Bir saniye...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Allah Allah! Bak bak, aynen devam ediyor!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Hekimlikte başarılı bir hekimim ve bunu da geçmişe gidip bakabilirsiniz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Çok ayıp ya! Gerçekten yani!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne dedim ya? Dua ettim.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ya "Allah hastalarına yardım etsin." ne demek!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben yaptığım işin en...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş... Bir saniye, ben...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Allah Aşkına, Aşkın Bey "Allah hastalarına yardım etsin." demek ne demek! Doğru bir şey mi ya!

Bu adamın tıp fakültesini kazanması için ilk 5 binde olması gerekiyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Peki, milletvekilleri seçiminde niye ön seçimi kaldırdınız demokrasiye inanıyordunuz da! Niye ön seçimi kaldırdınız!

CAVİT ARI (Antalya) - Sizde hiç yoktu!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Niye atamayla yaptınız! Niye atamayla yaptınız o zaman!

CAVİT ARI (Antalya) - Sizde var mı ön seçim? Sizde ön seçim var mı? Bir tane göster!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yahu, niye atamayla yaptınız? Niye ön seçimden vazgeçtiniz?

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, kendin yapmıyorsun sen!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Güneş...

CAVİT ARI (Antalya) - Kendinde var mı ön seçim!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Madem demokrasiye inanıyordunuz da niye atamayla yaptınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) - Sen kendin ön seçim yap, ondan sonra konuş!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Niye atamayla yaptınız, onu söyle bana!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Güneş...

CAVİT ARI (Antalya) - Sen kendin yap önce bir!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Cavit Ağabey, dur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) - Sen önce adayı belirleyip sonra seçtiren yöntemi uyguluyorsun!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri... Değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, atamayla yapıyorlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye ya.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - İsmail Bey, sizin bizi bu konuda eleştirmeniz kadar güzel bir şey yok yani o ayrı bir şey de...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, bir saniye... Değerli arkadaşlar...

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri... Değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) - Bak, bizde seçim yapılıyor, sizde adayı belirleyip bir ay sonra da seçimi yapıyorsunuz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari... Değerli milletvekilleri, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, bu demokrasiyle alakalı standartları tartışmak isteyenler kimler? Görmek istiyorum ya. Kim kardeşim tartışmak istiyor?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, tartışalım da...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tartışmak isteyenler benim odaya geçin, tartışın istediğiniz kadar.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manis) - Tartışmayı açan biz değiliz Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sabaha kadar tartışın ya.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tartışmayı İsmail Bey açtı, biz de onu söyledik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buradan kim istiyor? Sayın Güneş, siz geçiyor musunuz?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben geçiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, buyurun. Kim istiyor?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye? Burada tartışılın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, bir saniye değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Milletimizin önünde tartışılın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Milletın gözünden kaçırmayın Başkanım.

SEYİT TORUN (Ordu) - Sayın Başkan, tutanaksız olmaz bu, sizin odada da olmaz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Niye ön seçimden vazgeçtiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bu şekilde bir yöntemimiz yok, lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, ön seçimden vazgeçtiler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, bize ne? Bize ne ya?

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, sen hiç yapmamışsın, neyi konuşuyorsun ya?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Geçmişlerse geçmişler, kendileri ne yapıyorlarsa yapsınlar arkadaşlar, bize ne?

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Ya, siz istifa edemiyorsunuz, istifa.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Diğer partilerin iç işlerinden bize ne ya, lütfen. Ya, tamam, onlar zaten... Yani kim tutarlıysa millet iktidar veriyor, tutarsızsa başka bir şey veriyor. Bir durun ya arkadaşlar.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakırlıoğlu'na çok ayıp da oldu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Baştan başlasın.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, Sayın Bakırlıoğlu devam etsin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vereceğim Sayın Bakırlıoğlu'na söz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ve Kahramanmaraş Milletvekili Mevlüt Kurt ile 102 Milletvekilinin Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3119) (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu, mikrofonunuzu açacağım, yaklaşık üç dakikanız kaldı, ilave on dakika vereceğim bu üç dakikaya yani tamamlayınca on dakika ekleyeceğim size.

Tamam, buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tamam, sorun değil.

Bu torba yasaının 3'üncü maddesi şunu düzenliyor: Barış zamanına ait, subaylarda normal bekleme süreleriyle ilgili bir düzenleme yapılmış, burada "Bu süreler Cumhurbaşkanını kararıyla uzatılabilir veyahut da kısaltılabilir." denmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi olarak Anayasa Mahkemesine bununla alakalı iptal talebiyle gittiğimizde bizim gerekçemiz, Anayasa'nın 128'inci maddesine aykırı olduğunu iddia etmekteydik. Anayasa'nın 128'inci maddesinin ikinci fıkrası açıkça "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." demektedir. Anayasa Mahkemesi bu maddeyi Anayasa'nın mülga 91'inci maddesi kapsamında değerlendirmiş, 128'inci madde yönünden ayrıca incelememiştir ancak Cumhurbaşkanının subayların bekleme sürelerini belirleyecek olması açıkça Anayasa 128'inci maddeye aykırılık barındırmaktadır. Madde gerekçesine baktığımız zaman da çeşitli nedenlerle kuvvet komutanlıklarının rütbe karşılama oranlarında eksiklik veya fazlalık oluşması ihtimali değişikliğe gerekçe olarak gösterilmiştir. 926 sayılı Kanun'un 31'inci maddesi esasında Cumhurbaşkanına olağanüstü durumlarda -nedir bu olağanüstü durum, savaş durumunda- bu sürelerin yarıya kadar indirilmesi yetkisini zaten vermiştir. Yani akla ne geliyor başka "olağanüstü durum" dendiği zaman? Şu geliyor: İşte, daha önce de olduğu gibi, kumpas davalarında darbe girişimi sonrasında birtakım bozulmalar oldu bu yapıda ama böyle dahi olsa, bu ihtimal gözetilerek bu gelmiş dahi olsa biz bunu gayet rahatlıkla kanunla düzenleyebiliriz; bununla ilgili Cumhurbaşkanına ayrıca yetki vermeye gerek yok, zaten bu da Anayasa'ya aykırı.

4'üncü, 9'uncu ve 10'uncu maddeler benzer mahiyettedir. 926 sayılı Kanun'un 50'nci maddesi, çeşitli nedenlerle Silahlı Kuvvetlerden ayrılacak subaylar hakkında yapılacak işleri düzenlemektedir. Kadrosuzluk, yetersizlik nedenleriyle ayrılma durumları düzeltilmektedir. Buraya yeni bir ek fıkra eklenerek yetersizlik nedeniyle teğmen, albay rütbesinde bulunan subayları Cumhurbaşkanını Silahlı Kuvvetlerden çıkarabilecek. Esasında, bakıldığı zaman, Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde mesleğinde yetersiz olan ya da disiplinsizlik nedeniyle meslekte kalması uygun görülmeyen subaylarla ilgili 926 sayılı Personel Kanunu bulunmakta, Sicil Yönetmeliği var, ciddi bir Sicil Yönetmeliği var ve Yüksek Disiplin Kurulu var. Yani neden böyle bir şeye ihtiyaç duyulduğu esasında açıklamaya, izaha muhtaç çünkü çok kısa bir süre öncesinde kamuoyunun vicdanını yaralayan, biliyorsunuz, 5 genç teğmenimiz, yeni mezun teğmenimiz -ki bunlardan bir tanesi 1'incilikle bitirmiş genç bir kadın- "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." dedikleri için disiplinsizlik gerekçe gösterilerek Silahlı Kuvvetlerden süratle ihraç edildi. Yani bu gerekçeyi anlamakta zorlanıyoruz ama anladığım kadarıyla büyük ihtimalle bununla ilgili bir önerge verilecek.

Bir de, kanun teklifinin 6'ncı, 7'nci, 8'inci maddeleri Yükseköğretim Kanunu'nda birtakım düzenlemeler getirmektedir. Teklifin 6'nci maddesiyle fiil olarak YÖK'ün tüm üyelerinin Cumhurbaşkanını tarafından atanması sağlanmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teklifin 7'nci maddesiyle de rektör atamalarıyla ilgili Anayasa Mahkemesinin iptal kararı verdiği hükümler aynen gelmektedir. Şimdi, buna göre "Devlet ve vakıf üniversitelerinde rektörü Cumhurbaşkanını atar." denilmektedir. Rektör atanacaklarla ilgili herhangi bir kriter yok, görev süresi kısıtlaması yok, dönem kuralı yok, seçim yok. 1980 öncesinde, bakıldığı zaman, darbeden önce seçim vardı. Darbeciler seçimi kaldırdı, "Devlet Başkanı atar." dediler ancak hiç değilse on beş yıl devlette görev alma gibi bir kriter getirmişlerdi ve YÖK'ün belirlediği 4 aday arasından Cumhurbaşkanını seçmekteydi ve beş yıllığına atamaktaydı. Şimdi, bunların hiçbir tanesi yok. Bakın, söylediğim şeylerde darbe döneminden bile daha gerideyiz. 1980'den sonra bu seçim kalkmıştı ancak şöyle bir şey vardı: En az üç yıl profesörlük yapmış insanlar arasından

seçimle en yüksek oyu alan 3 aday arasından Cumhurbaşkanı seçiyordu yani baktığınız zaman, getirdiğiniz uygulama 1980 darbecilerine bile rahmet okutur düzeyde. Peki, ne oldu bu düzenlemeden sonra, 2016 yılından sonra ne oldu? Özerkliği zaten çok önceden yitirmiş ve tartışmalı olan üniversiteler, akademi tamamen Cumhurbaşkanına bağlandı. Yani atamalara baktığımız zaman... Ben yapay zekâya sordum, "Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili adayı, aday adayı, yöneticisi olup da Cumhurbaşkanlığı tarafından rektör olarak atanmaların listesini verin." dedim yapay zekâya; böyle 2 sayfalık bir liste çıktı, listede kimler var, kimler. İşte, bizimle beraber geçmişte milletvekilliği yapmış Profesör Doktor Mehmet Naci Bostancı, Nûkhet Hotar, Melih Bulu, Yılmaz Can, Profesör Doktor Kenan Ahmet Türkoğlu, bu ve buna benzer birçok kişi Cumhurbaşkanlığı tarafından geçmişte Adalet ve Kalkınma Partisinde yöneticilik yapmış, milletvekili olmuş, adaylık süreci geçirmiş insanlar rektör olarak atanmış. Merak ettim, şu da olabilir dedim: İnsanlar profesör, milletvekili olmuş, milletvekilliği bittikten sonra tekrar akademiye döndüğünde elbette ki rektör atanabilir; benzer durumda olan Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerimiz de vardı, profesör olup milletvekilliği süresi bittikten sonra akademiye dönen milletvekillerimiz vardı. Aynı soruyu yapay zekâya Cumhuriyet Halk Partili herhangi bir eski milletvekili, milletvekili adayı, belediye başkan adayı atanmış mıdır diye sordum; herhangi bir yanıt alamadım, yok. Şimdi, burada baktığımız zaman, atamalarda bir seçim yok, liyakat yok. Ne var? İtaat var yani atamalarda tek kriter partiye ve lidere itaate indirgenmiş durumda. Peki, hâl böyle olunca ne oluyor? Üniversiteler adeta bir akraba şirketi, akraba üniversitesi hâline geliyor ve "Güldür Güldür" gibi mizah programlarına skeç malzemesi oluyor. Örnek o kadar çok ki mesela, burada baktığımız zaman, basından tanıdık, İzmir Katip Çelebi Üniversitesine bakıyorsunuz; rektör, rektör yardımcısı, dekan dâhil olmak üzere 27 kişi aynı aileden çıkmış, birbiriyle akraba. Liyakatin değil, itaatın olduğu, nepotizmin kol gezdiği üniversitelerde bilim ve bilimsel çalışma olmuyor. Osmanlı'nın batmasının birçok sebebi vardır ama en önemli sebeplerinden bir tanesi şudur: Liyakatin ve ehlin yerini "Âlimin oğlu âlimdir." anlayış aldı ve beşik ulemalığı Osmanlı'da müsavat oldu, sonuç da ortadadır. Üniversitelerin durumu ne, akademinin durumu ne? 200'ün üzerinde üniversite var şu anda vakıf ve devlet üniversitesi olmak üzere. Bir araştırma yapılmış, Türkiye Üniversite Memnuniyet Araştırması, ciddi bir araştırma, 2016 yılından bugüne kadar yapmışlar. İlk 2016 yılında araştırma yapıldığı zaman üniversitelerde genel memnuniyet düzeyi araştırılmış, sorulmuş ve üniversitedeki puanlamaya göre puanlama verilmiş her üniversiteye. 174 üniversite varmış 2016 tarihinde, bunların 102 tanesi "C" ve altında not almış ve 34 tanesi de "FF", geçer not alamamış, sınıfta kalmış. Yıl 2024, 200 tane üniversiteye çıkmış, baktığınız zaman, aynı araştırmada bunların neredeyse yarısının, 95 tanesinin notu "F" yani sınıfta kalmış, akademi yerlerde sürünüyor. URAP 2024-2025 araştırmasına baktığımız zaman, Türkiye'de ilk 15 sıraya giren üniversitelerin 2017-2023 dünya sıralamasını incelediğimiz zaman, bu yıllar arasında sadece 2020 yılında Hacettepe Üniversitesi, mezun olduğum üniversite ilk 500'e girebilmiş; diğer 15 üniversite bu beş yıllık, altı yıllık süreç içerisinde ilk 500'e girememiş. 2010-2015 serisine baktığımız zaman da Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Ankara, Ege gibi üniversiteler 500 sıralamasına girebiliyorken çok ciddi bir düşüş söz konusu. Başka veriler de var yani akademinin gelmiş olduğu bu kötü durumu belgeleyen, destekleyen başka veriler de var. Güzel bir çalışma yapılmış, 2019 yılında yapılan bir çalışma... 206 üniversitede yapılmış ve bu üniversitelerden 68 tanesinin rektörünün uluslararası makalesi yok. Uluslararası makalesi olan 138 rektörün 71 tanesinin uluslararası atfı yok yani rektörlerimizin ve üniversitemizin gelmiş olduğu durum bu.

Başka bir veri size: Son altı yılda dünyada ve Türkiye'ye yayınlanan makalelerin yer aldığı dergilerin etki değerlerine göre yüzde 25'lik çeyreklere göre dağılımına baktığımız zaman, 2023 yılında Türkiye'de birinci çeyrekte yer alan makale oranı yüzde 30, geçmişe göre bir artış var ama dünya ortalaması yüzde 49,98 yani neredeyse yarısı, çok ciddi bir makas var. Dördüncü çeyrekte yer alan makalelere baktığımız zaman ise yüzde 18,9 Türkiye'de, dünya ortalaması yüzde 8,83 yani büyük bir fark var. Özetle söylemek istediğim şey, böyle bir akademi yapısıyla, böyle bir üniversite yapısıyla nasıl ilerleyebiliriz?

Ortada böylesine bir kötü tablo varken tartıştığımız konulara da bakıyorum, inanın üzülüyorum yani mesela, Millî Eğitim Bakanı çıkmış, karma eğitimi tartışmaya açmaya çalışıyor. Ortada böylesine kötü bir tablo var, günden güne kötüye giden bir manzara var. Hiç işimiz gücümüz yokmuş gibi şu anda tartışmaya açılan konu ne? İşte karma eğitim yapılınsa mı, yapılmasın mı? Ülke ne yazık ki bu tip şeylerle zaman kaybetmekte.

Madde 12'ye baktığımız zaman, Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt dışı koordinasyon ofislerinde çalışan personelin özlük haklarıyla ilgili düzenlemeler yapılmakta. Bu düzenlemenin kanunla yapılması gerekiyor, Anayasa 128 bize bunu emrediyor ancak biz bu düzenlemeyle kanunla yapılması gereken yetkiyi Cumhurbaşkanına devretmekteyiz. Bu durumun Anayasa'nın 7'nci maddesine, yasama yetkisinin devredilmezliğine ve dolayısıyla hukuk devleti ilkesine, Anayasa 2'ye aykırı olduğunu düşünmekteyim.

Teklifin 16'ncı, 17'nci, 18'inci maddeleriyle de belediye tüzel kişiliğinin kurulması ve kaldırılması düzenlenmekte. Tüzel kişilik kanunla veyahahut da Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulacak, daha önce "Cumhurbaşkanlığı kararı" vardı bildiğim kadarıyla.

Şimdi, bu yerel yönetimler -hep bir tartışma halindeyiz- yine tartışmaya açıldı, en son 2014'te bir düzenleme yapıldı, "bütünşehir yasası" diye bir garabet ortaya çıkartıldı. O gün çıkartılmasının sebebi yerel yönetimlerde iktidarın başarıya ulaşma hedefiydi, büyükşehirler yaparak ilçe ve büyük şehir belediyelerini alma ihtiyacından ve hedefinden kaynaklı bir yasal düzenlemeydi, ülkenin ihtiyaçlarını, yerel yönetim ihtiyaçlarını öteleyen bir anlayışla, tamamıyla kazan kazan anlayışıyla yapılmış bir düzenlemeydi ve amacına da ulaştılar bakıldığı zaman ama aradan zaman geçti, 2024 yılında Cumhuriyet Halk Partisinin ve Türkiye ittifakının büyük yerel seçim başarısından sonra yerel, mahallî idareler ve kanunları tekrardan sorgulanmaya başlandı. En son, Cumhurbaşkanı bunu dile getirdi. Ben "Eyvah!" dedim yani çünkü bugüne kadar iktidar neyi düzeltmek için yola çıktıysa ve yerine bir şey koyduysa, bakıyoruz geçmişe, gelen gideni aratır pozisyona gelmiş, önümüzdeki süreçte bu yerel yönetimler de tartışılacaktır.

Daha sonra maddelerde de söz alacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bu, son bir buçuk ayda görüştüğümüz 3'üncü torba yasa yani hepsinin de başlığı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" işte kanun hükmünde kararname ismi değişiyor, esas numarası ve sıra sayısı değişiyor ve önümüze geliyor. Yani aşağı yukarı 80 tanesini görüşmüştük, bunun iki tanesi -32 ve 19 maddelik- Genel Kuruldan da geçti, 29 maddelik torba yasa da haftaya Genel Kurula gelecek, bugün de önümüzde 35 maddelik bir torba yasa var. tam 19 kanunda ve 5 kanun hükmünde kararnamede değişiklik yapılıyor. Diğer komisyonlardan vekil arkadaşlarımız da bugün burada, onlar da maddelerde kendi görüşlerini söyleyecek. Tali komisyonlarda görüşülmesi gerektiği hâlde görüşülmeden önümüze gelen, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşmek zorunda kaldığımız bir torba yasadaki bahsediyoruz. Anayasa Komisyonunda görüşülmeden geliyor, İçişleri Komisyonunda görüşülmeden geliyor, Millî Savunma Komisyonunda, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda görüşülmesi gereken, uzmanlık gerektiren maddeler ve ilgili kanunlarda değişiklik yapan hususlar direkt önümüze geliyor. Biz de burada Anayasa'ya aykırılık açısından zaten önergelerimizi veriyoruz. 14 madde yine Anayasa'ya aykırı yani bu teklif Genel Kuruldan kanunlaşarak geçtiği takdirde de 14 maddenin yine Anayasa'ya aykırılığı devam edecek. Bunun ortadan kaldırılması için ilgili komisyonlarda mutlaka görüştürülmesi, görüşülmesi ve Anayasa'ya aykırı hususlar varsa da bu hususların giderilip kanun teklifinin o şekliyle Meclise gelmesi zaruri, buna uyulmuyor.

Şimdi, 2'nci madde; arkadaşlarımız bahsetti, burada Spor Toto Teşkilatının kendine ait bazı yetkilerini, bayilik devri gibi, müracaatla ilgili gibi yetkilerini üçüncü şahıslara devretmesi söz konusu, bir de denetleme yetkisini de üçüncü şahıslara devrediyor. Şimdi, ben şöyle bir baktım, etki analizinde de yazıyor zaten, 15/5 itibarıyla 7.242 fiziki bayi var, 2025'te bunların 917'si yeni bayi olarak tekrar açılmış, 959'unun da bayiliği iptal edilmiş. Şimdi, buna kim karar veriyor; hangi şirketler, hangi üçüncü şahıslar karar veriyor? Denetleme mekanizmasındaki -teftiş denetleme mekanizması ayrı bir ihtisas alanı- bu üçüncü kişiler kimler yani konularında uzman mı? Bu konuyla ilgili bilgi istiyoruz. Komisyona yazılı olarak da verilebilir, çıkarılabilir de, sözlü olarak hemen cevap verilebilirse de mümkündür. Bu bayilik yetkisi dâhil ve denetleme yetkisi dâhil, çalışan ve teşkilatın görevlendirdiği hangi üçüncü kişiler?

3'üncü madde, teğmen, albay rütbesindeki subayların terfi bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanı kararıyla uzatılabileceği veya kısaltılabileceği hükmünü koymuş. 4, 9, 10 da vardı, birazdan onlara da değineceğim. Bu maddeyle, kamu personeli niteliğindeki kişilerin özlük haklarına da müdahale oluyor. Cumhurbaşkanı kararıyla, terfi etmesi gereken subaylar terfi edilmeden emekliliklerine kadar bekletilebilir yani yirmi beş yıl belirli bir rütbedeki subay -teğmen-albay arası diye ifade edilmiş- bir üst rütbeye geçmesi gerektiği hâlde geçemeyebilir. Belki bu subay çok başarılı, disiplin yönünden de hiçbir suçu yok, öz geçmişi de başarılarla dolu, komuta zinciri içerisinde Türk Silahlı Kuvvetlerine bıraksanız belki en iyi yerlere de gelebilecek ama burada Cumhurbaşkanı tarafından inisiyatifle komuta kademesindeki yükselişin ve ilgili kuvvet komutanlıkları da dâhil, Genelkurmay Başkanlığı da dâhil, istenilen kişilerin o koltuğa gelmelerinin, o görevlere gelmelerinin önü açılıyor. Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Sahil Güvenlik Komutanlığının, Jandarma Genel Komutanlığının da kendi içerisinde bir disiplin süreci var, bir yükseliş süreci var. Bu, Anayasa'nın 128'inci maddesine de 7'nci maddesine de aykırı bir durum. Bu konunun, bu maddenin de 4, 9, 10 gibi... Az önce Orhan Vekilim söyledi galiba, Orhan Erdem Vekilim, önerge verip 4'üncü, 9'uncu ve 10'uncu maddeleri geri çekeceğini ifade etti. Bu 3'üncü maddenin de geri çekilmesi gerekiyor. Buradan da bu talebimizi bir kez daha vurguluyoruz.

4, 9, 10'uncu maddelerin zaten sakıncalarını anlatmıştık; Türk Silahlı Kuvvetlerinde ilgili teğmen ve albay rütbesindeki subayların ihracının Cumhurbaşkanı kararıyla yapılabilmesi ve gerekçe gösterilmeden yapılabilmesi. Burada bir keyfîlik söz konusu, komuta zincirine de müdahale söz konusu. O yüzden, umarım, bu maddeler herhâlde çekilecek birazdan. Onun için, çok vakit kaybetmek istemiyorum bu maddelerle ilgili.

Yine maddeler üzerinden gittiğimiz zaman, burada önemli bir husus var, 30'uncu madde. Ben o konuya biraz vakit ayırmak isteyeceğim. Burada Ticaret Bakanlığının döner sermaye işletmesi kurumuyla ilgili ve bunun devamıyla ilgili... Yine burada, biz Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına ait bir döner sermaye işletmesinin görüşmelerini yaptık. Sayıştay raporlarındaki bu döner sermaye işletmesinin gelirlerinin Bakanlık bütçelerine aktarıldığında Bakanlıkların yani oradaki Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının giderleriyle ilgili kullanıldığını yani akaryakıt giderleri -işte hizmet alımı, satımı basit giderler diyelim- yine tadilat giderleri gibi Bakanlık bütçesinden karşılanması gereken ama buradaki döner sermaye işletmeleri gelirinden karşılanan ve Sayıştayca da tenkit edilen bir hususla karşı karşıya kalmıştık. Şimdi, aynı şey Ticaret Bakanlığıyla ilgili. Bu, 500 milyonluk sermayeyle kuruluyor. Sermayenin de 5 katına kadar artırılması Cumhurbaşkanı kararıyla yapılabilir. İhracat birliklerinden, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden, ilgili yerlerden gelen gelirler var, katkı payları var. Yani bu fonu işletmenin amacı ihracatı geliştirmek ve ithalatı yönlendirmek. Şimdi, buradaki oluşan gelirlerin ben 2023 yılı rakamlarını size söyleyeceğim, 2023 yılında, örneğin, döner sermayenin gerçekleşen ödeneği 1,9 milyar yani 1,9 hedef varmış, başlangıç ödeneği varmış, bunun 1 milyar 87 milyonunu burada ilgili gelir olduğu şekliyle döner sermaye işletmesi kendi içerisinde kullanmış, 477,5 milyonunu da nereye aktarmış? Bakanlığın faaliyetleri için aktarmış, buradan yapılan harcamalar. Şimdi, bu harcamalar toplu olarak yazılmış ama detaylarında ne var? Örneğin, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında döner sermaye işletmesinde Sayıştayın tenkit ettiği hususlar var mı, yok mu? Bu harcamalar nereye yapıldı, detaylı bilgimiz yok. Sayıştay yetkilileri de burada, Bakanlıktan da yetkili arkadaşlar burada, bu harcamaların dökümünü talep ediyoruz nerelere, nasıl kullanıldığını dair. 2024 yıl için de bu bilgileri buradan talep ediyoruz, 2024 rakamlarına hâkim değiliz, son rakamlar nedir, en son rakamlar nedir? Döner sermaye işletmesinin geliri ne kadardır, gideri ne kadardır? Bakanlık bütçesine aktarılan tutar nedir? Bunların Sayıştay rakamlarında... Bir taraftan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı için detaylar yazılırken, Ticaret Bakanlığı döner sermaye işletmesi için detaylandırılmamasının sebebi nedir? Buradan Sayıştay yetkililerine de bunu ayrıca soralım, onu da talep edelim.

Şimdi, bir sürü teklif maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğunu da buradan ifade etmiştik ama bu 30'uncu madde gerçekten önemli. Buradan bir daha şunu vurguluyoruz, maddeler üzerinde de detaylı konuşacağız. Burada kanunda değişiklik yapan maddelerin temel kanun olarak ve birbirini zincirleme takip eden, bağlantıyı koparmadan gelen değişik yasalara atlamadan, koordineli bir şekilde odaklanarak yürütmemiz gereken bir konu olduğunu söylüyoruz. Bu konuya tekrar dikkat çekiyoruz.

Bir de az önce sayın Güneş de burada değil, EYT'yle ilgili bir açıklama yaptı. "Gerçekten EYT doğru bir uygulama değil." dedi. Talihsiz bir açıklama olarak görüyoruz onu da. EYT'nin uygulamaya geçmesiyle ilgili bizim yıllardır mücadelemiz vardı. Ben bir seçim yatırımı olarak da görmek istemiyorum sizin aldığınız bu kararı çünkü bu bir gereklilikti yani emeklilikte adalet prensibi içerisinde EYT'yle ilgili emekliliğe hak kazanan insanların emeklilik hakkını almış olmasıyla ilgili bakıyoruz. Yine kademeli emekliliğe de geçilmedi, orada da bir mağduriyet var. Bir günle, bir ayla on yedi, yirmi yıl kaybeden emekliler var. Bu konuyla ilgili de bu Komisyonun, Meclisin acil kararlar alınması gerekiyor artık emekliler hayatlarını zor geçindiriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun bir dakika ekliyorum.

CEVDET AKAY (Karabük) - Toparlıyorum Başkanım.

Yani asgari ücrette ara zam yapılmadı, 22.104 lira olarak devam ediyor, en düşük emekli aylığının bulunduğu tutar 14.469 TL; hayat pahalılığı meydana, açlık sınırı meydana, yoksulluk sınırı meydana, insanlar artık hakikaten iki yakasını bir araya getiremiyor, emeklilikte adalet bir yana, bunların ücretlerinin de ayarlanması zaruri. Bunu da özellikle buradan ifade ediyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar; öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, ben farklı bir konuyla başlamak istiyorum. Mayınlı sahaların temizliği Türk ve yabancı şirketlerin iş ortaklığında yapılabilecek projelerin gümrük muafiyetlerinden yararlanması amaçlanan bir maddemiz var bu düzenleme içerisinde yani kısacası mayınlı sahaların temizlenmesiyle ilgili Türk ve bunun yanı sıra da yabancı şirketlere bu görevin, yetkinin verilebileceğini anladığımız bir düzenleme.

Ben burada öncelikle yetkililere şunu sormak istiyorum: Mayınlı sahaların temizlenme konusu özellikle 2004'lü, 2005'li yıllarda ve son 2009'lu yıllarda gündeme gelmişti ve o dönemde mayınlı sahaların temizlenmesiyle ilgili beş yıl ve temizlenen alanların da temizleyenlere kullanmak üzere kırk dört yıllığına verilmesiyle ilgili bir kanuni düzenleme yani kırk dokuz yıllığına devredilmesiyle ilgili bir düzenleme bu Meclisin gündemine, ülke gündemine gelmişti ve sonrasında gerçekler ortaya çıktı ve bu mayınlı sahaların yani temizlenen alanların yıllarca kullanılmamış o bakir toprakların İsrail'e verilmesiyle ilgili gerçek ortaya çıkınca konu ülke gündemine oturdu ve yine Cumhuriyet Halk Partisinin yargıya taşınmasıyla bu konu o tarihte kapanmıştı. Şimdi, o günlerden bugüne ele alırsak temizlenen mayınlı sahalar ne kadardır ve temizlenen bu mayınlı sahaları ne şekilde kullanabiliyoruz? Yani o düzenlemelerin başlangıçta amacı tarımda kullanılmak olarak ifade edilmişti. Bu alanlar ne kadar temizlenmiştir? Alanlar amacına uygun yani tarımda kullanılmakta mıdır ve kullananlar kimdir yani Türkler midir, Türk firmaları mıdır, yabancılar mıdır? Bu konunun ben cevabını sizlerden istiyorum.

Şimdi, mayınlı sahalar niye önemli? Bakın, mayınlı sahaları ülkenin aslında bir taraftan baktığınızda orada yıllardır kullanılmayan alanların bir anlamda mayınlar nedeniyle kullanılamaması olmakla birlikte, sonraki süreci şöyle izlediğimizde ne kadar önemli olduğunu anlayabiliriz. Bu mayınlı sahaların temizlenmesiyle birlikte ülkeye kontrolsüz bir şekilde giren yabancılar ve özellikle de o mayınlı sahaların temizlendiği güneydoğu sınırında eğer dikkate alırsak milyonlarca Suriyelinin Türkiye'ye girdiğini görebiliriz yani burada aslında bir projeden bahsetmenin mümkün olduğunu düşünebiliriz, o nedenle çok önemlidir. Bu maddede yabancılarla da mayınlı sahaların temizlenme meselesi öngörülmektedir. Daha önce Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına bir aykırılık teşkil edebileceğini düşünüyorum. Eğer yine de bir saha temizliği ihtiyacı varsa tamamen millî kaynaklarımızla ve de yabancılarla bu alanların terk edilmeden bu temizliğin yapılması ama bunun yanı sıra da sınırların güvenliğinin sağlanmasına ihtiyaç var yani bu ülkenin yine bir 5 milyon, 6 milyon, d belki de daha fazla yabancıların Türkiye'ye girmesini kaldıracak hâli kalmamıştır değerli arkadaşlarım.

Bununla birlikte, bu düzenleme içerisinde değerli arkadaşlar, önemli konular var, gerçekten ülkemizi çok yakından ilgilendiren önemli konular var. Özellikle de ülkemizin en temel kurumlarından olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin görev yapan personelinin bekleme süreleri meselesi. Benden önce de değerli arkadaşlarımız bu konuları değerlendirdiler, bu konularla ilgili görüşlerini ifade ettiler. Ben şunu söylemek istiyorum: Ülkemizin en temel kurumlarından dedik, evet, gerçekten de çok önemli ve değerli; o nedenle askeriye'nin temel prensipleriyle oynamamak gerekir çünkü askeriye'nin temel kurallarını, temel prensiplerini bozduğunuz anda maalesef ki bizim o "Peygamber ocağı" dediğimiz askeriye'ye siyaseti bulaştırmış olmaktadır.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu kanuni düzenlemede terfi süreleri Cumhurbaşkanına verilen yetkiyle artırılabilir ya da kısaltılabilir. Şimdi, burada bu takdir hakkı -öncelikle şunu soruyorum- görev yapan, örneğin teğmenle, yüzbaşıyla, binbaşıyla, o dönemde görev yapanların tamamıyla ilgili mi alınacak, yoksa kişiye özel mi bu yetki kullanılacak? Önce bu konunun netliğe kavuşması gerekir. Cumhurbaşkanının bu takdir hakkı örneğin o dönemde görev yapan, efendim, yarbayların terfisini, binbaşılardan terfisini, diyelim ki "Beş yıl olan terfi bekleme süresini iki yıla indirdim." dediğinde bütün binbaşılardan mı kapsayacak, yoksa belli şahısları mı kapsayacak? Bütün yüzbaşı ya da binbaşılardan mı kapsayacağını bile varsaysak; şimdi, bakın, arkadaşlar, Cumhurbaşkanı diyelim ki yüzbaşılarda altı yıl olan bekleme süresini üç yıla indirdi o dönem için, binbaşılarda beş yıl olan bekleme süresini de iki yıla indirdi, bir anda aynı kişi yani aynı askerî personel on bir yıllık toplam bekleme süresini beş yılda tamamlamış olacak. Kendinden önce görev yapan ve kıdem itibarıyla daha önde olan, daha kıdemli olan bir personel ise belki 8'inci, 9'uncu yılında olacak ama kendinden devre devre geride olanla aynı statüde olacak. Arkadaşlar, böyle bir yöntem kabul edilemez; bu, tamamen askeriye'nin temel prensiplerine aykırı ve bunun oradaki nizamı bozucu bir düzenleme olacağını askerlikte görev yapmış ve şu an o kurum içerisinde olan tüm yetkililerin benden fazla bildiğini ben kabul ediyorum, herkes bunun farkında ama maalesef ki kimse bu konuda ses çıkaramıyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, üniversitelerde rektör atamayla ilgili olan konu da yine tartışmaya açık bir konu. Daha önce, biliyorsunuz, üniversitelerde öğretim üyeleri tarafından rektör seçimi yapılır; rektör seçiminde en fazla oy alan ilk 6 YÖK'e bildirilir, YÖK tarafından da yine uygun görülen, en fazla oy alan 3 kişi, 3 rektör adayı Cumhurbaşkanının onayına sunulur ve

Cumhurbaşkanı kendisine sunulan yani sonuçta seçime girmiş ve yine, sonuçta o üniversitede görev yapan öğretim üyelerinden oy almış olan kişiler arasından bir rektör seçer. Efendim, neymiş? Rektör seçildiğinde kendisine oy verenlere birtakım kolaylıklar, avantajlar sağlar ya da işte onlara bazı avantajlar vermek zorunda hisseder kendini ya da oy vermeyenlere farklı tavır alabilir. Değerli arkadaşlar, bakın, o zaman bu ülkede bu mantıkla bakarsanız şunu da söyleyeyim: Hiçbir yerde seçim yapmayın yani sonuçta biz demokrasiye inanıyorsak ki üniversiteler de özgürlüklerin en iyi şekilde uygulanması gereken yerlerdir, özgür eğitimlerin olması gereken yerlerdir ve sonuçta siz yani "Kendine oy verene, işte, efendim, iyi davranır, vermeyene kötü davranır." gibi bir mantıkla bunu değerlendiremezsiniz. Şimdi, ne oluyor? Şimdi Cumhurbaşkanı atıyor. Ya, arkadaşlar, artık öyle rektörlükler, öyle üniversiteler oldu ki bu ülkede yani AKP il başkanını arattırmıyorlar çok sağ olsunlar yani son dönemdeki şu gelişen olaylara baktığınızda, kendi öğrencisine hasmane tavır takınan, kendi öğrencisine karşı her türlü olumsuz tavır ve davranış içerisinde olan üniversite yönetimleri var. Neden? Bazısı isteyerek, bazısı da istemeden onu yapmak zorunda. Niye? Çünkü kendisini artık Cumhurbaşkanıya tamamen bağlı hisseden rektörler var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bir dakika ekliyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu eğitim anlayışıyla bir yere varamazsınız arkadaşlar.

Bu bölümdeki son sözüm de şu olsun Sayın Başkanım: Şimdi, yeni iskân nedeniyle oluşturulan ve nüfusu 5 bin ve üzerinde olan herhangi bir yerleşim yerinde belediye kurulabilir; 16'ncı madde. Burada neyi kastettiğinizi açıklamanızda fayda var. Bu yeni yerleşimden neyi anlıyoruz? Mevcut yerleşimler, zaten şu an belediye alanları. Yeni yerleşimler, özellikle deprem bölgesini, deprem bölgelerindeki alanları mı ilgilendiriyor? Bu konudaki son sözüm ve sorum da şu olsun: Kanuni düzenlemelerde bütün yetkileri biz artık Cumhurbaşkanıya veriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Peki, bu düzenlemede 16 ve 17'inci maddelerde Cumhurbaşkanında olan belediye kurulması ya da belediyelerin kapatılmasıyla ilgili yetkiden neden Cumhurbaşkanının yetkisine son verilmiş? Neden Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yetki verilmiş? Bunu soruyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar notlarını almışlardır.

Değerli milletvekilleri, öğlen yemeği için sayın milletvekilleri, bakan yardımcılarımız, kurum başkanları ve genel müdürler için üyeler alt lokantasında, diğer bürokrat ve katılımcılar için üst lokantasında yemek hazırlığımız vardır.

Görüşmelere 14.45'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.48

ÜÇÜNCÜ OTURUM
Açılma Saati: 14.49
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 32'nci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

DEM PARTİ Grubundan Sayın Gülcan Kaçmaz Sayyığıt.

Buyurun efendim, lütfen.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, torba yasa yapma tekniğiyle ilgili arkadaşlar fazlasıyla eleştiri sundular, ben burada o noktada tekrara düşmeyi düşünmüyorum ama YÖK ve üniversitelerle ilgili birkaç hususa değinmekte fayda olduğunu görüyorum. Yanlış değilsem Millî Eğitimden bürokrat arkadaşlar vardı ama YÖK'ü temsilen kimse var mı, bilmiyorum. Siz varsınız, hoş geldiniz.

Şimdi, YÖK'ün serencamını aslında hepimiz biliyoruz, şahidiz ama birkaç şeyi ifade edeceğim ben. Şimdi, Avrupa'da kökleri ta Orta Çağ'a uzanan üniversite, bugün Türkiye'de hem fikir hem de kurum olarak birçoğu neoliberal kapitalizm faileri olan piyasa güçlerinden ve siyasi iktidardan gelen sayısız meydan okumayla maalesef karşı karşıya.

Yine, üniversite, siyasal iktidarın getirdiği son noktada entelektüel çoraklaşmanın da giderek yoğunlaştığı bir kurum hâline geldi maalesef ve üniversitenin âdeta bir sorun yumağı biçiminde tarif edilmesi ve mutlaka dönüştürülmesi gerekliliği de hayli yaygın bir kanaate dönüşmüş durumda. Her ile bir üniversite projesi, biliyorsunuz, 2006 yılında hayata geçirildi. Ardından üniversiteler siyasi iktidarın sadece kadrolaşma seferberliğinin etkisinde kalmayıp yoğun bir biçimde otoriter, piyasacı, cinsiyetçi, ırkçı politikaların odağına yerleşti maalesef. Bu temelde âdeta iktidarın sopası işlevi gören Yükseköğretim Kurulu üniversitelerin özerk ve demokratik yapısının ortadan kaldırılarak yeni liberal politikalar doğrultusunda yeniden yapılandırılmasında önemli bir işlev gördü ve bu işlevi görmeye de devam ediyor.

Sizler de biliyorsunuz, YÖK, 12 Eylül 1980 askerî darbesinin ardından 6 Kasım 1981 tarihinde 2547 sayılı Yasa'nın Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla kuruldu. Söz konusu düzenlemeyle, YÖK'ün muhalif bilim insanlarını tasfiye etmek, eleştirel ve özgür düşüncüyü ortadan kaldırmak, üniversitelerin iktidar ilişkilerini merkezileştirerek yeni bir akademisyen, yeni bir öğrenci profili yaratmak ve son kertede de makbul akademiyi inşa etmek gibi önemli bir misyon üstlendiğini son kırk dört yıllık süreç içerisinde çok net bir şekilde gördük. O günden bugüne izlenen politikalar aracılığıyla da bilimsel özgürlükleri ve üniversitelerin kurumsal özerkliğini giderek daha kırılgan hâle getirerek istihdam politikaları, iktidar ilişkileri üniversite yaşamının maalesef bir parçası hâline geldi günümüzde.

Yine kırk dört yıllık bu süreçte değişmeyen en önemli amaç da iktidarı ellerinde tutanlar tarafından makbul görülmeyen her ne varsa bunların kontrol altına alınması, yasaklanması ya da toplumda karşılık bulmasının engellenmesi şeklinde karşımıza çıkıyor. Ayrıca bu güç sayesinde yükseköğretim hizmeti de hızla alınıp satılır bir meta hâline getirildi. Toplumun değil, patronların ihtiyaçlarına göre de ona endekslenen bir sistem inşa edilmeye çalışıldı. Tüm bu nedenlerden dolayı, böylesi muazzam bir kudreti ellerinde tutanlar, YÖK'ü kaldırma vaatlerinden de her daim maalesef çark etmiş durumdalar. YÖK'ün kendi siyasi ve ekonomik çıkarlarına hizmet etmesinden istifade etmekte de maalesef bunlar bir beis görmediler bugüne kadar.

Şimdi, AKP'li yıllarda YÖK'e biraz bakalım. Şimdi 2002 yılında vesayet kurumlarıyla mücadele edeceği vaadiyle oy toplayan AKP gelinen noktada tüm vesayet kurumları gibi YÖK'e de dört elle sarılmış durumda. Bırakalım YÖK'ün kaldırılmasını, bırakalım yetkilerinin azaltılmasını, bilakis AKP bu kurumu fazlasıyla güçlendirmekte ve yetkilerini daha da artırmakta YÖK'ün. Bugün, YÖK, üniversitelerde hangi bölümlerin açılıp kapatılacağına, bölümlerin kontenjanına, okutulacak derslere, derslerin içeriğine, kadro ilanlarına, bilimsel araştırma süreçlerine, projelere, teşvik ve desteklere kadar her alanda müdahale etmekte ve her alanı kendi kontrolü altına almakta, kontrol etmekte. Madde üzerinde zaten buna biraz daha detaylı değineceğim.

Şimdi, Türkiye'de son yıllarda biz üniversite sayılarında ciddi bir artış yaşandığını biliyoruz. 2002 yılında 76 olan üniversite sayısı günümüzde 208'e ulaştı ve bunların 75'i vakıf üniversitesi, 4'ü de vakıf meslek yüksek okulu olarak karşımıza çıkıyor. Şimdi, bu vakıf üniversitelerinin toplam üniversite sayısı içerisindeki oranı ise yüzde 38 olarak kaydedilmiş. Ayrıca devlet üniversiteleri bütün bölgelere dağılmışken vakıf öğretim kurumları sadece belli illerde faaliyet gösteriyor; bu da dikkat çekici bir durum. Türkiye'de kitlesel yükseköğretim hizmetinin ana omurgasını hâlâ devlet üniversiteleri oluşturmakta ancak vakıf yükseköğretim kurumları sistemde gittikçe daha büyük bir yer almakta. Şu şekilde ifade edeyim bunu: Çünkü bu bağlamda 2002 yılında 25 olan vakıf üniversitesi sayısı bugün yüzde 316 artışla 179'a yükselmiş durumda. Bu, ciddi bir rakam. Türkiye'de yine üniversitelerin tamamen piyasa alanına açılmaya çalışıldığına da bu şekilde işaret ediyor. Bunu da ifade etmekte fayda var.

Şimdi, üniversiteler bu süreçte kesinlikle ticarethaneye de dönüştürüldü. Özellikle vakıf üniversitelerinde yapılan faaliyetler üniversite yönetimleri tarafından ne kamu hizmeti olarak görülmekte ne de eğitim hakkı çerçevesinde değerlendirilmekte. Bunun bir sonucu olarak da vakıf üniversitelerinin eğitim ve öğretim yeri olmaktan ziyade âdeta bir ticarethane gibi yönetilmesi ve öğrencilere de müşteri gözüyle bakılması açığa çıkmakta. Vakıf üniversitelerinin 2024 ve 2025 akademik yılı için öğrencilerden talep edeceği dönemlik ya da yıllık harç ücretleri fakülterle ve tercih edilen bölümlere göre farklılık gösterse de çoğu vakıf üniversitesi geçen seneye oranla harçlara yüzde 100'ün üzerinde bir zam yapmış durumda. Yine 2024-2025 akademik yılı ücretini yeni girişli tüm lisans programları ve hazırlık dil eğitimi için Sabancı Üniversitesi 1,1 milyon lira, Bilkent Üniversitesi 620 bin TL, Koç Üniversitesinin Tıp Fakültesi dışındaki programlar için 1 milyon 75 TL, yabancı dil hazırlık programı ve tüm bölümler için 1 milyon 75 bin TL olurken Fenerbahçe Üniversitesi yüzde 228'lik bir artış yaptı. Fenerbahçe Üniversitesi yaptığı zam karşısında her şeyin yasal olduğuna dair de bir açıklama yaptı. Ama şunu da belirtmek gerekiyor: Bir şeyin yasal olması kamu

vicdanında da meşru olduğu anlamına gelmiyor. Ayrıca, vakıf üniversitelerinde çalışan bilim emekçilerinin de neredeyse tamamı emek sömürsüne maruz kalmakta. Çok düşük ücretler alıyorlar ve keyfi uygulamalarla işsiz kalabiliyorlar. 15 Nisan 2020 tarihinde 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda değişikliğe gidilerek "Vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışan öğretim elemanlarına, unvanlarına göre devlet yükseköğretim kurumlarında ödenen ücret tutarından az ücret verilemez." maddesi eklendi. Ancak akademisyenlere göre birçok üniversite bu değişikliği hâlâ uygulamamakta. Yine, vakıf üniversiteleri, proje bazında kısa süreli sözleşmelerle akademisyenleri işe alma yolunu tercih etmekte. Akademisyenin ücreti projeden karşılandığı için proje bittiğinde hâliyle orada sorumluluk üstlenen akademisyen de işsiz kalmakta. Yine, bu durum akademik özgürlüğe ve bilimsel çalışmalara da ket vurma anlamına geliyor. Parası olan şirketler, kurumlar sadece birtakım projeleri de desteklediği için vakıf üniversitelerinde çalışan bu bilim emekçileri de bu projelerde çalışmak zorunda bırakılmakta. Yine, bir akademisyenin sermayeyi destekleyen bir konuda yazmak istemediğini de biliyoruz. Bu durum böyle açığa çıktığında da maddi olarak desteklenmiyor bu akademisyenler ve araştırma yapamıyorlar maalesef. Bu anlayış, yapılan çalışmaların aslında bilimsel yeterliliğini ve niteliğini de fazlasıyla tartışmalı bir hâle getirmekte.

Yine, vakıf üniversitelerinde görev yapan bilim emekçilerine yasal hakları olan ücretlerin altında ücret ödeyen ve maaşlarına gerekli zamları yansıtmayan vakıf üniversiteleri akademisyenleri proje bazlı çalıştırıyor. Bu üniversitelerde çalışan bilim emekçilerinin yaşadığı mobbing ve işten çıkarılma durumları da her geçen gün maalesef artış gösteriyor.

Yine son dönemlerde üniversiteler bilim üreten mekânlardan ziyade öğrenci turizmi için sezonluk merkezler işlevi görmeye başladı. Özellikle taşrada hızla yaygınlaşan ve yeterli imkânlarla sahip olmayan üniversiteler bilimsel faaliyetler üretmekten ziyade bulundukları şehrin ekonomisini canlandırmaktan öteye gidemediler. Yine, bu dönemde pek çok üniversite, üniversite açmak için gerekli kriterlerin yerine getirilmesi şartına bağlı olarak değil kısa dönemli kazanç hedefleyen popülist politikalara kurban gitti.

Üniversitelerin fiziki alanlarına da baktığımızda bazılarının yalnızca binadan ibaret olduğu, üniversite öğrencilerinin de eğitim, kültür, iletişim, beslenme ve barınma gibi sorunlarının da her geçen gün büyüdüğünü net bir şekilde görebiliyoruz. Türkiye üniversiteleri, akademisyen cübbeleri, polis postallarıyla ezilen, kapılarına kelepçe vurulan, bütün bileşenleriyle siyasi iktidar karşısında el pençe durmaya zorlanan, emekçileri de güvencesiz çalışmaya mahkûm edilen, öğrencileri gözaltına alınan yerlere dönüştürülmüş durumda maalesef son süreçte. Üniversiteler o yüzden bu süreçte tarihin en kötü dönemini yaşıyorlar diyebiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sayyigît, bir dakika ekledim.

Buyurun lütfen.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkür ederim.

Yine, Türkiye'de üniversitelerin akademik özgürlüğün, demokrasinin, düşünce ve ifade özgürlüğünün mekânları olarak insan, toplum ve doğa yararına faaliyet gösteren kurumlar hâline gelmesi önündeki engellerin kaldırılması ve bu bağlamda gerekli planlamanın vakit kaybedilmeksizin yapılması oldukça zaruri bir hâl almış durumda.

YÖK'ün bir an önce amasız fakatsız kaldırılması, onun bugüne kadar yerleştirdiği bu düzenin köklerinden sökülüp atılması gerekmekte. YÖK'le ilgili Anayasa'daki ilgili hükümler, 2547 sayılı Yasa ve bağlı mevzuatlar tümünden kaldırılmalı; insan, toplum ve doğa yararına faaliyet gösterecek üniversite bileşenlerinin karar verici olacağı, bilimsel özgürlüklere ve demokratik öz yönetime dayalı kurucu bir çerçevede yeni bir üniversite modeli oluşturulmalıdır.

Siz herhâlde soru soracağımı beklediniz, kalemi hızlı bir şekilde elinize aldınız; soru sormayacağım. YÖK'ün işlevi böyle. Bu konuda umarım gerekli çevrelerden en kısa süre içerisinde daha olumlu adımlar atılır.

Teşekkür ederim.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bir komisyon üyemiz daha var, kendisi yolda, ona da söz vereceğim.

Şimdi, Sayın Özçağdaş'a söz vereceğim. Sonrasında Anayasa'ya aykırılık önergesi var, onun oylamasına geçeceğim.

Sayın Özçağdaş, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Değerli üyeler, kıymetli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'ndaki değişikliklerle ilgili olarak görüşmelere başlamış bulunuyoruz. Bu kanun teklifi 16 Mayıs Cuma akşamı 35 madde olarak önümüze geldi ve hemen gelir gelmez görüşülmesi istendi. Bunun 6 maddesi Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ile ilgili ve maalesef, bu komisyonda, tartışılması gereken komisyonda bunu tartışma şansı bulamadık. Sabah saatlerindeki yaşanan tartışmada Meclisin bir ciddiyet içerisinde çalışması, hukukun, Anayasa'nın, Anayasa'nın gerektirdiği kuralların uygulanması yönünde konuşmalar oldu; çok katılıyorum. Mecliste yapılan tartışmaların tutanak altına alınması iyi çünkü burada söylediklerimizin Türk milleti tarafından da bilinmesinde fayda var. Bu konunun Plan ve Bütçe Komisyonunda tartışılmaması gerektiği, ihtisas komisyonunda tartışılması gerektiğine yönelik gerek Rahmi Başkanın gerekse diğer grup başkan vekillerinin de buradaki arkadaşlarımızın da sözcülerin de açıklamaları oldu. Bu, bizim açımızdan açık bir hak ihlalidir, yasama sürecinin de sakatlanmasıdır. Öncelikle bunu söylemek gerekir.

Türkiye'de 208 üniversite var, 190 bin akademisyen var, 7 milyondan fazla üniversite öğrencisi var ve Anayasa Mahkemesi 4 Haziran 2024'te bu kararı verdi. Geride kalan bir yıl boyunca, maalesef, Meclis bunu bir uzmanlık çerçevesinde tartışmadı. İktidar, işine geldiği zaman, işine geldiği konularda, örneğin Hayvan Hakları Kanunu gibi, o süreçlerden zarar görmüş aileleri çağırmak da dâhil olmak üzere her konuyu burada gündem yapabiliyor ama milyonlarca insanın dâhil olduğu bir sistemin nasıl devam etmesi gerektiği konusunda bir yıl boyunca buraya getirmeyip bir tür kaptıkaçtı yapılıyor.

Bugün YÖK Başkanı burada göremiyorum. Bu kadar milyon öğrencinin, bu kadar yüz binlerce akademisyenin hayatını etkileyecek konular burada tartışılırken YÖK Başkanı buraya gelmiyor. Meclise sunan bakanlık olarak Millî Eğitim Bakanı; o da buraya gelmiyor. Muhtemelen belki de hülleyle rektör olmuş birisinin doğal olarak buralarda olmaması da tabii karşılanabilir.

Şimdi, bu Anayasa Mahkemesi kararı üzerinden yeniden bu komisyonda tartışılmadan gelmiş olan noktada biraz önce Sayın Milletvekili de şöyle bir şey söyledi, dedi ki: "Tabii, bunlar tartışılabilir. Rektör atamasının da yararı zararı var, seçimle gelmesinin de yararı zararı var." E, şimdi biz de onu söylüyoruz işte, tartışılması lazım. Yani bunlar komisyondalar tartışılmayacaksa nerede tartışılacak?

Buradaki 3 maddede çok bilgi verildi. Birincisi, dünyanın hiçbir ülkesinde olmadığı şekliyle 21 YÖK üyesinin tamamını fiilen Cumhurbaşkanı atıyor. 7'sini kendisi atıyor, 7'sini atadığı bakanlarla beraber atıyor, 7'si kendisine gönderilen liste -ki o liste de zaten kendisinin atadığı rektörlerin çoğunlukta olduğu bir yerden geliyor- ve atamasını yapmazsa on beş gün içinde de toplanamayacaklarından onu da belirliyor. Böylesi bir hırs, böylesi bir ülkeyi yönetme anlayışı yeryüzünde başka nerede vardır bilmiyorum, Kuzey Kore'de falan olabilir belki. 21 kişinin 21'ini de birisi atayacak. Benzer bir yaklaşım Millî Eğitim Bakanında var, 85 bin proje okulundaki öğretmen ve yöneticinin tamamını kendisi atıyor; böyle devlet yönetimi anlayışı olmaz arkadaşlar. Burada uzun uzun açıklamalar yapabiliriz ama böyle devlet yönetilemez.

Bir başka şey, rektör atamaları. Rektör atamaları, 1946'dan 2016'ya kadar yetmiş yıl boyunca, iktidar partisinin devamlı eleştirdiği tek parti dönemi de dâhil olmak üzere, beş askerî darbe ya da askerî darbe girişimi olduktan sonra, o anayasalar kabul edildikten sonra, 1960, 1971, 1980, 1997, 2015, bütün bu askerî dönemlerde bile bu şekilde atanmamıştı rektörler; bu, sizin iktidarınızın başarısıdır. Bugün burada bize rektör atamalarının yapılmasının, Cumhurbaşkanı eliyle yapılmasının ne kadar önemli bir şey olduğunu anlatmak mümkün mü? Dünyanın neresinde görülmüş üniversitelerin rektörlerinin tek bir kişi tarafından atandığı?

Burada, gelen teklifte AK PARTİ milletvekilleri "Diğer yönetici kadrolarına yapılan atama usulüyle uyumlu olacak şekilde rektörün Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmektedir." yazmışlar.

Sayın arkadaşlar, değerli bürokratlar, kıymetli milletvekilleri; ya, Anayasa'nın 130'uncu maddesi var. Anayasa'nın 130'uncu maddesi "Üniversiteler, kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip devlet tarafından kanunla kurulan kurumlardır." diyor. Tapu müdürlüğü için söylemiş mi, nüfus müdürlüğü için söylemiş mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Özçağdaş.

Sayın Ceylan, hazır mısınız?

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Tamamlamak için bir iki dakika daha verseydiniz Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Özçağdaş, kuralları ihlal etmiyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkanım, bir dakika verin ya, tamamlasın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, mesele...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Komisyon sözcüsü arkadaşımız gündemi belirtmek için geldi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, ben kurallarımı ihlal etmiyorum, herkese eşit davranıyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Böyle bir kural yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani herkese eşit davranıyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkanım, böyle bir kural yok ama.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, aynı şeyi tartışmaya açmanın manası yok.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sen aynı şeyi yapıyorsun yani sözünü tamamlasın, bir dakika ver tamamlasın. Ne var bunda Sayın Başkanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, ben aynı şeyi yapmıyorum.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben aynı şeyi yapmıyorum, herkese aynısı yapıyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, maddeler var, her maddede konuşacak arkadaş, konuşmaz belki, maddelerin birinde kesersin.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşması sonrasında ek süre talep edilmesine ve herkese konuşma süreleriyle ilgili aynı uygulamayı yaptığına ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, herkese yaptığım uygulama belli, bunu biliyorsunuz yani burada onlarca milletvekili gelip görüşlerini ifade ediyor, herkese aynı usuletle... Eğer birisine farklı bir uygulama yapıyorsam, tamam, haklısınız ama herkese aynısını davranıyorum; bizimkilere de aynısını yapıyorum, diğer partilere de aynısını yapıyorum, Komisyon üyelerine de aynısını yapıyorum yani herkes için aynı şey. Sayın Özçağdaş için bir şey yapmıyorum, ona farklı bir muamelede bulunmuyorum. Bunu lütfen anlayışla karşılamanızı istirham ediyorum sizden yani ben de nihayetinde burayı bir intizam içerisinde yönetmekle yükümlüyüm. Bakın, bekleyen milletvekilleri var, görüşlerini yansıtacak herkes.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkanım, söz istiyorum, bana söz verir misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vereyim size söz.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, önceki toplantılarda milletvekillerine konuşmalarını tamamlamak üzere ek süre verildiğine, arkadaşlarının teklif kendi ihtisas komisyonlarında görüşülmediği için katkı sağlamak adına toplantıya katıldıklarına ve ek süre verilmesi konusunda bu kadar katı davranılmaması gerektiğine ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şimdi, bakın, böyle bir usul yok. Daha önceden beri burada defalarca konuşuyoruz. Bu bizim görüştüğümüz 21'inci kanun teklifimiz, Bunların hepsinde de gerek bütçe zamanı gerek bütçe dışındaki zamanlarda bir dakika tamamlamak için süre verilir hatta bazen sözünü bitirmek için bir dakika daha verilir; bunu da defalarca yaptınız siz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Komisyon...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yaptınız canım, olur mu öyle şey! Çıkarınız buradaki bütün kayıtların içinden.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika, ben konuşuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, bir saniye.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ben konuşuyorum, bir dakika.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Konuşuyorsanız...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sözümü kesemezsiniz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, bana soru soruyorsanız cevabını alacaksınız ya!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika, ben bitireyim ondan sonra, bitirdikten sonra cevap verirsiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Herkese aynı uygulamayı yapıyoruz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bitirdikten sonra cevap verirsiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Türelî, herkese aynı uygulamayı yapıyoruz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, ben konuşuyorum, bana söz verdiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, konuşabilirsiniz.

Buyurun, devam edin.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Söz verdin, sözümü kesiyorsun, lütfen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, devam edin. Aynı hassasiyeti arkadaşlarınızdan da bekliyoruz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, bak, buradaki konuşmada siz konuştunuz, arkadan ben konuşuyorum; bir dakika, iki dakika, ne var burada; sözünü tamamlasın yani. Buradaki arkadaşlarımız, muhalefet de AKP Grubundan da MHP Grubundan da diğer muhalefet partileri de konuşsun, ne var, kimin itirazı var anlamadım ki! Biz sözcüler olarak bir araya geliriz, konuşuruz, gerekirse bir karar alırız yani neden böyle yaptığınızı anlamıyorum. Yani görüşürken arkadaşlarımız özellikle kendi komisyonlarına gelmediği için geldiler, burada bir katkı verelim istiyorlar. Arkadaşımız Sayın Özçağdaş bizim Millî Eğitim Komisyonunda CHP Grup Sözcüsü, gene burada Özgür arkadaşımız var, Millî Savunma Komisyonu Sözcüsü. Bu yaptığımız yasama faaliyetine katkıda bulunmak için, daha nitelikli olması için geldiler buraya, fikirlerini söylüyorlar. Sonrasında maddelerde de konuşacağız. Bu kadar katı davranmayalım, bu işi birlikte yapalım. İsterseniz komisyon sözcülerini de bizleri de siyasi parti sözcülerini de çağırın, bu konuyu çözelim. Sizden ricam, özellikle Suat arkadaşımız sözünü bitirsin, diğer arkadaşlarımıza da bir dakika verin. Bundan sonra gelecek olan şeylerde de birlikte karar verelim lütfen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, görüşmelere on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.11

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.34

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 32'nci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ve Kahramanmaraş Milletvekili Mevlüt Kurt ile 102 Milletvekilinin Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3119) (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ceylan, buyurun lütfen.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, öncelikle bu torba yasa üslubunu ben de bütün Komisyon üyelerimiz gibi eleştirerek sözlerime başlamak istiyorum. Maalesef ki burada Millî Savunmayla ilgili çok önemli konuların Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi tercih edilmiş. Açıkçası, hayati öneme sahip rütbe ve askerî disiplin konularını içeren, kolaylıkla, teğmenlik, albaylık arasındaki subaylarımızı bir soruşturma olmadan, gerçekten keyfî bir şekilde Cumhurbaşkanımızın atayabileceği bir düzenleme içeren bir konunun biz öncelikle Millî Savunma Komisyonunda yani Meclisin çalışma biçimi gereği ihtisas komisyonunda görüşülerek buraya gelmesini tercih ederdik; olması gereken buydu.

Yazı 16 Mayıs tarihinde yazılmış, maalesef ki bizim Komisyonumuz da buna ret cevabı vermiş. Biz de dün CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL Partisinin milletvekilleriyle, salı günü, birleşerek komisyonun olağanüstü toplanması için, kendi Millî Savunma Komisyonumuzun olağanüstü toplanması için dilekçe verdik ama maalesef bu dilekçemiz de reddedildi. Yine toplanma olanağı bulamadık. Dün gayriresmî bir şekilde Komisyon Başkanımız bizleri çağırdı, görüşlerimizi dinledi. Bunun neticesinde de bu 4, 9 ve 10'uncu maddelerdeki geri çekilme hususunu destekliyoruz. Zaten söylediğimiz şeydi bu, bununla ilgili doğru olanın yapıldığını düşünüyoruz. Bunun düşünülmesi bile bize göre endişe verici bir durum, inşallah bir AKP klasiği olarak tekrardan önümüze gelmez.

Evet, 3'üncü maddede de maalesef büyük sıkıntı var. Nedir bu madde? Rütbe bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi konusu ve bunların değiştirilmesi, uzatılması, kısaltılması. Bu konuda herhangi bir kriter dahi yok. Bu madde her şeyden önce Anayasa'nın 128'inci maddesine aykırı çünkü Anayasa'nın 128'inci maddesi personelin özlük haklarının kanunla düzenlenmesini gerektiriyor. Tamam, siz şimdi Anayasa'ya uymak için bunu getirmişsiniz ama kanun "Siz bütün yetkilerinizi Cumhurbaşkanıya devredin." demiyor, kanun "Siz düzenleyin, Meclis düzenlesin." diyor. Meclise geliyor Anayasa'yı düzeltmek için, biz yine bütün yetkiyi Cumhurbaşkanıya veriyoruz. Bu, zaten başlı başına bir garabet. Bu konunun ben yine Anayasa Mahkemesinden döneceğini düşünüyorum.

Böyle bir düzenlemeye niye gerek duyuldu; bunun altının araştırılması lazım. Bu tip bir düzenleme en son 2009 yılında astsubaylar için, tam otuz iki yıl önce de 1993'te subayların rütbe süreleriyle ilgili bir değişiklik yapılmıştı. Yani otuz yıldır ihtiyaç olmayan ve olduğunda da kanunla yapılabilecek bir değişiklik acaba niye şimdi bu şekilde yapılmaya çalışılıyor? Bir devrin önü mü açılmaya çalışılıyor? Birileri tasfiye mi edilmeye çalışılıyor? Biz bunları Ergenekon, Balyoz süreçlerinde yaşadık.

Bakın, çok sakıncalı bir durum bu. Devreler arasında bir kere adaletsizlik yaratacaksınız; bu bir. İkincisi, bazı insanların kayırıldığı duygusu ve adaletsizlik duygusu orduda hâkim olacak. Yani bir teğmen düşünün, göreve başladığında hayali şu kadar yıl sonra Genelkurmay Başkanı olmaktır, bütün teğmenler bu işe böyle girerler. Yani siz önünü öyle bir tıkiyorsunuz ki isterseniz onu beş yıl uzatacaksınız, isterseniz on yıl uzatacaksınız, başka bir devreyi bir yıl erken veya iki yıl sonra yapacaksınız. Bu adaletsizliktir. Ordunun genetiğiyle oynamaktan vazgeçin. Bakın, bu ordu hepimizin ordusu. Sizler bu müdahalelerinizle maalesef ki ordumuzu artık kötü duruma sokmaktan beter ediyorsunuz; lütfen yapmayın.

En son, bakın, hatırladığımız şey şu: Genelkurmay Başkanının -o zaman Sayın Yaşar Güler'di- sırf yaşını uydurabilmek için 67'den 72'ye kadar birer yıllık uzatma yetkisi verilmişti Komisyonumuzda ve daha sonra Parlamentoda. Bu bile... O zaman da söyledik, 65 yaşında satış ehliyeti olmayan birine biz Genelkurmay Başkanlığının önünü açmıştık. O zaman da inkâr ettiniz ama sonra anlaşıldı ki bir kişi için yaptığınız bir uygulamaydı bu.

Şimdi, yine aynı bu şekilde bir kişi için yapılan bir düzenleme söz konusu. Ordunun genetiğiyle oynanan, adaletsizlik yaratan, rütbe sistemini baş aşağı edecek, kesinlikle olmaması gereken bir düzenleme. Burada Sayın Plan ve Bütçe Komisyonu yetkililerinden, milletvekillerimizden bunun da aynı 4, 9 ve 10'uncu maddelerde olduğu gibi geri çekilmesini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Toparlayabiliyor muyum Başkanım? Yeni bir kavgaya yol açmayalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kavgadan...

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Bir dakikada toparlayacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Teşekkür ediyorum.

Bu, kesinlikle geri çekilmelidir. Bu konuda ben sizlerin hassasiyetini istiyorum, sizlerin görüşlerini istiyorum. Lütfen, bu konuda ciddi olarak herkes düşünsün, başını öne koysun ve desin ki: "Kardeşim, biz burada ne yapmaya çalışıyoruz, orduyla niye oynuyoruz böyle?" Eğer orduyla ilgili Plan ve Bütçe görüşmelerinde görüşülmek istenen çok şey varsa bence ondan daha acil sorunlar var Plan ve Bütçeyi de ilgilendiren. Mesela OYAK'tan çok pis kokular geliyor nema oranlarıyla ilgili, yine düşük nema

orani açıklandı; bu konunun araştırılması lazım. Emekli astsubaylarımız çok zor durumdalar, bunların özlük haklarında Plan ve Bütçe Komisyonumuzda düzeltme yapmamız lazım. Binbaşılarımız çok zor durumdalar, emekli binbaşılarımız, bunlarla ilgili çalışma yapılması lazım. Sözleşmeli erler, uzman çavuşlar atama bekliyorlar. Askerî hastanelerimiz hâlâ açılmadı, hep söylüyoruz, askerî yargı sistemi ve eğitim sistemi kesinlikle düzeltilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Başkan, ek süre vermemek şahsına özel bir uygulama mı yoksa değişiklik mi oldu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, kurallarım herkes için geçerlidir. Lütfen sürelere dikkat edelim.

Buyurun Sayın Torun.

SEYİT TORUN (Ordu) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün gene bir torba yasayla karşı karşıyayız yani kendi komisyonlarında görüşülmeden gene burada oldubittiye getireceğiz, belki tarihe not düşeceğiz, o kadar ama Anayasa'nın reddettiği bütün o kanunları ısıtıp ısıtıp gene burada görüşüp daha sonra Genel Kurula indireceğiz. Silahlı Kuvvetlerle ilgili çok önemli bir yasa görüşüyoruz. Aslında 4, 9 ve 10 belki geri çekildi ama bu 3 de en az onlar kadar çok önemli bir madde. Bunu anlamak mümkün değil.

Silahlı Kuvvetlerin kozmik odasına girildiğinden bu yana sürekli genetiğiyle oynuyoruz, sürekli Silahlı Kuvvetlerin hiyerarşisini, görev ve yetkilerini, gerçekten sürekli bunları değiştiriyoruz. Söz konusu düzenlemeyle teğmen ile albay arasındaki rütbelerde görev yapan subayların terfi bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanı kararıyla uzatılabileceği ya da kısaltılabileceği ifade ediliyor. İlk bakışta teknik bir düzenleme gibi gösterilmeye çalışılsa da bunun taşıdığı siyasi ve kurumsal anlam da son derece tehlikelidir ve kabul edilemez.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin en temel taşı olan disiplin, liyakat ve hiyerarşi ilkeleri bu düzenlemeyle doğrudan hedef alınmaktadır. Bugüne kadar terfi süreleri belli yasal çerçeveler ve nesnel kriterler doğrultusunda belirlenmişken şimdi bu yetkinin bir kişinin takdirine bırakılması Türk Silahlı Kuvvetleri içinde yeni bir sadakat rejimi yaratma çabasından başka bir şey değildir. Bu ne anlama gelir? Bu, subayların terfi edebilmek için artık mesleki başarılarına, disiplinli görev anlayışlarına ya da komuta performanslarına değil, siyasi iradenin hoşuna gitmeye ne kadar yakın durduklarına bakmak zorunda kalacakları bir düzenleme demektir. Bu, Türk Silahlı Kuvvetlerinin profesyonel ve tarafsız niteliğini zedeleyen, kurum içindeki güveni ve adaleti sarsan bir adımdır. Bu "Komutanına değil, saraya bağlı ol" mesajı veren bir siyasal müdahaledir.

Silahlı kuvvetler, demokratik hukuk devletlerinde iktidarların değil, milletin ordusudur. Komuta kademesinde liyakat esasına dayalı bir sistem olmadan ulusal güvenlikte istikrar ve profesyonellik bekleyemeyiz. Siz Silahlı Kuvvetlerde terfi sürecine müdahale ettiğinizde sadece subaylara değil, devletin kurumsal işleyişine de müdahale etmiş olursunuz.

Bu düzenleme, aynı zamanda kuvvetler ayrılığı ilkesine, hukukun üstünlüğüne ve kurumsal özerkliğe açık bir tehdittir. Her fırsatta yerli ve millî ordu söylemiyle propaganda yapan iktidarın bugün geldiği nokta Türk Silahlı Kuvvetlerini kişisel ikbal hesaplarının aracı hâline getirmeye çalışmaktan ibarettir.

Buradan sormak istiyorum: Hangi demokratik ülkede bir devlet başkanı silahlı kuvvetlerin iç terfi düzenini keyfi biçimde değiştirme yetkisine sahiptir? Hangi hukuk devletinde bir kişinin kararnamesiyle ordu içi hiyerarşi şekillendirilir? Hangi anayasal düzende sadakat liyakatin önüne geçer? Biz, bu düzenlemeyi sadece askerî bir mesele olarak değil, rejim meselesi olarak da görüyoruz çünkü bugün Silahlı Kuvvetlerin iç yapısı için getirilen bu keyfîlik, yarın yargıda iç atamalara, öbür gün üniversitelerde akademik terfilere, ertesi gün belediyenin iç işlerine sirayet edecek, zaten edilmekte olduğunu da hep birlikte yaşıyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu Meclisin, bu Komisyonun görevi, bir kişinin yetkilerini arttırmak değil, milletin iradesini ve kurumların işleyişini korumaktır. Eğer gerçekten bu ülkenin güvenliğini, kurumlarını, anayasal düzenini önemsiyorsak bu düzenlemeye karşı çıkmak bir parti meselesi değil, bir vicdan ve sorumluluk meselesidir. Bu nedenle, açıkça ifade ediyorum, bu madde derhâl çekilmelidir. 4, 9 ve 10'uncu maddeler nasıl mahzurluysa, geri çekildiyse bu madde de aynı şekilde geri çekilmelidir. Aksi takdirde, bu Komisyonun altına imza atacağı şey, bir torba yasa değil, bir rejim değişikliğinin de son noktası, halkası olacaktır.

Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, kurumsal devlet yapısını, liyakati ve anayasal dengeyi savunmaya, bu tarz antidemokratik düzenlemelere karşı mücadele etmeye devam edeceğiz.

Bir diğer konu da, gerçekten rahatsız olduğumuz bir konu da bu kumar belasıyla ilgili. Yani, eskiden lüks otellerin altındaydı bu kumarhaneler. Şimdi öyle bir tehdit hâle geldi ki aileler, ocaklar sönyüyor. Herkesin elinde bu telefonla aile bireyleri artık o aile...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEYİT TORUN (Ordu) - Hemen bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Torun.

Buyurun, toparlayın lütfen, kapatacağım.

SEYİT TORUN (Ordu) - Bunun da, bu konunun da mutlaka ve mutlaka düzenlenmesi gerekir. Bunun bir siyasal partisi yok. Bu, hepimizi tehdit eden çocuklarımızın yarınını tehdit eden çok önemli bir konudur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, söz taleplerini karşılamış bulunmaktayım.

Şimdi, Anayasa'ya aykırılık önergesi Komisyonumuza ulaşmıştır.

Anayasa'ya aykırılık önergesini okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Bazı Kanunlar ile Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin Anayasa'nın 2, 7, 13, 48, 70 ve 128'inci maddelerine; 4'üncü maddesinin Anayasa'nın 2, 7, 13, 70 ve 128'inci maddelerine; 5'inci maddesinin Anayasa'nın 2'nci maddesine; 6'ncı maddesinin Anayasa'nın 130 ve 131'inci maddelerine; 7'nci maddesinin Anayasa'nın 130 ve 131'inci maddelerine; 9'uncu maddesinin 2, 7, 13, 70 ve 128'inci maddelerine; 10'uncu maddesinin 2, 7, 13, 70 ve 128'inci maddelerine; 12'nci maddesinin Anayasa'nın 7 ve 128'inci maddelerine; 16 ve 17'nci maddelerinin Anayasa'nın 127'nci maddesine; 28, 29 ve 30'uncu maddelerinin Anayasa'nın 2'nci maddesine; 31'inci maddesinin Anayasa'nın 127'nci maddesine aykırılığı dikkate alınarak Meclis İltüzüğü'nün 38'inci maddesi gereğince gerekli işlemin yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli

İzmir

Cavit Arı

Antalya

Veli Ağbaba

Malatya

Cevdet Akay

Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu

Manisa

Tahsin Ocaklı

Rize

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakırlioğlu, Sayın Akay, gerekçe mi?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Meclis İltüzüğü'nün 38'inci maddesi "Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder." hükmünü taşımaktadır.

3'üncü maddeyle, Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nda subayların barış zamanında terfi bekleme sürelerini düzenleyen 30'uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yeniden düzenlenmekte, Cumhurbaşkanına maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen terfi bekleme sürelerini uzatma veya kısaltma yetkisi verilmektedir.

4'üncü maddeyle, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nda çeşitli nedenlerle silahlı kuvvetlerden ayrılacak subaylar hakkında yapılacak işlemlerle ilgili 50'nci maddesinin yetersizlik nedeniyle ayırma işlemlerini düzenleyen birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi yeniden düzenlenmektedir. Yapılan düzenlemeyle Cumhurbaşkanına, teğmen-albay rütbeleri arasındaki subayların TSK'den ihraç edilebilmesine yönelik yetki verilmektedir.

5'inci maddeyle, Millî Savunma Bakanlığı faaliyetleri kapsamında insani amaçlı mayın ve/veya patlamamış mühimmat temizliği faaliyetleri kapsamında kullanılmak üzere yurt dışından getirilecek her türlü araç, makine, teçhizat ve mayın aramak üzere eğitilmiş hayvanların giriş ve çıkış işlemlerinde gümrük muafiyetine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

6'nci maddeyle, Cumhurbaşkanına, Üniversiteler Arası Kurul (ÜAK) tarafından YÖK üyeliğine seçilenleri atamama ve bu şekilde atanmayanların yerine, yeni aday seçimlerinin iki hafta içinde yapılmaması hâlinde, doğrudan atama yapma yetkisi verilmektedir.

7'nci maddeyle, devlet ve vakıf üniversitelerinin rektörlerinin, Cumhurbaşkanınca atanması öngörülmektedir.

9'uncu maddeyle, Sahil Güvenlik Komutanlığında görev yapan teğmen-albay rütbelerindeki subayların yetersizlik dolayısıyla ayırma işlemleri için bu kanun teklifinin 4'üncü maddesinde yeniden düzenlenen ve Cumhurbaşkanına tanınan yetki Sahil Güvenlik Komutanlığı açısından da verilmektedir.

10'uncu maddeyle, Jandarma Genel Komutanlığında görev yapan teğmen-albay rütbelerindeki subayların yetersizlik dolayısıyla ayırma işlemlerinin bu kanun teklifinin 4'üncü maddesinde yeniden düzenlenen ve Cumhurbaşkanına tanınan yetki Jandarma Genel Komutanlığı açısından da verilmektedir.

12'nci maddeyle, Gençlik ve Spor Bakanlığının yurtdışı ofislerinde görevli personelin özlük düzenlemesi kanun yerine yine Cumhurbaşkanı kararına bırakılmaktadır.

16'nci maddeyle, belediyelerin kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulması hususu düzenlenmektedir.

17'nci maddeyle, belediyelerin kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kapatılması hususu düzenlenmektedir.

28'inci maddeyle, kamu iktisadi teşebbüsleri, kuruluşlarının anonim şirket olarak genel kurul bulunmaksızın kurulabilmesine yönelik Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği düzenleme kanun hükmü olarak yeniden düzenlenmektedir.

29'uncu maddeyle, Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirketler hakkında uygulanan bazı hükümlerinin Cumhurbaşkanınca kurulacak anonim şirketlerde ve savunma, güvenlik veya istihbarat alanlarına ilişkin anonim şirket olarak kurulan teşebbüslerde uygulanmaması ve Cumhurbaşkanınca kurulan anonim şirketlere ilişkin pay sahipliği haklarının Cumhurbaşkanınca veya belirleyeceği bakanlık tarafından kullanılması öngörülmektedir.

30'uncu maddeyle, Ticaret Bakanlığının mevcut döner sermaye işletmesi mevzuatı Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrasında kanun yoluyla düzenlenmektedir.

31'inci maddeyle, öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumlar, yurtlar açma izni, yurt iş yeri açma ve çalışma ruhsatı verme yetkisinin ortaokul, lise düzeyindeki öğrenci yurtları için Millî Eğitim Bakanlığına, yükseköğretim öğrencilerinin barınacağı yurtlarda ise Gençlik ve Spor Bakanlığına verilmesi, yurt açılması ve yurtlara çalışma ruhsatı verilmesi konularında yerel yönetimlerin değil, Millî Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığının yetkili olmaya devam etmesi sağlanmaktadır.

Teklifin yukarıda yer verilen maddeleri hakkında İç Tüzük'ün 38'inci maddesi gereğince işlem yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, şimdi, maddelerin -size dağıttığı şekliyle- gündeme alınma şekli sizlere dağıtıldı. Madde madde ilgili maddeleri birlikte müzakereye açacağım siz de uygun görürseniz. Açacağım ilgili maddeleri size dağıttım. Önce bu maddeler için teklif sahibinden izahat isteyeceğiz, sonra da milletvekillerine söz vereceğim.

1, 11, 27 ve 32'nci maddeleri birlikte müzakereye açıyorum.

Evet, teklif sahibine söz veriyoruz.

Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Teşekkür ederim Başkanım.

27/12/2024 tarihli ve 174 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle teşkilat adı "Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği" olarak değiştirilmiştir. Ancak 1'inci maddedeki Harcırak Kanunu'nun 29'uncu maddesinde, 11'inci maddedeki Karayolları Trafik Kanunu'nun ekli 1'inci sayılı cetvelinde, 27'nci maddedeki Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu'nun 7'nci maddesinde, 32'nci maddedeki Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin 5'inci maddesinde bu hususla ilgili "Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı" ibaresi yer almaktadır. Mevzuatta yer alan bu eski ibare hukuki belirsizlik doğurmakta ve güncel teşkilat yapısıyla çelişmektedir. Yapılan düzenlemeyle, kanun metninde geçen teşkilat adı güncel yapısına uygun hâle getirilerek "Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği" olarak güncellenmektedir. Bu değişiklik sadece ibare düzeyindedir, yapısal ya da görevsel bir düzenleme içermemektedir. Düzenlemeyle mevzuat tutarlılığı sağlanmakta, idari belgelerde yanlış uygulama risk ortadan kaldırılmaktadır.

Saygılarımı sunarım Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Söz talebi? Yok.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 27'nci madde kabul edilmiştir.

32'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi müzakereye açıyorum.

Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Teşekkür ederim Başkanım.

Anayasa Mahkemesi 7/12/2023 tarihli ve ilgili sayılı kararları ile 7258 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin yedinci fıkrasını iptal etmiştir. İptal edilen bu hüküm bayiliklerin kuruluşu, sayısı, denetimi ve devri konularında geniş yetkiyi ve uygulama esnekliğini idareye tanımakta, bu yetkiler özel hukuk tüzel kişilerine devredilebilmekteydi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Anayasa Mahkemesi bu yetki devrini kanunilik ilkesine ve yönetim yetkisinin esasen kamu otoritesi eliyle yürütülmesi gerektiği prensibine aykırı olduğuna hükmetmiştir. Yapılan düzenlemeyle iptal edilen hüküm Anayasa Mahkemesi kararının gerekçeleri gözetilerek kanun seviyesinde yeniden tesis edilmiştir. Böylece bayiliklerle ilgili yetki ve sorumlulukların kapsamı açık şekilde yasayla belirlenmekte, uygulamada yaşanan hukuki belirsizlik giderilmekte ve idarenin takdir yetkisi Anayasa'ya uygun hâle getirilmektedir. Bu düzenlemeyle idarenin hizmet satın alımı ya da görev devri yapması yine mümkün olmakla birlikte, çerçevesi kanunla çizildiği için Anayasa'ya aykırılık riski ortadan kalkmıştır. 15 Mayıs 2025 tarihi itibarıyla 4.701 farklı lokasyonda toplam 7.242 fiziki bayi faaliyettedir. 2025 yılı içerisinde 917 yeni bayi açılmış, 959 bayilik sözleşmesi sona erdirilmiştir. Bu faaliyetler hâlihazırda Spor Toto Teşkilat Başkanlığının denetim ve gözetiminde, başbayiler aracılığıyla ve ilgili mevzuata uygun olarak yürütülmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay'ın söz talebi vardır.

Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Burada bir yetki devri söz konusu üçüncü şahıslara, denetlemeyle alakalı özellikle. Denetleme yetkisi kime devredildi? Yani tek firma mı, birkaç firma mı, bölge bölge mi; bu konuda biraz ayrıntılı bilgi istiyoruz.

Bir de bu üçüncü şahıslar kimler? Hangi kriterlere göre yetki devri söz konusu oluyor?

Bir de bu Kurumda, Teşkilatta bu işleri yapabilecek ilgili denetim birimleri, yöneticiler, kadrolar zaten var. Bir de bu üçüncü şahıslara devirle beraber burada kurum hafızasında da bir zedelenme söz konusu olacak, ileride bunlar problem teşkil eder diye düşünüyoruz. Bu konuda izahatlar bekliyoruz.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri ve değerli bürokrat arkadaşlar, Plan ve Bütçenin uzman arkadaşları; şu uğultuyu bir bitirebilirsek, sayın milletvekillerinin konuştuklarını ilgili arkadaşlar anlamakta zorlanıyorlar, lütfen sükûneti tesis edelim.

Evet, Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, teşekkür ederim.

Genelini konuşurken ben de bu konuya bir miktar girmiştım. Bizim burada anladığımız kadarıyla özellikle bir denetim yetkisinin devri söz konusu. Şu söylenebilir: Bu 703'te vardı zaten, hatta kısmen 703'ten önce de vardı herhâlde, öncesinde de vardı.

Şimdi, tabii, böyle bakınca oradaki bu detayı bize arkadaşlar bir versinler yani bürokrat arkadaşlar da verebilir tabii ki. Yani bu denetim yetkisi dediğimiz şey nereye kadar? Normal şartlarda yani Spor Toto Başkanlığı var, değil mi? Bir de işte Millî Piyango, İddaa filan diye, böyle bunun işletme türü diyebileceğimiz yerler var; oraları özelleştirdik. Dolayısıyla bunun düzenlenmesini ve denetimini normal şekilde bir kamu otoritesinin yapması gerekiyor. Bunun özel sektöre devri ne anlama geliyor? Dolayısıyla bunları bilmemiz lazım. Bu yapılan devrin bir Demirören işletmesiyle falan da bir alakası var mı? Eğer mevcutta yapılmışsa... Hatta bunun bir yabancı şirkete bugün devredildiği de söyleniyor, hatta içeride bizim Türkler olarak veya kamu

memurlarımız olarak bu denetimi yapabilecek kimsenin olmadığına ilişkin de bir kısım bilgiler geldi; bunlar doğru mu yanlış mı bilmiyorum. Önce bir defa işi öğrenmeye çalışıyorum; nedir ne değildir, burada biraz daha bize bir detay verilsin.

Başkanım, ondan sonra da o verilen detaya göre tekrar ilave sorularımız olacak.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Spor Toto Teşkilat Başkanımız burada.

Sayın Öztürk, buyurun lütfen.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Kıymetli Başkanım, değerli milletvekillerimiz; öncelikle bu fırsatı verdiğiniz için sizlere teşekkür etmek isterim.

Efendim, bildiğiniz üzere, söz konusu maddeye ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin bir iptal kararı söz konusu oldu. Bununla birlikte biz kamu otoritesi olarak bir aykırılıktan ziyade usul olarak bir düzenleme gerektiğini algılamış durumdayız. Buna yönelik olarak önceki ihale döneminde de başka bir özel hukuk tüzel kişisine yüklenen saha faaliyetini yürütme işlemlerini burada bir yetki devrinden ziyade sahada başbayiden destek alınması olarak ifade etmek isteriz.

Spor Toto Teşkilat Başkanlığının bayi kontrolörleri üç yüz altmış beş gün üzerinden sahada denetimlerini ve faaliyetlerini sürdürmektedir. Bununla beraber yasa dışı bahisle mücadele kapsamında bu denetlemelerin daha yoğun yapılabilmesi, mesai saatlerinin ötesinde yirmi dört saat ilkesiyle çeşitli saatlerde denetimler yapabilmek adına özel kuruluştan da destek almaktadır. Bayi sözleşmelerin imzalanması ve feshinde kesinlikle Teşkilat Başkanlığı yetkili olup herhangi bir bayinin veya başbayinin bu faaliyetleri Teşkilat Başkanlığının denetiminin dışında sürdürmesi söz konusu değildir.

Öte yandan, dediğim gibi, bayilik faaliyetlerinin etkin şekilde yerine getirebilmesi adına 18 yaşın altında oynatmayla mücadele, bir yasa dışı bahsin doğurabileceği tehditler ve tehlikelerden uzak durabilmek adına gerekli çalışmaları sürdürmekteyiz. Bu manada, kamu otoritesinin yetkisini komple devretmesi ve ortadan kaldırması söz konusu değildir. Özel yetkilendirilmiş firmayı da denetleme faaliyetlerimiz sürmektedir.

Arz ederim.

ERHAN USTA (Samsun) - Kim bu firma veya neyi denetliyor; tam anlayamadık Başkanım. Sizin yaptığınız ne? Sizin sadece işiniz bir firma seçmek mi Spor Toto Başkanlığına?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Öztürk...

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Müsaadenizle. Ben izah etmeye gayret edeyim.

Şöyle efendim: Bu, açık ihaleyle belirleniyor, 2008 yılında da yapılmıştı bu ihale, 2018 yılında da; on yıllık periyotlarla açık ihaleyle yapıyordu. Bu manada, tüm firmalara açık olmakla beraber bu on yıllık süre içerisinde kamu otoritesi adına, verimliliği artırmak adına bu sorumluluğu zaten yürütmekte. Saha faaliyetlerimiz özel sektör tarafından devam ettirilmekte ve biz düzenleyici ve denetleyici kurum olarak tüm bu faaliyetleri takip ederek organizasyonu ve denetlemeyi, ihale şartlarında belirtilen konuların takibini yapmakla mükellef ve bunu yerine getirmekteyiz.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani şu yapılamaz mı? Spor Toto Başkanlığı bu "saha faaliyetleri" dediğiniz şey yani Spor Totonun kendi personelinin yapabileceği bir şey değil mi?

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Şöyle ifade etmek isterim...

ERHAN USTA (Samsun) - Yani kaygım şu: Şimdi, bir şeyden uzaklaştıkça, bir işi yapmaktan uzaklaştıkça bu sefer gerçekten "Bunu daha sonra yapayım." deseniz de yapacak o bilgiyi kaybedebilirsiniz kamu bürokrasisi olarak çünkü denetim faaliyeti... Yani burada mesela bana şey gibi geliyor, yanılıyorsam lütfen düzeltin, biraz tabii ölçekleri farklı da yani BDDK'nin bankaları denetim yetkisini bir özel sektöre vermesi gibi. Şimdi, bu bize çok tuhaf geliyor değil mi, bu her birimize çok tuhaf geliyor veya diğer EPDK'nin bir denetim yetkisini, denetim ve düzenleme yetkisini, hadi düzenlemeyi vermiyor diyelim, denetim yetkisini özel sektöre vermesi tuhaf geliyor. Ha, burada, sizi ondan ayıran "Efendim, işte bu çok teferruatlı iş, aslında bu denetim dediğimiz çok da denetim değil." diyorsanız onu bilelim, bildiğimiz bir alan olmadığı için soruyorum. Yani amacım sadece eleştirmek değil, hakikaten öğrenmeye çalışıyorum. Ama şimdi, bizim bildiğimiz anlamda bir denetim yetkisi ne olursa olsun açık ihale... Ben burada illa "Yolsuzluk yapıldı, şu yapıldı." diye iddia etmiyorum hani sistemi tartışıyoruz. Açık ihale de olsa, başka bir şekilde de olsa kamu otoritesinin, düzenleyici kuruluşun denetim yetkisini bir özel sektör firmasına vermesinin biz genel kurallar içerisinde veya genel anlayışımız içerisinde doğru olmadığını düşünüyoruz. Burada ayırt edici bir durum varsa hani onu bilelim diye...

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Teşekkür ediyorum...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Öztürk, bir saniye.

Sayın Akay, sizin sorularınız vardı, cevabı geldi mi sizin sorularınızın?

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, valla kısmen geldi, tam gelmedi; yazılı cevap vermesi daha...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay'ın da sorularını dikkate alarak cevap verelim.

Sayın Öztürk, buyurun.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Teşekkür ediyorum.

Biz, bunu, aynı zamanda kendimizi ifade fırsatı olarak da değerlendiriyoruz. Dolayısıyla sorularınız için bir kere daha teşekkür etmek isterim.

Şöyle ifade edeyim: Sahada olan yüksek sayıda bayinin hizmet kalite standartlarını kurumumuz belirlemekte. Bu hizmet kalite standartları hem yasal uygulamaların takibi hem de vatandaşın doğru bir hizmet alabilmesi adına belli bir hizmet kalite standardını içermekte. Bizim resmî kamu işçisi olan çalışanlarımızın denetlemesi durmuş değildir, onlar denetlemelerine devam etmektedir. Bu, özel sektörün dinamizminden de faydalanarak bunun belli bir seviyesinin yüksek şekilde devam etmesini sağlamayı hedeflemektir; temel ilke budur. Dolayısıyla biz sahip olduğumuz denetleme yetkisinden feragat etmiş veya tamamen devretmiş durumda değiliz; hem özel sektör denetlemekte hem de kamu otoritesi denetlemektedir; burada bir eş güdüm söz konusudur. Biz ilgili denetlemelerde ortaya çıkan aksaklık... Özel sektörün yaptığı denetlemelerde bir aksaklık ortaya çıktığı takdirde ayrıca ilave bir denetlemeyi de bilahare yolluyoruz yani hem eş zamanlı hem de takibi anlamında bunu sağlıyoruz. Burada onun yerine geçme gibi değil, ilave bir denetleme yani daha yoğun bir denetleme olarak ifade edilebilir.

ERHAN USTA (Samsun) - Peki, bu denetim... Pardon Başkanım, çok kısa.

Tamam, bunun üzerine biz de biraz düşüneceğiz, yaptığınız açıklamayı tutanaklardan alacağız. Şu anda bu denetimi verdiğiniz özel sektör firmasının yabancı bir firma olduğu söyleniyor, doğru mudur? İki, uygulamayı yapan şu anda yani girişimci olarak bu sektörde bulunan bir firmayla alakası var mı bu denetimi yapanın?

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Denetlemeyi yapan firmanın bir özel sektör müteşebbisi olduğu doğrudur fakat bir yabancı, Türkiye Cumhuriyeti personeli olmayan kişi tarafından bir denetleme yapıldığı doğru bilgi değildir efendim.

CEVDET AKAY (Karabük) - Kim yapıyor denetlemeyi?

ERHAN USTA (Samsun) - Millî Piyangonun işleticisiyle alakası...

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Millî Piyangonun bizimle alakası yok efendim, Spor Toto Teşkilat Başkanlığı...

ERHAN USTA (Samsun) - Yok, hayır; Spor Toto veya İddaa'nın onların işleticisiyle bir alakası var mı?

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - İşletme ve denetleme iki ayrı konu efendim.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, işte...

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Denetlemeyle ilgili olarak herhangi bir yurt dışı bağlantı söz konusu değildir.

ERHAN USTA (Samsun) - Yurt dışı bağlantının söz konusu olmadığını anladık.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Denetlemeyle alakalı, evet.

ERHAN USTA (Samsun) - Ama bu alanda faaliyet gösteren bir firma denetim yapıyorsa hem işletme hem denetim bir araya geçmiş olabilir; öyle bir durum var mı?

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Bizim bakış açımızdan yoktur Sayın Vekilim.

ERHAN USTA (Samsun) - Peki, anlaşıldı. Yani siz farklı bakıyorsunuz biraz daha...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - İşletme ve denetleme aynı mı diye soruyor.

ERHAN USTA (Samsun) - "Aynı firma" mı diyor? "Hayır, bizim açımızdan yok." diyor da ama "Aynı firma değil." demedi; ben öyle anladım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Öztürk, buyurun.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Sayın Vekilim, az önce ifade etmeye çalıştığım gibi denetleme sorumluluğu gene bayi kontrolörlüğü üzerinden devam etmektedir. Bunun dışında özel sektör denetlemelerini sürdürmektedir ve ilgili denetlemeyi yapan firma birden fazla firma olup, bunlar gerekli denetlemeleri, raporlamaları, Sayıştay denetleme yönergelerine göre hazırlayıp bunları hayata geçirmiştir efendim. Yani, Sayıştayın denetlemesinde olması gereken format üzerinden bir format hazırlanmış ve bu denetleme sürdürülmektedir.

ERHAN USTA (Samsun) - Demirören grubuyla bir alakası var mı bu denetimin?

CEVDET AKAY (Karabük) - İşleten firma ile denetleyen firma ayrı mı Sayın Genel Müdür?

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Efendim, Demirören grubu...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Öztürk.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - İşleten firma ile denetleyen firma ayrı mı yani onu soruyoruz.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Efendim, denetleme firmalarımız özel sektörden olup Demirören firmasının pozisyonu farklıdır. Demirören işletici olarak on yıllık bir ihaleyle bu yetkileri almıştır. Bu yetkilerin dışında biz aynı zamanda özel sektörden hizmet alarak bunları denetlemekteyiz; farklı bir firmadır.

ERHAN USTA (Samsun) - Denetimle ilgili bir yetkisi yok diyorsunuz.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - İşletmeden sorumludur efendim.

ERHAN USTA (Samsun) - İşletmeden, onu biliyoruz da, denetimle ilgili herhangi bir yetkisi yok, Demirören grubuyla alakalı herhangi bir firma değil denetleyen firma.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Hizmet kalite standartlarını sağlamakla mükelleftir ama denetleme firmamız farklıdır efendim.

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, firma şöyle farklı olabilir: Demirören grubundandır da ismi "x"tir, öbürününki "y"dir. Onu sormuyoruz. Denetim yapan firma veya firmalardan herhangi bir tanesinin işletici olan Demirören grubuyla bir ilişki, iltisakı var mı? "İltisak" diyelim, doğrudan aynısı olması gerekemeyebilir. O gruba ait bir firma mıdır?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Organik bağı var mı?

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Efendim, sahadaki bayiler de zaten Demirören grubuna ait değildir. Yani, özel sektör, bir bayiye gittiniz, Ankara'da dolaştınız, bunlar Demirören firmasıyla bağlantılı değildir zaten.

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam, o önemli değil. Denetimi yapan Demirören grubuyla... Yani Demirören grubuyla alakası yoksa "Alakası yok." deyin Başkanım. Var mı, yok mu?

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Yani ifade etmeye çalıştım efendim, ilgili firmalar başka bağımsız firma olup, Demirören grubu işletmeden sorumludur.

ERHAN USTA (Samsun) - Bunda bir şey yok. Tamam, bağımsız firma olabilir ama Demirören grubuna ait bağımsız bir firmadır canım.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Demirören grubuna ait bir bağımsız firma değildir efendim.

ERHAN USTA (Samsun) - "Bir iltisakı yok." diyorsunuz değil mi? Denetim yapan firmaların Demirören grubuyla... Demirören grubundan dolayı bir tane grubu konuşmak değil amacımız, Demirören grubu büyük işletici olduğu için hani işletme ile denetleme aynı yere verilmiş mi diye onu anlamaya çalışıyoruz.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Efendim, denetleme ayrı bir uygulama, işletme ayrı bir uygulama.

ERHAN USTA (Samsun) - Elbette ayrı bir uygulama, zaten ayrı olması gerekir ama aynı firma yapıyorsa bir şekilde ayrı olmuyor diyorum size.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Farklı firma efendim.

ERHAN USTA (Samsun) - İltisakı da yok.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Efendim, farklı firma.

ERHAN USTA (Samsun) - İltisakı da yok.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Farklı firma efendim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yani, şunu...

ERHAN USTA (Samsun) - Farklı firma, anlaşıldı, tamam. Farklı firma tabii canım, zaten bir holdingin altında 100 tane firma oluyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, söz vereceğim, bir saniye.

Değerli arkadaşlar, bir saniye, bu maddeyle alakalı bazı şeyler var.

Sayın Bakırlioğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, Sayın Müdürüm, burada çok basit bir soru soruluyor esasında, bunda uzatılacak bir şey yok, Sayın Vekilimiz de aynı şeyi soruyor.

Şimdi, sizin dediğinize göre bu bayileri denetleyen özel şirketler var. Sorumuz çok basit: Bu özel şirketler veyahut da şirketlerden bir tanesi Demirören Holdingin bünyesindeki şirketlerden olabilir mi, onu soruyoruz. Yani, Demirören Holdingin birçok şirketi var. Bu şirketlerden bir tanesi bu denetleme işlemini yapıyor mu yapmıyor mu? Yanıtı "Evet." veyahut da "Hayır." olacak bir şey bu.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Efendim...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Öztürk, topluca cevap verin.

Sayın Türel, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tabii, yani şunu soruyoruz aslında: İşletici ile denetçinin aynı şey altında birleşmesini engelleyecek bir karar, bir çalışma, ilke, prensip var mıdır? Yani çünkü ikisinin normalde aynı bünyede olmaması gerekiyor, farklı olması gerekiyor. Buna ilişkin bir karar çerçevesinde alınmış bir şey, yapılan bir uygulama var mıdır; onu soruyorlar. Yani bugün bu Demirören olur, yarın bilmem başka biri olur, diyelim el değiştirdi. Onu soruyoruz yani ikisinin farklı yerlerde farklı ellerde olmasını sağlayacak bir prensibiniz ve uygulamanız var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aksu...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Yani burada galiba bakmamız gereken şu: Bir denetim hizmeti satın alma gibi bir şeyi ben anlıyorum yani Spor Totonun kendi yapması gereken işlerin bir kısmı kendi kontrolü altında çünkü burada "kısmen" veya "tamamen" diyor; bu anlamda bir hizmet alabilmesine imkân veriyoruz anladığım kadarıyla. Bu denetim hizmetini alacağımız, hizmet satın alacağımız kişilerin bir standardı var mı mesela? Yani, SPK'nin bağımsız denetçi yetkisi verdiği yapılar var; onun gibi bir şey var mı? Yani, öyleyse bir şeyi yok, zaten ehil kişiler demektir bunlar. Böyle mi? Yoksa, tamamen biz herhangi birisine vereceğiz, sonra da "Sen şunu şunu yap." diye bir sözleşme yapacağız ve ona göre mi yapacak? Buna da açıklık getirirseniz iyi olur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, konunun önemli bir konu olduğunu burada detaylı bir şekilde konuşmacı arkadaşlarımız dile getirdiler yani burada konu her ne kadar bir denetim meselesi ise de denetimden önce, şu an ülkemizde bir anlamda yasal kumar hâline dönüşmüş olan Piyango, Sayısal Loto ve çeşitleri bir tarafta, bir tarafta yine kontrolsüz bir şekilde devam eden sanal bahis olayının bu devletin bir beka sorunu olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyorum. Daha öncesinde de değişik vesilelerle bu Komisyonada bu konuyu dile getirmişt看m, tekrar ifade etmek istiyorum yani şu an neredeyse 300 milyarı aşan şans oyunları bütçesinden bahsedebiliriz; çok önemli bir para ve bu para vatandaşımızın oynadığı paralardan toplanmakta. Bu iktidara tekrar sesleniyorum: Bakın, Sayısal Loto, Kazı Kazan gibi bayilerin önünden bir geçin arkadaşlar, orada insanların kuyruklarda olduğunu, belki akşam evine giderken zorunlu ihtiyacını zor alarak gidecek olan kişinin cebindeki parayla orada oyun oynadığını görebilirsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - İnsanlar iktidarın eliyle kumara alıştırdı. Daha önce hepimizin bildiği bir Millî Piyango vardı, bir Sayısal Loto uzun süre önce çıktı. Şimdi Kazı Kazanların envaîçeşidi 500 TL'ye kadar olan Kazı Kazan var arkadaşlar. Bakın, alıyorsunuz, on saniye içinde kazıyorsunuz, kaybederseniz 500 TL yani böyle bir sistemi var ama onun ötesinde de telefonda oynanan şans oyunları, envaîçeşit şans oyunları var. Yani insanlar bir taraftan böylelikle kumara alıştırdılmış durumda, bir taraftan "Para kazanacağız." derken insanlar bundan mağdur oluyor. Esas el atılması gereken, denetlenmesi gereken, önlenmesi gereken ve gençlerimizi de bu bataklığın içerisinden çıkarmamız gereken bir dönemde olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Ve gençlerimizin önemli bir kısmının bu bağımlılıktan kurtulmak için tedaviler gördüğünü size burada ifade etmek istiyorum. Eğer duyarlı bir iktidarsanız önce bu konuda önleyici tedbirler alın; esas mesele burada budur. Bütün vatandaşlarımız böyle bir sıkıntı içine bir anlamda iktidar eliyle düşmektedir. Bu konuda önleyici tedbirler alınması gerektiğini bir kez daha ifade ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Öztürk...

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Müsaadeniz olursa ve burada sorulardan bir kısmı işin hukuki, teknik boyutuyla alakalıydı. Eğer uygun görürseniz Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzden de işin hukuki, teknik boyutuyla ilgili bir destek arzu ederiz efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tabii, tabii, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Bu arada kısa bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi maddeye baktığımız zaman bir mali konu içermiyor yani bayiliklerin şartnamede öngörülen nitelik ve niceliğiyle ilgili şartları yerine getirip getirmediğinin denetlenmesi gibi anlıyorum maddeden yani "Sayıştayın usulü" falan deniyor da Sayıştay usulüyle alakası yok bunun yani mali denetim yapamaması lazım özel sektör...

ERHAN USTA (Samsun) - O standardını Sayıştay mı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Ya, burada çok açık bir şekilde maddede ifade edilmiş aslında nelere bakılacağı, nelerin denetleneceği. O açıdan yani Sayıştay gibi değil, mali denetim yok burada.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, buyurun.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Efendim, çok kısa bir şekilde arz etmek istiyorum: Biz 5738 sayılı Kanun sadece Spor Toto için çıkarılmış bir özel ihale kanunudur. 5738 sayılı Kanun'la Spor Toto'nun yapmakta olduğu ve uzmanlık gerektiren birtakım işleri kısmen veya tamamen özel hukuk tüzel kişilerine yaptırılabilmesine ilişkin bir Kanun; bu da on yıllık sürelerle verilen ihalelerle yapılan bir ihaleyle tespit ediliyor ve gerçekleştiriliyor, veriliyor. En son 2019 yılında bu ihale gerçekleştirildi ve 2019 yılında Şans Girişimi Ortaklığı tarafından bu ihale alındı; o tarihten itibaren de şu ana kadar işletimi devam ediyor. Burada, bayiliklerinin verilmesi, denetimi derken çok ayrı şeylerden bahsetmiyoruz. Yani Spor Toto'nun verdiği... Yine, 7 bin tane bayimiz var yaklaşık olarak Başkanım, bu bayilerin hepsi Spor Toto'nun bayileri yani özel sektörün bayileri değil. Bu bayileri isterse özel sektör versin, isterse biz doğrudan kendimiz verelim aynı mevzuat hükümlerine tabii, aynı oranlarla çalışıyorlar ve de iptalleri de verilmeleri de çalışmaları da yine aynı usule tabii bayilerdir. Burada şirketin, özel şirketin bize sunmuş olduğu yardım sadece şuralarla sınırlı kalıyor: Verilecek yerlerin belirlenmesi yani potansiyel oyun oynanabilecek yerlerin belirlenmesi, daha sonrasında verilecek kişinin belirlenmesi ve de bu bayilikler verildikten sonra da çeşitli denetimlerle, burada yapılacak çeşitli denetimlerle bayilik ruhsatnamesine aykırı davranan bayiler olursa bunların bize bildirilmesi.

ERHAN USTA (Samsun) - O çeşit denetim...

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Evet. Şimdi, bu denetim de aslında çok kapsamlı bir denetim değil. Sadece mesela biz diyoruz ki: Bayilerimizde şu, şu, şu standartların olması gerekir. Nedir bunlar? İşte okula, camiye ya da başka yerlere, eğitim kurumlarına vesaire belirli uzaklıkların olması lazım. Bu uzaklıklara riayet ediyorlar mı, bunlara devam ediyorlar mı? Aynı zamanda 18 yaşından küçüklere oyun oynatıyorlar mı ya da kredi kartıyla oyun oynatıyorlar mı ya da veresiye oyun oynatıyorlar mı? Yani bunlar bizim aslında sadece bakmış olduğumuz işlemler. Onun haricinde, onları mali yönlerden bir denetim gibi vesaire detaylı bir denetim mevcut değil. Hem bizim personelimiz, Spor Toto'dan giden personelimiz hem de oradan giden personelimiz aynı denetimi gerçekleştiriyorlar. Bu denetim sonucunda çıkan rapor doğrultusunda eğer iptal edilmesi gerekiyorsa bunu yine Spor Toto iptal ediyor, buradaki kararı yine Spor Toto veriyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Ceza var mı?

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Cezalar tabii ki var. Bizim Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimali ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği'miz var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Bu yönetmelik bayilerimizin ruhsatlarındaki ya da sözleşmelerinde belirtilen hükümlere aykırı davranışları hâlinde hangi cezalara çarptırılacakları açıkça yer alıyor ve de zaten başbayı, bundan daha fazla bir ceza da, ki hiç ceza veremiyor zaten yine cezayı biz veriyoruz. Hem başbayinin belirlediği bayilikler de hem de bizim belirlediğimiz bayilerde, denetlediğimiz bayilerde yapılacak işlemler aynı, denetimler aynı, verilen cezalar da aynı. Burada ekstra olarak bir şey de yok efendim, denetim firması diye bir firma da yok yani başbayı, başbayı onun kendi elemanlarıyla onlar sahada çalışıyorlar...

ERHAN USTA (Samsun) - O ihale yaptığınız şey ne?

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Şöyle, denetim ihalesi değil. Şöyle veriyoruz: 5738 sayılı Kanun'da bu işleri açık ihale usulüne sunuyoruz. Yani bu işler nedir? Bizim aslında en büyük teknik iş içeren kalemimiz şu: Merkezi bahis sisteminin oluşturulması. Merkezi bahis sistemi tüm bu oranların belirlendiği, kaç tane oyuncu var, nerede, hangi maçlarda oyun açılacak? Bunların belirlendiği bir sistem. Öncelikle bu sistemin, uzmanlık gerektiren bu sistemin çalıştırılması için veriliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, var mı soracağınız?

ERHAN USTA (Samsun) - Vallahi konuştukça soracağımız şey artıyor. Yani ihale "Var." denildi, şimdi ihale "Yok."a döndü. Sistem kurmadan bahsediyorsunuz, sistemi özel sektör firması mı kuruyor?

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Zaten tek ihale var Sayın Vekilim, tek ihalemiz var bizim. Şimdi, bu tek ihaleyle zaten...

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, Spor Toto bütün yapacağı işi ihaleyle başkasına vermiş gibi anlıyorum ben; bir kısmını.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Hayır, aslında tüm yapacağı işi değil, bir kısmını.

ERHAN USTA (Samsun) - Benzerini de çünkü kendisi de yapıyor, kendi yaptığını da vermiş.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Ama maliyetli ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - ...çok uzmanlık gerektiren kısımlarını, evet, özel sektöre yaptırıyor.

ERHAN USTA (Samsun) - O zaman o iddia doğru. Bize şu -yani gelmeden tabii bunları bir miktar araştırıyoruz ama doğruluğunu "check" etmeden bir şeyle itham etmek istemiyorum- denildi: "Bu eğer bir özel sektör firmasına verilmezse bir kısım şeyler var ki -bunun denetlenmesi veya belki o sistem kurma da olabilir- hususlar, şu anda bizim Spor Totonun kendi personeliyle yapma imkânımız yok, ondan dolayı da bunu vermek durumundayız." diye bize bir şey söylendi, doğru mu, yanlış mı bu? Yani onu anlamaya çalışıyorum.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Müsaadenizle bilgilendirme yapmak istiyorum.

Efendim, bizim bu sektör esasında çok ciddi bir teknolojik sektör, en yüksek teknolojinin kullanıldığı, en yeni yazılımların devreye alındığı bir sistem. Dolayısıyla, bunun özel sektörün dinamizminden ve avantajından faydalanması kamu yararına olarak değerlendirilmekte ve bu sistemlerin kurulması, uygulanması ihaleyle zaten bu sorumluluk olarak veriliyor ve bu ihale on yıl boyunca geçerli oluyor. O işin teknik boyutunu kamu yerine özel sektöre ihale ettiğiniz zaman yüksek verimlilik ve yüksek ciro ve yasa dışı bahsin çok yüksek teknoloji kullanılarak buradan vergi kaçırılmasına yönelik çabalarda bir adım öne geçme ihtimalinizi artırıyorsunuz. Dolayısıyla, biz yasa dışı bahisle de mücadele edebilmede kural tanımaz bir ortamın olduğu bir noktada, özel sektörün hem personel rejimi anlamında hem personel finansmanı anlamında hem de yeni teknolojileri hızlı bir şekilde hayata geçirebilmeleri anlamında kamu yararına olarak bundan faydalanıyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Sadece denetimde değil, sistemin kurulmasında da bundan faydalanıyoruz. O teknolojik sistemi bir özel sektör firmasına mı kurduruyorsunuz?

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Bir hizmet alımı olarak değerlendirilebilir efendim.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi orada o zaman şu var: Yani bilmiyorum, kaygım yersizse lütfen görüşünüzü söyleyin. Yani bazı şeyler var ki hakikaten nihayetinde memurlar eliyle yapamıyorsunuz, çok ciddi teknoloji işin içine giriyor ama onu en azından denetleyebilecek, bir başkasıyla denetleyebilecek bir durumumuz olması lazım. Bu sefer bizim ihale ettiğimiz firmanın ne yaptığını bilmiyor olabiliriz.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Sayın Vekilim, bu denetim noktasında bizim yapamayacağımız herhangi bir şey yok, denetim noktasındaki tüm denetimleri yapabiliyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Az önceki dediğiniz denetimse yapılır canım, camiye yakınlığı uzaklığı herkes ölçer yani.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Tüm denetimlerin hepsini biz yapabiliyoruz ve şu anda da yapıyoruz zaten.

ERHAN USTA (Samsun) - Teknolojiyle ilgili kısım...

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilimiz... Değerli arkadaşlar, şu uğultuyu... Ben hepinizi duyuyorum.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Sadece o sistemin kurulması, merkezi bahis sisteminin işletilmesi, o işin yüksek teknoloji ve yüksek uzmanlık gerektiren kısmında biz tamamen onlardan yardım alıyoruz. Yoksa denetim noktasında zaten şu anda bizim yapamayacağımız hiçbir denetim yok, yapıyoruz da onlarla birlikte yapıyoruz, onların dinamizminden yararlanıyoruz, özel sektörün dinamizminden yararlanıyoruz.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Denetimi de satın alacak diye anladım.

ERHAN USTA (Samsun) - Yok, denetimi de yapıyor zaten...

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Hizmet kalite standartlarını...

ERHAN USTA (Samsun) - Ama burada esas denetim daha "minor" kalıyor. Yani esas özel sektöre yaptırdığımız o sistemin kurulması meselesi.

AYYÜCE TÜRKŞ TAŞ (Adana) - Teknik altyapı.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani teknik altyapı.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Teknik altyapı çok önemli. Bir de hizmet kalite standartlarını sürdürebilsin.

ERHAN USTA (Samsun) - Peki, orada yapılan işi, tamam, biz yapamayabiliriz ama orada yapılan işi denetleyebiliriz muyuz?

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Tabii ki denetliyoruz. Bundan önce...

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, bir saniye, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, göndereyim mi size bir çay? Ya, lütfen değerli arkadaşlar, burada bir müzakere ediyoruz, burada ciddi bir mesele tartışılıyor, lütfen sükûneti... Bürokrat arkadaşlar, görevli arkadaşlar; milletvekilleri birbirini anlayamıyor. Mesele, şey bir mesele değil, bakın, birçok eleştiri var, birçok riskten bahsediliyor, ilgili bürokratlar bunlara cevap veriyor; istihdam ediyorum, önemli bir tartışma.

Evet, buyurun lütfen Sayın Genel Müdür.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Efendim, o denetim konusunda da biraz önce bahsettiğimiz denetimler, sahanın denetimleri, işte, okula uzaklık vesaire dediğimiz gibi yasa dışı bahis denetimleri var. Onlar, yine, bizim personelimizin bu sefer de ekran başında oturarak yaptığı denetimler. Merkezî bahis sistemine ilişkin denetimler de yine, bizim uygun gördüğümüz aralıklarda yine bizim tarafımızdan yaptırılıyor. Mesela zamanında Hacettepe Üniversitesine de yaptırıldık, Hacettepe Üniversitesine yaptırdığımız denetimler var. Biz kendi personelimizle de gidiyoruz, kendi personelimizle de denetim yapabiliyoruz ama kendi personelimiz konusunda o orada da yine çok büyük uzmanlık gerektirdiği için kendi personelimizin yanında, işte, dediğimiz gibi Hacettepeden mesela hocalarımızdan destek alıyoruz ya da TÜBİTAK'taki hocalarımızdan destek alıyoruz.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Bu, teknik uzmanlık gerektirmesi sebebiyle biz teşkilatımız kadrosunda olmamakla beraber üniversiteden bilgisayar mühendisi, elektronik mühendisi titrine sahip profesörlerimizi de görevlendirerek bu teknik takip için onlardan da destek alıyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım, çok kısa...

Bence iyi bir noktaya geldik ama burada özel sektörü tekrar düşünmek lazım çünkü bu başka alanlarda da buna benzer şeyler var. Yani hâkim olmadığımız bir şekilde bütün sistemi özel sektöre kurdurup onların denetlenmesini istediğimizde iş biraz sıkıntılı olabilir. Bence bunu sizin kendi personelinize yapmanız da gerekemeyebilir ama bunun kurumsal bir şekilde yapılmış bir anlaşmayla, sözleşmeyle -ama bir şey yani beni kişisel ilişkilerle değil de- TÜBİTAK gibi veya üniversiteler gibi kurumlar tarafından denetletirilmesini yapmak lazım. Biraz orada işin içerisine kamuyu sokmakta fayda var çünkü işte son yapılan operasyonları filan görüyoruz. Yasa dışı bahiste de Türkiye ciddi bir şekilde gitmiş yani anlatabildim mi?

Veyahut Başkanım, şöyle bir şey yapılsa çok iyi olur: Önemli bir konu, uygun olduğunuz bir günde, arkadaşlar Komisyona bir gelip hakikaten bize bu konuda ne oluyor, ne bitiyor teknik olarak bir bilgi verseler, biz de düşüncelerimizi paylaşsak, öyle bir oturum yapsak güzel olur eğer Başkan da uygun görürse.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Spor Totoyla alakalı mı yoksa genel mi?

ERHAN USTA (Samsun) - Genel yani bu bahis meseleleriyle ilgili.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Hatta yasa dışı bahisle ilgili, memnuniyetle.

ERHAN USTA (Samsun) - Yasa dışı bahis ne oynuyorsa diyor filan.

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Bir konuyu da izah etmek isterim efendim, çok karıştırılıyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Devlet işin neresinde, özel sektör işin neresinde?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O zaman bir sunum falan da hazırlayın bu yasa dışının diğerinde...

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET CAN ACAROĞLU - Seve seve efendim.

Bir konu, bir husus da karıştırılıyor. Millî Piyango, şans oyunları ve Spor Toto, spor bahisleri esasında farklı 2 konu, ilgili kanun maddeleri de farklı. Zikrediliyor sıklıkla, bu doğal, işin doğasından kaynaklı belki fakat Spor Totoyu İddaa ve Spor Toto oyunları olarak değerlendirmekte fayda var, diğerleri farklı bir operasyon, onu ifade etmek isterim.

ERHAN USTA (Samsun) - Anladım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

SPOR TOTO TEŞKİLAT BAŞKANI MEHMET ATA ÖZTÜRK - Komisyonda ayrıntılı bilgi verebiliriz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, başka bir...

Ben uygun bir zamanda bir şey yapacağım, gelsinler tartışalım.

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Evet, uygun olur bizim için.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Başka söz talebi yok.

Değerli milletvekilleri, 2 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Bazı Kanunlar ile Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu

Cevdet Akay

Manisa

Karabük

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Bakırlioğlu, buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, zaten biz burada daha önce Anayasa'ya aykırılıkla ilgili dilekçe vermiştik. Biz, bu 2'nci maddenin Anayasa'ya aykırı olduğunu düşünmekteyiz. Anayasa'nın 6'ncı maddesinde hiçbir kimseye ya da organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisi kullanamayacağı, 128'inci maddesinde devletin genel yönetim ilkelerine göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlilerince yerine getirileceği kurala bağlanmıştır. Bu kural uyarınca, kamunun bayilik üzerindeki kontrol, denetim yetkisinin belli şartlar altında üçüncü kişilere devredilmesinin Anayasa'nın 128'inci maddesiyle bağdaşmadığını düşünmekteyiz.

Bu nedenle söz konusu maddenin tekliften çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, teşekkür ederim.

Her şeye rağmen biz, yine özel sektöre devredilen bu yetkinin çıkarılmasından yanayız, o anlamda önergemizi geri çekmiyoruz. Yalnız burada belki genelinde çok ifade etmediğimiz, gerçekten bu kumar meselesi değerli arkadaşlar, Türkiye'de çok ciddi bir sıkıntı hâline geldi. Muhtemelen arkadaşlara da geliyordur, hakikaten aileler bize geliyor ve hiç ummadığınız aileler yani mesela normal şartlarda baktığınızda dersiniz ki: "Bu ailenin kumarla filan işi olmaz." Ama çocuğu kumar bataklığına saplanmış. Buna ilişkin işlerin hepsi tabii, bu idarelerin yapacağı işler falan değil. İşin bir sürü boyutu var belki ama yani ne olursa olsun bunun en azından yasal olan kısmının çok erişilebilir ve çok cazip olmaktan bir miktar çıkarmak lazım. Sanki bu iş yani artık son zamanlarda tamamen ticari bir konu olarak görülmeye başlandı fakat bu toplumsal bir mesele. Yani bu reklamları var, işte çok büyük rakamlarla oynanabiliyor. Yani yasal olmayan kısmı konuşmuyorum, zaten onun mutlaka üzerine gidilmesi lazım. Yasal olmayanlarla ilgili olarak da tabii, bu da toplumu çok bozan bir şey. Yani orada bir anlamda bir kara para var. O kara para da ülkenin değişik alanlarına, değişik şekillerde giriyor. Bu da toplumda başka bir soruna yol açıyor. Ama benim birinci söylediğim, ilk söylediğim, özellikle bu yasal olan kısmının aileler üzerinde yarattığı tahribatı görmek lazım dolayısıyla bu konuda Hükümetin veya Parlamentonun da bizim de yapacağımız bir şey varsa bu işin üzerine düşmek lazım. Mesele yani hiç beklenmedik yerlerde, beklenmedik boyutta aileleri, insanları, insanımızı etkileyen bir duruma ulaştı, konunun üzerine düşmek gerekiyor.

Spor Toto idaresinin de yapabileceği şey; mesela bu düzenlemelerle ilgili yani erişimle ilgili, reklamlarla ilgili. Hani mesela nedir? Şimdi, sigara reklamı yapılmıyor, değil mi? Sigarayı cazip olmaktan çıkarıyoruz ama bu şans oyunları ile ilgili reklamlarda bir kısıtlama ne kadar var, onu bilmiyorum ama reklamlarını görüyoruz eğer bunlar yasalsa. Mesela olmasın bunlar yani insanın durup dururken aklına getirmeyelim. Bir yanda işte bir zengin olma şeyi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Zaten memlekette fakirlik var "Ya olmadı, çalışarak bu iş olmuyor, bir de şansımı kumarda deneyeyim." gibi bir noktaya doğru insanlar gidiyor. Yani yarın kimin, hangimizin çocuğunun çocuğunun böyle bir sıkıntıya, böyle bir bağımlılığa kapılıp kapılmayacağı konusunda da emin değiliz. Dolayısıyla, devlet olarak da idare olarak da konunun üzerine düşmek gerekir diye değerlendiriyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü, 4'üncü, 9'uncu ve 10'uncu maddeleri müzakereye açıyorum.

Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Teşekkür ederim Başkanım.

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 30'uncu maddesindeki rütbe bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanlığı kararıyla uzatılıp kısaltılabilmesine ilişkin hüküm 703 sayılı KHK'yle getirilmişti. Ancak Anayasa Mahkemesi 7/12/2023 tarihli ve 2018/117 esas, 2023/212 sayılı kararıyla bu düzenlemeyi 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamını aşması ve yasama yetkisi alanına girmesi gerekçesiyle iptal etti. Böylece TSK'nin rütbe planlamasında esneklik sağlayan bu önemli hüküm hukuki dayanak dışı kaldı. Yapılan düzenlemeyle iptal edilen hüküm kanun seviyesinde yeniden düzenlenmektedir. Rütbe bekleme sürelerinin operasyonel ihtiyaçlar doğrultusunda esnetilebilmesi için Cumhurbaşkanına verilen yetki yeniden kanunla tanımlanmaktadır. Bu sayede personel darlığı ya da yoğunluğu yaşanan rütbelerde görevli subay sayısının artırılması ya da azaltılması mümkün olabilecektir.

Türk Silahlı Kuvvetleri özellikle 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrası personel kadrolarında önemli boşluklarla karşılaşmıştır. Bazı rütbelerde karşılama oranları yüzde 50'nin altına düşmüştür. Bekleme sürelerinin değiştirilebilmesi hızlı terfilerin önünü açarak bu açıkları kapatmakta hayati bir esneklik sunmaktadır. Bu tür değişiklikler TSK'nin operasyon temposu, komuta zinciri sürekliliği ve görev yükü dağılımı açısından kritik önemdedir.

Başkanım, bir de Komisyon üyesi kıymetli vekillerimizin özellikle bu konunun şahsi olup olmadığıyla alakalı bir tereddütleri vardı, ona da yine ilgili Bakan Yardımcımız cevap verecektir, ben bu konuda topu onu atayım.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sizin var mı söz talebiniz?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Personel Genel Müdürümüz Tümgeneral Orhan Bey cevap verecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Orhan Bey, ön tarafa gelin, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Soruları sorup öyle mi alsak Sayın Başkanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye arkadaşlar, ön tarafa alalım, bir müsaade edin.

Sayın Türelî, buyurun lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim.

Madde üzerine konuşacağım ama önce bir soru sormak istiyorum: Bu 703 sayılı KHK'de vardı. Bu yetki kullanıldı mı şu ana kadar yani iptal edilene kadar? 2023 sonunda iptal edildi. 2018'den bu yana yetki hiç kullanıldı mı?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Sayın Başkanım, bu yetki bugüne kadar hiç kullanılmadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Komutanım, şöyle yapsak mı: Siz sözlerinizi tamamlayın Sayın Türel, sonra diğer katılımcılara vereyim, sonra müzakereye açacağım zaten.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tabii, tamam, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, şimdi, buradaki madde -özellikle de sormak istedim- yani yaklaşık beş-beş buçuk yıl iptal edilene kadar uygulamada kaldı; kullanılmamış.

Şimdi, burada bizim ciddi anlamda Anayasa'ya aykırılık iddiamız var çünkü Anayasa 128 çok açık, diyor ki: "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." Yine, Anayasa madde 7 "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir." ifadesi var. Yani burada o kapsama girdiği için burada yapılan iş aslında bir anlamda özlük işlerindeki bir düzenleme yani Anayasa 128 bu konunun kanunla düzenlenmesi gerektiğini söylüyor.

Bir de tabii buradaki hikâye şu: Cumhurbaşkanı'na tanınan bir yetki var ama sınırları belli olmayan bir yetki; ne zaman kullanacak, hangi şartlarda kullanacak? Yani eğer bir kanun yapacaksak bunların çok açık ve net olarak orada yer alması gerekir. "İhtiyaç duyduğu zamanki" gibi bir ifade şeyi çözmez, konuşulurken belki söylenir ama bir yasa maddesi yapacaksak orada net tanımlanması gerekir. Yani o açıdan da bakınca hem Anayasa madde 2'ye hem de madde 13'e aykırı çünkü bu durum, hem hukuki belirlilik ilkesini zedeliyor hem de ölçülülük sınırlarını aşıyor yani çünkü açık, belirli olması gerekiyor kanun hükümlerinin, öngörülebilir olması gerekiyor. Yani burada ne olacak, neye göre kullanacak? "Şahsi kullanılmayacak." falan gibi konuşuldu belki ama rütbelerle ilgili yani bu anlamda bunun Anayasa'ya aykırı olduğu çok açık ve net, bu ifadenin.

Diğer bu ihraç yetkisi de Cumhurbaşkanı'nın, o konuda da yine Anayasa'ya aykırılık iddiamız vardı, o çıkarıldı, doğru bir düzenlemedir bu, böyle olması gerekiyordu. Aslında bu maddenin de kanun teklifi metninden çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, sükûneti tesis edelim lütfen.

Şimdi, Komutanım, milletvekilleri sorularını sorsunlar sonra size söz vereceğim.

Sayın Bakırloğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, bu 3'üncü maddeyle alakalı gerekçeye baktığımız zaman çeşitli nedenlerle kuvvet komutanlıklarının rütbe karşılama oranlarında eksiklik veya fazlalık oluşması ihtimalinden bahsediliyor. Geçmişte, evet, bu kumpas davaları esnasında darbe girişiminden sonra bu ihtiyaç hasıl olmuş olabilir. Şimdi, ben mevcut durumu sormak istiyorum Sayın Komutanımıza yani şu anda rütbe karşılama oranlarında herhangi bir eksiklik veya fazlalık var mı? Onu öğrenmek istiyoruz. Olsa dahi bizim bunu kanun düzenlemesiyle yapmamızın önünde bir engel var mı? Yani normalde bunun kanuni düzenlemeyle yapılması lazım. Bugün herhangi bir eksiklik veya fazlalık varsa biz bu bekleme sürelerini Meclis olarak tabii Plan ve Bütçe Komisyonunda değil de ilgili olması gereken yer neresi, Millî Savunma Komisyonunda arkadaşlarımız otururlar, tartışır, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde bir düzenleme elbette yaparlar. Yani hâl böyleyken Cumhurbaşkanı'na artırma veya azaltma yetkisi verilmesi, bir kere Anayasa'ya açıkça aykırılık barındırmaktadır. Biraz evvel Sayın Başkanımın da belirttiği gibi, Anayasa'nın 128'inci maddesine de aykırılık barındırmaktadır.

Ben, teklif metninden bu maddenin çıkarılmasını talep etmekteyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ertuğrul...

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Hepimizin malumu olduğu üzere Silahlı Kuvvetlerinin temel işleyiş ilkesi sıkı hiyerarşik yapı ve komuta birliği esasına dayanmakta. Dolayısıyla da subayların disiplin ve terfileriyle ilgili değerlendirmelerin kanunlar çerçevesinde komuta kademesi tarafından yapılması ast-üst güven ilişkisini de koruyan bir yapıdır ve Silahlı Kuvvetlerde görevli subaylar da kariyer planlamalarını, rütbe terfileri ve disiplin puanlarına göre ağırlıklı olarak yapmaktalar. Yani bunun kanunla yapılmasının amacı şu: Silahlı Kuvvetlerin bir kanun ordusu olduğunu bir kere daha burada ifade etmiş oluyoruz bu noktada ve memurların nitelikleri, tüm kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, özlük hakları ve benzeri işler yine Anayasa'nın 128'inci maddesine göre kanunla düzenlenir. Siz, şimdi bu maddeyle bütün yetkiyi tek bir kişinin keyfiyetine bırakmış durumda oluyorsunuz. Bu yetkileri doğrudan Cumhurbaşkanı'na vererseniz hiyerarşik yapıyı ve ast-üst ilişkilerini bozacaksınız, Silahlı Kuvvetleri kanun ordusu kimliğinden uzaklaştırmış olacaksınız. Personel, bağlı olduğu komutanlıktan çok siyasi otoriteye yönelim gösterecektir, bu da Silahlı Kuvvetlerin temel işleyiş ilkesini tamamen yerle bir edecek bir olay olacaktır.

Burada, bu maddenin amacını, Silahlı Kuvvetlerin, halkın ordusu olmaktan çok Cumhurbaşkanı'nın kendisine ait bir ordu hâline getirilmesi çalışması olarak değerlendiriyorum. Siz bu maddeyle ilgili gerekçede diyorsunuz ki: "Başta 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında çok sayıda personelin Silahlı Kuvvetlerden ihraç edilmesi olmak üzere çeşitli nedenlerle kuvvet komutanlıklarının rütbe karşılama oranlarının belirlenenden düşük olması nedeniyle söz konusu maddede değişiklik yapılmaktadır." Sormak istiyorum, nedir bu çeşitli nedenler?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Bu nedenler arasında kendilerini "Mustafa Kemal'in askerleri" olarak nitelendiren askerlerin daha yüksek rütbelere ve üst komuta kademesine ulaşmasını engelleme isteği var mı? FETÖ dönemindeki gibi ideolojisi iktidarla o dönem için uygun olan, kullanılmaya uygun kişilerin önünü açmak mı? Zira, 15 Temmuz sonrası Atatürkçü kadrolara can havliyle sarıldınız, sular nispeten durunca da tekrar Silahlı Kuvvetler içerisinde, maalesef, cemaat ve tarikatların

nüfuz etmesine göz yumuyorsunuz. Bununla ilgili pek çok görüntüler ve olaylar karşımıza geliyor. Bu söylenen nedenler arasında acaba bunlar var mı? Bunu değerlendirmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Bu noktada, şöyle bir ifadeyi mutlaka kullanmam gerekir: Gazi Mustafa Kemal Atatürk 22 Eylül 1909'da yaptığı bir konuşmada "Ordumuz bir gün bile kaybetmeden ve hiçbir şekilde bir gün kaybına bile meydan vermeden politikadan hızla uzaklaşmalıdır. Ordu içindeki arkadaşlarımız politikayla ilişkisini kesmeli, politikayla asla meşgul olmamalı ve bütün gayretlerini ordunun kuvvetlendirilmesine çevirmelidir." demiş. Bu noktada, yapılmaya çalışılan bu düzenlemeyle ordunun, halkın ordusu, cumhuriyetin ordusu olmaktan çok, tek bir kişiye hizmet eden bir yapıya kavuşacağını düşünüyorum, o yüzden bu maddenin geri çekilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, bir de zaten şöyle bir şey var: Olağanüstü bir durum olduğu zaman - olağanüstü durumdan kastımız ne, savaş hâli- zaten bir sonraki madde de savaş hâlinde Cumhurbaşkanına bu süreyi yarıya kadar indirme hakkı da tanıyor zaten. Dolayısıyla bir endişemiz mi var yani? Bu Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir daha darbe yapmaya teşebbüsü konusunda bir endişemiz mi var ki bu ihtimalleri düşünerek böyle bir kanuni düzenleme yapma ihtiyacı duyuluyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Genç, buyurun, siz de sorun.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bugün önümüzde duran bu torba kanun teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yapma yetkisinin arındırıldığı ve anayasal denetimin fiilen askıya alındığının açık bir göstergesidir. Teklif, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği hükümleri neredeyse virgülüne dokunmadan yeniden Meclis gündemine taşımaktadır. Ortada ne anayasal bir irade ne yasama tekniğine uygunluk ne de demokratik teamüller vardır; ortada sadece yürütmenin yani Cumhurbaşkanlığı makamının Meclisi kendi kararlarını onaylatan bir makama dönüştürme çabası vardır ne yazık ki.

Değerli Komisyon üyeleri, bu teklifin geneline sinmiş olan zihniyet şudur: Anayasa Mahkemesi iptal ettiyse biz kanun yapar gibi yapar, aynı düzenlemeyi bir kez daha geçiririz. Bu anlayış, anayasal yargı kararlarına karşı hukuki değil, siyasi bir misillemedir. Bu, hukukun üstünlüğü değil, gücün hukuku anlayışıdır.

Sayın Başkan, iktidar 4, 9 ve 10'uncu maddelerin tekliften çekileceğini açıkladı. Geç de olsa atılmış olumlu bir adımdır. Çünkü bu maddeler açıkça Anayasa'ya aykırıydı. Ancak teklifin içinde kalan 3'üncü madde, en az bu geri çekilen maddeler kadar sakıncalıdır ve hâlâ Meclisin gündemindedir. 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 30'uncu maddesinde yapılan değişiklikle subayların barış zamanında rütbe bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanı kararıyla uzatılabileceği veya kısaltılabileceği düzenlenmektedir. Bu maddeyle yürütmeye yani Cumhurbaşkanına terfi sistemini doğrudan belirleme yetkisi veriliyor. Bu, teknik bir detay değil, doğrudan özlük hakkı tanımlamasıdır. Çünkü bir subayın rütbe bekleme süresi yalnızca görev süresini değil, aynı zamanda maaşını, sosyal güvenliğini, emeklilik tarihini ve statüsünü de etkiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, toparlayın.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Yani, bu düzenleme Anayasa'nın 128'inci maddesinde güvence altına alınan "özlük haklarının kanunla düzenlenmesi" ilkesine açıkça aykırıdır. Anayasa Mahkemesi bu hükmü daha önce iptal etmiştir, kararda çok net biçimde şunu söylemiştir: "Bu düzenleme yürütmeye verilemez çünkü Yetki Kanunu kapsamında değildir ve özlük hakkını doğrudan etkiler." Bu maddeyle Cumhurbaşkanı herhangi bir gerekçe sunmadan bir subayın terfi süresini yirmi beş yıla kadar uzatabilecek bir yetkiye kavuşuyor. Bu durum, hem hukuki belirlilik ilkesini hem de ölçülülük ilkesini ihlal eder. Çünkü süre uzatımı ya da kısaltımı için herhangi bir objektif kriter, denetim mekanizması ya da sınırlayıcı bir hüküm öngörülmemiştir. Böyle bir yetkiyle liyakat değil, sadakat esas alınır. Terfi sistemi siyasi mülahazalarla şekillendirilir, komuta zincirinin dengesi bozulur, kurum içi güven ve motivasyon ne yazık ki zedelenir. Bu düzenleme Cumhurbaşkanına subaylar arasında kadro mühendisi yapma yetkisi verir. Kim terfi eder, kim bekletilir, kim sistem dışına itilir, buna yürütme karar verecekse artık ortada kurumsal bir ordu değil, siyasallaşmış bir komuta zinciri kalır.

Değerli milletvekilleri, bu teklif yalnızca TSK'yi değil, devletin tüm yapısını etkileyen bir merkezileşme tasarımıdır. Örneğin, kamu iktisadi teşebbüslerinin anonim şirkete dönüştürülerek Sayıştay denetiminden çıkarılması kamu kaynaklarının şeffaflığını yok ederken, rektör atama yetkisinin nitelik aranmaksızın doğrudan Cumhurbaşkanına verilmesi üniversite özerkliğini fiilen ortadan kaldırır. Kamu tüzel kişiliklerinin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulması veya kaldırılması ise yerel yönetimlerin iradesini işlevsiz hâle getirir. Teklifin içerdiği düzenlemelerin çok büyük kısmı Plan ve Bütçe Komisyonunun doğrudan görev alanına girmemektedir. Yükseköğretim düzenlemeleri Millî Eğitim Komisyonunda, Türk Silahlı Kuvvetlerine ilişkin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Genç, bu, maddeden ziyade geneli üzerinde bir konuşmaya benziyor benim anladığım.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Az kaldı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Geneli üzerindeki konuşmada bekledim, siz yoktunuz.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Az kaldı, toparlayacağım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şöyle yapsak olur mu? Diğer maddelerde, sonra hakkımızı alsak...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vallahi sabaha kadar buradayız, istediğiniz yerde hakkınızı alın yani.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Az kaldı Başkanım, az kaldı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Çok güzel devam ediyordu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Çok da güzel yerde kestiniz Başkanım.

CAVİT ARI (Antalya) - Konsantrasyonunu bozuyorsunuz konuşmacının.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, siz burada kimde konsantrasyon bıraktınız, herkesinkini bozdunuz ya!

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Teklifin içerdiği düzenlemelerin çok büyük bir kısmı Plan ve Bütçe Komisyonunun doğrudan görev alanına girmemektedir. Yükseköğretim düzenlemeleri Millî Eğitim Komisyonunda, Türk Silahlı Kuvvetlerine ilişkin hükümler ise Millî Savunma Komisyonunda, yerel yönetim yapısına dair değişiklikler ise İçişleri Komisyonunda görüşülmelidir ama bu teklif tüm kurumsal düzenlemeleri tek torba içinde Plan ve Bütçe Komisyonuna havale ediyor. Neden? Çünkü burada asıl amaç, kurumları ve anayasal denetim mekanizmalarını baypas etmek, Meclisin ihtisas denetimini işlevsiz hâle getirmektir. Bu usul sadece içerik açısından değil, yasama süreci bakımından da sorunludur çünkü Anayasa'ya uygun yasa yapma teknikleri ortadan kaldırılmakta, komisyonlar arası denge yürütmenin takvimine kurban edilmektedir. Soruyorum: Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği her hükmü bu şekilde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, son bir dakika...

CAVİT ARI (Antalya) - Çok güzel gidiyordu Başkanım.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Son bir dakika olsun Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - "İki dakika istemiyorum, bir dakika olsun." diyor yani "İki dakika istemiyorum, bir dakika olsun." diyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği her hükmü bu şekilde dönüp dolaşıp yeniden getireceksek mahkeme kararlarının ne anlamı kalıyor? Bu Meclis yürütmenin kararlarını yasa hâline getirmekle mi görevlidir? Cumhuriyet Halk Partisi olarak anayasal denetimi hiçe sayan, Meclisin yasa yapma iradesini baypas eden ve kurumları kişilere indirgemeyi hedefleyen bu anlayışa karşıyız. Devlet sadakatle değil, liyakatle yönetilir; ordu biatle değil, hukukla yürür ve unutulmamalıdır: Anayasa'yı tanımayan bir yürütmeye Meclis eliyle hukuk üretilmez.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kanunu Meclis yapar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hangi kanunu Meclis yapar ya!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir soru sormak istiyorum, çok önemli bir soru ama.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye... Hepsini önemli, hepsini soracağız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu sorudan sonra teklif sahibi arkadaşlarımız düşüneceklerdir, belki önerge vereceklerdir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepsini soracağız. Artık teklif sahiplerinin yapacağı bir şey yok, burada Komisyon yapacak.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Komisyondaki arkadaşlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vereceğim.

Değerli arkadaşlar, Sayın Genç özelinde süre hassasiyetini sizlere hatırlatıyorum.

Sayın Bakırlioğlu, Sayın Türkeş Taş bekliyor.

Sayın Bakırlioğlu, buyurun

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, biraz evvel bahsettim, 31'inci maddeden bahsettim, 926 sayılı Kanun yani savaş hâlinde Cumhurbaşkanına zaten yarıya indirme yetkisi veriyor yani bir ölçü koymuş, kanun bir ölçü koymuş. Şimdi, sizin getirmiş olduğunuz bu teklifte herhangi bir ölçü yok yani Cumhurbaşkanı şunu derse -ben burada Sayın Komutanıma söylüyorum- nasıl bir şey olabilir, nasıl bir senaryo olabilir, Cumhurbaşkanımız yarın dedi ki: "Bütün kademelerde bekleme süresini bir yıla indiriyorum." Bunu diyebilir yani şu anki mevcut kanun bu hâliyle geçerse Cumhurbaşkanı bugün Recep Tayyip Erdoğan'dır, yarın başka birisidir, şunu diyebilir: "Ben bütün kademelerde bir yıla indiriyorum." Bu bir felaket senaryosu olmaz mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Türkeş Taş, buyurun lütfen.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de öncelikle şunu belirtmek istiyorum ki 2 bin yaşını doldurmuş Türk Silahlı Kuvvetleri Türk milletinin ve Türk devletinin geleceğinin sigortasıdır. Onun yıpranması, zayıflaması, yeni bölgesel ve küresel tehditlere karşı adapte olamaması hem Türk milleti için hem de müttefiki olduğumuz ülkeler ve orada yaşayan halklar için varoluşsal bir tehdittir. Bu gerçek gerek iktidar gerekse muhalefet, gelmiş geçmiş tüm yönetimler tarafından her zaman bilinmiş ve Silahlı Kuvvetlerin ihtiyaçları da her zaman öncelik almıştır. Bugün geldiğimiz noktada yerlilik oranı yüzde 75'lerin üzerinde silah envanteriyle Türk Silahlı Kuvvetleri dünyanın ilk 10 ordusu arasındadır ve böyle de kalmak zorundadır. Ordumuz insansız hava harekâtları gibi belli alanlarda dünyanın en iyi ordusudur, çeşitli başarıları da dünya tarafından kabul edilmiştir, terörle mücadele de bunların en önemlisidir. Böyle kalması için biz siyasetçilere düşen görev, ona akılselimle siyasetüstü günlük politikalardan ve polemiklerden arınmış bir şekilde rasyonel politikalarıyla yaklaşmaktır. Büyük güce sahip olmak, maalesef, beraberinde çok büyük sorumluluklar da getirmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri hesapsız maceraların bir aparatı değildir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün deyişiyle onun vazifesi Türk vatanını ve Türk toplumunun şan ve şerefini iç ve dış her türlü tehlikelere karşı korumaktan ibarettir.

Söz konusu kanun teklifiyle somut ve objektif bir kriter ihtiva etmeden Cumhurbaşkanına böyle bir yetki verilmesinin kesinlikle doğru olmadığını belirtiyoruz ve bunun negatif taraflarını da şöyle sıralamak istiyorum: Anayasa'nın 2'nci maddesiyle belirtilen hukuk güvenliği ilkesinin gereklerine uygun davranılmayacağını düşünüyoruz. Türk Silahlı Kuvvetleri personelini emir ve komuta eden subaylarının sicil sistemiyle değerlendirilmesi belirgin, somut olaylara dayalı başarılı faaliyetleri sebebiyle ödüllendirilmesi; atış, spor, denetleme ve değerlendirme sistemi gibi performans kriterlerine göre belirlenen objektif ehliyet ve liyakate dayalı kurum kurallarıyla hareket etme referansı yerine partili Cumhurbaşkanına biat ve itaat yönünde genel eğilimi

içerisine girebileceğiyle ilgili endişelerimiz var. Kanunlara, nizamlara ve amirlerine tam bir itaatle astın ve üstün hukukuna riayet, disiplin anlayışına göre liyakat ve ehliyet referansı ile görev yapması gereken Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde istihdam edilen subayların siyasallaşabileceği, bu durumun neticesinde disiplinin telafisi mümkün olmayacak şekilde bozulabileceği yönünde endişelerimiz var. Siyasallaşmış subayların bulunduğu birlik, karargâh ve kurumlarda görev motivasyonunun kaybolabileceğine dair endişelerimiz var. Türk Silahlı Kuvvetlerinin atama, istihdam, mesleki gelişim, eğitim, kurs ve benzeri prensip ve planının bozulabileceğine dair endişelerimiz var. "Komutanlar teknik ve taktik becerisiyle karşılaştığı sorunlara akıl ve mantık süzgeciyle yaklaşır, kararlarında bilgi, içgüdü ve yaşantılarından örneklenirdiği, harmanladıklarıyla ideale yaklaşırlar." veciz sözü gereğince ikbal ve makamını kendini geliştirme, çalışkan ve sebatlı olmak, kurumun objektif kurallarının gereğini yerine getirmekten ziyade siyasi makamların referans ve iltimasında arayacak subay ile general ve amirlerin nitelik üstünlüğünün kaybolabileceği, belirli bir makamı hak ederek gelmiş olsa dahi partili Cumhurbaşkanının kullanacağı yetkiyle kısa sürede rütbe alarak yükselecek subay, general, amiral hakkında dedikoduya sebebiyet verebileceği, bu durumun da devletimizin bekasının ve milletimizin refahının teminatı olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin caydırıcılık yeteneklerinin azalmasına ortam sağlayabileceğiyle ilgili endişelerimiz var. Aynı zamanda, Cumhurbaşkanlığı makamının negatif etkilenmesiyle ilgili de endişelerimiz var. Seçmenin iradesine uygun olarak iktidarın demokrasiyle el değiştirmesi hâlinde partili Cumhurbaşkanının iradesi ve yetkisiyle kısa sürede rütbe olarak yükselen ve belirli bir makama gelen siyasallaşmış bir TSK'nin komuta kademesinin 15 Temmuz benzeri hain darbe girişimi teşebbüslerinde bulunabilme riski de var. 926 sayılı TSK Personel Kanunu'nda ve ilgili yönetmeliklerde mevcut ayrıntılı düzenlemelerin göz ardı edilmesi suretiyle TSK'nin bağımsızlığı ile köklü kurum kurallarının telafisi mümkün olmayacak şekilde tahrip edileceğini düşünüyoruz. Aynı zamanda, Birinci Balkan Savaşı'nda ordunun siyasallaşması sonucu yaşadığımız faciayı da hatırlatarak, kesinlikle çok detaylı bir şekilde hâlihazırdaki kanunda düzenlenmiş bu sistemin, Cumhurbaşkanının, özellikle partili Cumhurbaşkanının tekeline verilmesini hiç uygun görmüyoruz ve bu maddenin çekilmesini biz de talep ediyoruz. Aynı zamanda bugüne kadarki hiçbir Cumhurbaşkanının da -onlar tarafsız olmasına rağmen- böyle bir istekte bulunmadığını da bilahere belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, isterseniz şöyle yapalım...

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şöyle yapacağız: Önce Komutanıma bir söz vereyim, bayağı bir şey soruldu, bir izahat yapın; belki soracağınız soruların cevabını vermiş olur, bir daha sorma gereği hissetmezsiniz.

Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, şunu belirtmek istiyorum: Bu, terfi esas ve şartlarını düzenleyen bir madde değil, terfi bekleme süresini düzenliyor. Terfi edebilmek için şu andaki bir subayın sicil notunun yüzde 70 ve yukarısı olması lazım. Eğer amirinden sicil notunu yüzde 70 ve yukarısı almamışsa terfi süresini isterseniz sıfıra düşürün, hiçbir şekilde hiçbir subay terfi edemez. Bu, sadece terfi bekleme süresini düzenliyor, terfi esas ve şartlarını düzenlemiyor ve asla bir kişiye özel düzenleme değildir. Bu, rütbe bekleme süresini düzenleyen bir madde. Uzatılır veya kısaltılır, Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacına göre, ihtiyaç olduğunda böyle bir elastikiyet sağlayacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Örnek verirsiniz, mesela uzatma, kısaltma... Mesela, teğmenlerde veya yarbaylarda iki yıldan üç yıla nasıl bir örnek verirsiniz?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Örneğin, şu anda kanunda "Teğmen, üç yıl; üsteğmen, altı yıl; yüzbaşı, altı yıl; binbaşı, beş yıl; yarbay, üç yıl ve albay, beş yıl." olarak yazıyor, generaller 4+4+4 devam ediyor. Bu süre ihtiyaç olduğunda beş yılı... Bir vekilimiz örnek verdi, geçmişte binbaşılık altı yıldır, beş yıla çekildi. Yani bu, insanların terfi etmesini sağlamaz. Yani örneğin, şu anda Sayın Başkanım, binbaşılık süresini beş yıldan dört yıla çektik, eğer sicil notu yüzde 70'in üzerinde değilse hiçbir kimse terfi edemez, isterseniz iki yıla düşün, edemez çünkü biz burada terfi esas ve şartlarını düzenlemiyoruz, burada rütbe bekleme süresini düzenliyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şu anda ihtiyaç var mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Amaç ne?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Asla kişiye özel düzenleme olamaz burada. Yani Cumhurbaşkanımız istese de terfi ettiremez çünkü amirinden sicil alacak. Kişiye özel bir düzenleme yapmıyor, zamanı düzenliyor; dört yılı üç yıla veya üç yılı dört yıla çıkarabiliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Genel, herkes için bu.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Herkes için.

Yani bunu yaptığımızda, örneğin binbaşılığı beş yıldan dört yıla düşürdüğümüzde, oradaki şartları sağlayanlar terfi edebilir, şartları sağlayamayanlar asla terfi edemez. Ne zamana kadar? Şartları sağlayanlara kadar, sicil notu ortalaması yüzde 70'in üstüne çıkana kadar, bunu amirleri verir.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Altı yıldan beş yıla neye göre yaptınız?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - O zaman ihtiyaç oldu, öyle yapıldı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Neyi hangi hükme göre? Şimdi, bir yetki geliyor. Ben biraz önce bir soru sordum, "703 sayılı KHK'de böyle bir yetkiyi hiç kullandınız mı?" dedim, "Hayır." dediniz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Kullanmadık ama...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Peki, bu binbaşılık süresini ne zaman çektiniz?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Geçmişte çekildi, 1980'li yıllarda.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Neye göre, kime göre, nasıl bir düzenlemeye göre?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - O gün öyle yani...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bunun bir kanunî dayanağı var mı? Şimdi Cumhurbaşkanına veriyoruz yani neden bunu kanun yapmayıp Cumhurbaşkanına...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Şu anda ama bir elastikiyet sağlamamız lazım. Meclise gelip veya o anda anında ihtiyaç olduğunda böyle bir elastikiyet elimizde olsun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Niye olsun ya?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Olabilir. Yani şu anda bizim...

CAVİT ARI (Antalya) - Lazım olduğunda siz getirin, biz kanun çıkarırız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yapalım o zaman hemen kanuni düzenleme, hemen...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Sayın vekillerim, şu anda, gerçekten 15 Temmuzdan sonra buna öyle ihtiyaç vardı ki yani üç yılda biz bunu giderdik. Şu anda bunu kullansak üstegmen, yüzbaşı rütbelerinde kullanmamız gerekir ama kullanmıyoruz. Yani elimizde böyle bir yetkinin olması Türk Silahlı Kuvvetlerinin harekât etkinliğini, elastikiyetini geliştirir ama "Ordu siyasallaşıyor, Cumhurbaşkanı kişiye özel terfi ediyor." burada kesinlikle böyle bir şey mümkün olamaz, imkânsız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, şöyle yapalım Komutanım, değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; siz soruları sordunuz, "Kişiye özel mi?" dediniz, "Birisininkini üç yıl, birisininkini beş yıl yapabilir mi?" dediniz, "Hayır." dedi. Net bir şekilde bekleme süresini binbaşıda beş yıla dört yıla düşürür, ona göre terfiyle alakalı bir boyutu değil.

Sizden istirhamım şu...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bir yıl ileri veya geri.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir yıl diye bir şey yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

Mikrofonu açacağım, soruları tekrar sorun yani bir müsaade edin, konuşsun. Bir kişi konuşurken beş kişi hücum edince asker de olsa karşılık veremiyor adam, ne yapsın?

Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, öncelikle, bu konuda yani bu terfi sürelerinin artırılması ve durdurulmasıyla ilgili olan konuda Sayın Vehbi Bakırlioğlu'nun düşüncesine ben de katılıyorum ve bu fikri destekliyorum. Yani kısacası, burada tanımlanmış bir süre yok, Cumhurbaşkanına hangi sürede artırma ya da durdurma yönüyle yetki verileceğinin ucu açık.

Kanunda, mevcut düzenlemede, örneğin, yüzbaşılarda altı yıl; altı yıllık bu terfi bekleme süresinde Cumhurbaşkanına verilen yetkiyle, Cumhurbaşkanı "Ben bu yıl gerekli gördüğüm nedenlerle üç yıla indirdim." diyebilecek mi? Yani altıyı örneğin beşe indirdi; anlarız, altıyı yediye çıkardı; anlarız, makul bir süre deriz ama kalkıp da altıyı üçe indirirse, binbaşılıktaki beş yıllık süreyi ikiye indirirse buna, bu kanun teklifi "Hayır." diyebiliyor mu, bu kanun teklifinde böyle bir engel var mı?

Bu düzenlemede böyle bir engelin olmadığını görüyoruz, en azından şu an getirilmek istenen kanun teklifini okuduğumuzda böyle bir engelin olmadığını görüyoruz. Böyle, eğer ucu açık bir yetki verilirse bu şunu getirir bir süre sonra: Bu iktidar süresi içerisinde alınmış olan askerlerden belli nedenlerle zaten atılanlar var askeriye den ve "sivil amiri" dediniz Sayın Komutanım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Eleştirilerimiz size değil, onu da söyleyeyim, siyaseten eleştirilerimiz. Siz gayet görevini yapan ve bu işi, mesleğini yapan biri olarak bunları söylediniz ama sonuçta biz siyasetçiyiz, iktidar da siyaset yapan bir mekanizma. Yani biz, onların bu konuda çok da masum olabileceğini her zaman düşünemeyiz, onu söyleyeyim. Siz kendi açınızdan öyle bakabilirsiniz olaya, biz öyle bakmıyoruz. Şöyle bakabiliriz de bu olaylarda: Bu iktidar kendi döneminde aldığı personeli değişik nedenlerle hızlı terfi ettirebilir ve belli bir süre önce alınmış olanların terfilerini durdurur ve yollarını açar.

Şimdi, bu ülkede belli kurumlar yıpratılıyor, bakın, ben size söyleyeyim: Belli kurumlar yıpratılıyor, bu kurumların başında yargı geliyor ve yargının tarafsızlığı, bağımsızlığının yerlerde süründüğünü hepimiz biliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, açıyorum mikrofonu.

Buyurun, şu soruyu sorun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) - Yargının yerlerde süründüğünü biliyoruz, yargıya güven kalmadı bu ülkede çünkü yargının artık iktidarın, özellikle de muhalefet üzerinde bir sopası hâline geldiğini bugün herkes biliyor. Askeriyeyle ilgili de değişik eleştiriler, sorunlar, yaşananlar var malum yani askeriye içinde de siyasallaşmış yapılar olduğunu geçmiş dönemde bu ülke gördü, yaşadı; işte, yakın tarihte de gördü.

Bakın, disiplinle ilgili buraya getirilen kanun teklifini geriye çektiklerine dair her ne kadar önerge verilse de yine yakın tarihte şuna şahit olduk: Biliyorsunuz, dönem 1'incisi olan teğmenler ve mezun olan teğmenlerin tören sırasındaki eylemleri nedeniyle haklarında disiplin soruşturmaları açıldı ve bu teğmenlerden dönem 1'incisi olan bu gençlerimiz ihraç edildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, mikrofonunuzu açıyorum, lütfen toparlayın.

CAVİT ARI (Antalya) - Bunların yanı sıra, Tuzla Piyade Okulunda 2023 10 Kasımında Atatürk rozetini takanlarla takmayanlar arasında bir tartışma yaşandı ve Atatürk rozetini takmayan teğmenlerle ilgili o ortamda yaşanan tartışmalar nedeniyle, Atatürk rozeti takmayan bir kısım teğmenin ihracına karar verildi ve bunun yanı sıra o tartışma içinde, kavga içerisinde olduğu gerekçesiyle yine birkaç teğmenin de ihracına karar verildi. Yani yanlışı yapanı uyarana da ceza verildi, aslında bu ceza bir anlamda da gözdağıydı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, lütfen toparlayın, diğer arkadaşlar da bekliyor, toparlayın bitirelim.

CAVİT ARI (Antalya) - Şimdi, ortada, örneğin, bu konu yönüyle bakarsak, bir tarafta 10 Kasım'da Atatürk rozetini takan ile takmayanların ihracına karar verilen bir durum oldu.

Peki, bunlar ne yaptılar? Bunlar gittiler, yargıya müracaat ettiler, İstanbul 5. İdare Mahkemesinde "Atatürk rozetini niye takmıyorsunuz?" diye uyarıp o tartışma içinde olduğu için ihraç edilen Atatürkçü subayın açmış olduğu dava reddedildi, İdare Mahkemesi hukuka aykırılık görmediği için reddedildi. Kim reddetti? Yargı reddetti. Kimin yargısı? İşte, o teğmenin atılmasıyla aynı zihniyeti taşıyan iktidarın yargısı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Peki, rozet takmadı diye atılan teğmenin açtığı, 4. İdare Mahkemesinde açtığı dava ne oldu? O dava ise orantılılık, ölçülülük ve tipik karakterine uygun olmadığı gerekçesiyle, Atatürk rozeti takmadığı için ihracına karar verilen teğmenin açtığı dava kabul edildi ve geri döndü. Alın size Sayın Komutanım... Yani siz yargıyı siyasallaştırırsanız, orduyu da siyasallaştırırsanız işte, ülkede böyle sonuçlar yaşanabilir. O nedenle, bu kurallar siyasetin emrine bırakılacak kurallar değildir, kanunla belirlenecek kurallardır ve siyasete alet edilmeyecek kurallardır ve kurumlardır.

Tekrar söylüyorum: Yargıdan da elinizi çekin, askeriye'den de elinizi çekin diyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nda bu subayların normal bekleme süreleri tek tek sayılmış, burada bir değişiklik yapılmak isteniyor ve bu kararlar, Cumhurbaşkanına, bu sürelerin uzatılmasına ve kısaltılmasına imkân tanınmaya çalışılıyor.

Tabii, burada bu kadar açık bir şekilde, net bir şekilde süreler sayılıyor fakat bunların hiçbir anlamı kalmayacak verilen yetkiden sonra, değil mi? Yaptığımız kanunun da bir mantığının olması lazım. Yani Cumhurbaşkanının kısaltma veya uzatmalarına bir sınır koymuş olsanız -katılmamakla birlikte- yine anlaşılabilir, ne bileyim, "Bunları altı aya kadar uzatabilir, altı aya kadar kısaltabilir." gibi. Bu listenin ne anlamı var? Bu yetkiyi verdikten sonra bu listenin ne anlamı var, buraya niye yazdınız? Yazmayın, hiç elinizi kolunuzu bağlamayın yani "Hepsini Cumhurbaşkanı belirler." diyelim, olsun bitsin. Gerekçeye bakıyorsunuz... Bir defa, bu önemli bir şey, Cumhurbaşkanına sınırsız bir yetki isteniyor üstelik. Sınırsız bir yetki hiç olmaz yani yetki olmamalı da sınırsız hiç olmaz. Belli bir süre istenmiş olsa ancak bu kadar sapar. Yani siz planlama yapamıyor musunuz? Bugüne kadar -ben baktırdım buna- bu yetkiyi hiçbir Cumhurbaşkanı istememiş değerli arkadaşlar, Türk Silahlı Kuvvetleri yeni filan kurulmuyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kullanılmamış.

ERHAN USTA (Samsun) - Ayrı bir şey, ayrı bir şey; o daha kötü, hiçbirinin kullanmadığı yetkiyi Demokles'in kılıcı gibi birisinin tepesinde durmak için mi istiyoruz o zaman, o soruyu sorarım. Bugüne kadar hiçbir cumhurbaşkanının, üstelik tarafsız olan yani partili de olmayan Cumhurbaşkanının istemediği yetkiyi şimdiki Cumhurbaşkanı niye istiyor? Bunu düşünmek durumundayız.

Biz askeriye'yi şöyle biliyoruz: Planlamasını yapar, hesabı vardır, kitabı vardır ortada ve buna göre işini muntazam yapar diye biliyoruz. Bu planlamayı yapamıyor musunuz? Eğer şimdi bu sürelerin değiştirilmesiyle ilgili bir ihtiyaç varsa keşke onu getirseydiniz, onu burada değiştirseydik. Mesela atıyorum, binbaşının bekleme süresi beş yıl değil de dört olsun, üç yıl olsun veya yedi yıl olsun. Eğer böyle bir ihtiyaç varsa bunu konuşalım. Yani sanki Türk Silahlı Kuvvetleri yeni kuruluyormuş gibi davranıyoruz arkadaşlar, bugüne kadar hiçbir Cumhurbaşkanı istememiş, hiç ihtiyaç olmamış, planlamalar yapılmış. Ha, diyebilirsiniz ki: "Efendim, 15 Temmuz hain darbe girişimini yaşadık" Yahu, ihtilal de yaşadık, başka darbe girişimleri de yaşadık, orada da olmadı. Üstelik 15 Temmuz geçeli on yıl oldu. Yani on yılda bu planlamayı yapamıyor muyuz, on yılda önümüzü göremiyor muyuz? Vallahi bunların hiçbirisi anlaşılabilir bir durum değil. Dolayısıyla, böyle bir planlama...

Ha, ben şunu anlıyorum o zaman ve çok üzülüyorum eğer öyleyse. Şimdi, siz asker olarak savunduğunuz için bunu söylüyorum, sizin savunmanız olmasaydı bizim tamamen muhabatımız siviller olacaktı ve siz askerden bu yetkiyi istiyorsunuz deyip kanun teklifini verenin nezdinde siyaset makamının üzerine gidecektik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Ama şimdi, efendim, siz asker olarak da bunu savununca iş daha başka, farklı bir boyuta geliyor. O zaman planlama yapamıyor Türk Silahlı Kuvvetleri bugün. Yani bir planlama yapılabilmiş olsa bize somut bir şeyle gelirsiniz. Benim elimde böyle bir yetki olsun ama kullanırım ama kullanmam. Bugüne kadar hiç kimsenin istemediği bir şeyin şimdi isteniyor olması çok manidar.

Tabii, bunun mahzurları var, zaten bunun Anayasa'ya aykırılığı var, arkadaşlar ifade ettiler, işte, siyasallaştıracaklar askeriye'yi... Biz disiplin diyoruz, askerin en temeli disiplin diyorsunuz, disiplinden de uzaklaştıracaktır. Ondan sonra, hele hele "Biz Atatürk'ün askerleriyiz." diyen teğmenleri ihraç ettikten sonra bu TSK veya bir kısım komuta kademesi, artık bizim hiç kimseye güvenimiz kalmadı, hiç kimse kusura bakmasın. Dolayısıyla, böyle sınırsız bir yetki olmaz, bu usule de aykırıdır, Anayasa'ya da aykırıdır, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bizim anladığımız kadarıyla teamüllerine ve geleneğine de aykırıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ondan mı ihraç edildiler, aşk olsun ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

Sayın Usta, toparlayın, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Toparlıyorum.

Dolayısıyla, geçmişte hiç talep edilmeyen, geçmişte olmayan bir şeyin bugün oluyor olmasının bize bir izahının olması lazım. Bunu ne Sayın Tümgeneral izah edebildi ne de gerekçede var. Gerekçeye bakıyorsunuz. Arkadaşlar, gerekçeyi okudunuz mı? Diyor ki: "Düzenlemeyle -Sayın Başkan, müsaadenizle okuyacağım burayı- çeşitli nedenlerle kuvvet komutanlıklarının rütbe

karşılama oranlarında eksiklik veya fazlalık oluşması hâlinde, personel ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla rütbe bekleme sürelerinin Cumhurbaşkanı kararıyla değiştirilebilmesine olanak sağlanmaktadır."

Ya, böyle bir gerekçenin elli yıl önce de olmuş olması lazım ama elli yıl önce böyle bir yetki yoktu, böyle bir yetki talep de edilmedi ama şimdi bu talep ediliyor; bu anlaşılabilir bir şey değil. Bizim bilmediğimiz başka bir şey varsa onu söyleyin, onun üzerinde tartışalım ama şu anda yapılan açıklama çerçevesinde hiç de doğru olmayan bir taleple karşı karşıyayız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi şöyle yapacağız: Sayın Ağbaba, size söz vereceğim, sonra Sayın Kalaycı, size söz vereceğim.

Sayın Ağbaba, buyurun lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, Başkanım, tabii, biz, siyaseten kanun teklifi sahiplerini, daha doğrusu AK PARTİ'yi muhatap alıyoruz, Sayın Komutanımıza söyleyeceğimiz bir şey yok ama benim de anladığım kadarıyla burada bir kuralızsızlık egemen oluyor. Şimdi, örneğin bir üsteğmen -siz dediniz- sicil rütbe alabiliyor, işte, denetlemeden ya da başka nedenlerle, doktora yapıyor vesaire konulardan rütbe bekleme süresi kısalabilir diyorsunuz. Eğer bu geçmişte uygulanmadıysa şimdi niye ihtiyacı oluyor, bunu söylemek istiyorum. Yani bir kuralızsızlığın egemen olma kuşkusu bizde var çünkü karşıdaki beylerin yapmış olduğu her şeyi görüyoruz. Yani hiç kurala uyduları yok ki, Anayasa'ya uymayan insan buna uyarma mı? Anayasa'ya uymuyorsunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Burada kural olmazsa siz orada konuşamazsınız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, devletin bütün kurumlarını çiftlik gibi yönetiyorsunuz. Bakın, biraz sonra ona geleceğiz 6'ncı maddeye, rektörler nasıl atanıyor, üniversite hocaları nasıl atanıyor, hâkim ve savcılar nasıl atanıyor? Yani yanlış anlamayın, Türk Silahlı Kuvvetleri bizim göz bebeğimiz, biz oradaki Türk Silahlı Kuvvetlerinde bir liyakatsizlik olmasın diyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz iyi taktik geliştirmişsiniz, "göz bebeğimiz" deyip arkadan 50 tane yalan söylüyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, arkadaşlar, Türk Silahlı Kuvvetlerinden "Atatürk'ün askeriyiz." diyen çocukları ihraç ettiniz, cübbeyle gelen, cübbeyle makam aracıyla gelen generale dokunamadınız; bir şey yapabildiniz mi? Adamın emeklilik süresini beklediniz, emekli edildikten sonra bir işlem yapılmadı. Yahu, 25 yaşındaki çocuğu "Mustafa Kemal'in askeriz." diye ihraç ediyorsunuz, bildiğin cübbe, sarıkla gelen, makam arabasına binip sarıkla gidene dokunabildiniz mi?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Onları biz ihraç...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne ettiniz ya? Ya, adam emekli olunca ihraç...

Onun için, açıkça söylüyorum, biz size güvenmiyoruz. Yaptığınız hiçbir uygulama doğru değil. Anayasa'ya uymayan, kanuna uymayan, yargı bağımsızlığına güvenin yüzde 20'lere düştüğü bir ülkede bunlara inanılır mı ya?

Bakın, Türk Silahlı Kuvvetleri bizim göz bebeğimiz, 15 Temmuzda ortaklarınızla yaptığınız ülkenin hâline bakın. Bakın, bir daha söylüyorum, düşmanın topla, tüfekte yapamadığını Türk Silahlı Kuvvetlerine siz yaptınız. Bakın, düşman top atsa, tüfek atsa, mermi atsa yapamazdı. Ne yaptınız? Yargı eliyle Türk Silahlı Kuvvetlerini çökerttiniz ve 15 Temmuzda o çökerttiğiniz insanlar gitti, darbeye karşı durdu, sonra bir iki yıl oyaladınız, onların da hepsini tasfiye ettiniz. Dolayısıyla, bir kuralızsızlık olabileceği konusunda çok ciddi kuşkumuz var, bunu belirtmek istedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Öncelikle şunu ifade edeyim: Yani bu düzenleme -Komutanım da söyledi- kişiye yönelik bir düzenleme değil yani "A subayını, bir albayı, falanca filancayı uzattım." deme yetkisi vermiyor.

İkincisi, yine, bize göre keyfî bir uygulama imkânı da vermiyor. Gerekçede çok açık bir şekilde belirtilmiş -Erhan Bey de okudu gerekçeyi- diyor ki: "Kuvvet komutanlıklarının rütbe karşılama oranlarında eksiklik veya fazlalık oluşması hâlinde..." Personel ihtiyacını karşılayabilmek için bu yetkinin verildiğini ifade ediyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Mustafa Bey, lazım olduğunda getirsinler kanunu çıkaralım, yoksa bir şey demiyoruz.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - O da olabilir.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Meclis kapalıysa veya tatildeyse...

CAVİT ARI (Antalya) - Kaçıyor mu bu arkadaş! Ne kapalı ya!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Esneklik yok mu ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Ne esnekliği ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kenan Evren yapmadı. Kenan Evren'den betersiniz, Kenan Evren'e rahmet okutuyorsunuz!

CAVİT ARI (Antalya) - Kaçan bir şey yok ki ortada, lazımsa getirin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri... Değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) - Bu, sadece askeriye'nin üzerinde böyle bir kılıç sallamadır, başka bir şey değil!

RESUL KURT (Adıyaman) - Yahu, Cavit ağabey, bir bakalım hele...

CAVİT ARI (Antalya) - Lazım olduğunda getirin kardeşim, çıksın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, şöyle... Sayın Ari... Değerli arkadaşlar...

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, hakikaten bugün bizim Komisyona bir şey oldu ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Mustafa Bey de bizim görüşümüzü söyledi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye...

Değerli arkadaşlar, hakikaten bir arkadaşımız konuşuyor, araya giriyoruz, sözünü kesiyoruz, insicamı bozuluyor, lütfen...

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Şimdi, tabii, Cavit Bey'in dediği de yapılabilir yani ihtiyaç hasıl olduğunda da kanun çıkarılabilir ama öncesinde böyle bir düzenleme yapmanın da bize göre bir mahzuru yok ve şunu da söylüyorum: Bütün

arkadaşlarım Türk Silahlı Kuvvetlerinde her şeyin planlı programlı olduğunu, bir disiplin içinde yürüdüğünü bilir. Bu maddeye de karşı çıkışları olmamış, ben onu anlıyorum yani. Lafa gelince "Bürokratlar hazırlıyor." diyorsunuz da şimdi buna gelince niye vekiller hazırlamış gibi bir durum oluyor? Muhtemelen olumlu görüş verdiler yani bunun yer almasının da bize göre bir mahzuru yok çünkü keyfi kullanma imkânı yok, gerekçeye bakarsanız o ihtiyaca göre hasil olacak. Yani bir Demokles'in kılıcı gibi niye olsun? Kişisel bir şey yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, şöyle, karşılama oranı yüzde 95'tir....

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, bir saniye...

Sayın Kalaycı, devam edin.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Ben tamamladım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bitti mi?

Teşekkür ediyorum.

Sayın Ertuğrul, buyurun lütfen.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Şimdi, eğer yanlış anlamadıysam -yanlış anlamadıysam lütfen siz düzeltin Sayın Komutanım- belli bir şey değil, mesela, 2010 mezunu yüzbaşılardan -diyelim yüzbaşılardan şu an- o devrenin, 2010 devresinin yüzbaşılık süresi hepsinin toptan kısaltılacak, doğru anladım değil mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - O anki yüzbaşılardan kısaltılacak, tüm yüzbaşılardan değil, o yüzbaşılardan birlikte terfiye tabi olan diğerlerinin de kısaltılır. Dolayısıyla, o yüzbaşılardan da terfi edecek anlamı taşımaz, sicil amirlerinden aldığı sicillerin ortalamasının yüzde 70'i geçmesi kaydıyla terfi edilebilir.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Veya şöyle söyleyeyim o zaman, belki ben eksik ifade etmiş olabilirim: Bu noktada diyelim ki 300 yüzbaşı var, yaklaşık 200'ü terfi edecek gibi bir şey anlıyorum, doğru mu? Yanlış mı düşünüyorum?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Şöyle: Rasyonel bakılır. Bunu zaten Sayın Cumhurbaşkanına kendiliğinden değil, otomatikman Silahlı Kuvvetlerinin çeşitli kademelerinde planlama, programlama yaptıktan sonra götürecekler "Böyle bir ihtiyacımız var, bunu üç yıl değil de beş yıl yapalım." diye. Yani Cumhurbaşkanımız kendiliğinden rasyonel olmayan bir kararı niye alsın ki?

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Ya, şimdi, şunu sormak istiyorum: Bakın, Komutanım, Sakarya Meydan Muharebesi'nde 350 subay kaybettik bir anda, şimdi bu kadar yüksek sayıda bir subay kaybı mı planlıyoruz? Allah korusun tabii de bir meydan savaşı mı olacak? Yani neye göre bunu yapıyoruz? "Bu kadar elastikiyet sağlansın." dediniz ama böyle bir olay karşısında Meclis toparlanıp hemen buna yönelik bir kanun çıkarılarak bir şey yapılamaz mı? Eksik mi bakıyorum? Yani eksik bakıyorsam...

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, notunuzu alın.

Sayın Ertuğrul, sözünüz bittiyse Sayın Ceylan'a söz vereceğim. Bitti mi sözünüz sizin?

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Bitiriyorum Başkanım.

"Elastikiye sağlansın." dediler de yani bu kadar hızlı reaksiyon almayı gerektirecek nasıl bir şey bekliyoruz? Ayrıca, fazlalık oluşması konusunda da o zaman biz personel ihtiyacını planlarken yanlış bir planlama mı yapıyoruz? Neye göre fazlalık olacak, onu da anlamadım, onu da açıklarsanız sevinirim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ceylan, buyurun.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Sayın Komutanım, şimdi "terfi notu" diyorsunuz, zaten terfi notu bu işin a'sı, b'si, c'si, terfi notu olmadan kimsenin yükselmesi düşünülemez bile, bu yıllara alakalı bir şey değil, zaten terfi notunu alan yükseliyor yılı gelince.

Şimdi, atıyorum altı yıl bekleyen bir yüzbaşı ile iki yılda aynı mevkiyi elde eden albay olacak bir yüzbaşı arasındaki eğitim, donanım, bilgi, birikim farkı nasıl kapanacak? Yani bu ordunun geleneği kafadan uydurulmamış, altı yıl niye oraya konulmuş? Niye bu liyakat madem oraya konulmuş? Niye "iki yılda" denilmemiş şimdiye kadar? Yani arada ciddi uçurum var, o rütbede belli bir bilgi, birikim, liyakat oluşması gerekiyor ki daha sonra bir sonraki rütbeye gelsin, bunu liyakatle yönetsin, olgunluğa, tecrübeye, yaşamsal bakış açısına, hepsine otursun.

Askerlik bir yaşam biçimi, askerlik yalnızca verilen görevi yapmaktan ibaret değil. Türkler ordu geleneğinden gelen insanlar, bizim hepimizin "Her Türk asker doğar." diye bir geleneğimiz var.

Şimdi, burada siz diyorsunuz ki: "Altı yılla iki yıl aynı seviyeye gelecek ve aynı maaşı alacaklar, aynı komutayı yapacaklar." Bu zaten teorik olarak da mümkün değil yani bu tecrübeyle bu tecrübesizliğin arasındaki farkı nasıl kapatmak istiyorsunuz? En son otuz yıl önce kullanılmış bir yetki ve bu kanunla yapılmış yani kanun getirilmiş, Mecliste tartışmış, bunun hiçbir mağduriyeti olmasın diye yapılmış. Peki, bunu neden bu kadar aceleyle getiriyoruz? Şu anda değişen şart ne? Bununla ilgili bilgi verilmesi lazım. Bu liyakat arasındaki farkı nasıl kapatacağız ordu olarak?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türel, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, sorduğum soruda da aslında cevabı aldım. 2018'de, 703'te bu çıktıktan sonra bu yetkiyi kullanmadığınızı söylediniz, şu anda da bir ihtiyaç yok, olsaydı zaten belki kanunen getirirdiniz. Şimdi, burada Cumhurbaşkanına yetki veriyoruz.

Şimdi, ben ilgili kanuna girdim -30'uncu maddesi- zaten başlığı da şu maddenin: "Barış zamanına ait normal bekleme süresi." Yani bu barış zamanıyla ilgili çünkü bir sonraki maddede, en az bekleme sürelerinde "Savaşta veya milletler arası taahhütler icabı savaşa katılanlar için..." Savaş zamanına ilişkin zaten Cumhurbaşkanının bir yetkisi var, verilmiş yetki, yarıya kadar indirebiliyor. Şimdi, burada barış zamanı için buna neden ihtiyaç duyuldu? Gerçekten şu anda bir şey mi var ortada bunu belirlemeyi gerektiren?

Bir de verilen yetki, Cumhurbaşkanına bu şekilde verilen yetkilere, biz, genel anlamda, Plan ve Bütçe Komisyonuna gelen bütün kanunlarda karşıyız. Bu şekilde sınırları belirlenmemiş bir yetki hukuk devleti ilkesine, hukuk devletinin belirlilik ve ölçülülük ilkelerine aykırı.

Diğer taraftan, Anayasa 128'de de zaten genel anlamda tüm kamu görevlileri, sivil ve asker belirleniyor ve orada kanunla yapılacağı söyleniyor. Yani burada "Kanun yaptık, kanunun içinde kullanıyoruz ama Cumhurbaşkanına veriyoruz." demek, kanunla yapmak demek değil. O yüzden, bunu anlamakta güçlük çekiyoruz, bu yüzden bütün arkadaşlarımız da ısrarla bu soruları soruyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, üç tur döndüm konunun önemine binaen. Hepinizin görüşleri...

CAVİT ARI (Antalya) - Daha döneceğiz Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar, kifayetimizüzakere... Devam edeceğiz de yani hepinizin görüşleri yeteri kadar yansısın diye uzun uzadıya müzakereyi açtım. Son birer dakika mikrofonunuzu açacağım, son sorularınızı sorun, sonra Komutanıma söz vereceğim. Mesele iyice anlaşılсын diye bunu yapıyorum ama hani konunun bağlamından kopmayalım lütfen. "To the point" ne endişemiz varsa yansıtalım, bu resmî evraklara geçiyor.

Sayın Genç, buyurun lütfen, sorunuzu alalım.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Aslında, ben bir de uyarı yapmak istiyorum. İktidarın son dönemde, son yirmi üç, yirmi dört yılda zaman zaman aldığı kararların, ne yazık ki özellikle tartışmadan, görüşmeden hızlı aldığı kararların, acil kararların birçoğunda hatalar yapıldı. Devlet idaresinde, ordunun idaresinde hızlı karar almaktan ziyade doğru kararlar almanın çok daha doğru olacağını düşünüyorum ben.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Bakırloğlu, buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, ben Sayın Komutanımıza bir soru sormuştum yani biz şunu yapamayız: "Cumhurbaşkanı neden böyle bir şeyle gelsin." mantığıyla kanun yapamayız biz; birincisi onu söylemek istiyorum size velev ki Cumhurbaşkanı, A kişisi, B kişisi bir yıla indirdi diyelim; böyle bir senaryo gerçekleştiği zaman -çünkü kanunen bunun önünde bir engel yok yani yapacağımız kanunda bunun önünde herhangi bir engel yok- böyle bir şey gerçekleştiği takdirde...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Gerekçede ihtiyaç belirtilmiş.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, ihtiyaç oldu diye yani şimdi şöyle...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Komuta kademesinde bir ihtiyaç olursa...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, Orhan Bey de mesela anlatırken şunu söylüyor: "Bir yıl artırılabilir, bir yıl indirilebilir." Öyle bir ölçü yok burada, en büyük problem, sıkıntı zaten bu. Hadi, Anayasa 128'i bir tarafa koyduk, Anayasa'ya aykırı ama yani böyle bir ölçünün konulmaması... Yani biz ne yapıyoruz normal şartlar altında? Cumhurbaşkanına şu cezayı yüzde 50 artırmaya, yüzde 50 indirmeye olanak tanıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayalım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Nitekim, 31'inci maddede de bir nispi koymuş yani "yarı yarıya indirme" demiş. Hadi, 128'i, Anayasa'ya aykırılığı boş verin, hiç değilse bunun üzerine "Bir yıl artırılabilir, bir yıl indirebilir." tarzında bir şey koyun bari. Yani bu hakikaten de yasa yapma tekniğine çok aykırı bir şey.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Benim sorularım konuşurken oldu, yalnız ona ilave bir şey sadece, çok net. İlk, bu 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle gelmiş bu yetki, sorum şu: 703 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname'deki bu düzenleme, iptal edilen bu düzenleme yapılırken Türk Silahlı Kuvvetlerimize görüşü soruldu mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Bunların notunu alalım, Sayın Bakan Yardımcısına da söz vereceğim, Sayın Komutanımıza da söz vereceğim.

Sayın Ari, sizin soracağınız bir şey var, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Rahmi Aşkın Bey şöyle bir şey söyledi: "Barış zamanında bu artışa, daha doğrusu terfi süresinin uzatılmasına, kısaltılmasına niye ihtiyaç vardır?" diye.

Ben buradan yola çıkarak şunu söylemek istiyorum: Evet, barış zamanında yapılıyor bu iş. Barış zamanında niye yapılıyor? Barış zamanında Cumhurbaşkanına verilen bu yetkiyle, orduda görev yapan subaylar üzerinde bir siyasi ve psikolojik baskı oluşturmak için yapılıyor; bunun anlamı budur.

Buna nereden varıyoruz? Bakın, teğmenleri -biraz önceki konuşmamda bahsettim- 1'inci olmuş olan, bu ülkenin belki de Genelkurmay Başkanı olacak olan o genç teğmenleri ordudan attınız, "Atatürk'ün askeriyim." dediği için ordudan attınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, bir dakika daha açıyorum, toparlayın.

CAVİT ARI (Antalya) - Ordudan atılmasıyla ilgili karar da 4'e karşı 5 oyla çıktı ve Sayın Komutanım çok iyi bilir ki ordunun en önemli kademelerinden biri Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığıdır çünkü o makamda görev yapan kişilerin bir aksilik olmazsa Genelkurmay Başkanlığına kadar terfi etme ihtimali vardır çünkü oradan geçer.

Peki "atılmasını" diye oy kullanan Korgeneral Tevfik Algan'a bugün ne oldu? Bugün ordudan istifa etmek zorunda kaldı. Neden? Bu verdiği karar nedeniyle, muhalefet şerhi nedeniyle görev yeri değiştirildi; önce kış tatbikatına gönderildi, arkasından 3. Ordu Komutanlığı emrine verildi, bu muamele nedeniyle ordudan istifa etti. Peki, yerine kim geldi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Yerine gelen kişi ise o teğmenlerin atılmasında "atılabilir" diye karar veren, oy veren kişi bu göreve getirildi. İşte askeriye böyle dizayn ediliyor. Bu kararın da altında ordunun dizayn edilmesi anlayışı var, o yüzden karşıyız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Ari.

Sayın Heybet, önce size mi söz vereyim yoksa komutanımıza mı söz vereyim?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Orhan Bey teknik bir şeyler söyleyecek ama ben de söz istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Biraz önce de belirttim, kesinlikle böyle bir endişe yok. Silahlı Kuvvetler her şeyini planlı, programlı ve rasyonel bir şekilde icra eder. 703 yapılırken bu bize soruldu, biz de olması gerektiğini, ihtiyaç olduğunu bildirdik. Dolayısıyla bu iş bize sorulmadan yapılmazdı, Silahlı Kuvvetlerin iç işleyişi. Ben bir daha şunu belirtmek istiyorum: Kesinlikle bu rütbe bekleme süresinin uzatılması, kısaltılması birinin terfi etmesi anlamını taşımaz ve Silahlı Kuvvetler siyasetten aridir ve ari kalmaya da devam edecek.

CAVİT ARI (Antalya) - Bizim temennimiz de bu Sayın Komutanım. O zaman şöyle bir şey yapabiliriz...

ERHAN USTA (Samsun) - Siyasi konuşma yapıyorsunuz, biz sizden teknik açıklama istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Eğer böyle bir ihtiyaç varsa bize ihtiyacınızı belirtin, hangi kademede kaç yıl süreyle ihtiyaç, onu söyleyin buradan, o kararı alalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlarım, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi kademede yüzbaşıya mı ihtiyaç var, binbaşıya mı ihtiyaç var söyleyin; bir yıl süreyle mi, iki yıl süreyle mi söyleyin onun kanunu alalım burada. Ucu açık kanun nasıl alacağız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, lütfen...

Sayın Heybet, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, şu an müzakeresi süren kanun teklifiyle ilgili biz teklif sahibi milletvekillerimizin görüşlerine Millî Savunma Bakanlığı olarak katılıyoruz, oradaki görüşlere. Yani bu kanun maddesinin neden hazırlanmasının gerektiğine ilişkin teklif gerekçesine; bir.

İki: Malum olduğu veçhile, kanunlar gerekçeleriyle bir bütündür. Kanunumuzun gerekçesinde "Çeşitli nedenlerle kuvvet komutanlıklarının rütbe karşılama oranlarında eksiklik veya fazlalık oluşması hâlinde personel ihtiyacının karşılanması amacıyla..." Şimdi, burada bir sınır çizilmiş. O sınır ne? Kuvvet komutanlıklarının rütbe karşılama oranlarında eksiklik veya fazlalık oluşması. Sınır...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bu genel, sınır değil ki.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Onu kim belirliyor?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Efendim, şimdi şöyle: Bunu Kuvvetler belirler çünkü zaten bizim norm kadrolarımız var Sayın Vekilim, hani kaç tane albay, kaç tane yarbay, kaç tane binbaşı, bu teklif edilir. Ha, 15 Temmuz darbesi, hain darbe girişimiyle TSK'den ilişiği kesilen, daha önce kumpas davalarıyla o TSK'nin yaşadığı sıkıntılar. Şimdi, evet, Sayın Vekilimizin söylediği gibi, bu, barış zamanına ilişkin bir düzenleme fakat barış zamanına ilişkin düzenlemeler bir sonraki kanun maddesinde yazan olağanüstü hâl ve savaş zamanlarına hazırlık dönemini de ihtiva eder. Böyle bir gerekçe, Sayın Vekilim, Allah göstermesin, sizin aklınızdan geçen bir şey inşallah olmaz ama... Tabii, bu ihtiyaç, bu olağanüstü bir şey. Burada bir şeyin olmayacağını garantisi de yoktur. Hani biz bunda bir yarar görüyoruz. Bir de Türkiye Cumhuriyeti'nin savunma ve güvenlik anlamında sadece ülkemizin millî sınırlarının içinde değil, ülkemiz dışında da birçok yerde faaliyet gösterdiği... Mesela, komando tugayları sayımız 3'tü, şimdi 21 örneğin. Yani ordumuzda sayısal olarak, nitelik olarak, nicelik olarak geliyor. Burada kanun ölçüsünün biz gerekçede sınırının konulduğunu gördüğümüz için. Bir de bu karar yani Cumhurbaşkanımıza verilen bu yetki idari yargı denetimine de tabi.

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi yargıdan bahsediyorsun Sayın Bakan Yardımcım, size yargı kararını okudum? Aynı olayda iki tane farklı karar var. Hangi yargıdan bahsediyorsunuz?

ERHAN USTA (Samsun) - Bugüne kadar niye ihtiyaç olmadı böyle bir yetkiye?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Oldu aslında Erhan Vekilim ya, olmadı mı. Şu anda da var da her şeyi söyleyemiyoruz yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Heybet.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir ihtiyaç olsa hemen kanun yapılır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Sınırlarını açıklayamadığınız bir talebiniz var. Sınırlarını açıklayın "Şuan ihtiyacımız var." deyin, "Şu kademede görev yapan, şu rütbede görev yapanlarla ilgili şu süre var." deyin, buradan karar çıksın. Ucu açık yetkiyi nasıl çıkartacaksınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, ben Millî Savunma Bakanlığımızın temsilcilerine çok teşekkür ediyorum, onlar çok hassas davranıyorlar ama yani o kadar hassas olmanıza gerek yok şu anlamda; şunu söyleyeceğim: Yani, bakın, burada bir bürokratin aklına geliyor, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği -İdari İşler Başkanlığı- çeviriyor, ondan sonra biz onun sıkıntılarını temizlemek için buradan 30 defa madde geçirdik. Yani muhtemelen, ileride lazım olacak bir şey için şimdiden böyle bir yetki alalım diye bir hassasiyetiniz var, sizi bir daha meşgul etmeyelim filan diyorsunuz. Parlamentoda hiç öyle hassasiyete falan gerek yok. Sizin ihtiyacınız olduğu zaman biz size kanun yaparız, problem yok ama şimdi, bu şartlarda, aynı şeyleri tekrarlamak istemiyoruz... Bir de tabii, devleti yönetenlere güvenin zedelendiği bir ortamda bu, akla çok başka şeyler getiriyor. Bazen de kullanılmayacak

yetkiyi -mesela bunu özellikle vergide söylerim- almak çok daha sakıncalıdır çünkü her zaman, sanki kullanılacakmış gibi o fiyatlanır. Yani birisine vergiyi artırmayacaksın ama ben bir vergi artırma yetkisi alayım. Piyasa ne diye bakar ona, der ki: Ha, bu yetki kullanılırsa o zaman ben şöyle zarara giderim, şimdiden, ben bunu bir fiyatlayayım. Bunun da bir fiyatlanması olur. Onun olmaması açısından ihtiyacınız olduğu zaman biz size bunu yaparız. Yani, bakın, burada, az önce, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğiyle ilgili 4 tane madde geçtik, geçen torbada da 4 tane vardı, ondan öncekinde de vardı. Böyle, birisinin aklına gelmiş, bir düzenleme yapmış, bunlar için defalarca madde geçiriyoruz biz. Anlatabildim mi? Bu kadar hassas olmanıza gerek yok.

Teşekkür ederim.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Cumhurbaşkanına da yazık.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Çeşitlendirmek, çok farklı, çok geniş spektruma bakmak mümkün biraz tabii.

CAVİT ARI (Antalya) - Değerli arkadaşlar, bakın, böyle bir düzenlemeyle ilgili "Şu an ihtiyaç var." diyorsa ki biraz önce komutanımız söyledi, hangi kademede, hangi rütbede, hangi süreyle olduğunu söyleyin, şu an buradan o kanun geçsin. Burada ucu açık bir yetkinin verilmesi doğru değildir, savaşta değiliz. Atatürk, savaş döneminde bile Meclisten aldığı yetkiyle bu ülkede Kurtuluş Savaşı vermiştir. Barış döneminde -şu an ortada savaş yok bir şey yok- ucu açık, böyle ordunun temelini etkileyecek, ordunun kademelerini sarsacak bir yetkiyi nasıl talep edersiniz? Siz ne zaman istediniz de burada benzer bir yetki size verilmedi. Varsa söyleyin "Efendim, yüzbaşılarda iki yıllık terfiye ihtiyaç var, bir yıllık terfiye ihtiyaç var..."

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, size de teşekkür ediyorum. Hepinize teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Böyle değişik uydurmalarla, gerekçelerle ucu açık yetkiler alamazsınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kifayetimizakere.

Değerli arkadaşlarım, bir müsaade edin.

Sayın Arı, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Bu doğru değil, kabul etmiyoruz böyle bir anlayışı. Bu tamamen siyasi baskı oluşsun, askeriye üzerinde tamamen iktidarın kılıcı sallansın diye çıkarılan bir kanundur. İşte ihraçla ilgili alınan kararlar, o ihraca karşı ret oyu veren Kurmay Başkanının başına gelen işler, bunlar birer örnektir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, dinleyecek misiniz beni?

Teşekkür ediyorum değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) - Bunlar diğer askerin, burada oturan komutanların, karargâhında olan bütün rütbelilerin üzerinde bir tehdit unsurudur. Siz neden bahsediyorsunuz? İşte, çıkacak olan bu kanun da bu amaçlıdır. Orduyu dizayn etmek için çıkarılan kanun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) - Masum bir tarafı yok kesinlikle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, lütfen, anlaşıldı görüşleriniz.

Değerli arkadaşlar, hem iktidar veya AK PARTİ ve MHP milletvekillerine hem de Cumhuriyet Halk Partisi, İYİ Parti ve diğer partilerin milletvekillerine ve bakanlık bürokratlarına, teklif sahiplerine yeteri kadar söz verdim. Onlar sorulan soruları cevapladılar. Mesele nihayetinde anlaşılmıştır. Dolayısıyla Silahlı Kuvvetler meramını anlatmaya çalıştı. Sizler eleştirilerinizi, endişelerinizi dile getirdiniz. Teşekkür ediyorum katkılarınız için. Özellikle bu tip maddelerde derinlemesine görüşlerinizin yansıtılmasına çaba sarf ediyorum. Hepinizin görüşlerinin olabildiğince yansımaya uğraşıyorum ki irdelensin, detaylı konuşulsun, bir eksik, bir hata oluşmasın diye buna gayret ediyorum.

Şimdi bu 3'üncü maddeyle alakalı 2 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Bazı Kanunlar ile Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Cevdet Akay

Veli Ağbaba

Manisa

Karabük

Malatya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Bu maddeyi yeterince tartıştığımızı düşünüyoruz ama hakikaten bu kanun teklifinden bu 3'üncü maddenin çıkarılmasını biz zaruri ve elzem görüyoruz, önergemiz de bu doğrultuda. Anayasa'nın 128, 7, 2, 13 ve 48'inci maddelerine aykırı. Az önce bütün vekillerimizin saydığı endişeler de giderilemediğinden ve gerektiğinde de kanunla buradaki terfi edecek sürelerin belirlenmesi mümkün olduğundan bu teklif metninden 3'üncü maddenin çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Müteakip önergeyi okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Gerekçe...

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Subayların her bir rütbedeki normal bekleme süreleri 926 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre subayların rütbelerdeki normal bekleme süreleri asteğmen için sekiz ay; teğmen için üç yıl; üsteğmen için altı yıl; yüzbaşı için altı yıl; binbaşı için beş yıl; yarbay için üç yıl; albay için beş yıl; tuğgeneral, tuğamiral için dört yıl; tümgeneral, tümamiral için dört yıl; korgeneral, koramiral için dört yıl; orgeneral, oramiral için dört yıl olarak belirlenmiştir.

703 sayılı KHK'yle söz konusu sürelerin Cumhurbaşkanlığı kararıyla uzatılabileceği veya kısaltılabileceği hükme bağlanmak istenmektedir. AYM, ilgili iptal kararında, 703 sayılı KHK'yle yapılan değişikliklerin, Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgisinin olmadığı, Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığı ve Anayasa'nın mülga 91'inci maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilemeyeceği gerekçesiyle Anayasa'nın mülga 91'inci maddesine aykırı bularak iptal etmiştir.

Kanunla subayların barış zamanına ait normal bekleme süreleri düzenlenmektedir. Teklif maddesiyle kanunda tahdidi olarak sayılan bu sürelerin Cumhurbaşkanlığı tarafından uzatılıp kısaltılabileceği hükme bağlanmak istenmektedir. Bu teklif, açıkça kanuni belirlilik ilkesi ve hukuk devleti ilkesiyle çelişmektedir. Ayrıca, partili Cumhurbaşkanının iradesi ve yetkisiyle kısa sürede rütbe alarak yükselen ve belirli bir makama gelen, siyasallaşma riski bulunan bir Silahlı Kuvvetler tehdidiyle karşılaşılacaktır.

926 sayılı TSK Personel Kanunu'nda ve ilgili yönetmeliklerde mevcut ayrıntılı düzenlemelerin göz ardı edilmesi, TSK'nin bağımsızlığı ile köklü kurum kurallarının telafisi mümkün olmayacak şekilde tahrip edileceği açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Cumhurbaşkanının subjektif uygulamaları neticesinde TSK'nin siyasallaşmasına sebebiyet verilebilmesi, konuya ilişkin ayrıntılı ve yeterli kanuni düzenlemelerin mevcut olması nedeniyle düzenlemeye gereksinim olmadığı düşünülmektedir ve maddenin tekliften çıkarılması gerekir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

CAVİT ARI (Antalya) - Anayasa Mahkemesinden bu kanun döner Sayın Başkan, bilginiz olsun. Anayasa'ya aykırı olduğunu bile bile burada "evet" diyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, teşekkür ediyorum.

4'üncü maddeye ilişkin aynı mahiyette 3 adet önerge bulunmaktadır. Şimdi aynı mahiyetteki önergeyi ve sırayla önergelerin imza sahiplerini okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Orhan Erdem
Konya
Nilgün Ök
Denizli

Yaşar Kırkpınar
İzmir
Ersan Aksu
Samsun
Ejder Açıkkapı
Elâzığ

Hüseyin Altınsoy
Aksaray
Resul Kurt
Adıyaman

Aynı mahiyetteki 2'nci önergenin imza sahipleri:

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Cevdet Akay
Karabük

Veli Ağbaba
Malatya

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Aynı mahiyetteki 3'üncü önergenin imza sahipleri:

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi aynı mahiyetteki AK PARTİ önergesi hakkında...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle teklifin 4'üncü maddesinin yeniden değerlendirilmek üzere metinden çıkarılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi önergesiyle alakalı...

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nda çeşitli nedenlerle Silahlı Kuvvetlerden ayrılacak subaylar hakkında yapılacak işlemlerle ilgili 50'nci maddesinin yetersizlik nedeniyle ayırma işlemlerini düzenleyen birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi yeniden düzenlenmekte ve 703 sayılı KHK'nin 127'nci maddesiyle eklenen alt bent aynen yeniden düzenlenmektedir.

Yapılan düzenlemeyle Cumhurbaşkanına teğmen-albay rütbeleri arasındaki subayların TSK'den ihraç edilebilmesine yönelik yetki verilmektedir.

Düzenlemenin yapılma gerekçesi 703 sayılı KHK'nin 127'nci maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesidir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı 4/6/2025 tarihinde yürürlüğe girecektir. Ancak düzenleme bu hâliyle Anayasa'nın 2, 7, 13, 70 ve 128'inci maddelerine de açık bir biçimde aykırılık taşımaktadır.

Söz konusu düzenlemeyle, esas itibarıyla teğmen-albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca TSK'den çıkarılmasının uygun görülmesi yetersizlik nedeniyle ayırma hâlleri arasında düzenlenmiştir.

Söz konusu yetersizlik nedeniyle ayırma hakkındaki bendin (1) ve (2) numaralı alt bentleri uyarınca tesis edilen ayırma işleminin dayanağını ilgili personel hakkında sicil amirleri tarafından düzenlenen ve o personelin mesleki anlamda yetersizliğini ortaya koyan sicil belgeleri oluşturmaktadır. (3) numaralı alt bent uyarınca tesis edilecek ayırma işleminin dayanağı ise Cumhurbaşkanının ilgili subayın TSK'den çıkarılmasını uygun görmüş olmasıdır. Dolayısıyla diğer yetersizlik hâllerinden farklı olarak getirilen düzenlemeyle teğmen-albay rütbesindeki bir subayın TSK bünyesinde göreve devam ettirilmemesini ve ayırma işlemine tabi tutulmasını gerektiren bir hâli bulunup bulunmadığının değerlendirilmesindeki yetki doğrudan Cumhurbaşkanına verilmiştir. Bu da Anayasa'nın 128'inci maddesinde düzenlenen kamu görevlilerinin özlük haklarının kanunla düzenlenmesi, disiplin işlemlerinin de özlük hakları arasında olması nedeniyle ayırma gibi bir işlemin kanunla düzenlenmesi yükümlülüğünü zedeleyen bir düzenlemedir ve kanunilik ilkesini açık bir biçimde zedelemektedir.

Cumhurbaşkanına tanınan yetki tamamen öznel değerlendirmelere göre ve keyfi olarak kullanılmaya elverişli, hiçbir ilke ve sınırlama içermeyen bir yetkidir. Cumhurbaşkanının bir subayın TSK'de kalmasını uygun görmediğini söylemesi o kişinin kurumdan ayrılması için yeterli sebep olarak öngörülmüştür. Bu derece keyfi kullanılabilir bir yetkiyle bir subayı ordudan atarak her türlü haklarını kısıtlamak mümkün hâle gelmiştir. Anayasa'nın 128'inci maddesinde kanunla düzenlenebileceği belirtilen bir konu yürütme organının keyfi takdirine bırakılmıştır. Özlük haklarının düzenlenmesinin yürütme organına bırakılması Anayasa'ya aykırılık oluşturmaktadır. Cumhurbaşkanına tanınan yetki devrinin sınırlarını da aşmaktadır. Cumhurbaşkanı kanunla belirlenmemiş bir yetersizlik gerekçesiyle ayırma işlemini yapabileceğinden yetki âdeta kanuni düzenleme yapması anlamına gelmektedir. Bu nedenle de Anayasa'nın 7'inci maddesine aykırılık taşımaktadır.

Söz konusu maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İYİ Partinin önergesinin gerekçesi mi okunsun?

ERHAN USTA (Samsun) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle 926 sayılı Kanun'un 50'nci maddesinde kadrosuzluk, yetersizlik ve belirli suçlardan hükümlülük hâllerinden dolayı subaylar hakkında Silahlı Kuvvetlerden ayırma işlemi yapılmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir. (3) numaralı alt bentte teğmen-albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca TSK'den çıkarılmasının uygun görülmesi yetersizlik nedeniyle ayırma hâlleri arasında düzenlenmiştir. Bu düzenleme kabul edildiği takdirde Cumhurbaşkanına Türk Silahlı Kuvvetlerinin tayin ve terfi süreçlerinde doğrudan ve sınırsız bir yetki verilmiş olacaktır. Özellikle son dönemde iktidarın askerî kurumlar üzerine kurduğu siyasi baskı ve müdahale örnekleri düşünüldüğünde bu yetkinin ordunun geleneksel yapısını ve bağımsızlığını ciddi şekilde tehdit ettiği açıktır. Cumhurbaşkanının kişisel tercih ve siyasi görüşlerine göre subayları ihraç edebilme imkânına kavuşması ordunun profesyonelliğini ortadan kaldırmakta ve askerî personelin siyasi baskı altında kalma riskini doğurmaktadır. Bu durum, Türk Silahlı Kuvvetlerinin disiplinini ve iç huzurunu doğrudan etkileyen bir amaç taşımaktadır.

Askerî personelin terfi, görevden alma ve ihraç süreçlerinin siyasetin etkisine açık hâle gelmesi, emir komuta zincirinin ötesinde siyasi sadakati zorunlu kılar. Bu yönüyle düzenleme hem profesyonel ordu kimliğini zedeleyecek hem de ordunun toplum gözündeki tarafsızlık meşruiyetine zarar verecektir.

Bu gerekçelerle maddenin hem hukuki hem de siyasi açıdan derin ve endişe verici sorunlar ortaya çıkaracağı açıktır. Teğmen-albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca uygun görülen subaylar yasa tasarısına bariz ölçütler ihtiva etmemesi, partili Cumhurbaşkanının subjektif uygulamaları neticesinde TSK'nin siyasallaşmasına sebebiyet verebilmesi ve kadrosuzluk, yetersizlik, belirli suçlardan hükümlü olmak ile disiplinsizlik durumlarında subayların kurumdan çıkarılmasına ilişkin ayrıntılı ve yeterli kanuni düzenlemelerin mevcut olması nedeniyle gereksinim olmadığı düşünülmektedir ve tekliften çıkarılması gerekir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önergeler kabul edilmiş ve madde kanun teklifinden çıkarılmıştır.

Kanun teklifinin 9'uncu maddesine ilişkin 3 adet aynı mahiyette önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Orhan Erdem
Konya
Hüseyin Altınsoy
Aksaray

Nilgün Ök
Denizli
Ersan Aksu
Samsun

Yaşar Kırkpınar
İzmir
Resul Kurt
Adıyaman

Aynı mahiyetteki 2'nci önergenin imza sahipleri:

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Aynı mahiyetteki 3'üncü önergenin imza sahipleri:

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Aynı mahiyetteki AK PARTİ önergesiyle alakalı Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle teklifin 9'uncu maddesinin yeniden değerlendirilmek üzere metinden çıkarılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi önergesiyle alakalı Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Burada teğmen ve albay rütbelerindeki personelin Cumhurbaşkanlığı kararıyla meslekten men edilmesi söz konusu. Biz bunun gerekli olmadığını düşünüyoruz çünkü Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir Yüksek Disiplin Kurulu var. Ayrıca, çok ciddi bir sicil organizasyonu var. Bu şartlar altında Cumhurbaşkanına bu yetkinin verilmesini Anayasa'ya da aykırı buluyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de İYİ Partinin önergesinin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun 7'nci maddesi düzenlenmektedir. Düzenlemeyle birlikte Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatında teğmen ile albay rütbeleri arasındaki subaylar için de Cumhurbaşkanının "uygun görmesi" hâlinde görevden çıkarılmalarını öngören hükmün uygulanması öngörülmektedir.

"Teğmen-Albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca uygun görülen subaylar" yasa tasarısına, bariz ölçütler ihtiva etmemesi, partili Cumhurbaşkanının subjektif uygulamaları neticesinde TSK'nin siyasallaşmasına sebebiyet verebilmesi ve kadrosuzluk, yetersizlik, belirli suçlardan hükümlü olmak ile disiplinsizlik durumlarında subayların kurumdan çıkarılmasına ilişkin ayrıntılı ve yeterli kanuni düzenlemelerin mevcut olması nedeniyle gereksinim olmadığı düşünülmektedir ve tekliften çıkarılması gerekir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Değerli arkadaşlar, kabul edenler...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Muhalefet kabul etmiyor, devam edelim.

ERHAN USTA (Samsun) - Biz bunu verdik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmiştir ve madde kanun teklifinden çıkartılmıştır.

10'uncu madde üzerinde 3 adet aynı mahiyette önerge...

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, şimdi araya "Muhalefet kabul etmiyor." diye bir şey giriyor. Hem Cumhuriyet Halk Partisi hem de İYİ Parti olarak biz kendi önergelerimizi verdik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi arkadaşlar, sayın değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Elleri görelim kardeşim.

ERHAN USTA (Samsun) - Allah Allah!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye.

Sayın Usta, gerek yok, zaten kayıtlarda var, önergeler aynı mahiyette.

ERHAN USTA (Samsun) - Kayıtlara öyle girecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Aynı mahiyette önergeler değerli arkadaşlar. Önergenizin ne olduğunu tek tek okuyoruz zaten, orada bir problem yok.

ERHAN USTA (Samsun) - Anladım da konuşmasa ne olur?

CAVİT ARI (Antalya) - İsmail Bey duramaz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sen her önerge verdiğinde "AK PARTİ'liler kabul etmedi." deyip orada kameraya çekmiyor musun?

ERHAN USTA (Samsun) - Ben olanı söylüyorum sana.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ondan sonra yayınlamıyor musun?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şu 10'uncu maddeyi bir...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - O zaman önergeni takip et. Ben size söylemedim zaten.

ERHAN USTA (Samsun) - O zaman muhalefet deme, kime diyorsan onu söyle. Allah Allah!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, şu 10'uncu maddeyi bir halledelim. Ne güzel.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Onlar muhalefet değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye... Kifayetimizakere.

CAVİT ARI (Antalya) - Bizim önergemiz de... Bu düzenleme Cumhuriyet Halk Partisinin talebiyle çekilmiştir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, bir saniye değerli arkadaşlar...

Sayın Ari, stenograflara dikte yapamazsın. Stenograflara talimat veremezsin. Buradan gördüm.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Türkiye'nin birinci partisiyiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Ben de öyle diyorum İsmail Bey'in cevabına. Ben konuşuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sen konuş, stenograflara talimat veremezsin, gördüm buradan, lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) - Ben konuşuyorum. Tamam, benim konuştuğumu yazmayacaklar mı? Konuştuğumu yazacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen, onlar işini yapacaklar. Buradan onlara dikte yaptıramazsınız.

CAVİT ARI (Antalya) - Ne diktesi? İsmail Bey'in konuştuğunu yazacaksa benim konuştuğumu da yazacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır "Yaz." diyemezsiniz, bu diktendir. Onlar daktilo başındaki sekreterler değil.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, burada ben konuşuyorsam tutanak altına alınacaktır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, burada sadece siz konuşmuyorsunuz. Stenograflar görevini yapar, müdahale etmeyin.

CAVİT ARI (Antalya) - Tamam, stenograflar görevini yapsınlar, ben bir şey demedim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Arı, elini kaldırmadın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kanun teklifinin 10'uncu maddesine ilişkin 3 adet aynı mahiyette önerge verilmiştir, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Orhan Erdem
Konya
Hüseyin Altınsoy
Aksaray

Yaşar Kırkpınar
İzmir
Ersan Aksu
Samsun

Nilgün Ök
Denizli
Resul Kurt
Adıyaman

Aynı mahiyetteki 2'nci önergenin imza sahipleri:

Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa
Veli Ağbaba
Malatya

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Aynı mahiyetteki 3'üncü önergenin imza sahipleri:

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, şimdi AK PARTİ Grubunun önergesiyle alakalı Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçe...

Gerekçe:

Önergeyle teklifin 10'uncu maddesinin yeniden değerlendirilmek üzere metinden çıkarılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi...

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teklifin 4'üncü maddesindeki gerekçeler burada da geçerli, Jandarma Genel Komutanlığı açısından buradaki subaylara da Cumhurbaşkanına aynı şekliyle yetki tanınıyor. Anayasa'nın 2, 7, 13, 70 ve 128'inci maddelerine de aykırı olduğundan bu maddenin kanun teklifinden çıkartılmasını talep ediyoruz. Önergemiz bu konuyla ilgilidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

İYİ Parti, sizin...

CAVİT ARI (Antalya) - Bu önerge mi, madde üzerinde mi Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önerge. Maddeleri konuştuk, önerge üzerinde.

İYİ Parti...

ERHAN USTA (Samsun) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçe...

Gerekçe:

Maddeyle 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 13'üncü maddesi düzenlenmektedir. Düzenlemeyle birlikte Jandarma teşkilatında teğmen ile albay rütbeleri arasındaki subaylar için de Cumhurbaşkanının "uygun görmesi" hâlinde görevden çıkarılmalarını öngören hükmün uygulanması öngörülmektedir.

"Teğmen-Albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca uygun görülen subaylar" yasa tasarısına bariz ölçütler ihtiva etmemesi, partili Cumhurbaşkanının subjektif uygulamaları neticesinde TSK'nin siyasallaşmasına sebebiyet verebilmesi ve kadrosuzluk, yetersizlik, belirli suçlardan hükümlü olmak ile disiplinsizlik durumlarında subayların kurumdan çıkarılmasına ilişkin ayrıntılı ve yeterli kanuni düzenlemelerin mevcut olması nedeniyle gereksinim olmadığı düşünülmektedir ve tekliften çıkarılması gerekir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli milletvekilleri, aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Bütün milletvekillerinin oylarıyla önergeler kabul edilmiştir.

Komisyon üyesi olmayanlar oy veremiyor.

Sayın Tahtasız, sizin oylarınız burada kabul olmuyor, Genel Kurulda.

Kabul edilen önergeler doğrultusunda madde kanun teklifinden çıkarılmıştır.

MURAT ÇAN (Samsun) - Sataşma var Başkanım.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sataşmadan söz alabilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, ben sataşmıyorum.

MURAT ÇAN (Samsun) - Saçını taramak için elini kaldırdı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ha, o zaman tamam, öyle, saçını taramak içinmiş, oy kullanmak için değilmiş.

10'uncu madde tekliften çıkartılmıştır.

5'inci maddeyi müzakereye açıyorum.

Evet, buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Teşekkürler Başkanım.

Ottawa Sözleşmesi kapsamında ülkemiz tarafından verilen taahhütlerin zamanında yerine getirilmesi önem arz etmektedir. Ülkemizde mayın veya patlamamış mühimmat olan kirli araziler bulunmakla birlikte Kara Kuvvetleri Komutanlığı özel mayın arama ve temizleme komutanlıkları ve Jandarma Özel Mayın Arama ve Temizleme Komutanlığı tarafından temizlik faaliyetleri titizlik ve özenle yürütülmektedir. 2016-2023 tarihleri arasında Doğu Sınırları Mayın Temizliği Projesi, Millî Mayın Faaliyet Merkezi Daire Başkanlığı koordinatörlüğünde ve Avrupa Birliğinden alınan fon ve millî bütçe katkısıyla Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Ofisinin proje sorumluluğunda icra edilmiştir. Bu süreçte yurt dışından getirilen araç, makine, teçhizat ve yine eğitilmiş hayvanlar için 1325 sayılı Millî Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilatı Hakkında Kanun'un ek 15'inci maddesi gereği gümrük vergisi muafiyeti uygulanmıştır. Proje yürütülürken insani maksatlı mühimmat temizliği faaliyetleri kapsamında kullanılmak üzere yurt dışından getirilen araç, makine, teçhizatlardan faydalanılmıştır. Bu bağlamda, yeni maddeyle 1325 sayılı Millî Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilatı Hakkında Kanun'da madde yeniden düzenlenmektedir. Bu şekilde de araç, makine, teçhizat ve eğitilmiş hayvanların gümrük vergilerinden muaf tutulmasını öngörüyoruz. Daha önce geçici ithalatla yapılan işlemler için firmalardan teminat alınmakta ve araç çıkışında da bu iade edilmektedir. Bu kapsamda, yine etki analizinde de 2016-2023 yılları arasında biraz önceki söylediğim örnekte de 2.259 adet malzemenin yurt dışından ülkemize giriş ve çıkışı yapılmıştır. Söz konusu projede girişi yapılan malzemeler Millî Savunma Bakanlığı envanterine girmediğinden ve firmanın insani maksatlı mühimmat faaliyeti icra ettikten sonra malzemelerin yurt dışına çıkışını gerçekleştirdiğinden geçici ithalat izni ve malzemeler ülkeye giriş yaptığından...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - ...malzeme bedeli kadar firmadan teminat mektubuyla malzemenin ülkede kaldığı her ay için yüzde 3 vergi alınmış, malzemelerin yurt dışına çıkışı gerçekleştirildiğinde ise teminat mektubu vergiler geri iade edilmiştir. Devam etmesi planlanan DSMT Projesi Aşama 4'te de insani maksatlı patlamamış mühimmat temizliği faaliyetlerinde kullanılmak üzere yurt dışından getirebilecek araç, makine, teçhizat ve mayın aramak üzere eğitilmiş hayvanlardan faydalanmak için giriş ve çıkış işlemlerinde gümrük vergi muafiyetine ihtiyaç duyulacaktır Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz taleplerini karşılayacağım.

Cavit Arı Bey, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, bu maddeyle ilgili geneli üzerinde yapmış olduğum konuşmada sorduğum sorular vardı. Bu sorulara bu aşamada bir cevap verilmedi, eğer bir hazırlık yapabildilerse bir cevap bekliyoruz. Yani kısacası, bu mayınlı saha meselesi aslında ülkede önemli konulardan biridir. Geçtiğimiz yıllarda 2005'li ve 2006'lı yıllarda -tekrar söylüyorum- mayınlı sahaların temizlenmesi için beş yıl, temizlenen sahaların temizleyenler tarafından kullanılması için kırk dört yıl yani kırk dokuz yıllığına verilmesiyle ilgili bir kanun teklifi vardı ve çıkmıştı, Cumhuriyet Halk Partisinin yargıya taşınmasıyla iptal edilmişti.

Bugün, işte, siyaseten farklı tavırlar içerisinde imiş gibi gözükken iktidar, o tarihte bir Kıbrıs büyüklüğünde olan, yaklaşık olarak 510 kilometrelik ve genişlik olarak da 350 metrelik bir alana tekabül eden bir Kıbrıs büyüklüğündeki yerin mayınlı sahalardan temizlenme işini İsraililere verme kararı aldı. Çok şükür ki bu ülkede Cumhuriyet Halk Partisi var, Cumhuriyet Halk Partisinin açmış olduğu davayla bu mayınlı sahaların İsraililer tarafından kırk dokuz yıl süreyle kullanılmasının önüne geçti. Ancak yıllar sonra tabii, yine askeriye'nin de olaya dâhil olmasıyla kısmen temizlemeler yapıldı. Bu konu gerçekten önemli bir konu. Çünkü mayınlı sahaların temizlenmesiyle, işte, bakın, Suriye'den girişlere ve... Bugün ülkede 4-5 milyon Suriyeli var.

Burada şunu sormuştum: Bugüne kadar ne kadarlık bir alan mayınlı sahadan temizlendi? Temizlenen bu alanlar başta tarım olmak üzere... Ki -tırnak içerisinde söylüyorum- esas amacın tarımsal amaçlı kullanma olduğu ifade edildi, tarımsal amaçlı ne kadar kısmı kullanılıyor? Kullananlar kimlerdir? Benim sorularım bu. Tekraren sormuş oldum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Cevdet Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Arı'nın ifadelerine ben de ekleme yapmak ve soru sormak istiyorum. Bu gümrük muafiyetinden yararlanan makine, teçhizat ve mayın aramakla ilgili -her türlü makine, teçhizatı bahsediyorum- firmalar hangisidir? Mayın temizleyen firmalar veyahut da muafiyetten yararlanan firmalar yabancı firmalar mıdır, yerli firmalar mıdır? Bu firmaların dökümünü, listelerini talep ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Akay, teşekkür ederim.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Bu mayın temizleme işi önemli tabii. Bununla ilgili, bunun özel sektöre verilmesiyle ilgili bir gayretleri olmuştu. Onlar bir şekilde engellenmiş oldu, demokrasinin güzel yanı da bu. Biz de bu konuda Bakanlığımızdan ve Türk Silahlı Kuvvetlerimizden bilgi talep ediyoruz Sayın Başkan. Ne kadar bir mayın temizlemesi oldu? Mayın temizlemesinde kimler var? Yani bunu sadece devlet

olarak biz mi yapıyoruz, Türk Silahlı Kuvvetleri mi yapıyor, yoksa herhangi bir özel sektör var mı yerli veya yabancı? Onları bilmek istiyoruz.

Bu maddeye özel olarak da şimdi, benim burada anladığım kadarıyla bu ithalatı doğrudan Millî Savunma Bakanlığı yapmıyor değil mi? "Millî Savunma Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen insani amaçlı mayın ve patlamamış mühimmat temizliği faaliyetleri kapsamında kullanılmak üzere yurt dışından getirilecek her türlü araç, makine, teçhizat..." diye geçiyor. Dolayısıyla özel sektör eliyle yapılıyor. Buradaki kontrolü yapabiliyor muyuz? Burada özel sektörün mayın temizlemeyle ilgili yaptığı her türlü şeye bir vergi muafiyeti getirmek gibi bir amacımız yok. "Millî Savunma Bakanlığının alacağı ve özel sektör tarafından getirilecek olanlar." olması gerekir diye düşünüyorum. Yanlış mı anlıyoruz? Orada herhangi bir şekilde bir maddede bir kaçak olur mu? Yani özel sektör getirir ama Millî Savunma Bakanlığının kullanımına verilmeyen bir şey için de böyle bir vergi muafiyeti gibi bir noktanın olmaması lazım. O nasıl kontrol edilecek, bir de onu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Bu konuda teklif sahibi veya Bakanlıktan kim cevap vermek ister?

Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemiz, Ottawa Sözleşmesi'ne 1 Mart 2004 tarihinde taraf olmuş, 2015 yılında Millî Mayın Faaliyet Merkezi (MAFAM) Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. 10 Temmuz 2018 tarihli ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Kararname'nin 342'nci maddesiyle MAFAM Dairesi Başkanının görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir.

Sözleşme gereği, bu Ottawa Sözleşmesi gereği taraf devletler antipersonel mayın kullanmamayı, antipersonel mayın geliştirmemeyi, üretmemeyi, bir başka şekilde edinmemeyi, başkasına devretmemeyi, yasaklanmış faaliyetle işgal etmekte olan herhangi bir kimseye hiçbir şekilde yardımcı olmamayı, cesaret vermemeyi ve bunları teşvik etmemeyi, bütün antipersonel mayınları imha etmeyi taahhüt eder. Bu kapsamda da yükümlülükler yerine getirilmeye devam edilmektedir. Halihazırda mayınla kirletilmiş 219 milyon 903 bin 460 metrekare alan bulunmakla birlikte, MAFAM Daire Başkanlığı kuruluşundan itibaren yaklaşık 50 milyon metrekare alanda mayın temizlik faaliyeti icra edilmiştir.

Ülkemizde kara sınırlarının, güvenilirliğini yitirmiş olan mayınla korunması yerine, yeni kurulan modern sınır fiziki güvenlik sistemiyle korunması amaçlanmaktadır. Bu güvenlik sistemi, kaçakçılık ve yasa dışı geçişlerin engellenmesi başta olmak üzere, etkin bir sınır güvenliğinin sağlanması amacıyla modüler beton duvar, duvara bitişik olacak şekilde keşif ve gözetleme kuleleri, hudut ihlallerine zamanında müdahale etmeyi sağlayan asfalt yol ve aydınlatma sistemini içermektedir. MAFAM Daire Başkanlığınca sınır fiziki güvenlik sisteminin kurulduğu sınır bölgelerimizde, söz konusu projeyle eş güdümlü olacak şekil mayın temizlik faaliyetleri icra edilmektedir. Bahse konu proje kapsamında 911 kilometre uzunluğundaki Suriye sınırında 837 kilometrelik duvar inşası tamamlanmış, geri kalanıysa yüksek güvenlikli çit sistemiyle korunmaktadır. İran'la 560 kilometrelik sınır hattının 335 kilometrelik bölümünde modüler beton duvar ve devriye yolu inşaatı, elektro optik gözetleme kulesi, kamera ve sismik sensör kurulumları tamamlanmıştır. Bu sayede yasa dışı geçiş yüksek oranda engellenmektedir. Yapılan temizlik faaliyetiyle kara mayınlarının vatandaşlara karşı oluşturduğu riski ortadan kaldırmak, daha modern ve etkin sınır güvenlik sistemi kurmak, temizlenen alanların petrol ve doğal gaz arama faaliyetleri ile tarım ve hayvancılık maksadıyla kullanıma açmak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - ...dolayısıyla yerel ekonomiye katkı sağlamak konusundaki hedeflerimize ulaşmak için adımlar atılmaya devam edilmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sorumuzun cevabı olmadı Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, Sayın Bakan Yardımcısının açıklamasından sonra şunu konuşma ihtiyacı hissettim ben: Bu bir defa Ottawa Antlaşması'nı imzalamamızın tarihi yani o anlaşmaya katılmamızın tarihi manidar. Yani bu mayın temizleme işi bir anda bir çıktı, ondan sonra Ottawa Antlaşması'na da imza atıyoruz, tam bu süreçte de mayınlar temizlenmeye, kaldırılmaya başlanıyor ve Suriye'den bir mülteci akınına uğruyoruz, kaçak girişlere. Yani bütün bu hazırlık acaba Suriye'den bu mültecilerin Türkiye'ye girmesi, bu kaçak girişlerin önünü açmak için mi yapıldı? Çünkü hükümetin Suriyeli mültecilerle ilgili herhangi bir rahatsızlığı filan yok, ellerini kollarını sallaya sallaya bu ülkeye girdiler. Bu mayınlar olsa girebilirler miydi? Muhtemelen giremezlerdi. Bize kimse "Efendim, tarım arazilerini temizliyoruz, tarım ve hayvancılıkta kullanacağız." filan demesin. Ya, bu memleketin kaç milyon hektar tarım arazisi şu anda boş zaten. Yani ben bu kadar milyonlarca dolarlık -milyarlarca dolar belki- para harcayacağım, mayın temizleyeceğim, ondan sonra burayı tarıma açacağız, öyle bir şey yok. Yani tabii, siz Tarım Bakanlığı olmadığınız için... Biz biliyoruz yani burada bu rakamlar var. Şu anda bizim tarım arazilerimiz boş, millet ekmiyor. Yani eğer sırf bunun için yapıyorsanız bunu yapmayın ama bunun arkasında -bunu tutanaklara girmesi açısından söylüyorum- bütün tezgâh şuymuş arkadaşlar: Yani Suriye'den o kaçak mülteci girişinin yani Anadolu'yu Türksüzleştirme projesinin altyapısı hazırlanmış, bütün mesele buymuş. İsraililere verilebilseydi ballı börek olacaktı, o yapılamadı ancak nihayetinde bu kadar mültecinin girişinin altyapısı da bu şekilde maalesef hazırlanmış oldu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan Yardımcımıza sormak istiyorum. "Tarım amaçlı olarak kullanılacak." dediniz, bitirdiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, bana sorabilirsiniz, size söz verebilirim.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu zamana kadar ne kadarlık bir kısmı tarım amaçlı kullanılmış, elinizde veri var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.
Değerli arkadaşlar, bir şey sormak istediğiniz zaman -bir usulle alakalı- herkes kafasına göre sorarsa bir usul kalmaz.
CAVİT ARI (Antalya) - Düşmeye bastık Başkanım.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, lütfen...
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ordu da böyle oldu.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim...
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ordu da böyle olmasın diye çabalıyoruz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, zaten şu an bir mayın temizleme yok da gümrükle alakalı var ama Sayın Ari, Allah razı olsun, hani kafasına göre gidiyor.
Bakın, nezaketle, biz de...
Buyurun.
CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, ülkenin bekası, güvenliği için mücadele ediyoruz burada. Zamanında bu mayınlı sahaların temizlenmesinin risklerini söyledik, 5 milyon Suriyeli bugün Türkiye'ye daldı. Aynı sürecin bir parçası yaşanmasın diye uğraşıyoruz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Bakan...
CAVİT ARI (Antalya) - Eğer biz mücadele etmeseydik on beş sene önce İsraililer o bölgeyi bir anlamda ele geçirmiş olacaktı. 1 Mart tezkeresi olmasaydı, o mücadele verilmeseydi 100 bin Amerikan askeri Coni bugün güneydoğu sınırlarında olacaktı. Biz o mücadele için buradayız Başkanım, kafamıza göre konuşmuyoruz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepimiz Türkiye'nin menfaatleri için mücadele ediyoruz.
CAVİT ARI (Antalya) - O yüzden getiriyorsunuz bu düzenlemeleri.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Heybet, buyurun.
Sayın Ari sorularına cevap alamadığını söylüyor.
VELİ AĞBABA (Malatya) - Trump'a laf söylüyor, cevap hakkını kullanabilir AK PARTİ'liler.
MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Sayın Milletvekilimiz, Sayın Başkanım; tabii, bunlar ne kadar öngörülebilir şeyler, biz bunu bilmiyoruz hani...
CAVİT ARI (Antalya) - Biz öngörüyoruz da siz nasıl öngörmüyorsunuz Sayın Bakanım? Bu iktidar nasıl öngörmüyor?
MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Biz, sadece bahsettiğimiz şöyle...
CAVİT ARI (Antalya) - Bizim öngördüklerimizin hepsi çıktı.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, bir müsaade edin.
MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Şimdi, Sayın Vekilim, Anayasa'mıza göre Türkiye....
YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Neyi öngördünüz de çıktı?
VELİ AĞBABA (Malatya) - 1 Martı...
YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yirmi üç yıldır seçim kazanıyoruz, ne olmuş?
AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ya, iyi ki seçim kazanıyorsunuz.
VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, bu seçim kaybettiniz işte.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...
CAVİT ARI (Antalya) - Ya, "seçim" diye diye ülkeyi mahvettiniz be, hâlâ konuşuyorsun "seçim" diye.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Heybet, cevabınızı alabilir miyim?
Bir saniye değerli arkadaşlar, ben hepinizin rahatlayacağı bir ortamı tesis edeceğim birazdan.
Sayın Heybet, buyurun.
MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Sayın Başkanım, uluslararası anlaşmalar Anayasa'mıza göre üst hukuksal norm olarak değerlendirilmektedir. Türkiye bu uluslararası anlaşmanın gereğini yapmaktadır.
(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Sayın Başkanım, bu birden böyle hani mayınlı alanları temizle... Bu tedricî olarak, mayınlı alanların temizlenmesiyle birlikte eş zamanlı olarak, o modüler duvarlar, o kamera gözetleme sistemleri, çitler...
ORHAN YEGİN (Ankara) - Sınır güvenliğini böyle alıyorsun zaten, temizleyerek alıyorsun.
MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - ...onların hepsi eş zamanlı olarak yapılıyor.
ERHAN USTA (Samsun) - Tamam, nasıl girdi Sayın Bakan Yardımcısı ya, bu mülteciler nasıl girdi, bu kaçak girişler nasıl oldu? Allah aşkına, birisi bunu söylesin. Sizin konunuz değil belki de yani insan sormadan edemiyor.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Heybet, devam edin lütfen, bittiyse bitti.
MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Yani şu an itibarıyla da bizim sınır güvenliğiyle ilgili yapmış olduğumuz çalışmalarda sınır güvenliğinde ciddi manada kaçak geçişlerin önüne geçilmiş durumda.
ERHAN USTA (Samsun) - Kaçaklar girdikten sonra. Çıkışı engelliyorsunuz, o doğru da yani keşke girmeden yapsaydınız.
MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Sayın Başkanım, şu anda Kara Kuvvetlerimiz 60 bin personelle sınırlı güvenliğini gerekli şekilde sağlamaktadır.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Var mı başka talebiniz?
Sayın Komutan, sizden var mı?
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Müsaade ederseniz, bir soru vardı.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Sayın Başkanım, saygıyla selamlıyorum heyeti.

Sayın vekilimizin sorusu vardı "Bu firmalar özel mi, yabancı mı?" diye. Kesinlikle yabancı ortaklı yani Türk firmalar var, yabancı ortaklılar da var. Bunlar bu işi yapıyor, Millî Savunma Bakanlığı MAFAM daire bunları "certify" ediyor. Ayrıca, temizledikten sonra o alana gidiyor, tek tek kontrol ediyor. Yani kendi kafalarına göre yapmıyor, o malzemeler tamamen kontrol altında giriyor, kontrol altında çıkıyor. Zaten şu anda da girişte parayı alıyoruz, çıkarken de o parayı ödüyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani temizleme işini de özel sektör firmaları yapıyor.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Evet ama bizim "certify" ettiğimiz firmalar yapıyor ve bunlar bizim kontrolümüzde, bizim adamlarımız da başında.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu şirketler nerenin, hangi ülkeye ait şirketler?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Uluslararası firmalar. Bu işleri Birleşmiş Milletlerin de belirlediği firmalar yapıyor.

CAVİT ARI (Antalya) - İsraili firma var mı içinde?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - İsraili firma yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İsraili firmanın olmadığı yer olur mu canım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Yani firmanın sermayesini bilemeyiz ama İsrail menşeli firmamız yok.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hangi firma olmasını istersin Sayın Arı?

CAVİT ARI (Antalya) - Türk olmasını isteriz, Türk; rahatsız mısın Türk olmasından?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sen rahatsızsın, sen rahatsızsın.

CAVİT ARI (Antalya) - Rahatsız mısın Türk olmasından?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bitti mi Sayın Komutan?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Bitti Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, şöyle anladık, değil mi: Bizim sertifika verdiğimiz, işi verdiğimiz firmaların bu işi yapmak için mal ithal ettiklerinde gümrük vergisi muafiyeti var ama o araç gereci daha sonra da kullanacak. Onu nasıl yapıyorsunuz?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Sayın Vekilim, bizden onaylı tedarikçi gibi olmadıktan sonra zaten giremiyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Anladım onu, tamam.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI MUSA HEYBET - Sertifikasyonunu MSB'den onaylatması lazım.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani her firma bunu getiremiyor, sizin onayladığınız, görev verdiğiniz, sözleşme yaptığınız firma getiriyor.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Malzemeler sonra geri çıkarılıyor Sayın Vekilim.

ERHAN USTA (Samsun) - Geri mi çıkıyor?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Yani ithal edildiği ülkeye geri gidiyor. Proje için geliyor...

ERHAN USTA (Samsun) - Temelli satın almıyor mu? Ha, temelli satın almıyor, hizmet satın alma gibi bir şey, kiralama gibi bir şey.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI PERSONEL GENEL MÜDÜRÜ ORHAN GÜRDAL - Kiralama gibi bir şey.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, teşekkür ediyorum.

Şimdi, madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türel
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya
Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, yurt dışından getirilecek her türlü araç, makine, teçhizat ve mayın aramak üzere eğitilmiş hayvanların giriş ve çıkış işlemlerinde gümrük muafiyetine ilişkin düzenleme talep edilmekte ancak söz konusu düzenlemenin esasına bakıldığında Millî Savunma Bakanlığı faaliyetlerinin oldukça geniş bir tanım içerdiği belirtilmektedir. Özellikle mayın temizlemeye yönelik özel sektöre verilecek ihalelerin de bu kapsamda muafiyet konusu edilebileceği ve yabancı şirketlerin de bu muafiyet kapsamına sokulabileceği görülmektedir. Söz konusu düzenleme bu niteliği itibarıyla Anayasa'nın 2'nci maddesine aykırıdır. Bu nedenle, bu teklifin geri çekilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6, 7 ve 26'nci maddeleri müzakereye açıyorum.

Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Teşekkürler Başkanım.

6'ncı maddede 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 6'ncı maddesinin (b) fıkrasında Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda düzenleme yapılmaktadır. YÖK üyelerinin seçilme usulleri yeniden kanunla düzenlenmiş, özellikle Cumhurbaşkanınca doğrudan atama ve kamu görevlilerinin görevine devam edebilmesi konuları netleştirilmiştir. 703 sayılı KHK'yla yapılan düzenlemeler Anayasa Mahkemesince yetki aşımı nedeniyle iptal edilmişti. Yeni düzenleme iptal edilen hükümlerin aynen kanunlaşması niteliğindedir. Temel amaç sistemin işlemlerini sürdürebilmektir, mali bir etkisi bulunmamaktadır.

Yine, 7'nci maddede rektör atama usulleriyle alakalı maddeyle 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 13'üncü maddesinin (a) fıkrasında değişiklik yapılarak rektörlerin atanma usulü Anayasa Mahkemesi kararına uygun şekilde yeniden düzenlenmiştir. "Devlet üniversitelerinde rektörler Cumhurbaşkanı tarafından atanacak, vakıf üniversitelerinde ise mütevelli heyetinin teklifiyle Cumhurbaşkanı tarafından atanacaktır." şeklindedir. 703 sayılı KHK'yle getirilen bu atama usulü kanunla düzenlenmediği gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Yeni düzenleme mevcut durumu kanun düzeyine taşımakta, herhangi bir değişiklik öngörülmemektedir. Diğer yönetici kadrolarına yapılan atama usulleriyle uyum amaçlanmıştır.

26'ncı maddede Millî Savunma Üniversitesi rektör atamasında da 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle Millî Savunma Üniversitesi Rektörünün Cumhurbaşkanınca atanacağı hükmü getirilmişti. Anayasa Mahkemesi bu düzenlemenin yetki alanını aştığını belirterek iptal etmiştir. Ayrıca 2547 sayılı Kanun'daki "Rektör Cumhurbaşkanınca atanır." ifadesi de iptal edilmiştir. Yapılan düzenlemeyle Millî Savunma Üniversitesinin özel yapısı dikkate alınarak rektör atamasına ilişkin hüküm doğrudan 6756 sayılı Kanun'da yeniden düzenlenmiştir. 2547 sayılı Kanun'un 2'nci maddesindeki "...özel kanun hükümleri saklıdır." hükmüne dayanılarak mevzuata uygunluk sağlanmaktadır. Millî Savunma Üniversitesi, Millî Savunma Bakanlığına bağlı özel nitelikte bir yükseköğretim kurumudur. Rektör atamasının gecikmesi, kurumun yönetsel verimliliğini riske atabilmektedir. Bu düzenlemeyle komuta ve akademik yapı arasındaki koordinasyon güçlendirilmektedir.

Teşekkürler Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Maddeler üzerinde söz talebi var mı?

Veli Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Aslında, buraya baktığımız zaman mantık gayet anlaşılıyor. Hem 12 Eylül'den almış olduğunuz dersleri kullanıyorsunuz, Kenan Evren'i örnek alıyorsunuz, hatta Kenan Evren'i geçmiş oluyorsunuz. Ayrıca, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında OHAL... OHAL normalleşiyor, 15 Temmuz'un etinden, sütünden, tüyünden, her şeyinden faydalaniyorsunuz maşallah. 15 Temmuz'u âdeta bir Allah'ın lütfu olarak kullanmaya devam ediyorsunuz. Biraz önce dedim ki: Biz size güvenmiyoruz, hakikaten ülkeyi kurlsız bir şekilde, keyfî bir şekilde yönetiyorsunuz.

Bakın, arkadaşlar, bu 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda değişiklik öngören teklif üzerindeki düşüncemiz şu: Bu, 4 Haziran 2018'de Anayasa Mahkemesine yaptığımız başvuru altı yıl sonra, 4 Haziran 2024'te sonuçlandı. Anayasa Mahkemesi Resmî Gazete'de yayımlanan kararda 703 sayılı KHK'yle 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda yapılan değişikliklerin, rektör atama düzenlemesinin kamu hizmetine girme hakkıyla ilgili olduğunu, Anayasa'nın mülga 91'inci maddesi uyarınca KHK'yle düzenlenmeyecek yasak alanda kalmakta olduğunu Anayasa'ya aykırı bularak iptal etti ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkili olduğundan on iki ay içinde kanun yapılması için süre verdi. Ama rektörler ve YÖK üyeleri Anayasa'ya ve ve AYM kararına aykırı olarak atanmaya devam etti. Bu süreçte toplam 63 üniversiteye rektör atanmış arkadaşlar. 63 üniversiteye rektör atanmış, maalesef darbe dönemlerinden daha beter. Darbe dönemlerinden daha beter; Kenan Evren görse, kalksa mezardan baksa "Eserimle gurur duyuyorum." derdi.

Yine, aynı şekilde, AYM 2 konuda KHK uygulamasını iptal etti: Birincisi, YÖK üyelerinden 7'sinin Üniversitelerarası Kurul tarafından seçilmesinin yeterli bulunmaması, Cumhurbaşkanının onayından geçmesi uygulaması. Şimdi, bununla beraber artık tamamı neredeyse Cumhurbaşkanı tarafından maalesef atanıyor.

Değerli arkadaşlar, bakın, atadığınız rektörlere baktığımız zaman da bunun niye keyfî uygulama olduğunu görüyoruz. Bakın, milletvekili yapmıyorsunuz, rektör yapıyorsunuz. Ya, çok lazımsa milletvekilliğine devam etsin; başarılı değilse, liyakat sahibi değilse Türkiye'nin en gözde üniversitelerine eski milletvekillerini atıyorsunuz. Akademisyenlik yapmış, hocalık yapmış; gelmiş, birkaç dönem milletvekilliği yapmış, emeklilik hayatını üniversite rektörü olarak geçiriyor. Böyle bir keyfîlik olur mu ya? Bu kural hâline getiriliyor, Cumhurbaşkanı kimi istese rektör atayacak; liyakatine bakmayacak, akademik başarısına bakmayacak.

Arkadaşlar, bakın, önümüzde örnek var. Diyorsunuz ya "Güvenmiyoruz."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Tamamlayalım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, bir sürü madde var, hepsinde bir daha, bir daha konuşmayayım.

Millî Eğitim Bakanının nasıl rektör olduğunu biliyorsunuz; hülle yoluyla, hile yoluyla, devleti dolandırdınız, birbirinizi kandırıyorsunuz. Dolayısıyla, hiçbir başarısı olmayan, hiçbir özelliği olmayan insanların da bu vesileyle rektör olmasının, rektör atanmasının önü açılıyor. Ben biraz önce söyledim, bakın, yakında Nurettin Yıldız'ı da yaparsınız, Halil Konak'ı da yaparsınız, diyordu ya "Deve sidiği şifadır." onu da yaparsınız, yaparsınız. Hâlâ bu tür adamlar üniversitede hocalık yapıyor arkadaşlar. Yani bu hakikaten darbe dönemlerini aratmayacak bir uygulama. Ya, siz ne işe yarıyorsunuz, milletvekilleri ne işe yarıyor? Tüm yetkileri veriyorsunuz Cumhurbaşkanına, her şeyi Cumhurbaşkanına veriyorsunuz. Eskiden seçim vardı, seçim de kaldırıldı. Ne için? FETÖ'den kalma üniversiteler var, FETÖ'den kalma akademisyenler var, FETÖ'den kalma rektörler var, onları almak için. Hâlâ bitmedi mi? En iyi siz tanıyorsunuz bunları -biz tanımayız FETÖ'cüler- çünkü beraber yetiştiniz aynı okullarda. Hani, birbirinize selam gönderiyordunuz ya okyanus ötesine. Ya, biz tanımayız vallahi, siz tanıyorsunuz. Ya, bitmedi mi hâlâ bu?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yazık ya.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, bu FETÖ uygulamasıyla falan ilgili değil. Sizden olmayan kimse olmasın üniversitede, sizden olmayan kimse rektör olmasın. Arkadaşlar, dekanlara bakın, bir adamı 10 fakülteye dekan yapıyorsunuz ve hiç ilgisi olmayan, o alanla ilgisi olmayan insanları götürüyorsunuz rektör yapıyorsunuz, dekan yapıyorsunuz, olmaz bu, yazık

üniversiteye. Bakın, bu üniversiteler hepimizin üniversiteleri, bu üniversiteler başarısız olursa, liyakat olmaz ise bu ülke gelişmez arkadaşlar. Millet yapay zekâyla uğraşiyor, biz hangi akrabamızın, hangi yakınımızın milletvekili olacağına bakmaya çalışıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Siz öylesiniz de.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen, tamamlayalım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, örneklerinizi söylüyorum arkadaşlar: Hile var mı? Var. Üçkâğıt var mı? Var. Bunu en iyi bilen sizsiniz. Ya, bir adamı, doçenti getirdiniz, üç günde profesör yaptınız, ondan sonra rektör yaptınız, bu yalan mı arkadaşlar, yalan mı?

Şimdi, akademik başarısı var diyelim, akademik başarısından dolayı adamı milletvekili yapıyorsunuz, iki, üç dönem milletvekili oluyor, emeklilik çağını ne yapıyor? Üniversitede rektör olarak geçiriyor. Ya, olacak iş mi arkadaşlar ya, olacak iş mi, bu üniversiteler herkese lazım, bu üniversitelerin akademik başarısı hepimize lazım. Bakın arkadaşlar, Türkiye'de, memleket uzayı konuşuyor, memleket yapay zekâyı konuşuyor; sen "Hangi milletvekilini, hangi akrabamı rektör yapardım?" diye düşünüyorsun ya da başka bağlar da var arkadaşlar ya da "Hangi vakfın, hangi tarikatın, hangi hocanın, hangi cemaatin önereceği adamları rektör yapalım?" diyorsunuz. Bunun özü bu, yazıktır, yazık, vallahi bu memlekete kötülüktür, bu, öğrencilere kötülüktür, memlekete kötülüktür, gençlerimize kötülüktür, geleceğimize kötülüktür. Ya, aynı ülkede yaşıyoruz arkadaşlar, aynı ülkede yaşıyoruz. Almanya'da, İsveç'te, İsviçre'de, Danimarka'da ya da gelişmiş ülkelerde böyle bir uygulama görebilir misiniz? Allah aşkına elinizi vicdanınıza koyun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Veli Bey, lütfen tamamlayın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bitiriyorum Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Elinizi vicdanınıza koyun. Bunun hiçbir gerekçesi yok, hiçbir mantığı yok. Sadece OHAL'den, 15 Temmuz'un etinden, sütünden faydalaniyorsunuz, 12 Eylül'deki darbeci generallerin yapmadıklarını şimdi siz yapıyorsunuz. Bu doğru değil, vallahi billahi doğru değil, bunun kimseye bir faydası yok, bunun size de faydası yok. Değerli arkadaşlar, yapmayın bunu.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Bakırlioğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şimdi, bu, tartıştığımız teklifin 6'ncı maddesi. Bu 6'ncı maddesinde ne yapılıyor? Yükseköğretim Kurulunun ne şekilde oluşturulacağından bahsediliyor. "Cumhurbaşkanı tarafından; rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek suretiyle seçilen yedi, temayüz etmiş üst düzeydeki Devlet görevlileri veya emeklileri arasından seçilen yedi -yani 14'ünü Cumhurbaşkanı seçiyor- Üniversitelerarası Kurulca, Kurul üyesi olmayan profesör öğretim üyelerinden seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan yedi olmak üzere toplam yirmibir kişiden oluşur. Üniversitelerarası Kurulca seçilenlerden bir ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından atanmayanların yerine yeni adayların seçimleri iki hafta içinde yapılmadığı takdirde, Cumhurbaşkanınca doğrudan atama yapılır." diyor. Yani, esasında bakıldığı zaman, buradan anladığımız şey Yükseköğretim Kurulunda olan 21 üyenin 21'ini de Cumhurbaşkanı atıyor yani bu işin öz Türkçesi baktığımız zaman bu. Bir kere, biz buna karşıyız.

İki: Yani sizin bir önereniz var elimizde, fotokopisi var. Burada bir maddi hata var, sizi uyarmak istiyorum. Şöyle diyor: "Yükseköğretim Kurulu, Cumhurbaşkanı tarafından rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek suretiyle seçilen yedi, temayüz etmiş üst düzeydeki devlet görevlileri veya emekliler arasında seçilen yedi." Şimdi "Veya emekliler" dediğin zaman bir BAĞ-KUR emeklisini de Cumhurbaşkanı bu kurula atayabilir yani burada bir mantık hatası var.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - İ harfi düşmüş. Emeklileri, düşmüş ama...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Var, var.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Burada yok, yazmıyor, burada "emekliler" yazıyor arkadaşlar.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Buradaki önergede "emekliler" olmuş, "emeklileri" olması gerekiyor, onu söylüyor...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yani sizin verdiğiniz önerge eğer kabul edilirse 4A...

RESUL KURT (Adıyaman) - Redaksiyon yetkisiyle...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Nasıl?

Yani 4A emeklisi, 4B emeklisi herhangi birisi Cumhurbaşkanının takdirinde...

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Kanun teklifinde doğru, önergenizde yanlış yazılmış; bunu düzeltin.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bunun düzeltilmesi lazım, onu size bir uyarı... Hani "Muhalefet ne yapıyor?" diyorsunuz, bak, işte, uyardık sizi.

RESUL KURT (Adıyaman) - Teşekkür ediyoruz...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Muhalefet bazı işlere yarıyor yani baktığınız zaman. Keşke hep bizi dinleseniz, hep dikkate alsanız, nazara alsanız. Şimdi, burada 6'ncı maddeyle ilgili söyleyeceklerim bu.

7'nci maddeye baktığımız zaman da "Devlet ve vakıf üniversitelerine rektör, Cumhurbaşkanınca atanır." diyor. Şimdi geneli üzerine yapmış olduğumuz konuşmalarda da ben bunu söyledim, daha önceki uygulamalarda, hatta 80 darbesi sonrasındaki uygulamayla bugünkü uygulamayı karşılaştırdığım zaman şu anki uygulamanın darbe dönemine rahmet okutur şeklinde olduğunu da belirtmiştim. Burada yani Cumhurbaşkanı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen tamamlayın.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hadi seçimi falan geçtik yani seçim konusundaki düşüncelerinizi iyi kötü biliyoruz. Seçimi geçtik de hiç değilse daha önceki uygulamalarda 1980 darbesinden sonra YÖK kuruluyor, YÖK'ün önerdiği on beş yıl boyunca görev yapmış dört profesör arasından Cumhurbaşkanı atama yaparken burada "Rektör Cumhurbaşkanınca

atanır." diyor, herhangi bir kriter yok, herhangi bir dönem... Kaç dönem yapar bu rektör? Öyle bir şey yok. Kaç yıl yapar bu? Öyle bir ibare de yok. Veyahut da şunu söyleyeyim: Yani mesela Cumhurbaşkanını uygun görürse beni Celal Bayar Üniversitesine rektör atayabilir mi? Akademisyen değilim, akademiyle alakam yok ancak benim buradan anladığım Cumhurbaşkanını şayet isterse Ahmet Vehbi Bakırlioğlu'nu Celal Bayar Üniversitesine rektör atayabilir. Yani bu, esasında, bakıldığı zaman neresinden tutarsanız tutun elde kalan bir kanun maddesi. Bu kanun maddesinin mutlaka mutlaka kanun teklifinden çıkarılması gerekli ve yani bu uygulamadan sonra anlattım size... Yani öylesine 2016 yılından sonra 68 -Veli Ağabeyin söylediğine göre- rektör ataması yapılmış, benim tespit ettiğim 19'u ya Adalet ve Kalkınma Partisinden milletvekili ya aday ya aday adayı ya yöneticisi... Mutlaka yöneticilik vasfında olan insanlar atanmış. Yani burada liyakat ortadan kalkıyor, tamamıyla itaat ortaya çıkıyor. Süreç böyle olduğu zaman da nepotizmin, Türkiye'nin her tarafında kayırmacılık, eş dost, akraba kayırmacılığı, nepotizm her kurumda var; ancak en fazla bulaştığı kurum ne yazık ki hiç olmaması gereken yerlerden bir tanesi üniversitelerimiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen tamamlayın.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Öğlen bahsettim, rektör, dekan, akademisyenlerden 27'sinin akraba olduğu bir üniversiteden siz nasıl bilim üretmesini bekleyebilirsiniz; bu, olmaz arkadaşlar. Zaten rakamlar da ortada. Şu anda 200'ün üzerinde üniversite var ama ne yazık ki bilim üretemiyoruz. Bu maddenin kanun teklifinden çıkarılmasını talep ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Kaçmaz Sayyigıt, buyurun.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Zaten eskiden bilim vardı da...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Nasıl Ağabey?

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - 1 oy alan üniversiteye rektör oluyordu ya.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben onu da savunmuyorum ki bana kalırsa YÖK kalsın, var mıyız onu kaldırmaya?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Seçim vardı o zaman...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bana kalsa YÖK kalsın, onu kaldırın.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen karşılıklı konuşmayalım, Gülcan Hanım'a söz verdim, süreyi baştan başlatıyorum.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Tamam Başkanım, sağ olun.

2/7/2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 135'inci maddesi ile 2547 sayılı Kanun'un 113'üncü maddesi değiştirilerek rektör atamaları için profesör olma dışındaki tüm ölçütler ve kurumsal süreçler yok sayılarak Anayasa ve uluslararası sözleşmelere aykırı bir biçimde devlet ve vakıf üniversitelerine rektör atamaları tümüyle Cumhurbaşkanının yetkisine bırakıldı.

Şimdi, YÖK öncesi 1981 yılına kadar -arkadaşlar da ifade ettiler- her üniversite kendi rektörünü kendi belirlerken bu yetki YÖK'le birlikte YÖK'e ve Cumhurbaşkanına verildi. 92 ve 2016 yılları arasında üniversiteler kendi içindeki seçimlerle 6 aday belirledikten sonra YÖK bu 6 aday sayısını 3'e düşürüyor, Cumhurbaşkanı ise bu 3 kişiden 1'ini rektör olarak atıyordu. Şimdi, gelelim, bu dönemde atanan rektörlerin serencamına biraz bakalım: Yapılan son araştırmalara göre bu dönemde atanan 72 rektörün yayımlanmış tek bir bilimsel makalesi olmadığı gibi, 140'ın üzerinde rektörün ise uluslararası akademide atıf yapılmış tek bir makalesi maalesef bulunmamakta ancak akademik performansı en düşük olan bu 72 rektörün sosyal medya paylaşımları sayısı ile akademik nitelikleri arasında da fazlasıyla bir ters orantı söz konusu. Bu rektörlerin 56'sının günde 100'den fazla Twitter paylaşımı yaptığı ve bu paylaşımların içeriğinin ise rektörler ile Hükümet üyeleri arasında ya da Hükümete yakın kuruluşların karşılıklı ziyaretleri olduğu net bir şekilde görülüyor.

Son olarak şunu ifade edeceğim: Bu geline noktada üniversiteler kendi kurulları aracılığıyla karar alabilen ve bu kararları hayata geçirebilen kurumlar olmaktan hızla uzaklaştı. Atanan rektörlerin de siyasi iktidar ve YÖK'ten alacağı talimat ve onaylara göre karar verdiği kurumlara indirgendir. Demek istediğimiz şu: Bu, liyakatsiz atamalardan vazgeçilmesi gerekiyor ve bu maddenin kanun teklifinden çıkarılması gerekiyor.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Sayyigıt, teşekkür ederim.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genelinde de bu konuya bir miktar değinmiştim. Tabii, burada, şimdi üniversitelerin durumunu çok fazla konuşacak durumumuz yok ancak şu kadarını hepimiz biliyoruz ki bugün objektif yapılan dünya "ranking"lerinde yani sıralamalarında maalesef bizim üniversiteler patır patır aşağı doğru gidiyor, bu da içeride birtakım meseleleri yanlış yaptığımızın zaten tek başına bir kanıtı.

Şimdi, bu Yükseköğretim Kuruluyla ilgili olarak bundan önceki düzenleme yani ihtilal düzenlemesi neydi? Cumhurbaşkanını 7 kişi -Ama o Cumhurbaşkanı bugünkü Cumhurbaşkanından farklıydı; tarafsız bir Cumhurbaşkanı- Bakanlar Kurulu 7 kişi, Üniversitelerarası Kurul 7 kişi atıyordu; doğru veya yanlış. Şimdi, hani, daha demokratik olmamız lazım, işte o ihtilal anayasası, bu ihtilal düzenlemesi, YÖK ihtilal getirdi -bilmem ne- darbe falan filan dediniz, dediniz; şimdi, bugün geline noktada Cumhurbaşkanını 21'ini de atıyor. Daha doğrusu şöyle: 14'ü doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanıyor ve bu Cumhurbaşkanı da partili Cumhurbaşkanı, hiçbir denge denetleme yok "Üniversitelerarası Kurul da 7'sini atayacak." diyor. Üniversitelerarası Kurulun atadığını da zaten beğenmezse tekrar Cumhurbaşkanı atayabilir. Dolayısıyla, 21'inin de Cumhurbaşkanı tarafından atandığı bir Yükseköğretim Kurulu oluşturuluyor arkadaşlar. Şimdi, yani bunu bu kadar söyledikten sonra, aslında çok fazla başka bir şey söylemeye gerek yok ama demek ki ya anlatamıyoruz ya da biraz daha ilave söylemek gerekiyor, öyle anlaşıyor.

Yani, rektör meselesi de öyle, Türkiye'de 80 öncesi yani YÖK'ten önce çok daha demokratik bir sistem vardı. YÖK bir sistem getirdi; iyi kötü bir seçim işleri vardı, şimdi bunların tamamını kaldırdınız yani seçim kalktı. Hadi seçim kalktı yani aradığınız nitelikler de kalktı. Yani, ne bileyim ben, belli bir süre profesör olması gerekiyordu, birtakım kurumsal süreler vardı yani kurumsal nitelikte sıralamalar isteniyordu veya birtakım nitelikler isteniyordu; bütün vasıfları kaldırdınız. Zaten bu yeni moda -bilmeyen arkadaşlar için söyleyeyim- yani şu anda son gelen torbalarda düzenleyici denetleyici otoritelerle ilgili zaten oradaki bütün eğitim şartı, şu bu, her şey kaldırılıyor çünkü bu işi yapanların gözünde niteliğin bir önemi yok ya, yeter ki AK PARTİ'ye bir sadakati olsun, bittii! Yani ne oldu, bu adam bu işten anlar mı, anlamaz mı; hiç böyle bir şey aranmıyor. Hâlbuki, töremiz de mensubu bulunduğumuz din de bize emaneti ehline vermemizi emrediyor fakat bundan tamamen uzak bir uygulamayı görüyoruz. Yani, aramadığınız tek şey bilimsel olması, bilimsellik. Az önce arkadaşlar söyledi, bir tane bilimsel makalesi olmayan kişiyi nasıl bir üniversitenin başına rektör getirirsiniz? Ha, rektör de -bilmeyenler için söyleyeyim- mali açıdan baktığınız zaman kral yani astığı astık, kestiği kestik. Yani böyle bir şey yaratıyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Bitireceğim Başkanım.

Şimdi, kriter ne? Aradığınız kriterlerden bir tanesi, televizyonlarda kim AK PARTİ'nin kılıcını daha iyi sallarsa onlar rektör oluyor. Böyle bir şey olabilir mi ya! Böyle bir ortamda Türkiye'yi nereye götürebilirsiniz? Yani millet uzaya gidiyor, bizim yaptığımız, ülkenin yaptığı işlere bakın. "Teknolojik ürün" diyoruz, teknolojik ürünlerde 2002 yılında yüksek teknolojik ürünlerin ihracatımızın içerisindeki payı yüzde 6,2 iken bugün yüzde 3,9'a düşmüş. Sebepsiz falan değil arkadaşlar yani bunları yapıyorsunuz ediyorsunuz da bunların hepsinin bu ülkeye bir maliyeti var. Yani üniversiteler böyle biterse, bilimsellikten uzak olursa ondan sonra böyle ha bire emek yoğun birtakım şeyler üretmeye başlarsınız, ondan sonra onu da artık üretemez hâle gelirsiniz çünkü bizden daha ucuz ülkeler var. İşte, niye tekstil hep Mısır'a kayıyor, oraya kayıyor, buraya kayıyor? Yani şu anda yaşadığımız ekonomik sıkıntıların temelinde de aslında bu yanlışlıklar var.

Dolayısıyla, biz birazdan önergelerde kendi önerimizi orada açıklayacağım. Ancak şu çok net: Darbe dönemlerinden çok daha antidemokratik bir üniversite yaratılıyor, yaratılmak isteniyor bu yapılan düzenlemelerle. 703 bunun uygulamasını yapmıştı ama tabii, o idarenin kendi başına aldığı bir karardır ama şu anda Parlamentodan da bunu geçiriyorsunuz. Yani bu niteliklerin aranmaması, bu çok büyük bir eksiklik. Ha, diyeceksiniz ki: Ya, bunun olduğu zaman da biz bu kriterleri bir şekilde çözüyorduk zaten Yusuf Tekin olayı ortada, bu bir yüz karasıdır yani yapılan şey. Dolayısıyla, yapılması gereken şey vasıf aramaktır, nitelik aramaktır. Bu tür düzenlemelerden vazgeçilmesi gerekir.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; şunu söylemek istiyorum: Bakın, bu ülke bizim, hepimizin; bu ülkenin çocukları hepimizin geleceği. Bu ülkenin çocuklarının eğitim alması ülkemizin geleceği açısından en önemli konulardan birisidir. Bunları devamlı söylüyoruz ama sizler de devamlı surette eğitimin kalitesini nasıl aşağı çekeriz, işleyen sistemi nasıl bozarız, eğer düzgün giden bir eğitim anlayışı varsa onu nasıl yok ederiz, dünyada ismi olan, dünyada ilk 100'ün içerisine giren, 500'ün içerisine giren üniversitelerdeki yapıyı nasıl yok ederiz bunlarla meşgulsünüz. Bugün Türkiye'yi yurt dışında en iyi şekilde temsil ettiğini düşündüğümüz Boğaziçi Üniversitesi gibi bir üniversitenin resmen üzerine çöktünüz, üç yıldır neredeyse o üniversitenin kalitesini dibe indirdiniz ve bunu da oraya atadığınız rektörler eliyle yapıyorsunuz. Bugün Boğaziçi, Türkiye'nin en zeki öğrencilerinin, derece yapmış olan çocuklarının tercih ettiği o okul eğer bugün kısmen ayaktaysa o çocuklar sayesinde ayakta ve orada bugün direnen öğretim üyeleri sayesinde ayakta, bin günün aşkın orada mücadele eden, direnen öğretim üyeleri var ama o çocuklarla o öğretim üyeleriyle hesaplaşmak için orada olan, onlarla mücadele eden rektörleriniz var. Bu sadece Boğaziçi'de değil, hemen hemen birçok üniversitede atanan, Cumhurbaşkanı tarafından atanan rektörler, ben size söyleyeyim, içinde samimi, iyi niyetli bir şeyler yapmak isteyenlere maalesef siyasetin baskısıyla, oraya zaten adrese teslim gönderilenler de bir anlamda siyasetçi kimliğiyle üniversiteyi yönetme yerine, üniversitede siyaset yapmayı tercih eden durumdalar. Kendilerine tekrar söylüyorum, orada, o illerde bulunan AKP'nin il başkanları gibi hareket eden, tavır alan, tutum alan gençlere karşı pozisyon alan ve sesini çıkarmaya çalışan gençleri maalesef ki ezmeye çalışan rektörler var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu anlayışla bir yere gidemezsiniz. Bakın, askeriye yok edebilmek için işte, kanunlar çıkarıyorsunuz, yargı zaten yok edildi, dibe vurdu, üniversitelerde eğitim kalitesi ortada; ya, bu şartlarda ülkeyi nereye götüreceksiniz, şöyle bir düşünüyor musunuz arkadaşlar? Atama kriteriniz yok; Cumhurbaşkanı kimi atarsa rektör o.

Liyakat; işte arkadaşlarımız açıkladı. Ya, bir liyakati olur, rektör dediğin adam, kimse rektör, orada üniversiteyi temsil eder, saygınlığı olan ve o kurumun belki de en bilgili kişisi kabul edilir ama gelin görün ki sadece iktidara yakın, iktidarın sesi olan, televizyonlarda veya bulunduğu ortamlarda iktidarı neredeyse temsil ettiğini gördüğümüz insanlar bugün rektör vaziyetinde; bu anlayışla üniversiteleri bir yere götüremezsiniz. Eğitim kalitesi yerlerde sürünüyor. İşte, en son hukuk fakültesinden mezun olan öğrencilerin girdiği gerek avukatlık sınavı var gerekse idari yargı sınavı var, alınan sonuçlar ortada arkadaşlar; 1.200 kişinin girdiği sınavda 14 kişinin kazandığı bir ülke olabilir mi, bir eğitim kalitesi olabilir mi? Bir sorgulayın kendinizi ya. Bu şartlarda giderse eğitim Türkiye'de çökecek, zaten çöktü, daha da aşağıya çökecektir değerli arkadaşlar.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Türel...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tabii, YÖK üzerine, üniversite üzerine konuşmak çok önemli çünkü üniversitelerin baktığımız zaman temel iki görevi var; biri bilgi üretmek, diğer taraftan da insan kaynağını, insan gücünü yetiştirmek. Tabii, bunun yapılabilmesi için ne olmalı, üniversiteler nasıl çalışmalı, üniversitenin işleyişi nasıl olmalı, kendi içindeki atamaları nasıl olmalı; bunların hepsinin yeniden değerlendirilmesine ihtiyaç var. Bu YÖK sistemi, bu YÖK kurumu 12 Eylül darbesinin getirdiği bir kurumdur ve üniversiteler üzerinde çok ciddi anlamda yetkilerle donatılmıştır. Belki üniversiteler arasında elbette koordinasyon yapacak bir kuruma ihtiyaç olabilir ama bu şekilde bugünkü mevcut YÖK sistemiyle bunu yapmak mümkün değil.

Diğer taraftan, üniversitelerin, biraz önce de söylediğim gibi, bilgi üretebilmesi için, özgür biçimde bilgi üretebilmesi için olması gereken akademik, idari ve mali kaynaklara, özerkliğe sahip olması gerekiyor; böyle bir üniversite sistemini kurmak zorundayız.

Değerli arkadaşlar, bakın, dünya çok hızlı geliyor, müthiş sıçrama yapan ülkeler var. O sıçrama yapan ülkelere baktığımız zaman bunlar eğitime çok ciddi anlamda kaynak aktaran, hem ilköğretime hem de ortaöğretime ama en çok da yükseköğretime çok ciddi kaynak aktaran ülkeler ve özgür bir ortamda, her şeyin düşünüldüğü, konuşulduğu, tartışıldığı ortamı sağlayan ülkeler. Başka türlü nasıl dünyanın gelişmiş ülkeleriyle rekabet edeceğiz? Bizim gibi gelişmekte olan, bizimle aynı ligde olan ülkelerle de rekabet edebilmek için üniversitelerdeki o özgürlük ortamını sağlamamız gerekiyor. Hangi düşüncede olursa olsun bu ülkenin yetişmiş insanlara ihtiyacı var, öğretim üyelerine ihtiyacı var. Bir barış bildirisi imzaladı diye üniversitelerden ihraç edildi öğretim üyeleri; böyle bir şey kabul edilemez, görüşüne katılmazsınız olur biter. Üniversite öğretim üyeleri tabii ki görüşlerini belirtecek, demokrasi demek bu demek, demokrasi her türlü düşüncenin barış içinde birlikte tartışılabilirdiği, konuşulabilirdiği, müzakere edilebildiği bir ortam demek; bunu sağlamaya çalışıyoruz, Türkiye ancak bununla ciddi bir sıçrama yapar. Diğer taraftan, bütçe zamanında da gördüğümüzde hep şunu görüyoruz: "Şu kadar üniversite vardı, o sayıyı buradan buraya çıkardık." Arkadaşlar, nicelik tabii ki önemli ama önemli olan nitelik. Sadece binaları kurmakla üniversiteleri belli bir noktaya getiremezsiniz; onun içindeki öğretim üyeleri, onların kalitesi, yetiştirdiği öğrenciler, öğretim üyelerinin yurt dışında özellikle bu uluslararası yayınlardaki atıfları, bunların hepsi çok önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, tamamlayacağım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bu açılardan baktığımız zaman Türkiye çok gerilerde, hiç kendimizi kandırmayalım yani bugün üniversiteleri görüyoruz; işte bakın, burada YÖK'ün 21 kişilik Genel Kurulun zaten 14'ünü direkt Cumhurbaşkanı seçiyor, öbürünü de Üniversitelerarası Kurul; dolaylı olarak gene Cumhurbaşkanının burada belirleme yetkisi var. Rektörleri Cumhurbaşkanı atıyor, böyle bir şey olmaz. Üniversite öğretim üyeleri toplanırlar, bir araya gelirler, kendilerini yönetecek insanları seçerler. Mahallelerde, köylerde insanlar bir araya geliyor, muhtarı seçiyor; üniversite öğretim üyeleri neden rektörlerini seçemesin? Bu model doğru bir model değil, antidemokratik bir model ve Türkiye'ye bir şey kazandırmaz. Bizim ihtiyacımız sadece bizim gibi düşünen, belli bir görüş çerçevesinde düşünen insanların muteber olduğu bir sistem yaratmak değil; her türlü görüşe açık olan, nitelikli kadroları yetiştirmek ve bunların da bu ülkenin gerçekten ihtiyacı olan insan gücünü sağlamasıdır. Bunun önemli olduğunu düşünüyorum. Yani bu önümüze gelen maddeler de burada bunlar daha önce 703'te düzenlenmiş, şimdi buraya getiriyoruz ama dediğim gibi usul açısından bunlar KHK'yle düzenlenemeyecek hususlar. Tabii ki bunlar kanunla getirilsin ama eğer burada kanunu konuşacaksak da alalım o kod kanun sistematigi içinde bunları konuşalım. Millî Eğitim Komisyonuna gitsin, burada konuşulsun, sonra gelsin Plan ve Bütçe Komisyonunda konuşalım. Nasıl bir üniversite istiyoruz? "YÖK" dediğimiz eğer tepede koordinasyonu sağlayacak bir kurum olacaksa nasıl olacak? Kriterler neler? Bunları sağlama ihtiyacı var. Bu açılardan baktığımız zaman ben Türkiye'nin bu eğitim açısından çok geride kaldığını düşünüyorum, özellikle yükseköğretim sistemi içinde. Yani bugünkü hâliyle bu antidemokratik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

Yani biz Anayasa'nın 130 ve 131'inci maddelerine her şeye rağmen baktığımız zaman özerklik açısından değerlendiriyoruz. Yani burada, özerk, iyi işleyen, nitelikli, kaliteli kadroların yaratılması, eğitim sisteminin yaratılması olarak görüyoruz. Bunları belirtmek istedim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Türel.

Madde üzerinde görüşmeleri tamamladık.

Cevaplama için teklif sahibi veya Genel Sekreter burada, var mı söz talebi?

YÖK GENEL SEKRETERİ BATIKAN AKSOY - Yok efendim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - 6'ncı madde üzerinde 3 önerge var.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Bazı Kanunlar ile Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türel
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

Cevdet Akay
Karabük

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Akay, önerge üzerinde siz mi konuşacaksınız?
Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Şimdi, 6'ncı maddede bir ibare var: "Üniversitelerarası Kurulca seçilenlerden bir ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından atanmayanların yerine yeni adayların seçimleri iki hafta içinde yapılmadığı takdirde Cumhurbaşkanınca doğrudan atama yapılır." Şimdi, böyle olunca Yükseköğretim Kurulunun bütün üyelerinin Cumhurbaşkanı tarafından atanması söz konusu oluyor. Yani Üniversitelerarası Kurul bile kendi aralarında seçtiği üyeleri -yönetim kurulu üyeleri diyelim artık- YÖK'e gönderemiyor. Bu da Anayasa'nın "Yükseköğretim kurumları" başlıklı 130 ve "Yükseköğretim üst kuruluşları" başlıklı 131'inci maddelerine aykırılık teşkil ediyor. Bu nedenle az önce vekillerimizin de bahsettiği hususlar doğrultusunda 6'ncı maddenin teklif metninden çıkarılmasıyla ilgili önergemiz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 6- 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 6 ncı maddesinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

'b. Yükseköğretim Kurulu,

(1) Cumhurbaşkanı tarafından; rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek suretiyle seçilen yedi,

(2) TBMM tarafından temayüz etmiş üst düzeydeki Devlet görevlileri veya emeklileri arasından seçilen yedi,

(3) Üniversitelerarası Kurulca, Kurul üyesi olmayan profesör öğretim üyelerinden seçilen yedi olmak üzere toplam yirmibir kişiden oluşur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, adaylar arasından, her bir üye için ayrı ayrı gizli oyla seçim yapar. Birinci oylamada üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu; bu oylamada seçimin sonuçlandırılmaması halinde, ikinci oylamada üye tamsayısının beşte üç çoğunluğu aranır. İkinci oylamada da üye seçilemediği takdirde en çok oyu alan iki aday arasından ad çekme usulü ile üye seçimi tamamlanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olanlardan üye seçilenlerin kurumlarıyla ilişkileri devam eder."

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Usta, önerge hakkında buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, az önce buna ilişkin eleştirimizi yaptık. Yani bu çok antidemokratik bir uygulama, Yükseköğretim Kurulunun oluşumu. Burada, hiç olmazsa bir miktar yani çok yapısal bir değişiklik de değil esasında, yani yapısal olarak bakılması lazım ama şu aşamada en azından Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek o 7 kişiye bir kıstas daha getiriyoruz "rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik verilmesi" diyoruz. Bu, birincisi.

İkinci esas yaptığımız yenilik, şu anda, "14'ü doğrudan, 7'sini de dolaylı olarak Cumhurbaşkanının atadığı bir ortam var." diye ifade etmiştik. Daha önceden Bakanlar Kurulu tarafından bir anlamda yapılan -öyle de düşünebiliriz- ataması yapılan veyahüt önerilen kişilerin bu sefer hiç olmazsa Parlamento tarafından önerilmesi yani bir denge getirme amaçlı olarak 7 kişi de Parlamentonun önerdiği adaylar arasından oluşsun. Yine, diğer 7 kişinin de Üniversitelerarası Kurul tarafından oluşturulması. Parlamentoda da bu, aslında, HSK seçimlerindeki benzer bir şey. Yani, başlangıçta, birinci oylamada üçte 2 çoğunluk bulunamazsa, daha sonra, üye tam sayısının beşte 3 çoğunluğu, o da olmazsa en çok oy alan 2 aday arasından ad çekme usulüyle belirlensin istiyoruz. Bunun hiç olmazsa mevcut sistemi bir miktar daha böyle demokratik hâle getirmesi açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Diğer türlü yani bunun tamamının Cumhurbaşkanı tarafından atandığı bir Yükseköğretim Kurulundan hiçbir şekilde ülkeye bir fayda gelmeyecektir, zaten ilk kuruluşundan itibaren de tasarlanan şey o değildir.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) numaralı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 6 - 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 6 ncı maddesinin (b) fıkrası ve (c) fıkrasının beşinci paragrafının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

'b. Yükseköğretim Kurulu, Cumhurbaşkanı tarafından; rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek suretiyle seçilen yedi, temayüz etmiş üst düzeydeki Devlet görevli veya emeklileri arasından seçilen yedi, Üniversitelerarası Kurulca, kurul üyesi olmayan profesör öğretim üyeliğinden seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan yedi olmak üzere toplam yirmibir kişiden oluşur.

Üniversitelerarası Kurulca seçilenlerden bir ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından atanmayanların yerine yeni adayların seçimleri iki hafta içinde yapılmadığı takdirde Cumhurbaşkanınca doğrudan atama yapılır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olanlardan üyeliğe seçilenlerin kurumların ilişkileri devam eder.'

'Yürütme Kuruluna katılacak diğer altı üyenin dördü Cumhurbaşkanınca doğrudan seçilen; ikisi ise Üniversitelerarası Kurul tarafından seçilip Cumhurbaşkanınca atanan üyeler arasından Genel Kurul tarafından seçilir."

Orhan Erdem
Konya
Hüseyin Altınsoy
Aksaray

Resul Kurt
Adıyaman
Nilgün Ök
Denizli

Yaşar Kırkpınar
İzmir

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Gerekçe...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifle 2547 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin (b) fıkrasında yapılan değişiklik sonrasında (c) fıkrasının beşinci paragrafının üçüncü cümlesine yapılan atıflarda uyumsuzluk olmaktadır. Bu nedenle, önergeyle (c) fıkrasının beşinci paragrafının üçüncü cümlesi de yeniden düzenlenerek uyumsuzluğun ortadan kaldırması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

7'nci madde üzerinde 2 önerge var.

Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan(2/3119) esas numaralı Bazı Kanunlar ile Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

Cevdet Akay
Karabük

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Önerge üzerinde Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ederim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada, bir başka konuya girmek istiyorum ben. Dokuz yıl önce 2016 yılının Ocak ayında 2 bini aşkın akademisyen "Bu suça ortak olmayacağız." başlıklı bir bildiri yayımlayarak görüşlerini açıkladılar. Bu bildirinin ardından haklarında soruşturmalar açılıp tehditler edildi, baskılara maruz kalındı. 15 Temmuz 2016'da kanlı ve karanlık darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL döneminde yayımlanan kanun hükmünde kararnamelerle insafsız ve hukuksuz biçimde darbe zanlılarıyla aynı torbaya kondular ve yüzlerce imzacı bilim insanı sırf görüşlerini açıkladıkları için üniversiteden ihraç edildi. İnsafsız, hukuksuz uygulamalarla âdeta sivil ölüme mahkûm edildiler; işsiz ve gelirsiz kaldılar, hayatları karardı. Aralarında genç akademisyenlerin de bulunduğu yüzlerce bilim insanının geleceği çalındı. Aralarında intihar edenler, yurt dışına göçenler, mesleği bırakmak zorunda kalanlar oldu. Açlıkla ve yoksullukla cezalandırıldılar, hayatları zehir edildi. Sadece kendileri değil, aileleri ve çocukları da cezalandırıldı ancak Anayasa Mahkemesi bildiri imzalamasının suç olmadığına, bu nedenle cezalandırılmayacağına karar verdi. Yüksek Mahkeme bildiriye ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirdi. Ardından haklarında ceza davası açılan tüm barış akademisyenleri, ceza mahkemelerinden tek tek beraat etti, bu kararlar kesinleşti. Kısaca hem AYM hem de ceza mahkemeleri burada bir suç olmadığına karar verdi ancak adalet hâlâ tecelli etmedi. Aradan dokuz yıl geçti, hukuksuzluk sürüyor, şimdiye kadar çoktan görevlerine dönmeleri gerekirdi. Anayasa Mahkemesi ve ceza mahkemelerinin açık kararlarına rağmen idare ve istinaf mahkemeleri ayak diyor, ya iade taleplerini reddediyor ya da davaları sürüncemede bırakıyor. Dokuz yıldır hukuksuzluk sürüyor. Lehlerine yargı kararları olmasına rağmen yüzlerce akademisyene hayat zehrediliyor; çalışma, sosyal güvenlik ve akademik faaliyet hakları yok ediliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bitiriyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi barıştan söz ediliyor. "Barışta herkes kazanır." diyor. Evet, en kötü barış her türlü savaştan, şiddetten iyidir. Şimdi Hükümetin önünde bir samimiyet testi var. AK PARTİ'li arkadaşlar, sizin önünüzde bir samimiyet testi var. Barıştan söz ediyorsunuz, barış akademisyenlerine yaptığınız bu hukuksuzluğa son verin. Haklarında kesinleşmiş cezaları olmayan, ceza mahkemelerinde beraat etmiş, AYM kararıyla attıkları imza, ifade özgürlüğü olarak kabul edilen barış akademisyenlerinin üniversitelerine dönüş yolunu açın ve uğradıkları haksızlığı tazmin edin; bu, hem hukukun hem de barışın gereğidir. Dokuz yıl yetmez mi değerli arkadaşlar. Barış akademisyenlerine bu hukuksuzluk son bulsun. Bakın, bir taraftan "PKK'yla barış" diyorsunuz, bir taraftan Öcalan'a şükranlarınızı sunuyorsunuz, Kandil'e selam gönderiyorsunuz; diğer taraftan barış akademisyenlerini aç bırakmaya, zulüm yapmaya devam ediyorsunuz; mutlaka bunun düzeltilmesini buradan talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 7'nci maddesinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 7- 2547 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Devlet ve vakıf üniversitelerinde rektör, profesör akademik unvanına sahip olarak en az üç yıl görev yapmış kişiler arasından görevdeki rektörün çağrısı ile toplanacak üniversite öğretim üyeleri tarafından seçilir. Rektörün görev süresi 4 yıldır. Süresi sona erenler aynı yöntemle yeniden seçilebilir. Ancak iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz. Rektör, üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü tüzel kişiliğini temsil eder. Rektör seçimleri gizli oyla yapılır. Oy veren her öğretim üyesi oy pusulasına yalnız bir isim yazabilir. Birinci toplantıda öğretim üyelerinin en az yarısının hazır bulunması şarttır. Bu sağlanamadığı takdirde toplantı 48 saat ertelenir ve nisap aranmaksızın seçime geçilir. Bu toplantıda en çok oy alan kişi rektör olarak seçilmiş sayılır. Yeni kurulan üniversitelerde rektör aday olarak başvuran profesörler arasından Yükseköğretim Genel Kurulu tarafından seçilir."

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Önerge üzerinde Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, mevcut sistemde rektör atamasında herhangi bir kriter yok. Yani şu kadar yıl şu olacak, şurada bulunacak falan yok, tek kural var Cumhurbaşkanı tarafından atanır. Hatta ben yanlış anlamıyorsam eğer profesör olma şartı da yok çünkü o da kaldırıldı. Öncesinde profesörlük ünvanı, üç yıl profesör olmak şartı filan vardı, onlar da kaldırıldı, hiçbir şart yok yani sadece "Cumhurbaşkanı atar." deniliyor. Tabii, bu çok yanlış. Şimdi, bizim burada önerdiğimiz sistem şu: Bir defa rektör seçimle belirlenecek yani Cumhurbaşkanının atama yetkisini tamamen kaldırıyoruz. Üniversite öğretim üyeleri kendi arasından -usulünü de orada detaylı bir şekilde yaptık- yaptığı seçim sonucunda rektörü seçecek, rektör olabilmesi için de profesör olarak en az üç yıl görev yapma şartı getiriyoruz ve en fazla da iki dönem rektör olarak seçilebilir, ondan daha fazla da rektör seçilmesinin doğru olmadığını düşünüyoruz bizim önergemizle; bir de bunun gizli oyla yapılması. Dolayısıyla bu bir miktar... İşte, köyde, beldede, belediyede, büyükşehirde veya devletin genelinde kendisini yönetenleri nasıl seçiyorsa üniversitelerde de profesörlerin, daha doğrusu öğretim görevlilerinin -profesör olması gerekmiyor- kendisini yönetecek kişiyi seçmeleri uygun olacaktır. 80 öncesi uygulama da zaten bu şekildeydi. O uygulamalardan da ders alarak bugünkü bu antidemokratik sistemin tamamen değiştirilmesi lazım. Yani hiçbir kriterin aranmadığı bir atama yapılabilir mi? Ya, bir bilim kuruluşunun başına insan atıyorsunuz çünkü o rektör orada biliyorsunuz hem akademi kısmından hem de işin idari kısmından sorumlu. Dolayısıyla burada mutlaka öğretim üyeleri kendilerini kimin yönetmesini istiyorsa onlar kendilerini yönetecek kişileri kendileri seçsinler diyoruz; önergemiz bu mahiyettedir.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkanım, YÖK'ten kimse var mı burada?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, hakikaten, bu barış akademisyenleriyle ilgili ne yapılacak; bilgi verecek kimse var mı?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - 26'nci maddeye geçiyoruz.

26'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 26'nci madde kabul edilmiştir.

Şimdi 8'inci maddeyi görüşmeye açıyorum.

Teklif sahibi, buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Teşekkür ederim Başkanım.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 34'üncü maddesi uyarınca yabancı uyruklu öğretim elemanlarının görevlendirmesine ilişkin işlemler Yükseköğretim Kurulu tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda sözleşmeyle görevlendirilecek yabancı öğretim elemanı sayısı yükseköğretim kurumlarındaki dolu öğretim elemanı kadrosunun yüzde 2'sini geçmemektedir. 703 sayılı KHK'nin 43'üncü maddesiyle bu maddeye eklenen fıkra Anayasa Mahkemesi tarafından 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamının dışında olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir. Bu iptal sonrası yabancı öğretim elemanlarının istihdamı konusunda hukuki boşluk oluşmuştur ve üniversitelerin uluslararası stratejileri bu nedenle yavaşlamaktadır. Yapılan düzenlemeyle iptal edilen hüküm kanun düzeyinde yeniden düzenlenmektedir. Yükseköğretim kurumlarında sözleşmeli olarak görevlendirilecek yabancı uyruklu öğretim elemanlarının toplam istihdam oranı içindeki sınırı, dağılımı, isim, ücret ve sözleşme işlemleri YÖK tarafından belirlenecektir. Amaç, On Birinci ve On İkinci Kalkınma Planları çerçevesinde Yükseköğretimin uluslararasılaşmasını sağlamak ve yabancı uzman katkısıyla akademik kaliteyi arttırmaktır. Böylece KHK'yle değil, açık yasal yetkiyle YÖK'e bu düzenleyici rol verilmiş olacaktır. 2025 yılı itibarıyla devlet üniversitelerinde görev yapan toplam 1.440 yabancı uyruklu öğretim elemanı mevcuttur. Bu sayı, dolu öğretim elemanı kadrosunun yalnızca yüzde 0,95'ine tekabül etmektedir. Uygulamada yabancı akademisyenlerin istihdamı üniversite tercihlerine olumlu yansımakta ancak yasal dayanak eksikliği nedeniyle işlemlerde tereddüt ve gecikme yaşanmaktadır.

Teşekkürler Başkanım

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Madde üzerinde, Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Vekil yabancı uyruklu öğretim elemanı sayısını verdi; 1.440 mı dediniz Sayın Vekilim?

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Doğrudur.

CEVDET AKAY (Karabük) - Yani binde 9, yüzde 1'in altında, yüzde 2'lik yasal sınırın altında. Şimdi, bunlar hangi üniversitelere, devlet üniversitelerine nasıl dağılmış? Buradaki devlet üniversitelerindeki yabancı uyruklu öğrenci sayısı nedir? Son zamanlarda, biliyorsunuz, belli bölgelerde yabancı uyruklu öğrenci sayısı bir hayli arttı. Bunların üniversitelere yerleştirme koşullarında bir standart var mı? Bazı şaibeler kamuoyuna yansıyor; alımlarla ilgili birtakım şirketler kurulup, o şirketlerin komisyonlar alıp yerleştirmeye ilgili liyakat dışı hareketlerde bulunduğu ifade ediliyor. Bunların nasıl denetlendiğini soruyorum;

bunların üzerine gidiliyor mu, denetimi nasıl yapılıyor? Bir de bu şaibelerle ilgili denetlemeler sonucunda yargıya intikal eden hususlar var mıdır? Bu konuyla ilgili açığa alınan rektörler var mıdır veya yasal işlem yapılması gerektiği hâlde yapılmayan durumlar mevcut mudur?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Evet, teklif sahibi...

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Başkanım, YÖK'ten uzman arkadaşımız var burada, isterseniz...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

YÖK GENEL SEKRETERİ BATIKAN AKSOY - Sayın Başkanım, biz sayın milletvekilimizin sualleriyle ilgili notlarımızı aldık. Tabii, bu konuyla ilgili şu anda açığa alınan, açıkta olan, görevden uzaklaştırılmış bir rektör söz konusu değil, bu konuyla ilgili yürütülmekte olan bir disiplin incelemesi ya da soruşturması da yok ancak Kurulumuza böyle bir şikâyet intikal ettiği takdirde zaten ilgili mevzuat çerçevesinde gerekli işlemler tesis edilir. Ancak yabancı öğrenci sayısı ve bunların üniversitelere dağılımı noktasındaki rakamsal verileri uygun görürseniz Başkanlığınıza yazılı olarak arz edelim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Uygundur, yazılı olarak bekliyoruz.

8'inci madde üzerinde görüşmelerimiz bitti.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

12'nci maddeye geçiyoruz.

Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - 703 sayılı KHK'nin 11'inci maddesiyle 351 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinde yapılan değişiklik uyarınca Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt dışında program, proje ve faaliyetlerini yürütmek üzere koordinasyon ofisleri kurulabilmekteydi. Ancak bu düzenleme Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarih ve 2018/117 esas 2023/212 sayılı Kararlarıyla iptal edilmiştir. İptal gerekçesi bu hükmün 7142 sayılı Yetki Kanunu kapsamını aşması ve kanunla düzenlenmesi gereken bir alanda KHK'yle işlem yapılmasıdır. Dolayısıyla koordinasyon ofislerinin hukuki zemini ortadan kalkmış, yurt dışı faaliyetlerin yürütülmesinde mevzuat boşluğu oluşmuştur. Yapılan düzenlemeyle Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi doğrultusunda koordinasyon ofislerine ilişkin hüküm bu kez 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'na dercedilmektedir. Bu düzenlemeyle Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt dışında koordinasyon ofisi kurabileceği, bu ofislerin görev, personel, ücretlendirme ve harcama usullerinin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenebileceği açıkça düzenlenmektedir. Düzenlemeyle Bakanlığın yurt dışındaki faaliyetlerinde kurumsal temsil ve idari koordinasyon gücü tesis edilmektedir. Bugün itibarıyla koordinasyon ofisi kurulmasına ilişkin yalnızca 2016 yılında Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında bir uluslararası anlaşma imzalanmış ancak henüz Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından onay prosedürü tamamlanmamıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Gençlik ve Spor Bakanlığına ait 5 yurt müdürlüğü bulunmaktadır. Bu yurtlar toplam 7.041 öğrenciye hizmet vermektedir. 52 geçici personel görev yapmakta, temizlik ve güvenlik hizmetleri de bu hizmete dâhildir ancak bu yapılar tek elden idare edilemediği için hem koordinasyon zayıflamakta hem de yasal dayanaktan yoksun işlem yapılmaktadır. Koordinasyon ofislerinin personeli ve harcamaları için yapılacak işlemler önceden belirlenen bütçe kalemlerinden karşılanacak şekilde düzenlenecektir. Yeni ofislerin kurulma kararı verilmedikçe otomatik bir mali yük oluşturmamaktadır.

Sağ olun Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz talepleri var.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Gerçi maddeyle alakalı değil de YÖK'ten bürokratlarımız varsa bir soru sormak istiyorum burada. Biraz evvel ben de bahsettim, Sayın Usta da bahsetti. Benim kanundan okuduğumda anladığım şey şu: Cumhurbaşkanının rektör atamasında herhangi bir kriter yok. Daha önce profesör olmalı, üç yıl yapması lazım, herhangi bir şey vardı ama şu anda mesela Sayın Cumhurbaşkanı beni herhangi bir üniversiteye rektör atayabilir mi?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Profesör müsün?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Nerede yazıyor? Ben bulamadım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Görmemişsin.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben bulamadım, o yüzden YÖK'ten bilgi almak istiyorum. Yani bir yönetmelikle mi düzenlendi bu? Böyle bir şey yönetmelikle düzenlenebilir mi? Kanunda görmemiş de olabilirim. Bu konu da bir aydınlatılırsa sevinirim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Personel Daire Başkanı, buyurun, bir cevap verin.

YÖK PERSONEL DAİRESİ BAŞKANI ALİ DOĞAN - 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde en az beş yıl devlet veya vakıfta görev yapmış olma şartı var. Bir de rektör olabilmek için ayrıca profesörlük yapma şartı var.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde var, kanunda yok yani.

YÖK PERSONEL DAİRESİ BAŞKANI ALİ DOĞAN - 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde yer alıyor, üst düzey yöneticilere ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde var.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Yani burada kanundan çıkarıldı, kararnameye konuldu o şart, öyle mi? Normalde 703 öncesi kanunda vardı bu şartlar.

YÖK PERSONEL DAİRESİ BAŞKANI ALİ DOĞAN - Sayın Vekilim, şöyle; Anayasa'ya uyum sürecinde üst düzey kamu yöneticilerini atama Cumhurbaşkanımızın yetkisinde olduğu için 3 sayılı CBK'ye taşındı yani oradan, o yüzden buradaki o şartlar, 3 sayılı CBK'ye...

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, Anayasa'ya uyum açısından bir zorunluluk değildi o canım. Yani zorunluluk değildi de çünkü birçok şey, bazıları da kendi kanununda kaldı. Evet, peki.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Pardon, bir şey sormak istiyorum: Yani o zaman şu oluyor: Cumhurbaşkanı yarın başka bir kararname yazdığı zaman bütün koşulları değiştirebilir, değil mi?

ERHAN USTA (Samsun) - Tabii, tabii.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ne hayalleriniz var ağabey, ne senaryolarınız var.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, ne senaryosu? Değiştirebilir...

ERHAN USTA (Samsun) - Olmadı mı ya, olmadı mı? Kanun değiştirdi ya. Allah Allah! Kanunu değiştirdi, kararnameyi değiştiremez mi?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Şimdi, aslında önerge de vardı, belki önerge üzerinde konuşmak daha şey olurdu çünkü önergemiz de uzun. Burada ne yapılıyor 12'nci maddeyle?

Değerli arkadaşlar, Gençlik ve Spor Bakanlığına yurt dışında "koordinasyon ofisi" adı altında sınırsız, sayı sınırı herhangi bir şey yok, ofis açma yetkisi veriliyor. Şimdi, tabii, büyükelçiliklerimiz var bizim dünyanın her tarafında hemen hemen, kimi yerlerde konsolosluklarımız var büyükelçiliğe ilave olarak. Buralarda biliyorsunuz yani Dışişleri Bakanlığı personeli için bile bir sınırlama vardır veya işte, en fazla Dışişleri Bakanlığından sonra herhâlde Ticaret Bakanlığı geliyordur, oralarda da hep bir sınırlama falan var. Burada yani bir tane maddede yurt dışı teşkilatı kuruluyor ve şu an itibarıyla yani ücretlerinin dışında hiçbir sınırlamanın da olmadığını ben burada görüyorum. Ne yapacağı, ne edeceği de zaten o da çok belli değil, böyle bir durum; böyle bir şey olmaz yani bu israftır, bu yazıktır. Yani yurt dışında bir eleman istihdamının ne anlama geldiğini veya oradan bir yerel personelin çalıştırılmasının ne kadar maliyetli olduğunu, bunları hepimiz biliyoruz. Dolayısıyla, bunun yapılmaması lazım, bu çok yanlış. KKTC'de zaten bu uygulama var yani kimse bize KKTC'yi bahane ederek böyle bir kanun çıkartıyoruz filan demesin. Yani burada da zaten ne oluyor? Siz bırakın yani böyle Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi çok fazla da niteliğin belki ihtiyaç olmayacağı bir yer yani büyükelçilikte bile yani yandaş gönderiliyor, hiçbir Dışişleri kariyeri olmadan, bir müktesebatı olmadan. Bakın, ben yabancı dil bilmeyen, İngilizce bilmeyen insanların Türk Cumhuriyetlerine değil, normal ülkelere büyükelçi olarak gönderildiğini biliyorum. Yani bir büyükelçinin ihtiyacı olan yabancı dil, yani yabancı dili herkes iyi kötü konuşur, öyle değil. Bir diplomatik İngilizceyi bilmeyi bırak yani akıcı bir İngilizce dahi konuşamayan insanlar bu ülkede büyükelçi yapılıyor, bu da bir "case"ken -ki orası çok kurumsallaşmış bir yer- burada tamamen böyle birilerine çok ciddi bir şekilde yani israfa yol açacak şekilde bir peşkeş çekilme olayıyla karşı karşıya olacağız. Bunu niye söylüyorum? Bakın arkadaşlar, burada Gençlik ve Spor Bakanlığı olduğuna göre neler yapabileceğini biraz tahmin ettiğimiz yani hizmet anlamında, tırnak içerisinde "hangi amaçla" yapılabileceğini tahmin ettiğimiz hususlar aslında hem TİKA'da hem de Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığında görev olarak sayılmış, hatta onların da kendi -şimdi burada bunları detaylı bir şekilde arkadaşlarımız çıkarmış- faaliyetlerini anlattığı yerlerde var, buradaki benzer bir şey. Yani şu anda sizin burada yapmak istediğiniz şeyi TİKA da yapıyor, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı da yapıyor. "Bir tane de ben kuracağım." diyorsunuz; olmaz. Bu ülkede "tasarruf, tasarruf" diyoruz. "Millet tasarruf etsin." diyoruz, millete tasarrufu layık görenler... Veyahut da milleti tasarruf için zorluyoruz, millet aklıla sınanıyor bu ülkede; ondan sonra hiçbir kural tanımadan yurt dışı teşkilatı kuruyorum bir tane bakanlığa, bir tane maddeyle.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Olmaz böyle bir şey, bu yanlış bir şey, Yani bugün belki olmasa da mutlaka Genel Kurul aşamasında mutlaka ve mutlaka, istirahat ediyorum, bunu lütfen konuşun yetkili kurullarınızla, bunun Genel Kurulda bu kanun teklifinden çıkarılması lazım, bunun arkasını alamayız. Yani bu çok ciddi bir maliyet demektir ülke açısından ve huzursuzluk demektir yani çünkü kriter belli olmadığı zaman, göndereceğiniz kişiler için de objektif bir kriter koymadığınız zaman çalışanlar arasında ciddi bir huzursuzluk çıkartacak. Yani sadece paramız gitmeyecek, aynı zamanda Türkiye'deki iş performansını da olumsuz yönde etkileyecek. Bu meselenin bu şekilde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Usta.

Madde üzerinde 2 önerge var, önergeleri geliş sırasına göre okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Bazı Kanunlar ile Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya
Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Gençlik ve Spor Bakanlığının, yurt dışı projelerinde görevlendirilmek üzere koordinasyon ofisleri açması söz konusu. Buradaki personelin özlük hakları, işe alımları, görevlendirmeler ve ücretlere ilişkin hükümlerin açıkça kanunla düzenlenmesi gerekirken mülkiyet hakkını ihlal eder biçimde bu hakların Cumhurbaşkanı kararına bırakılması, yasama yetkisinin devredilmezliğine yani Anayasa'nın 7'nci maddesine, hukuk devleti ilkesine yani 2'nci maddesine, kamu hizmetini üstlenen görevlilerle ilgili genel ilkeler kapsamında memur ve diğer kamu görevlilerinin nitelik, atanma, hak ve yükümlülüklerinin, diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi kuralına yani 128'inci maddeye aykırı olduğundan bu maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir, önergemiz de bununla ilgilidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutup işleme alıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt dışında yürüteceği program, proje ve faaliyetlerin gerektirdiği koordinasyonun sağlanması amacıyla koordinasyon ofisleri kurulabileceği, bununla birlikte koordinasyon ofisinin kurulacağı yerler ve süresi ile ofislerin çalışma usul ve esasları; bu ofislerde Bakanlık ve bağlı kuruluşlar personelinden görevlendirilenler ile bunlara yardımcı olmak üzere mahallinden temin edilen ve ofis hizmetlerinde çalışan personelin niteliği, sayısı, görev süresi ve bunlara ödenecek ücretlerin belirlenmesi, personele yapılacak ödemeler dışında kalan diğer harcamaların neler olacağı ve harcamaya ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığı tarafından belirleneceği düzenlenmek istenmektedir.

Özetle, maddenin lafzından Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt dışında teşkilat kurabileceği sonucuna varılmaktadır. Maddenin hizmet edeceği amaca yönelik aynı işlevi görebilecek hâlihazırda kurulmuş kurum ve kuruluşlarımız bulunmaktadır. Bununla birlikte, bu amacı gerçekleştirirken bütçeye daha az yük getirebilecek temsilciliklerimiz de bulunmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde kurulu TİKA, yürüttüğü faaliyetler çerçevesinde kendini şu şekilde tanımlamaktadır: "TİKA, ofislerinin bulunduğu ülkelerle beraber 5 kıtada 150'ye yakın ülkede kalkınma merkezli işbirliği çalışmaları yapmaktadır. Ülkemiz, TİKA aracılığıyla Pasifik'ten Orta Asya'ya, Orta Doğu ve Afrika'dan Balkanlara, Kafkasya'dan Latin Amerika'ya kadar birçok ülkele bilgi ve tecrübesini paylaşıyor." Ayrıca, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı bünyesinde yürütülen faaliyetlerde kültür gezileri, kültür sanat proje destek programı gibi etkinliklere yer verdiklerini açıklamışlardır. Bununla birlikte, resmî internet sitelerinde "Yeni nesil çocuk ve gençlerimizin ana dil ve yabancı dil becerilerinin gelişmesi, kaliteli eğitim imkânlarından faydalanmaları, akademik alanda rekabet edilebilir bir eğitim alarak topluma karışması hem bulundukları ülke açısından hem de ana vatanlarıyla olan ilişkileri açısından önem arz etmektedir. Eğitim anlamında donanımlı gençlerin yetişmesi yurt dışındaki vatandaşlarımızın istihdam oranlarının artmasının yanı sıra toplumsal hayatta yer edinerek daha başarılı noktalara gelmesine de katkı sağlayacaktır." şeklinde açıklamaları da olmuştur.

Teklif maddesi, yürütülmesi planlanan proje ve faaliyetlerin kapsamını, içeriğini ve amacını açık ve anlaşılır biçimde ortaya koymaktan uzaktır. Bu muğlaklık, kamu kaynaklarının nasıl, nerede ve hangi önceliklerle kullanılacağı konusunda ciddi soru işaretleri doğurmaktadır. Ayrıca, düzenlemenin Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt dışında yeni bir teşkilatlanmaya gitmesini mümkün kılması, kamu bütçesine ek yük getirecek bir yapı öngördüğünü göstermektedir. Böylesine belirsiz ve denetim dışı bir organizasyonun kurulması hem israf riskini artırmakta hem de kamu idaresinin hesap verebilirlik ve etkinlik ilkelerine zarar vermektedir. Bu tür bir yapılanma, gençlik politikalarını desteklemekten çok, yurt dışında siyasi amaçlarla faaliyet yürütecek yeni bir paralel yapı oluşturma şüphesini doğurmaktadır.

Bu nedenle, söz konusu maddenin teklif metninden çıkarılması zorunludur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

13 ve 14'ncü maddeyi müzakereye açıyorum.

Ekonomik ve Sosyal Konseyle ilgili, buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ekonomik ve Sosyal Konsey, 4641 sayılı Kanun'la kurulmuş ve toplumsal kesimlerin ortak diyalog zemininde bir araya gelmesini amaçlayan danışma organıdır. 703 sayılı KHK'nin 109'uncu maddesiyle bu Kanun'un 2'nci maddesinin üçüncü cümlesine, Konsey üyelerinin Cumhurbaşkanınca belirleneceği, 4'üncü maddesine ise Konseyin çalışma usul ve esaslarının Cumhurbaşkanınca belirleneceği ifadeleri eklenmiştir. Ancak bu hükümler, Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve 2018/117 esas, 2023/212 sayılı Kararı'yla 7142 sayılı Yetki Kanunu kapsamında yer almadığı ve yasama yetkisinin devredilemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiştir. İptal sonrası, Konseyin üyeleri ile çalışma kurallarına dair açık bir kanuni düzenleme kalmamıştır. Yapılan düzenlemeyle Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçeleri dikkate alınarak Konsey üyelerinin Cumhurbaşkanınca belirleneceğine dair hüküm, Konseyin çalışma usul ve esaslarının Cumhurbaşkanınca belirleneceğine dair hüküm bu kez açıkça 4641 sayılı Kanun'a eklenmekte ve yasal dayanakla güçlendirilmektedir. Böylece hem organik bağ korunmakta hem de anayasal yasama ilkeleri çerçevesinde gerekli yetki devri yapılmaktadır. Ekonomik ve Sosyal Konsey, toplumun farklı sosyal ve ekonomik kesimlerinin bir araya geldiği danışma ve istişare organıdır. Konseyin toplantı çağırısı, katılımcı listesi ve gündeminin belirlenmesi gibi işlemler Cumhurbaşkanlığı koordinasyonunda yürütülmektedir. Anayasa Mahkemesi kararı sonrası oluşan hukuki boşluk, toplantı çağrılarında ve üyelerin belirlenmesinde gecikmelere ve uygulama duraksamalarına yol açmaktadır. Yapılacak yasal düzenlemeyle sistemin normatif sürekliliği sağlanacaktır.

Teşekkürler Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok önemli bir maddeyi konuşuyoruz, Ekonomik ve Sosyal Konsey. Şimdi, genelinde de bir miktar konuya değinmiştim. İlk olarak bizde 1995 yılında Ekonomik ve Sosyal Konsey bir genelgeyle kuruluyor. Daha sonra 2001 yılında kanun çıkarılıyor

bununla ilgili, kapsamlı bir kanun çıkarılıyor, yaklaşık 13 maddelik bir kanun çıkarılıyor. Bu kanunda işte amaç, kapsam, kuruluş, Konseyin görev ve yetkileri tek tek sayılıyor, Konsey Başkanı, başkan yardımcıları, Başkanlık Divanı, toplantıların nasıl yapılacağı, çalışma kuralları, kurulları, sekreteryaya hizmetleri, mali hükümler derken bunlar tafsilatlı bir şekilde yapılmış.

Şimdi, bu 703 sayılı Kanun Hükümünde Kararname'yle... Daha doğrusu oraya gelmeden önce bir defa şeyi söyleyelim: 2010 yılında Anayasa değişikliği yapılıyor, burada güzel bir şey yapılıyor esasında, Ekonomik ve Sosyal Konsey anayasal bir kurum hâline getiriliyor bir anlamda. İşte o zaman ne geliyorsa Ekonomik ve Sosyal Konseyin başına bundan sonra geliyor. Yani Anayasa'ya alınarak aslında çok kuvvetlendirilmesi gereken Ekonomik ve Sosyal Konsey, Anayasa'ya girdikten sonra hiç toplanmıyor. Daha doğrusu on altı yıldır arkadaşlar, hiç toplanmıyor. Bu, genelgeyle kurulmuşken bile... Mesela 1999 yılında DSP-MHP-ANAP hükümetleri döneminde bile 2 defa toplanmış Ekonomik ve Sosyal Konsey.

Temel şeyi nedir, ne yapıyor Ekonomik ve Sosyal Konsey? Birtakım politikaların belirlenmesinde, toplumun değişik kesimlerinin, toplumun paydaşlarının düşüncelerini alan bir konsey burası ve bütün dünyada var. Avrupa Birliği uyum süreci açısından falan da baktığımızda, Avrupa Birliğinin de son derece önem verdiği bir kurul burası, Ekonomik ve Sosyal Konsey. "Buranın mutlaka olması lazım, demokratik bir şekilde kurun." şeklinde bize sürekli baskıları vardı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, hani bu, Anayasa'ya girdikten sonra bu işin çok daha işte işlerlik kazanmasını beklersin veya komisyonun, efendim, kanunla ilgili herhangi bir sıkıntı varsa oraların biraz daha mükemmel olması falan beklenirken değerli arkadaşlar, şu anda Ekonomik ve Sosyal Konsey aslında zaten fiilen yok da on altı yıldır, kaldırılıyor burada yapılan şeylerle bakın yani bir anlamda kaldırılıyor. Niye kaldırılıyor? 3 tane madde var Ekonomik ve Sosyal Konseyle ilgili. Yani burada yaptığımız şimdi: "Başkanı Cumhurbaşkanındır." Öyle oluyor yani üç tane şey söylüyoruz, hepsi bakın Cumhurbaşkanı etrafında dönüyor. Efendim, "Üyelerini Cumhurbaşkanı seçer, çalışma usul ve esaslarını Cumhurbaşkanı belirler." Yani AYM'nin iptal kararlarını nasıl böyle bir şey karşılayabilir, böyle bir şey olur mu? Yani "Bu kanunla düzenlensin." derken bunun katılımcıları kimler olacak, kimlerden müteşekkil olacak?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Bitireceğim Başkanım.

Bunların tek tek sayılması beklenir yani bütün dünyada da böyledir zaten, bunun böyle olmadığı başka bir dünya filan yok. Bazı ülkelerde hatta sadece istişari mahiyette falan değil yani hakikaten düzenlemelerde zorlayıcı mahiyette de düşünülmüştür ekonomik ve sosyal konseyler. Bizde istişari mahiyetli, istişari mahiyetli olması yeterli. İnsanlar gelsin, orada TOBB sıkıntısını anlatsın, efendim ne bileyim, bankacılık sektörü gelsin sıkıntısını anlatsın, sendikalar, emeklilik dernekleri bunlar anlatsın. Nihayetinde nihai kararı zaten iktidar kendisi verecek ama toplumdan görüş almaktan kaçınmamak lazım.

Dolayısıyla yani bakın, Anayasa değişikliğinin gerekçesinde de Sayın Başkan, zaten şu söyleniyor: "Sosyal politikaların oluşturulmasında STK'lerin daha fazla görüş ve katkılarının alınması..." denilmiş. Yine, daha fonksiyonel bir kurumsal yapı... Şimdi, neresi fonksiyonel bir kurumsal bir yapı veya yok o yapı da zaten. Bir de niye on altı yıldır bu Ekonomik ve Sosyal Konsey toplanmıyor? Bunlar çok ciddi sıkıntılardır. Dolayısıyla, bakın, mesela, biz şunu yapmadık; bizim yoksa İYİ Parti olarak çalışmamız da var ama ben mesela burada bununla ilgili önerge getirmedim. Hakikaten bunun önergesinin bile yine bu işin taraflarıyla birlikte hazırlanması lazım. Nasıl bir Ekonomik ve Sosyal Konsey Türkiye'nin meselelerinin çözümünde yardımcı olur yani hükümlere nasıl yardımcı olur? Bunu da birlikte yapmak lazım. Hani "Ben şunu istiyorum." şeklinde bir şey bile yanlış olur. O anlamda da bir önerge getirmedik, yoksa bununla ilgili yapılmış çalışmalarımız da var.

Özetle şunu söylemek istiyorum: Hani, yasak savmak için bir şey yapmanın bir gereği yok. Hükümet bir irade ortaya koydu 2010 yılında, Anayasa'ya bunu koydu ama o iradeyi ortaya konduktan sonra Ekonomik ve Sosyal Konsey tamamen kaldırıldı. Bu yapılan son kanuni düzenleme de Ekonomik ve Sosyal Konseyin tabutuna son çivinin çakılmasıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, gerçekten de bu Ekonomik ve Sosyal Konsey önemli. Sonuç itibarıyla, farklı taraflarla Türkiye ekonomisine ilişkin ekonomik ve sosyal politikaları görüşmek, bir istişarede bulunmak, müzakere etmek amacıyla kurulmuş bir diyalog mekanizması bu. Ama işte biraz önce Sayın Usta da söyledi, 2001 yılında kabul edilen bir kanun var, sonra 2010 yılında Anayasa 166'ya ekleniyor, 2018 yılındaki Anayasa değişikliği sonrasında bu 703 sayılı KHK'yle de bazı maddeleri yürürlükten kaldırılıyor, ondan sonra da herhangi bir mevzuat düzenlemesi yapılmıyor. Ama ben şunu hatırlıyorum, Sayın Kalaycı da hatırlar: 24'üncü Dönemde - 2011-2015 arası- Plan ve Bütçe Komisyonuna geldi kanun tasarısı ve biz burada görüştük ama ondan sonra Genel Kurul aşamasına gitmedi.

ERHAN USTA (Samsun) - 2014'te biz göndermiştik.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tabii, geldi, görüştük üzerinde. Mesela, katılımcılar kimler, tek tek yazılmıştı ismen; işveren kuruluşları, işte işçi kuruluşları, meslek örgütleri, son derece kapsamlıydı. Hangi sıklıkta toplanacak? Sekreteryasını kim yürütecek? Bütün bu hususların hepsi konuşuldu ama ne hikmetse yukarıya doğru baktığımızda Genel Kurula gitmedi, yasalaşmadı ve bu şekilde devam ediyor. Yani en son Şubat 2009'da toplanmış, el insaf, on altı yıl geçmiş üzerinden! Türkiye'nin böyle bir kuruma ihtiyacı yok mu?

Şimdi, ben, Cumhurbaşkanı Yardımcısına 26 Nisan 2024 tarihinde bir yazılı soru önergesi yönlendirmiştım, orada, bana gelen cevapta ne kadar önemli olduğu anlatılıyor şeyin, hatta şöyle diyor: "Ekonomik istikrarın kurulması, büyümenin ve sanayileşmenin hızlandırılması; üretimin, yatırımların ve verimliliğin artırılması..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - ...ekonomiye rekabet gücü kazandırılması, istihdamın geliştirilmesi ve işsizliğin önlenmesi, iş gücü niteliğinin yükseltilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi ve sosyal adaletin sağlanması, sosyal devlet anlayışının gereği olarak kamu hizmetlerinin geliştirilmesi gibi temel sosyoekonomik amaçlar için oluşturulan Ekonomik ve Sosyal Konseyin..." Yani, bakın, bunların hepsini söylüyor, bunların hepsi gerçekten de bizim de katıldığımız hususlar. Diyor ki: "Ekonomik ve Sosyal Konseyin toplanmadığı süreçte, ekonomik ve sosyal konularda katılımcı süreçlerin etkili bir şekilde işletilmesini teminen diğer sosyal diyalog mekanizmaları Çalışma Meclisi, Üçlü Danışma Kurulu gibi çalışmaya devam etmektedir." İyi ama bunların belirleyiciliği yok. Bakın, burada anayasal bir kurum var. Yani, şimdi, burada aynı zamanda şöyle bir cevap da veriyor Cumhurbaşkanı Yardımcısı: On İkinci Kalkınma Planı'nda da Ekonomik Sosyal Konseyin etkin hâle getirilmesi var madde olarak, hüküm olarak, 2024-2028 yıllarını kapsıyor, orada da gene bundan bahsedildiğini söylüyor.

Şimdi, bir kanunla geldi buraya, kanunla geldi ama bizim beklediğimiz... "Kanun yapmak" demek, sadece bunu kanuni bir çerçeveye kavuşturmak değil. Her şeyi Cumhurbaşkanına vermişsiniz; Cumhurbaşkanı Başkan, Cumhurbaşkanı üyeleri belirliyor, Cumhurbaşkanı çalışma usul ve esasları belirliyor. Ya arkadaşlar, bakın, böyle bir şey olmaz! Yani Cumhurbaşkanı kim olursa olsun, bütün yetkilerin bir kişiye verildiği bir sistem olmaz! Yani bunun bir usulü olur, kimler katılacak, geniş bir toplantı yapılır -2014'te bize geldiği gibi- ve gerekirse Mecliste bir komisyon kurulur, ona göre kimler olmalı bunda, kimler temsil edilmeli, hangi sıklıkta toplanmalı, sekreteryayı kim yürütmeli -belki de sürekli olarak çalışacak olan Konseyin altında alt komiteler kurulabilir- bunların hepsinin konuşulması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şimdi, ben biliyorum, inanıyorum ki buradan da bir ilerleme olmayacak, gene burada kalacak, ondan sonra biz önümüzdeki bu dönemin sonuna kadar gene bunları konuşacağız. Yani bu şekilde yasa yapılmaz. Yani Türkiye'nin en çok ihtiyacı olan, Anayasa'da var olan anayasal bir kurumu, Türkiye'nin ekonomik anlamda, ekonomik sosyal anlamda ciddi bir krizden geçtiği, uzlaşmanın, toplumdaki diyalog mekanizmalarının, toplumsal mutabakatın en çok gerekli olduğu, ihtiyaç duyulduğu bir dönemde neden çalıştırmıyoruz; çalıştıralım, herkes gelsin, fikirlerini söylesin. Ona göre burada birtakım hususlar kabul edilsin. Bunlar plana, programa, orta vadeli programa, yıllık programlara girsin; gerekirse bununla ilgili planlar, acil eylem planı gibi şeyler hazırlansın. Ne yapılması gerekiyor? Yani çünkü bunun birçok boyutu var, bunun sektörel boyutu olacak, belki bölgesel boyutu olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bütün bu var olan ekonomide makro ekonomik amaçlara nasıl ulaşılabileceğine ilişkin belki birtakım hükümler içerecek. Yani burada, dediğim gibi, açıkçası bu kadar önemli olan bir kurum neden çalıştırılmadı ve en sonunda böyle önümüze sanki çalıştırılmış gibi bir iptal kararı üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin getirilmesini ve bütün yetkilerin Cumhurbaşkanına verilmesini hiçbir şekilde kabul etmiyoruz yani bunu son derece -dediğim gibi- gayriciddi bir iş olarak görüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Kısa bir şey daha ilave edeceğim.

Şimdi, Sayın Başkan, hepimiz biliyoruz ki bu karar süreçlerinin etkinleştirilmesi önemli. Yani bu Ekonomik ve Sosyal Konseyde politika oluşturulması ve karar süreçlerinin etkin olması isabetli kararlar alınması açısından önemli fakat maalesef, tabii, şunu diyebilirsiniz: "Ya, Ekonomik ve Sosyal Konseye gelinceye kadar kamu kuruluşları arasında biz koordinasyonu da sağlayamıyoruz." O da hakikaten öyle. Bakın, bu yeni sistemde yerine başka bir şey koymamız lazım. Yani Bakanlar Kurulunun kaldırılmış olmasıyla yani şimdi Kabine var ama Bakanlar Kurulu kararı diye bir mevzuat da olmadığı için şu anda aslında kamu kuruluşları arasında bile bir karar alınırken, bir mevzuat yapılırken veya bir politika oluşturulurken yeteri kadar bir koordinasyon yok. Bunu çok acı bir şekilde görüyoruz. Artı, bu koordinasyonu sağlayan Devlet Planlama Teşkilatı yok. Yani bunları Hükümete tavsiye mahiyetinde söylüyorum. Kamunun kendi içerisinde etkin bir Türkiye resmini gören bir planlama teşkilatına bu ülkenin tekrar ihtiyacı var. Bakanlar Kurulunda yapılan işlerin hangi formatta olursa olsun yeni sisteme nasıl uydurulacağını arkadaşlar düşünebilirler ama ona benzer yine bir uygulama olması lazım. Şimdi, Tarım Bakanlığı bir yönetmelik gönderiyor, Sağlık Bakanlığını da ilgilendiriyor bu; Sağlık Bakanlığı Resmî Gazete'de görüyor arkadaşlar, ondan sonra bir sürü problem çıkıyor, bu problemleri yaşıyoruz. Yani hâlbuki bunların daha öncesinde Bakanlıklar arasında bir koordinasyonla yapılması lazım. Bu Ekonomik ve Sosyal Konsey de kamu ile özel sektörün ve sivil toplum, meslek örgütlerinin arasındaki koordinasyon açısından önemli. Yani bu 2014'teki ilk genel konuşmamda bahsetmiştim, Aşkın Bey de az önce ifade etti isabetli bir şekilde; bakın, işte o kanun tasarısı burada. Gönderildi bu, Devlet Planlama Teşkilatında o zaman ben müsteşar yardımcısıydım, benim sorumluluğumda, bizim arkadaşlarla beraber çalıştık ve -Sayın Cevdet Yılmaz da Kalkınma Bakanıydı o zaman- gönderdik. Ben buradan Cevdet Yılmaz'a da bir çağrıda bulunuyorum. Kalkınma Bakanı olarak bir hükümet tasarısı şeklinde gönderdiğiniz kanun tasarısına bugün sahip çık. Yani burada günlerce çalışıldı o zaman.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Aynı şeyler, çok küçük değişiklikler yapılarak, bugünkü sisteme uydurularak yapılabilir ama bunu yapmayıp "Başkanı Cumhurbaşkanıdır, üyesini Cumhurbaşkanı seçer, çalışma usul ve esaslarını Cumhurbaşkanı belirler." Böyle bir şey olmaz. Yani bu anlamda, şimdi, Cevdet Yılmaz o gün Kalkınma Bakanıydı, bugün daha yetkili bir makamda, gelsin, kanun tasarısına, bu hazırlığa, o emeğe sahip çıksın. Yani Türkiye'yi ta 95'in de gerisine götürmenin bir gereği yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, önerge bulunmamaktadır.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

15'inci maddeyi müzakereye açıyorum.

Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Teşekkürler Başkanım.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 19'uncu maddesi sendika ve konfederasyonların faaliyet alanlarını ve çalışma koşullarını düzenlemektedir. 703 sayılı KHK'yla bu maddenin (h) bendindeki "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiş, ayrıca vergi muafiyeti tanınan vakıflarla ortak faaliyet yapılmasına olanak tanınmıştır. Anayasa Mahkemesi 7/12/2023 tarihli ve 2018/117 esas, 2023/212 sayılı Kararı'yla bu değişikliklerin kanunla düzenlenmesi gereken bir alan olan sendikal haklar konusunda KHK'yle işlem yapılamayacağını belirterek iptal kararı vermiştir. İptal sonrasında ilgili hükmün bir kısmı uygulanamaz hâle gelmiş, sendikal faaliyetlerin çerçevesi belirsizleşmiştir. Yapılan düzenlemeyle, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda iptal edilen "Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ile" ibaresi bu kez kanun yoluyla yeniden düzenlenmiştir. Böylece, temel haklar kapsamında olan sendikal faaliyetler konusundaki yetkiler yasama organı eliyle belirlenmiş olacak ve anayasal güvenceye kavuşacaktır.

Teşekkürler Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay, sizin söz talebiniz var herhâlde?

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet.

Teşekkürler Başkanım.

Söz konusu sendika ve konfederasyonların doğal afet yaşanmış bölgelerdeki, özellikle 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremde bölgelerdeki dernek ve vakıflara ne kadar bir yardımı olmuştur? Bu konu hakkında detaylı bir bilgi alabilir miyiz? Hangi dernek ve vakıflara yardım yapılmıştır, bu konuyla ilgili cevap rica edeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yani burası şimdi bir tuhaf hakikaten. Yani sendikaların -değil mi, yanlış anlamıyorum- Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan -önceden Bakanlar Kuruluydu- vakıflara para vermesine ilişkin, yardım yapılmasına ilişkin bir izin veriliyor esasında. Bu niye olsun yani sendikalar niye vakıflara para aktarsın? Yani tam tersine, bunu sınırlandırmak lazım. Sendika zaten böyle bir doğal afet durumunda kendisi de gidip orada o faaliyeti yapabiliyor, işte yemek veriyor, bilmem ne yapabiliyor falan. Yani Cumhurbaşkanınca muafiyet tanınan vakıfların sendikalardan çok daha mı böyle kamusal yönü var? Bence yok, olmamalı da. Hani derneği anlıyorum çünkü Kızılaya yardım açısından, Kızılay bu işin ihtisas kurumu.

Şimdi, bakın arkadaşlar, benim elimde şu liste var, ne kadar güncel bilmiyorum, bu muafiyet tanınan vakıflar listesi. Bunlar içerisinde ben bir tane bu doğal afetlerle ilgili bir ihtisas vakfı görmedim. Hani bir tane böyle bir ihtisas vakfı olur, tek işi doğal afetlerle uğraşmak olur, o bu işi hem daha ekonomik yapar, dolayısıyla "Kaynakların bir kısmını orada biriktirelim, orası harcasın." filan denilebilir, yok. Burada, işte, hemşehri dernekleri var, işte İlim Yayma Cemiyeti var, Elâzığ İzzetpaşa Vakfı var, Elginkan Vakfı var, Kocaeli Eğitim Vakfı var, Hacı Bektaş Veli var, TEMA var, Sıfır Atık Vakfı var, şu var, bu var, bilmem ne var. Burada bununla ilgili yani bu doğal afetlerle ilgili bir ihtisas vakfı da yok. Dolayısıyla bence sendikalar eğer kendisi yapacaksa sendika orada bir doğal afet anında -Allah vermesin, ülkemizi korusun- bu doğal afetle ilgili yardımı, desteği kendisi yapsın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitireceğim Başkanım.

Sendikaların buralara para harcamasına izin -elbette burada bir zorlama yok, arkadaşlar onu diyecek- verilmesine bence müsaade edilmemesi gerekir. Dediğim gibi, bu bir kamuya değil, bakın, kamuya aktarma olsa onu anlayacağım.

Bir de şimdi vakıflarla ilgili çok kötü tecrübelerimiz oldu, bunları tekrar burada hatırlatmanın bir anlamı yok. Yani bu "kamu yararına" ünvanını almış, kamu yararına olduğu iddia edilen vakıflarda da olup biten, bazılarında -işte suimisal misal olmaz denilebilir belki ama- ciddi suistimallerin olduğunu da biz biliyoruz. Dolayısıyla sendikalardan buraya para aktarılmasına ilişkin bir düzenleme yapılmasının ben doğru olmadığını değerlendiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, teklif sahipleri burada sorulan soru var Sayın Akay tarafından. Buna cevap veriyor musunuz, verecek misiniz, hazırlığınız var mı ya da cevap getirecek misiniz?

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Başkanım, bizde bilgi yok ama Çalışma Bakanlığından arkadaş var, o cevap verebilir.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI KUTAY SUBAŞI - Bu sendikalarımızın deprem sürecinde herhangi bir yapıyla alakalı bilgiyi istersiniz size biz hazırlık yapıp daha sonradan sunalım.

ERHAN USTA (Samsun) - Bunun için gelmediniz herhâlde, hazırlıklı gelmediniz. İyi olurdu değil mi Başkanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim Başkanım?

ERHAN USTA (Samsun) - İyi olur yani o bilgiyi... "Hazırlığımız yok." diyor.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Alalım onu hemen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

Hazırlık mı yapıyorsunuz?

CAVİT ARI (Antalya) - Böyle bir soru sorulabileceği hiç akla gelmemiş mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI KUTAY SUBAŞI - Yazılı olarak gönderelim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye arkadaşlar...

Evet, mikrofonu açın, devlet kayıtlı çalışır.

Hazırlık yapıp getiriyor musunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI KUTAY SUBAŞI - Evet, getiriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, ne zaman teslim ediyorsunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI ÇALIŞMA GENEL MÜDÜR YARDIMCISI KUTAY SUBAŞI - Hemen teslim edebiliriz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, önümüzdeki hafta salı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ama konuşmanın, buradaki müzakerenin seyri açısından biz şimdi bunu bilip bunun üzerine konuşmalıydık. Ona göre muhalefet şerhi yazacağız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, şöyle yaparız...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Arkadan gelmesi o sıkıntıyı ortadan kaldırmıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tabii, gelebilecek olan milletvekillerinin meseleye nasıl yaklaşacağını bilmek çok mümkün değil.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ama belli değil mi? Sormayacak mıyız?

CAVİT ARI (Antalya) - Burada hangi vakıflar olduğu sorulmayacak mı Başkanım?

ERHAN USTA (Samsun) - Burada bürokrat arkadaşlarımızı, söz sahibi olmayan insanları zor durumda bırakmak değil de... Mesela, bu arkadaşımızı muhtemelen ilgilendiren tek bir tane madde var. Ya, bu hazırlıklarla gelmek lazım. Son zamanlarda biz... Sizin özelinizde söylemiyorum.

Bakın, ben buraya yirmi beş otuz yıl geldim. Emin olun, bavul gibi bir çantayla gelirdik, aman, patronumuz mahcup olmasın diye. Böyle olursa...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ona zorluyoruz arkadaşlar. Saliya kadar istiyoruz veya pazartesi akşamına kadar getirin, biz de dağıtım önden.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Lütfen yani muhalefet şerhinden önce gelirse...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yahu, şimdi, muhalefet şerhinden önce... O zaman yarın akşama kadar getirin.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Dur, bir dakika...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Öyle yapacağım yani. Ne yapayım yani?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamam, erken isteyelim o zaman.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yarın 14.00, tamam. Gidin çalışın kardeşim, hadi, Allah yolunuzu açık etsin.

Evet, Sayın Ari, var mı bir şey?

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, ben de aynı şeyi soracaktım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, 14.00'e kadar alıyoruz. Cuma 14.00.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu vakıflar hangi vakıflar? İçinde kaç tanesi... Hazırlık yapmadan gelmişler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kayda geçti, 14.00'e kadar istiyoruz.

Şimdi 15'inci maddeyle alakalı 1 adet önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanun ve Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle yapılan değişiklikle, gerektiğinde üyelik şartı aranmaksızın sendika ve konfederasyonların nakit mevcudunun yüzde 10'unu aşmamak kaydıyla afete uğrayan bölgelerde Cumhurbaşkanlığı tarafından vergi muafiyeti tanınan vakıflara aynı ve nakdî yardımda bulunabilmesi düzenlenmektedir. Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş hâliyle mevcutta bu yetki zaten kamu yararına çalışan dernek, ve kamu kurum ve kuruluşlarına yapılacak yardımlar için mevcuttur. Bir başka deyişle sendika ve konfederasyonların kamu yararına çalışan dernekler ve kamu kurum ve kuruluşlarına afet hâllerinde aynı ve nakdî yardımda bulunabilmektedir.

Daha önceki hâlinde Bakanlar Kurulu tarafından vergi muafiyeti tanınan vakıflara yapılabilecek bu yardımın mevcut sistemde yalnızca Cumhurbaşkanlığına bırakılması parlamenter sistemdeki hâliyle aynı şekilde sonuç doğurmamaktadır. Bu nedenle maddenin teklif metninden çıkarılması ve bahsi geçen yardımların mevcut hâlinde olduğu gibi kamu yararına çalışan dernekler ve kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan hâliyle kalması daha uygundur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

16, 17 ve 18'inci maddeyi müzakereye açıyorum.

Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Teşekkürler Başkanım.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 4'üncü maddesi, yeni belediye kurulması usullerini içermektedir. Daha önce beşinci ve altıncı fıkralarda Cumhurbaşkanlığı kararıyla belediye kurulması öngörülmekteydi. Ancak Anayasa Mahkemesi, kamu tüzel kişiliklerinin sadece kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulabileceğini belirterek bu hükümleri iptal etmiştir. Bu iptal

belediye kurma sürecinde usul devam ederken esas düzenlemenin eksik kalmasına neden olmuş, uygulamada belirsizlik yaratmıştır. Yapılan düzenlemeyle Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda iptal edilen hükümler bu kez Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulma yetkisi çerçevesinde yeniden düzenlenmiştir. Yeni düzenlemeyle valilik ve bakanlık onayı sonrası Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle belediye kurulabilecektir; yeni iskân bölgelerinde, nüfusu 5 bini geçen yerleşimlerde belediye kurulmasının önü açılmaktadır.

Türkiye genelinde 1.403 belediye bulunmaktadır, 30 büyükşehir, 51 il, 519 büyükşehir ilçe, 403 ilçe, 400 belde. Nüfusu artan ve yeni iskân bölgeleri oluşan yerleşimlerde belediye kurulması talepleri artmaktadır. Ancak önceki düzenleme iptal edildiğinden bu talepler karşılanamamış, sürecin esasa ilişkin dayanağı ortadan kalkmıştır.

Yine, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 11'inci maddesinde yer alan ve Cumhurbaşkanlığı kararıyla belediyelerin kaldırılmasını veya köye dönüştürülmesini öngören hükümler Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Gerekçe kamu tüzel kişiliklerinin ancak kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararıyla kurulup kaldırılacağı yönündedir. İptal sonrası tüzel kişilik değişikliği gereken yerleşimlerde işlemler yapılamaz hâle gelmiştir. Yapılan düzenlemeyle Anayasa Mahkemesi kararına uygun şekilde tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerin mahalleye dönüştürülmesi, 5 bin metre kuralı kapsamında nüfusu 2 binin altına düşenlerin köye dönüştürülmesi Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yeniden düzenlenmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 12'nci maddesi birleşen, katılan ya da tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerle ilgili imar planlarının hangi tarihten itibaren yapılabileceğini düzenlemektedir. Fıkra da yer alan "gerçekleşmesi" ibaresinden sonra gelen veya "Cumhurbaşkanı kararının yayımlandığı" ifadesi Anayasa Mahkemesinin ilgili tarih ve sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Bu iptalle birlikte işlemlerin başlangıç tarih konusunda tereddüt oluşmuş ve ilgili fıkranın dili bozulmuştur. Yapılan düzenlemeyle Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi dikkate alınarak tarihin belirlenmesine ilişkin ifade yeniden düzenlenmiş, 4'üncü ve 11'inci maddelerde yapılan diğer düzenlemelerle birlikte uyum sağlanmıştır. Böylece belediye tüzel kişiliğiyle ilgili işlemlerin ne zaman yürürlüğe gireceği açıkça tanımlanmıştır. Belediyelerin birleşmesi, katılması ya da tüzel kişiliklerinin kaldırılması durumunda yeni imar planları beklemeye alınmakta, mevcut planlarda değişiklik yalnızca katılınan belediyenin görüşüyle yapılabilmektedir ancak iptal edilen ibare sebebiyle uygulamada başlangıç tarihi belirsiz hâle gelmiştir.

Teşekkürler Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gökhan Bey, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; teşekkür ediyorum.

Önce bir konuda açıklığa ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Sayın vekilimiz Türkiye'de 1.403 tane belediye olduğunu söyledi ama benim bildiğim, Türkiye'de belediye başkanı seçilmiş belediye sayısı 1.393. 10 tane belediyeye de kayyum belediye başkan vekilleri atanmış durumda ancak hâlâ bu belediyelerin seçimleri yapılabilmemiş değil. Yasamız diyor ki belediyesi oluşmuş olan, kurulmuş olan yerleşim yerlerinde, belediye olmaya hak kazanmış yerleşim yerlerinde haziran ayının ilk pazar günü bu seçimler yapılır. Şunu açıklarsanız mutlu olurum: Niye bu 10 belediyenin seçimleri yapılamıyor? Yani buralarda kayyum kaymakamlar görev yapıyor. Muhtelif illerde geçmişte belediye olup kapatılmış ya da nüfus özellikleriyle belediye olmaya hak kazanmış olan yerlerin neden hâlâ seçimleri yapıp seçimle gelmiş belediye başkanları yönetmiyorlar?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Davaları devam ediyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Mesele bu işte arkadaşlar. Yani kanunla kurulma hakkı olan belediyelerin idari mahkemelerdeki görülen yasalarla da bir türlü belediyeye dönüşmemesiyle ilgili bir sıkıntı var. Yani bir yer ya belediyeye dönüşür ya da dönüşmez. Eğer bu yargı yoluyla olarsa o zaman yargı süreci tamamlandıktan sonra kayyum belediye başkanı atarsın. Şimdi, A belediyesinde kaymakam ya da vali yardımcısı kayyum belediye başkanı ve siz de 1.403 tane belediye olduğunu söylüyorsunuz, ben de yok olduğunu söylüyorum. Buralarda ne belediye binası var ne de belediye çalışanları var. Vilayette bir memura ya da bir yetkiliye kayyum olarak belediye başkanlığı verilmiş, bir görev tevdi ediliyor ama gerçekte bu yok.

Şimdi, ikincisi, burada 3 tane madde var yerel yönetimlerle ilgili. Şimdi, kamuoyuna Sayın Cumhurbaşkanlığı bir açıklama yaptı "Yerel yönetimlerle ilgili bir çalışma yapıyoruz." diye. Bu, Haziran 2024'ten beri Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği bir karar. Mademki bir çalışma yapıyor Cumhurbaşkanlığı ya da Hükümet ve AK PARTİ Grubu, bayramdan sonra da bunun kamuoyunda konuşulacağını öğreniyoruz, niye o zaman bu 3 madde hızlı bir biçimiyle buraya geldi? İvediliğin gerekçesi nedir? Onu anlamakta zorluk çekiyorum.

Bir başka nokta -tek tek maddeyle ilgili değil tümüyle ilgili konuştu teklif sahibi- Türkiye'de 50 bin nüfusun üzerinde, 5 kilometre yarıçap içinde kapanması gereken kaç tane belediye var?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun lütfen.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Su havzaları, dere yatakları gibi yerlerde -5 kilometreyle ilgili- yerleşim yerlerinde, nüfusu ne olursa olsun, buralarda belediye kurulamayacağına ilişkin bir yasamız var. Şimdi, tam da bu noktada sormak istiyorum: Sazlıdere Barajı'nın hemen yan tarafındaki Sazlıbosna köyüne, Hacımaşlı köyüne yapılacak olan 24 bin konut başlı başına bir yerleşim yeri oluşturacak. O zaman bunu nasıl yapacağız? Mademki su havzasının içinde oluşan 5 binin üzerindeki yerleşim yeri olsa dahi belediyeye dönüşemeyecek, o zaman bir mücavir alan içinde imar planı olmadan, plansız bir biçimiyle başlamış olan bu yapılarla ilgili nasıl bir düzenleme olacak? Yani bu yasa teklifinin içindeki, arkasındaki ana fikir ne? Onu bize sayın teklif sahibi ifade ederse biz de bundan mutlu oluruz yani buradaki amaç nedir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bu soruları not alıyorsunuz değil mi arkadaşlar?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Onun ötesinde, şu konuyla ilgili de tabii Meclisimizin dikkatini çekmek istiyorum: Değerli arkadaşlar, bugün hâlihazırda Türkiye'de çok sayıda belediyenin nüfusu 2 binin altına düşmüş durumda. Yani Meclisimizin üzerinde düşünmesi gereken temel konu şu: Nasıl oluyor da bizim, özellikle Doğu Anadolu'nun iç kesimlerinde, Karadeniz'in iç

kesimlerinde, İç Anadolu'nun pek çok yerleşim yerinde ilçe merkezlerimizin nüfusları artık 2 binin altına düşmeye başladı, ciddi biçimiyle bir göç baskısının altında belediyeler. Demek ki burada belediyenin sadece var olması değil, aynı zamanda bu belediyelerin o bölgedeki istihdamı sağlaması, iskân problemlerinin çözülmesiyle ilgili de bu yasa teklifinin içine yapılır, edilirin dışında başka önleyici ve düzenleyici tedbirlerin alınmasına ihtiyaç var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Zeybek, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Sayın Başkanım, 2024 yılı içinde Türkiye'de 38 ilin nüfusu azaldı. Bu illerin nüfusu toptan azalıyor, bu illerin 300'den fazla ilçesinin nüfus azalıyor yani Türkiye geri dönülmez bir biçimiyle... Yani hem su fakiri bir ülkeyiz, merkezler daha da büyüyor, küçük beldeler ilçelere, ilçeler büyük merkezlere, iller daha büyük illere bir göç tehdidi altında. Bunun yönetilebilmesi çok mümkün değil yani -bu yasa teklifi sizin açınızdan da AK PARTİ'ye söylüyorum- en çok oy aldığınız illerin milletvekili sayıları patır patır azalıyor. Yani en çok nerede oy alıyorsanız gidin oralara, işte mesela Kütahya, 1 milletvekili düştü - böyle sırada çok il var- Erzurum, 1 milletvekili düştü yani nüfusun azalması... Aynı zamanda yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, yerel yönetimin ekonomik anlamda güçlenmesi ve bu bölgelerle ilgili yeni açılımların, katılımların, projelerin, endüstriyel projelerin, teknolojik projelerin yapılmasına olanak sağlayacak bir düzenleme getirilir. O nedenle, belediye açmak ya da açmamak... Bu sizin söylediğinizle birlikte nüfusu 5 binin üzerinde açılacak olan belediyelerin tamamının büyükşehir olması dolayısıyla büyükşehirlerde oluşamaz ama ağırlıklı olarak batı illerinde meydana gelecektir. Zaten göç baskısının altında olan illerimiz daha da göç almaya devam edecektir. Kapanmakta olan belediyelerin dışında belli bir nüfusun altında yeteri teknik personeli olmayan belediyelerin imar planları ve imar uygulamaları da Türkiye'nin kaçak yapısının artmasında, riskli yapı stokunun artmasında, tarım topraklarının imara açılmasında çok ciddi riskler oluşturmaktadır. Bu, 23 milyon hektarlık tarım toprağımızın 19 milyon hektara düşüyor olması aslında Türkiye açısından üzerine düşünmemiz gereken bir noktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Tarım toprakları hızlı bir biçimiyle "hobi bahçeleri" adı altında küçük küçük parsellere bölünerek kaçak yapılaşma yoluyla imara açılmaktadır. Yani imar hareketleriyle yaşamında bir birikim elde edemeyen insanlar, özellikle de batı illerimizin kırsal kesimlerinde bu tür küçük araziler üzerinde birikimlerini değerlendirerek bir gayrimenkul üzerinden gelecekte gelir elde etmenin hesabını yapıyorlar. Bu, millî ekonomimiz açısından, Türkiye'nin geleceği açısından, yüz, iki yüz, üç yüz, beş yüz yıllık tarihsel geleceğimiz açısından büyük riskler oluşturmaktadır. O nedenle, imar plan yapma yetkilerinin belli nüfus altındaki belediyeler açısından yeniden gözden geçirilmesinin ben doğru bir fikir olduğunu düşünüyorum. Sadece kapanmış olan belediyenin kapanma süresiyle ilgili değil, aynı zamanda mimarı, mühendisi olmayan belediyelerin bu plan yapma, planı uygulama, denetim yetkileriyle ilgili de artık şapkeyi önümüze koyup iyice düşünmemiz gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Zeybek, ben de teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, ilgili yöneticiler; Sayın Zeybek'in önemli tespitleri var, özellikle bu hobi bahçeleriyle alakalı. Gerçekten uçakla Ankara'ya iniyorken o aşağısının hâlini görüyorsunuz, dolayısıyla tespitleri önemli.

Sayın Evrim Karakoz, buyurun lütfen.

EVİRİM KARAKOZ (Aydın) - Sayın Başkan, kıymetli üyeler; aslında bunu benden önce konuşan diğer milletvekili arkadaşlarım da özellikle ifade ettiler ama biz burada sürekli aynı şeyi yapıyoruz özellikle torba kanunlarda; Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen kanun hükmünde karamameleri ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini burada görüşüyoruz; noktasını, virgülünü değiştiriyoruz, bazen de bir kelimeyi değiştiriyoruz, yine Anayasa mahkemesine gönderiyoruz, yine iptal ediliyor, buraya geliyor. Verimli ve sonuca odaklı, faydalı bir yasama faaliyeti yürütebildiğimizi düşünmüyorum.

Ben İçişleri Komisyonu üyesiyim. Bu teklifin 15, 16 ve 17'nci maddeleri İçişleri Komisyonunu ilgilendiriyor olmasına rağmen, maalesef Komisyonumuz toplanmadı, görüşlerimiz alınmadı.

Genel olarak net bir şekilde şunu söyleyebilirim: Bu teklifin özellikle 15, 16 ve 17'nci maddeleri Anayasa'ya aykırılık içermekte, zira Anayasa'mızın 127'nci maddesinde mahallî idarelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin kanunla düzenleneceği açık bir şekilde ifade edilmiştir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleme yapma yetkisinin ben Anayasa'ya aykırı olduğunu özellikle düşünüyorum.

Ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda mahallî idarelerin nasıl kurulacağı 4'üncü maddede düzenlenmiştir. Ayrıca, 8'inci maddede de birleşme ve katılmaya dair bir düzenleme var. Ama 5393 sayılı Yasa'nın 11'inci maddesine, şu anda görüşüyoruz... Burada 17'nci maddede yeni bir kurulum, birleşim ve katılım düzenlenmiştir. Bunun, ben, 11'inci maddeye eklenen kısmın kanunun 4'üncü ve 8'inci maddesiyle uyuşmadığını düşünüyorum, kanunun ruhunu yansıtmadığını düşünüyorum çünkü 11'inci maddede bu karar alma yetkisi tamamen iktidara bırakılmış durumda. Bu noktada da vatandaşlarımızın 4'üncü ve 8'inci maddede olduğu gibi görüşlerinin alınmasının elzem olduğunu düşünüyorum. Vatandaşlarımızın 11'inci maddeye göre kurulacak mahallî idarelerde ya da katılacak mahallî idarelerde görüşlerinin alınmasının hem demokrasiye daha uygun olacağını hem de yerinden yönetim ilkesine daha uygun olacağını değerlendiriyorum.

Ancak başında da söylediğim gibi, bu hususları biz komisyonlarda yeterince tartışmadığımız ve konuşmadığımız için, bir anlamda da kervan yolda düzülür mantığıyla yasa yaptığımız için Anayasa Mahkemesi muhtemelen yine yapmış olduğumuz bu düzenlemeyi iptal edecek ve sonrasında aynı noktaya döneceğiz, yine aynı konuları da görüşeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EVİRİM KARAKOZ (Aydın) - Ayrıca, bu yerel yönetimlerle alakalı özellikle çoğu gelişmeyi kamuoyundan duyuyoruz biz, oysa yasama faaliyetini Türkiye Büyük Millet Meclisinin yaptığı açık bir şekilde ortada ama bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yürütme organının yasama organı üzerinde bir tahakküm kurduğunu maalesef üzülerek gözlemliyoruz. Kaldı ki son gelişmeler ışığında da özellikle yerel seçimlerden sonra, iktidarın özellikle kaybettiği yerel yönetimlerde hizmet ürettirmeme anlayışına sahip olduğunun, sorun çözme değil sorun çıkarma yönünde davrandığının da özellikle altını çizmek istiyorum.

Özetle, bu -3 özel- 15, 16 ve 17'nci maddeler Anayasa'ya aykırıdır, Anayasa Mahkemesi tarafından da iptal edeceği açıktır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Karakoz.

Şimdi, Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, ben bu 703 öncesinde ile 703'ü mukayese ediyorum da aslında burada yapılan değişiklikle tabii, yine benzer, başka şeyde karşılaştığımız işler yapılmış. Hem belediye kurulmasında hem de belediyelerin tüzel kişiliği sona erdirilmesinde Danıştayın görüşünün alınması, İçişleri Bakanlığının önerisi ve müşterek kararnamelerle karar alınması şeklinde bir kurgu varmış 703 öncesinde. Bu usul de devam ettiriliyor şimdiki kanun teklifiyle de. 703'le burada Danıştaydan görüş alma işi kaldırılıyor, İçişleri Bakanlığı önerisi de kaldırılıyor; sadece Cumhurbaşkanlığı kararıyla hem belediye kurulması hem de belediye tüzel kişiliğinin sona erdirilmesi buna getirilmiş oluyor. Dolayısıyla diğer yerlerde yaptığımız gibi -eğer bir hatam varsa lütfen arkadaşlar beni düzeltsinler- her işi hiç kimseye danışmadan etmeden, hiçbir kurumla istişare ihtiyacı olmadan -bir anlamda hukuken de olsa, en azından hukuken- böyle bir yetki veriliyor. Bu, yanlış yani yine yeni sistem açısından bir başka sistematik geliştirmek gerekirdi burada. Yani önceden de denilebilirdi, Cumhurbaşkanına bu yetki verilebilirdi, "Başbakan belirler." denilirdi ama ne yapmış? Bir Danıştay görüşü ortaya koymuş, ondan sonra İçişleri Bakanı önerisi ortaya koymuş. İçişleri Bakanının da nihayetinde müşterek kararnamede hem imzası var hem de işte Başbakanın da imzası var, bir de Cumhurbaşkanlığı imzası var ama bu kurumları işin içerisine, devreye sokarak muhtemelen daha sağlıklı karar almasını sağladı ve yanlış karar alınmasını diye uğraşıldı ama şimdi bunların hepsini bir kenara itiyoruz ve "Sadece Cumhurbaşkanlığı kararıyla bunlar yapılır." diyoruz ve bu gelen kanun teklifi de aslında 703'ün getirdiği bu yapıyı devam ettiriyor. Ben bunun Türkiye açısından doğru olmadığı değerlendiriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Türel...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sabah tümü üzerindeki konuşmada da ifade ettiğim bir husus vardı, o da şu: Tabii, şimdi, Anayasa Mahkemesi iptal etti şeyi... Yetki kanunu kapsamında olmadığı için zaten iptaller yapıyor, biliyorsunuz yani Anayasa Mahkemesi iptal kararlarını kanunla getirerek bu sorunu çözümüyoruz. Bakın, burada, 123'e bir aykırılıktan bahsediliyordu. 123'te diyor ki: "Kamu tüzel kişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur." Yani Cumhurbaşkanlığı kararını hafif buluyor, güçsüz buluyor, onun üzerine diyor ki: "Kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle..." 2017 tarihinde değişiklik ama esas 82 Anayasası'nın başından itibaren devam eden bir hüküm var, madde 127. "Mahallî idareler" başlıklı madde 127 çok ilginç, diyor ki: "Mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir." Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yok arkadaşlar, direkt olarak mahallî idareleri anlatıyor ama Anayasa değişikliği yapılırken her şeye Cumhurbaşkanlığı kararnamesi konuluyor ya, oraya da kanunun yanına Cumhurbaşkanlığı kararnamesi koymuşlar ve böyle acayip bir yapı oluşmuş. Anayasa 123, Anayasa 127'ye aykırı, 2 tane birbirinden farklı husus var. Anayasa 127 daha değerli, geçerli çünkü hem daha önceden bu Anayasa'nın içinde var, bir de direkt olarak mahallî idarelerin nasıl kurulacağını, usul ve esaslarını, bütün özlük haklarını düzenliyor. O yüzden şimdi burada bir sıkıntı var. Buradan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi... Anayasa Mahkemesine gideceğiz, zaten Anayasa'ya aykırılık var burada yani bu hâliyle doğru değil. İşte bu da şunu gösteriyor: İşte, bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denen, doğru dürüst hazırlıkları yapılmadan alelacele getirilen, her şeyi Cumhurbaşkanına veren -sabah anlattığım gibi, Cumhurbaşkanının yemini devam ediyor ama Cumhurbaşkanlığı aynı zamanda tarafsız değil- böyle bir sürü farklı farklı çelişkiler oluşturan, yapısal problemler oluşturan bir düzenleme var önümüzde. Bu açıdan, Anayasa'ya aykırı, buradan "Cumhurbaşkanlığı kararnamesi" ifadesinin çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, 16'ncı maddede "yeni iskân nedeniyle oluşturulan" ibaresi var. Buradan ne anlıyoruz? Buradaki amacınız nedir? Yeni iskân nedeniyle oluşturulandan kastedilen neresi, örnek verebilir misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geçtiğimiz günlerde Cumhurbaşkanımız belediyelerin yetkilerine ilişkin yeni düzenlemeler yapılacağına dair birtakım ifadelerde bulundu, işaretler verdi, il ve ilçe yetki karmaşası olduğundan bahsetti. Ben de bunları duyunca eyvah dedim, gerçekten eyvah dedim çünkü öğlen de belirttiğim gibi, bugüne kadar Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı neyi düzeltmek için yola çıktıysa gelen her zaman gideni arattı. İşte, en son, 2014 yılında Büyükşehir Yasası'nda bir değişiklik yapılmıştı, bütün şehir hâline getirilmişti, orada çok ciddi sıkıntılar vardı. Esasında, baktığınız zaman -biraz evvel Sayın Gökhan Zeybek sıkıntılarının bir kısmından bahsetti; kendisi bizim Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcımız, sabaha kadar konuşsa yerel yönetimlerin sıkıntılarının, problemlerinden bahseder- hakikaten de ciddi problemler var ancak bugün basına düştü, işte "Cumhurbaşkanının belirtmiş olduğu, yapacağı düzenlemeler nelerdir?" diye basına düşen bir taslaktan bahsediliyor. Biraz evvel Gökhan Bey'in açıklamış olduğu, üzerinden geçtiği, kısmen açıklamış olduğu devasa sorunların yanında iktidarın sorunlarının bambaşka olduğunu gördük. Basına yansıdığı kadarıyla söylüyorum: Mesela, sosyal yardımlar artık bakanlıklara sorulacaktı. Yani ben bir belediye olarak bir sosyal yardım yaptığım zaman, herhangi bir proje yaptığım zaman bakanlıktan izin almak durumunda kalacaktım ki Cumhuriyet Halk Partili belediyeler de özellikle bu sosyal yardım konusunda gerçekten de tüm halkımıza dokunan etkinlikler yapıyor. Kentsel dönüşüm ve imar yetkilerinin kaldırılacağından bahsediliyor. Yani bir belediye düşünün, elinden kentsel dönüşüm ve imar yetkisinin alınacağı, Çevre, Şehircilik Bakanlığına bağlanacağı söyleniyor. Bütçelerin valilik onayına sunulacağından bahsediliyor. İhalelerin de bakanın onayına sunulacağından bahsediliyor. Yani demek istedikleri şey şu: "Sen bir tek çöp topla, onun haricinde hiçbir şey yapma." Böyle bir şey olabilir mi diye düşündüm yani gerçekten de anlamakta zorluk çekiyorum. Ya, bu kadar da olmaz dedim. Şimdi, ben burada iktidar milletvekillerine sormak istiyorum: Gerçekten de bu kadar

olabilir mi? Cevap alamayacağımı biliyorum çünkü şimdi "Böyle bir şey olamaz." derler, önümüzdeki ay önümüze gelir. Yani sessiz kalacaklarını tahmin ediyorum. Böyle bir şey olabilir mi arkadaşlar ya? Kapatın belediyeleri, eğer bu saydığım şeyler, basına çıkan şeyler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yazana sormak lazım "Bunlar doğru mu?" diye.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Aman İsmail ağabey, fazla iddialı konuşma, yarın önümüze gelince...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bir saniye...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama bilmiyoruz sizin neye baktığınızı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, saat sekiz, yorulduk, dolayısıyla...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sordu ya, onun için...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, sorar milletvekilleri, siz de her şeye cevap vermek zorunda değilsiniz, bazen susmak da bir cevaptır.

Sayın Bakırlioğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bugüne kadar biz o kadar çok "Bu kadar da olmaz." dedik ya, hepsi karşımıza geldi, o yüzden ben size sorma ihtiyacını hissettim. Eğer bunlar gerçekleşirse, buna benzer maddelerden oluşan bir torba kanun önümüze gelirse o zaman belediyeleri kapatsınlar ya, insanlara desinler ki: "Boşu boşuna para harcamayın, boşu boşuna uğraşmayın. Yani belediye başkanı olmanın, belediyeye seçilmenin hiçbir kıymeti yok." Türkiye'de o zaman bir tane belediye olacak, 86 milyonun yaşadığı, bir kişinin idare ettiği bir belediye hâline gelecek. İnşallah, bunlar gelmez, gelirse de burada bayağı kıyamet kopar söyleyeyim ben size arkadaşlar, bayağı uğraşırız beraber.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, nereden çıkardınız?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, öyle ya! Baksana, böyle şey olur mu ya! Bütçeyi valilik onaylayacakmış, ihaleler bakanlıktan onaylanacakmış. İhale yapamayacaksın, bütçe yapamayacaksın...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kaynak kim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

Arkadaşlar, hakikaten bir tane Başkan var ya, bir durun ya... Ben soruyorum adama zaten, tamam, herkese veriyorum söz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kaynak neresi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, boş verin kaynağı şimdi, bir durun, şu işi bitirelim ya!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kaynak, anonim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, burada milletvekillerimiz sorular sordular. Kim cevaplayacak?

Sizin teklif sahibi olarak açıklamanız olacak mı Sayın Kurt?

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Bizim açıklamamız yok Sayın Başkanım, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı açıklama yapacak bu konuyla ilgili.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan Yardımcısı Suver, buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI HASAN SUVER - Sayın Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Şimdi, bu kurulacak yeni belediyelerle alakalı bir planın olmadığı söylendi. Zaten kurulmamış ki planı olsun, mutlaka kurulduğu zaman bir planı olacaktır. Nitekim, deprem bölgelerinde yapılan yeni yapılanmalarda planlar yapılmış, adalar, parseller belirlenmiş ve binalar onların üzerinde inşa edilmiştir.

Hobi bahçeleri konusunda katılıyorum.

Başka da bir soru yoktu Sayın Başkanım.

CAVİT ARI (Antalya) - "Yeni iskân nedeniyle oluşturulan..." cümlesi neyi ifade ediyor diye sormuştuk.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI HASAN SUVER - Efendim -yeni iskân- mesela bir baraj yapılır, oradaki yerleşim alanının başka bir yere nakledilme durumu olabilir ona ilişkindir; deprem olur, sel olur vesaire gibi durumlarda yeni iskân durumu hasıl olur, oranın da planlaması zaten yapılıyor yani, plansız bir şey yapılmıyor. Zaten bunlar teknik konu. Daha önce bunlar üzerinde çalışılmıştı, Anayasa Mahkemesinden geri döndü. Teknik düzenlemeler yapılacak ve kabul edilirse yürürlüğe girecektir.

Arz ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - O zaman daha somut soralım Sayın Bakan Yardımcısına, "Daha demografik nasıl olabilir?" anlamında bir sorumuz vardı da soruyu net sormayınca demek ki soru olarak kabul etmiyorsunuz. Eskiden bir sistem vardı hem kurulmada hem de tüzel kişiliğin sona ermesinde. Danıştay, İçişleri Bakanlığı -o zaman İçişleri Bakanlığıyla alakalıydı- ve müşterek kararname... Şimdi, bunların hepsi kaldırılıyor, sadece Cumhurbaşkanlığı kararnamesi... Yani bunun daha demokratikleştirilmesi açısından, yeni sistemin özüne uygun nasıl bir şey olması lazım? Bunu bir soru olarak lütfen kabul edin.

Bir de idari vesayet açısından İçişleri Bakanlığının belediyeler üzerindeki yetkisi nasıl? Şimdi, belediyeler, Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü, eski İçişleri Bakanlığındaki Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü Çevre ve Şehircilik Bakanlığına geçti değil mi? Ama mesela, mülkiye müfettişleri bu tarafta, belediyelerin denetimini mülkiye müfettişleri yapıyor, orada İçişleri Bakanlığı... Şöyle söyleyeyim: İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev ve yetki paylaşımı nasıl belediyelerle ilgili olarak?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI HASAN SUVER - Belediyelere hizmet konusunda biz sorumluyuz yani maddi araç gereç vesaire temini konusunda ama kayyumunu filan kastediyorsanız o bizimle alakalı değil.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EMRULLAH TÖREMEN - Efendim, isterseniz teknik olarak ben cevaplayabilirim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EMRULLAH TÖREMEN - Şimdi, mahallî idareler, biliyorsunuz, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte 2018'den itibaren, yerel yönetimler olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlandı. Dolayısıyla idari vesayet yetkisi bakımından denetim, soruşturma tamamen İçişleri Bakanlığında; Çevre, Şehircilik Bakanlığı olarak yerel yönetimler bakımından -hatta protokol kapsamında il özel idareleri ve köyler dahi İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülüyor- biz sadece belediyelerin diğer kalan iş ve işlemlerini yürütüyoruz; işte borçlanma olabilir, kamu yararı olabilir, istihdam olabilir, personel olabilir, onların yönetimi olabilir, o kapsamdaki işler. İdari işlerin sürecine ilişkin izin ve onaylar bizim tarafımıza geliyor, denetim ve diğer kısımlar tamamen İçişleri Bakanlığı tarafında. Orada, bildiğiniz gibi, hem mülkiye müfettişleri var hem mahallî idareler kontrolörleri var. İdari denetim tamamen orada biliyorsunuz Sayın Vekilim ve mali denetim de tamamen Sayıştay'da.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, var mı talebiniz tekrar?

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım -yine kayıtlara geçsin- hani bir egzersiz yaparken... Bu, yanlış bir uygulama. Yani şu anda bunun, belediyelerin Çevre, Şehircilik Bakanlığına bağlanmasının hakikaten bir mantığı, gerekçesi yok. Bakın, Sayın Bakan Yardımcısı zaten cevap veremedi aradaki iş bölümünün ne olduğuna ilişkin, sağ olsun Genel Müdür Yardımcısı en azından bizi bir miktar bilgilendirdi. Yani bilinmiyor bile, karmakarışık bir şey. Yani her şey bu tarafta, fakat bu tarafa gitti. Hani personel mersonel işleri filan desek... Sanki Çevre Şehircilik Bakanlığı böyle, personel konusunda hani yetkin bir yer olur da o konu da oraya bağlanır... Öyle bir şey de yok yani. Sizin işiniz o değil, sizin işiniz işte Çevre, Şehircilik Bakanlığının işi neyse o. Bunun tekrar gözden geçirilmesi lazım. Böyle iki başlı bir yapı olmaz. Burada sadece ilişkiyi kurabileceğimiz tek yer var belki, İller Bankası; Çevre, Şehircilik Bakanlığına bağlı, burada hem pay aktarımı hem de işte belediyelerin bir miktar borçlanması açısından İller Bankasının yetkisi var. Geçmişte de zaten bu mekanizma kurulmuştu, problem yoktu; o, Bayındırlık Bakanlığına bağlıyken.

Bu meselenin bana göre tekrar bir gözden geçirilmesi lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Çevre, Şehircilik Bakan Yardımcısına bir şey soracağım.

Sayın Bakan Yardımcım, belediyelerle ilgili Bakanlık olarak ilgilendiğinizi, destekleri düzenlediğinizi ifade ettiniz. Son yerel seçimden bu tarafa belediyelere yapmış olduğunuz destekler var; örneğin, araç gereç desteği de bunlardan bir tanesi ve benzeri destekler var. Bunlarla ilgili hangi belediyelere, özellikle hangi partiden olan belediyelere nasıl destek verdiğinizde dair elinizde bir cetvel var mı; o sayıları, oranları biliyor muyuz? Yani geçen dönem, bir önceki dönemde özellikle AKP'li ve MHP'li belediyelere Bakanlık olarak yapılan gerek araç gereç desteği gerekse proje desteği gibi konularda yaklaşık yüzde 95 oranında iktidara mensup belediyelere destek verildiğini, yüzde 5 seviyesinde ise diğer belediyelere destek verildiğini biliyoruz. Aynı uygulamaya devam ediyor musunuz bu dönemde? Özellikle bu dönemdeki destek oranlarınızı alabilirsek, Bakanlık ve iktidar olarak ne kadar adaletli olduğunuza dair biz de bir görüş oluşturmak isteriz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Suver, buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI HASAN SUVER - Şu an elimde o kadar veri yok fakat o yüzde 95 oranı da çok geçerli değil. Bize gelen belediyelere karınca kararınca... Malumunuz, şu an bir deprem sürecini yaşıyoruz, güneydoğuda büyük bir imar faaliyeti var, deprem bölgesini kastediyorum. Dolayısıyla, belediyenin hangi partiden olursa olsun istediklerinin tamamını karşılamıyoruz, biz ancak bu süreçte belediyelere can suyu olmaya çalışıyoruz. Bu kapsamda bize gelen belediyelerin elimizdeki imkânlar nispetinde taleplerini geri çevirmiyoruz ama bu yüzde 95 oranı kabul edilir bir oran değildir. Benim elimde şu anda veriler yok.

CAVİT ARI (Antalya) - Elinizde oranlar varsa, bizi yanıltabileceğiniz oranlar gerçekçi olarak, resmî verilerle gönderirseniz yanlışa biz de düzeltmiş oluruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI HASAN SUVER - Müracaat eden belediyelere binaen size bir veri sunabiliriz.

CAVİT ARI (Antalya) - Tabii... Geçen dönemi aşağı yukarı biz biliyoruz da yani o veriler bizde vardı, biz doğru olduğunu zannediyoruz, sizde varsa gerçekleri alalım. Bir de bu dönemki yerel seçim sonrasındaki sonuçları da... Bir yıldır yaklaşık... Teraziyi nasıl...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir hazırlık yaparsınız Sayın Sümer.

CAVİT ARI (Antalya) - Yazılı cevap alırsak ondan da memnun oluruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI HASAN SUVER - Olur Sayın Vekilim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisinin bir önergesi vardır 16'ncı maddede, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Bazı Kanunlar ile Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

2018 yılında çıkan 703 sayılı KHK'nin 11'inci maddesiyle -Gençlik ve Spor Bakanlığına- Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği Belediye Kanunu'nun 703 sayılı KHK'yle değiştirilen 4'üncü maddesinin altıncı fıkrasıyla buna paralel olarak beşinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır.

Diğer maddelerden farklı olarak, Anayasa Mahkemesinin esasına girerek iptal ettiği ve iptal kararının yürürlüğe girmesi için süre de vermediği bu düzenleme, iptal kararına uygun olarak değiştirilerek yeniden getiriliyor.

703 sayılı KHK'yle yapılan değişiklikle Cumhurbaşkanına, Cumhurbaşkanı kararıyla belediye kurma yetkisi verilmişti. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 123'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının, kamu tüzel kişiliğinin sadece kanun veya CBK'yle kurulacağını öngördüğünü, bu nedenle kamu tüzel kişiliğine sahip belediyelerin Cumhurbaşkanı kararıyla kurulamayacağı gerekçesiyle düzenlemeyi iptal etmiştir ancak Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemine geçişten sonra söz konusu düzenlemenin Anayasa'nın 127'nci maddesinde bulunan "Mahallî idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir. Mahallî idarelerin kuruluşu ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir." hükmüne uygunluk açısından da değerlendirilmesi gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci maddede 1 adet önerge vardır, okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya
Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - "Mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir." şeklindeki hükme uygunluk açısından değerlendirilmesi gerekirdi maddenin. Bu açıdan, az önce de belirttiğimiz, konuştuğumuz detaylarla ilgili olarak da 17'nci maddenin teklif metninden çıkarılmasını talep ettik önergemizde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

19, 20 ve 23'üncü maddeleri müzakereye açıyorum.

Sayın Kurt, buyurun.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Genetiği değiştirilmiş organizmalar hakkındaki 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu kapsamında oluşturulan Biyogüvenlik Kurulu 703 sayılı KHK'nin 206'nci maddesi uyarınca yürürlükten kaldırılmış ve 2/8/2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 2018/3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'yle Biyogüvenlik Kurulunun görev ve yetkileri Tarım ve Orman Bakanlığına verilmiştir. Anayasa Mahkemesinin 7/12/2003 tarihli ve 2021/125 esas, 2023/213 sayılı Kararı'yla iptal edilen ek 1'inci maddesi kanunla düzenlenmektedir. Bu suretle, lağvedilen Biyogüvenlik Kuruluna ilgili mevzuatla verilen görev ve sorumlulukları yürütecek olan mercilerin Cumhurbaşkanınca belirlenmesi öngörülerek, oluşabilecek tereddütlerin ve hukukî boşluğun giderilmesi öngörülmektedir.

20'nci madde... 6015 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin yürürlükten kaldırılmasının iptali nedeniyle söz konusu kanuna eklenen ek 2'nci maddenin de uygulanma imkânı kalmadığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. İptal kararı 5/6/2025 tarihinde yürürlüğe girecektir. Bu sebeple, Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kurulunun görev ve yetkilerinin, tevdi edilen Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanlığı Ekonomi Politikaları Kurulu tarafından yerine getirilmesine ilişkin mevcut uygulamanın aynen muhafazası yönünde düzenleme yapılmaktadır.

Diğer bir madde... 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na ek madde 1 eklenmekte olup buna bağlı olarak 6331 sayılı Kanun'da Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyine yapılacak atıfların Cumhurbaşkanlığınca belirlenen kurul veya merciye yapılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak, bu hüküm, kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 6331 sayılı Kanun'a dercedilmektedir. Hükümle, 703 sayılı KHK'yle Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyinin yapısına ilişkin hükümlerin kaldırılmış olması sebebiyle mevzuatta Konseye yapılacak atıfların Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya merciye yapılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Teşekkürler Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Mevzuata göre, Biyogüvenlik Kuruluna verilen bu görev ve yetkileri, sorumlulukları yürütecek merciyi Cumhurbaşkanını belirliyor. Şimdi, bir öngörü var mı şu anda burada? Bu yetkili merci kimdir? Kim bu görevleri ve sorumlulukları yerine getiriyor? Cumhurbaşkanının bir kararı var mı bu konuda?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, tabii, bu 3 madde, hakikaten çok üzücü. Genelinde bunu bir miktar söyledim. Yani geçmişte olan bir kısım kurulları, kanununla kurulmuş kurulları kararnameyle kaldırılıyorsunuz, ondan sonra bu yetkiler kararnameyle bir kısım kurullara veriliyor. İşte, Biyogüvenlik, Tarım Bakanlığına veriliyor; Devlet Desteklerini İzleme Ekonomi Politikaları Kuruluna veriyor. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyinin görevlerinin kime verildiğini ben göremedim, siz de söylemediniz. Kime veriliyor oradaki görevler?

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Şu anda verilmedi o.

ERHAN USTA (Samsun) - O yüzden bulamadık biz de, hiçbir yere verilmedi. Kaldırıldı bu, kaç yıldır yok, 2018'den beri yok değil mi? Görevi de hiçbir yere verilmedi değil mi? Hâlâ karar da verememişsiniz, işin kötüsü o.

Değerli arkadaşlar, bakın, sayın AK PARTİ'li çok değerli, çok kıymetli milletvekilleri, Nilgün Hanım, Yaşar Bey; ya, sadece durum tespiti, bunu bir görelim ya. Şimdi, kurulları kaldırmışız, bir kısmının görevinin... Çünkü ben de bulamadım, nereye verildiğini bulamadım, Tarım Bakanlığının diğerini biliyorum ben de. Şimdi görev verilecek yer de bulunamamış, kaldırılmış -zaten bu iş başlı başına bir problem de- ya, şimdi madem böyle bir kanuni düzenleme yapıyoruz değil mi? Bu Biyogüvenlik Kurulunu kaldırdık, bir kısım işler yapılması lazım, artık bunun nereye verileceği konusunda bir karar vermiş olmamız lazım. Niye "Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek kurul veya merciye verilir." diyorsunuz? Birisi bana bunun bir açıklamasını yapsın. Yani yarın tekrar mı değiştireceğiz, bir karar mı vermedik, yedi yıl yetmedi mi bize bunun üzerinde düşünmek için? "Ya, bunu nereye versek acaba?" falan diye, hâlâ bunu mu düşünüyorsunuz? Bunu bir anlamak istiyoruz veya Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kurulu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, ilk kez karşılaştığımız bir şey değil. Devlet desteklerinin izlenmesi, denetlenmesi meselesi bu ülkede öteden beri yapılan bir iş. Bununla ilgili daha önceden bir kurul vardı, bir bakanlık bünyesindeydi. E, şimdi, madem kaldırdınız kurulu yani kurulu kaldırmanın bir gerekçesi yok da...

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Vekilim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bakıyormuş.

ERHAN USTA (Samsun) - Bakıyor muymuş? E, iyi, çok şükür; en azından bir süre sonra bulduk kimin baktığını, mutlaka biri bakacaktır elbette.

Şimdi, eğer kararımız, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bu işleri yapması şeklindeyse, arkadaşlar, gelin, bunu kanuna yazalım değil mi? Yani bu kadar muğlak şeyler "Cumhurbaşkanınca belirlenecek merciye veya kurula bu görev verilir." bu olmaz, ya, bu hakikaten çok gelişigüzel bir iş yapmaktır; bu yakışmıyor, bu Türkiye Cumhuriyeti devletine yakışmıyor. Daha ne diyeyim yani olmuyor. Bunun kararı bir verilsin, böyle bir muğlaklık olmasın, ondan sonra kanuna da o kararı yazalım; zırt pırt bunun değişecek hâli falan olmaması lazım yani artık kararını vermiş olmanız lazım çünkü kaldırıldı olmuş yedi yıl.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Evet, teşekkür ederim.

Yani burada kanun yapıyoruz, kanun yaptığımız zaman... Burada, bakın, mevzuatta birtakım kurullar var, o kurulların yaptığı işler var. Şimdi, burada beklerdik ki bu kanunda Biyogüvenlik Kuruluna yapılmış atf "Şu anda, şu kurul tarafından yapılır..." Yani onun yerine bir görevlendirme yaparsınız, eğer burada bir Anayasa Mahkemesi iptal kararı varsa. 3 maddede de aynı; madde 19 "Mevzuatta Biyogüvenlik Kuruluna yapılmış olan atflar Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya merciye yapılmış sayılır." madde 20 "Mevzuatta Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kuruluna yapılmış olan atflar Cumhurbaşkanlığınca belirlenen kurum ve merciye yapılmış sayılır." madde 23 "Mevzuatta Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyine yapılmış olan atflar Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya merciye yapılmış sayılır." Neden? Kanun yapıyoruz, getirin hangi kurum bu konuda görevli olacaksa biz de bilelim, Sayın Usta da söyledi. Yahu, neden, ben anlamıyorum, yasa yapıyoruz, kanun yapıyoruz. Cumhurbaşkanı alacak bunu, sonrasında herhâlde bir Cumhurbaşkanı kararnamesiyle mi çıkacak? Sonra belki muhtemelen gene aynı şekilde Anayasa Mahkemesi iptal edecek. Onu yerine, getirin, yasa yapalım; yasa yaptığımız zaman Anayasa'ya uygun olduğu sürece problem yok ve o yasa zaten devam eder, sürer. Yani Cumhurbaşkanı karar mı veremedi, ben onu anlayamıyorum, bunlar iptal edilmiş.

Sayın Milletvekilim, üzerinden zaman geçmiş bu kadar, karar verilmedi mi hâlâ? Bu karar niye verilmedi? Bunu gerçekten anlamakta güçlük çekiyoruz. Yani Cumhurbaşkanı Superman, her şeyi o belirliyor; şu anda belirlemişse belirliyor, belirlememişse "Sonra belirlerim." diyor. İşte, böyle buraya "Cumhurbaşkanı belirler." diye bir hüküm koyuluyor. E, yani önümüze kanun geldi, hadi yapalım, hangi kurumlar burada bu konuyla ilgili sorumlu olacaksa belirleyelim, yazalım; bu konudaki talebimiz odur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bunları kimler yürütüyorsa, şu anda kimlerin yürütmesi gerekiyorsa o konu üzerinde bir düzenleme yapılsın; o ilgili kurumların, ilgili bakanlıkların ismini yazın.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Vekilim, kurumlar burada zaten.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - "Cumhurbaşkanınca belirlenen merci" diyor yazmıyor ki hangi kurum olduğu.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Ha, şeyleri söylüyorsunuz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, kanun yapıyoruz. Kanunda diyor ki: "Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya merci..." Cumhurbaşkanının belirlediği kurul ne, merci ne? Ya, yazın buraya, neyse bunu, ona göre yapalım. Böyle yasa yapılır mı

ya? Yasalar genel olur, soyut olur, bir kısım hükümler burada en ince ayrıntısına kadar yazılır. Yani bu yaptığımız iş son derece gayriciddi bir iş, burada kanun yapımcılar olarak bunun kanun yapma süreçleriyle de bir ilgisi yok yani bu son derece verimsiz bir iş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Kurt, burada dile getirilen eleştiriler var, siz mi cevap vereceksiniz veya kim cevap verecek?

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Tarım ve Orman Bakanlığı burada, sizin söylediğiniz şeyle ilgili...

ERHAN USTA (Samsun) - Tarım Bakanlığı ne desin ya?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hangi maddeyle?

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - 19'uncu...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - 19 var, 20 var, 23 var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, söz vereceğim arkadaşlara.

Önce Tarım Bakanlığına bir söz verelim.

Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ŞERAFETTİN ÇAKAL - Sayın Başkanım, sayın vekillerim, değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 2018'e kadar yapılan bu çalışmada Biyogüvenlik Kurulu vardı. 2018'de Biyogüvenlik Kurulu kaldırılınca, bu görev Tarım Bakanlığına bırakıldı. Tarım Bakanlığında Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü bunun sekretaryasını yapıyor. Biyogüvenlik Kurulu kaldırıldıktan sonra Biyogüvenlik Çalışma Grubu bu görevi üstlenmiş oldu. Daha önce Biyogüvenlik Kurulu varken orada, işte, Tarım, Orman, Köyleri Bakanlığından 4, Çevre Bakanlığından 2, Sağlık Bakanlığından 1, Sanayi ve Ticaret Bakanlığından 1 üye, Dış Ticaret Müsteşarlığından 1 üye olmak üzere 9 üyeden oluşurdu. Bizim şu anda Biyogüvenlik Çalışma Grubunu yürüttüğümüz Bakanlığımızın uhdesinde, yine Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü'nün Sekretaryasında; Gıda, Kontrol Genel Müdürlüğü; Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü; Hayvancılık Genel Müdürlüğü gibi, genel müdürlerden oluşan 9 kişilik bir heyetten oluşuyor. Akış şemasına baktığımızda, burada aslında kurul değişti, çalışma grubu oldu. Ancak yine burada Bakanlığımıza gelen başvurular bilim komitelerine gönderiliyor. Burada sosyoekonomik olarak bilim komitesinde bir de risk komitesi var. İki bilimsel kuruldaki geçtikten sonra, öncesinde Biyogüvenlik Kuruluna gidiyordu, oradan Bakanlığımıza, Bakanlıktan Resmî Gazete'ye gidiyordu. Şimdi, yine, bilim kuruluna geliyor -bilim kurulunda hem riski açısından değerlendiriliyor hem sosyal, ekonomik açıdan değerlendiriliyor-daha sonra "Biyogüvenlik Çalışma Grubu" dediğimiz çalışma grubuna geliyor, Bakanlığımıza, Bakanlıktan Resmî Gazete'ye gönderiliyor.

Arz ederim efendim.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir ekleme yapayım mı? Yani şu anda öyle bir uygulama "Cumhurbaşkanlığınca belirlenen" dediniz mi, yarın bir Cumhurbaşkanı kararnamesiyle başka bir kuruma da herhangi bir bakanlığa verilebilir. Yani o zaman yazalım bunları, buraya yazmada nasıl bir mahzur var anlamadım. Daha önce -var olan- sonuçta verilmiş bir kuruma. Yani onu söylüyoruz yasalar böyle olmaz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ŞERAFETTİN ÇAKAL - Sayın Vekilim, ben, 2018'den bugüne kadar yaptığımız uygulamadan bahsetmiştim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamam anladım ama yarın devam edeceğinin ne garantisi var? Cumhurbaşkanı dedi ki: Başka bir şeye veriyorum.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, sayın vekilimize...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Kurt, bir müsaade edin.

Değerli arkadaşlar, siz teklif sahibi değil misiniz? Yahu, siz teklif sahibisiniz, siz sözü dağıtmayın, siz cevap vereceksiniz bize.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Az önceki sorduğu soruya cevaben diyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye ben söz vereceğim. Yani şöyle, siz orada müdahale ediyorsunuz, ben böyle bir şey görmedim ya, o oradan müdahale ediyor.

Nerede sizin Genel Müdürünüz?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ŞERAFETTİN ÇAKAL - Görevde efendim, Antalya'da.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Niye siz gitmediniz, o gelmedi buraya? Bak şimdi burada sorulara...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ŞERAFETTİN ÇAKAL - Önceden gitmiştim efendim, daha önce.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ne öncesi cuma günü gündem yapıldı bu, öyle şey olmaz. Şimdi, patinaj yapıyorsunuz burada; cevap verecek, öbürü bilmem nereye atıyor. Öyle bir şey yok arkadaşlar yani şimdi görevdeyse bundan daha önemli bir görev yok, nerede olduğunu öğrendik şimdi. Yok arkadaşlar ben...

Cumhurbaşkanlığı, buyurun.

CUMHURBAŞKANLIĞI KANUNLAR DAİRE BAŞKANI İBRAHİM HAKKI BEYAZIT - Sayın Başkanım, sayın vekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben bu 3 madde için değil ama genel olarak 703'le kurulların ve komitelerin kaldırılmasına ilişkin genel bilgi vereceğim. Bu açıklamalar, bu 3 madde için de geçerli Sayın Başkanım.

Efendim, malum, 703 yürürlüğe girdiğinde çeşitli kanunlarda bulunan kurul, komite gibi organizasyonların tamamı kaldırıldı. Bunlar çeşitli bakanlıkların altında görev yapıyorlardı ve bu kurulların birçoğunun hem politika görevi vardı hem de icrai görevleri vardı. Bir örnek üzerinden gidersek çok net anlaşılacak. Örneğin, Sosyal Yardımlar ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulumuz vardı 633 sayılı KHK'de, burada bu kurulu kaldırdık sayın vekillerim, kurullar kalktı ama görevleri kanunlarda hâlen

duruyor, bunların hepsinin görevleri çeşitli kanunlarda duruyor. Sadece kurulları ve komiteleri kaldırdık fakat dediğim gibi, bunların bazılarının görevleri politika üretmek olduğu için yeni sistemde politika kurulları kuruldu, bazı görevlerini 2018/3 sayılı genelgeyle kurullara verdik, icrai görevleri de bakanlıklara dağıtıldı, çeşitli bakanlıklara. Dolayısıyla, kanunlarda "Bu kurulların görevleri Cumhurbaşkanımızca belirlenecek Bakanlık veya mercisine..." demesinin esbabı mucizebesi de budur. Yani eğer bir politikaysa belli politika kurullarına dağıtılacak ve bu politika kurulları da ileride değişebilir, sadece bakanlık değişmesi değil Sayın Vekilim. Bu politika kurulu kapanabilir, mesela, son dönem açılan politika kurullarımızın malumunuz, isimleri değişti, birleştiler. Dolayısıyla yeniden farklı politika kurullarına dağıtılabilir. Onun dışında başka bir sebebi yoktur yani hâlen faaliyetlerinin tamamı, icrai faaliyetlerinin tamamı çeşitli bakanlıklar altında yürütülüyor.

Ulusal işle ilgili sordunuz Sayın Vekilim, o da o genelgede yok, haklısınız ama asli görevlerinin tamamı kararnamemizle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına verilmiş durumda; o da hâlen fiilen çalışıyor, onu da arz etmiş olayım.

Bu kurul ve komiteler için genel açıklamamız bu şekilde Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kurt, buyurun.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, ben, az önce diğer soruyla ilgili Sayın Vekilimize cevaben "Cumhurbaşkanlığı Kanunlar Daire Başkanımız bu konuyla ilgili genel bir açıklama yapacak." şeklinde bir söz almak istemiştım. Zaten Cumhurbaşkanlığı yetkilisi de bununla ilgili açıklama yaptı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şimdi, bakın, bu gelen cevap tatmin edici bir cevap değil. Siz diyorsunuz ki: "Görevler dağıtıldı; politikayla ilgili kısımları var, icrayla ilgili kısımlar var." Şimdi biz bunları veririz, yarın bunlar değişirse... Biz bunu söylüyoruz, kamu yönetim sistemi altüst oldu. Her zaman o risk var, bakanlıklar da kapanabilir, örnek olarak, şimdi Kalkınma Bakanlığı yok yani böyle bir şey olur mu? Yani siz burada bunu belirleyin, söyleyin o zaman. "Şu şu kararlar, şu politika kurulunun, icradaki şu görevler şunların." diye yazarız bunu kanuna. Niye kanun var? Eğer herhangi bir değişiklik olursa da buralarda o zaman o değişikliği yaparız. Yani buradan gözüken hikâye şu: Cumhurbaşkanlığının yapısı içinde kurulan o politika kurullarının, ofislerin demek ki bir sürekliliği yok, her an değişebilir duygusu yaşıyorsunuz. Yani Türkiye Cumhuriyeti gibi ciddi bir kamu yönetimi geleneği olan, bürokrasi geleneği olan bir ülkeye yakışan bir şey değil. Yani biz onu söylüyoruz her zaman, altüst oldu bürokrasi; kurumlar kapatıldı, birleştirildi; politikalar kurulu, en son ofisler vardı, birleşti, tek ofis oldu; ihtiyaç olduğu zaman tabii ki olabilir bunlar. Her zaman şunu söylüyoruz: Bunlar kanunla yapılmalı ve işin sahibi kimse o belirlenmeli. Burada işin sahibinin kim olduğu belli değil. Kanun yapıyoruz burada. "Cumhurbaşkanınca belirlenen..." Bugün öyle belirledi, yarın değiştirebilir, öbür gün bir daha değiştirebilir. Niye? Çünkü diyorsunuz ki: "O politika kurulu kapanabilir." Yani böyle olmaz gerçekten. Yani burada kanun yapıyorsak gelin, burada hangi kurumlar varsa onları yazalım. Politika açısından görevleri ne ise görevler belirlenir, sayılır orada, zaten sayılıyordur "1, 2, 3, 4" diye, bentlere göre (a) bendi, (b) bendi, hangi görevleri yapar, orada da "Şu görevi şunlar, bu görevi bu yapar." diye belirleriz, işin sahibi belli olur. Burada işin sahibi belli değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

Yani gerçekten böyle kanun yapılmaz, kanun olarak önümüze geldiyse gelin, bunu yapalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Vallahi, ben dehşete düştüm -yani sizinle alakalı değil- bu açıklamadan sonra. Eğer hakikaten, gerekçe buysa bu daha sıkıntılı bir durum arkadaşlar. Yani Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kurulu vardı, tamam mı, arkadaşımız diyor ki: "Şimdi bu kurulun hem icrai hem de politika görevleri vardı, bunu tek bir tarafa vermek uygun olmayacaktı. Dolayısıyla bakacağız, duruma göre, bugün politika kurulu olur, yarın politika kurulları kaldırılabilir, başka bir şey olabilir, ondan sonra, bunları nereye icap ederse oraya veririz. Biz bir genel yetki alalım, bu yetki çerçevesinde yeri geldikçe veririz." Böyle bir şey yok, böyle bir devlet yönetimi olmaz. Şimdi, o zaman yapılması gereken şey şu: Hani blok alıp önceden kurulu kaldırıyorsun ama blok altındaki her şey, oradaki görevler duruyor, o görevleri o zaman bir yerlere dağıtmanız lazım, siz o işi yapmıyorsunuz. Yani nedir o? Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kurulunun bir kısım görevleri var ya, bu görevlerden bazılarını, atıyorum, Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde yapılacaksa Hazine ve Maliye Bakanlığındaki ya Bakanlığın ya da ilgili genel müdürün görevleri arasına onu oraya yazmak lazım. Yani kurul varmış gibi kurulun mevzuatını tutuyoruz, ondan sonra "Bu kurula yapılan atıflar şuraya gider." diyoruz yani bu olmaz. Peki, bunu nasıl yapacaksınız? Şimdi, kendi dediğinizle çelişiyorsunuz, "Cumhurbaşkanınca belirlenmiş kurul veya merci yapılmış sayılır." Şimdi, o zaman tek tek saymanız lazım "Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kurulunda, görevinde A, B, C, D, bilmem ne bentlerinde verilen görevler falana gider, filanda verilen..." Ya, arkadaş, o mevzuat Allah'ın emri değil ki, kurulu kaldırmışsın, mevzuatını da kaldır, o görevleri git ilgili yer neresiyse -bakanlıksa bakanlık, politika kuruluysa politika kurulu- onun altına yaz, devlet böyle yönetilir, kanun böyle yapılır. Kaldırdığın şeyi orada tutuyorsun, onun bir kısmını böyle formülasyon yapar gibi bir tarafa atırıyorsun, bir kısmını bir tarafa atırıyorsun, ondan sonra gel ki bu görevleri, mevzuatını bul, bilmem ne yap. Yani ondan sonra mevzuatla boğuşmaktan biz iş yapamıyoruz, hiç kimse de iş yapamıyor. Niye mevzuatla ilgili bu kadar çok birimimiz var? Çünkü mevzuatı takip etmekten zaten yoruluyoruz. Olmaz, vallahi olmaz. Eğer gerekçe hakikaten buysa çok daha, çok daha fena bir şey yapılmış. Bir de hani bu, Cumhurbaşkanlığı politika kuruluna verilmiş, yedi yıllık uygulama da yanlış yani politika kurulu adı üzerinde "politika kurulu" yani denetleme ve izleme bir uygulama işi. Bunlar niye o zaman bugüne kadar, yedi yıldır, bu politika kurulundaydı? Şimdi kime verileceğini bilmiyoruz. Şimdi, işte, Hazine ve Maliye Bakanlığına verilecek, şurası şuraya, burası buraya... Ya, bunlara şey değil. Tabii, artık diyecek bir şey yok ama o zaman bu mevzuatı... Özetle şunu söylemeye çalışıyorum: Bunları, oturacağız, orada tanımlanan iş neyse, görev neyse yani bir kamu hizmeti var bir yerin altında... Şimdi o kurulu kaldırmışsın, hâlâ o kurulun kanununu tutup da bilmem ne yapmanın bir gereği yok. Oradaki görev her neyse, vatandaşın sunacağımız veya vereceğimiz hizmet neyse onu ilgili birimlerin altlarına yazacağız, devlet böyle yönetilir. Yani yoksa muğlak, yarın ne olur, hiç kimse bilmez, ya, oturmuş yapılar olması lazım yani devlette oturmuş yapılar olur. Adresi üç aşağı beş yukarı

bilebilmemiz lazım. Şimdi, birkaç yıldır devletten ayrıldık, bütün kurumlarda bir değişiklik var. Yani şöyle iki gün bir gözünüzü yumsanız... Hani, şehirler öyle ya, şehirlerimiz de öyle, altı ay bir yere git, tanıyamıyorsunuz orayı, nasıl bir hâle geliyor, orada işte, bir anda 2 katlı evlerin olduğu yere 30 katlı imar verilmiş filan gibi bir şey. Yani altı ay bir gözünüzü yumsak kurumların her biri yer değiştirmiş, isimleri değişmiş bir hâlde; bilmiyorum dünyanın neresinde böyle bir şey var?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, eleştirileri işittiniz, duydunuz, herhâlde herkes kendi hesabında notunu alıyordur, ona göre çalışmalarınızı sürdürürsünüz, yaparsınız.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19'uncu madde kabul edilmiştir.

20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 23'üncü madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, 21 ve 22'nci maddeyi müzakereye açacağım, ardından on dakika ara vereceğim.

21 ve 22'nci maddeyi müzakereye açıyorum.

Buyurun.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun'un 57'nci maddesinin (2)'nci fıkrası 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliğinin bütün hükümleriyle yürürlüğe gireceği süreçte 703 sayılı KHK'nin 209'uncu maddesiyle yeniden düzenlenmiştir. Bu maddenin (2)'nci fıkrasında Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkındaki Yüce Divan yargılamalarının üç ay içerisinde tamamlanacağı, yargılamaların bu süre içinde tamamlanmadığı takdirde ilave üç aylık süre içinde kesin olarak tamamlanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Yine, diğer maddede yapılan düzenlemeyle, Anayasa Mahkemesinin 4/6/2024 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 7/12/2023 tarih ve (2018/117) esas (2023/212) karar sayılı Kararı'nın gerekçesine uygun olarak Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği hükümler kanunla yeniden düzenlenmektedir.

6216 sayılı Kanun'un geçici 2'nci maddesinin (1)'inci ve (2)'nci fıkralarında yapılan değişiklikle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin yürürlüğe girmesinden önce görev yapmış olan Bakanlar Kurulu üyelerinin görevleriyle ilgili suçlar ile kaldırılan Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkan ve üyeleri, başsavcılar ile Jandarma Genel Komutanının 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un bütün hükümleriyle yürürlüğe girdiği tarihten önce görevleriyle ilgili işledikleri suçtan dolayı yargılama yapmakla görevli ve yetkili merciine ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Hükümle ortaya çıkabilecek tereddütlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Söz talebi? Yok.

21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri 21.00'a kadar görüşmelere ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.47

BEŞİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 21.02
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 32'nci Birleşimin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

24 ve 25'inci maddeyi müzakereye açıyorum.

Sayın Kurt, buyurun.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığının gelirleri arasında Çanakkale İl Özel İdaresi, Çanakkale Belediyesi ve Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odasının bir önceki yıl kesinleşmiş bütçe gelirlerinden en az yüzde 1 oranında ayrılacak paylarda yer almakta olup 703 sayılı KHK'nin 65'inci maddesiyle Cumhurbaşkanına söz konusu oranı 2 katına çıkarma yetkisi verilmiştir. Başkanlık, 6546 sayılı Kanun'da sayılan faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönündeki 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınan harçlardan ve katılım payından düzenlenen kâğıtlar yönünden damga vergisinden kendisine yapılan bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden sahip olduğu taşınmazlar dolayısıyla emlak vergisinden muaftır.

Teşekkürler Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 24 ve 25'inci maddeyle alakalı söz talebi? Yok.

Sayın Kaşdemir, sizin bir talebiniz var mı?

ÇANAKKALE SAVAŞLARI GELİBOLU TARİHİ ALAN BAŞKANI İSMAİL KAŞDEMİR - Yok.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, var; Komisyonu Çanakkale Alana davet ediyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yahu, davetini her zaman yapıyor.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 24'üncü madde kabul edilmiştir.

25'inci madde üzerinde 1 adet önerge vardır,

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 25'inci maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçe...

Gerekçe:

Maddeyle Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığının tarihî alana ilişkin işlemlerin Kamu İhale Kanunu'na tabi olmaması, mevzi siper restorasyonuna ilişkin işlerde Orman Kanunu'ndaki izinlerden muaf olması düzenlenmektedir. Düzenleme 703 sayılı KHK'yle getirilip Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen düzenlemenin aynısıdır.

Kamu İhale Kanunu, Türkiye'de kamu harcamalarının etkin, verimli ve şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla 2002 yılında yürürlüğe girmiştir. İhale kanunlarının amacı, kamu hukukuna tabi kurum ve kuruluşların yapacakları mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinde rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, kaynakların verimli kullanılmasını ve ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını sağlamaktır ancak son yıllarda bazı kamu kurum ve kuruluşların ihale kanunları kapsamı dışında bırakılması yönünde düzenlemeler yapılmakta, bu da ihale kanunlarına ruhuna ve temlikinin ciddi zararlar vermektedir.

Bu muafiyetler neticesinde aynı alanda faaliyet gösteren iki kamu kurumu arasında dahi farklı uygulamalar ortaya çıkmakta, biri kamu ihale kurallarına tabi iken diğeri kapsam dışında bırakılmaktadır. Bu durum yalnızca eşitlik ilkesine değil, aynı zamanda kaynakların verimli kullanılması ve denetlenebilirlik açısından da ciddi sorunlar doğurmaktadır.

Kamu İhale Kanunu'nun önemli işlevlerinden biri de kamuoyu denetimini mümkün kılmasıdır. İhale süreçlerinin ilan edilmesi, tekliflerin değerlendirme raporlarının yayımlanması ve itiraz mekanizmasının açık olması vatandaşın ve sivil toplumun denetim hakkını kullanabilmesini sağlamaktadır. Oysa muafiyet tanınan durumlarda bu denetim mekanizmaları ya hiç işletememekte ya da tamamen şekli düzeyde kalmaktadır.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle önergemiz doğrultusunda maddenin teklif metninden çıkarılması ve Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kamu İhale Kanunu kapsamında iş ve işleme devam etmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

25'inci maddeyi oylarınıza sunuyoruz: Kabul edenler... Etmeyenler... 25'inci madde kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyoruz Sayın Kaşdemir.

Değerli milletvekilleri, Çanakkale Alan Başkanımız Sayın Kaşdemir bizleri davet etti yani Çanakkale'ye gittiğiniz zaman mutlaka uğurlamak istiyor, bilginiz olsun.

28 ve 29'uncu maddeyi birlikte müzakereye açıyorum.

Sayın Kurt, buyurun.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

703 sayılı KHK'yle KİT'lerini anonim şirket olarak kurulabilmesine olanak tanınmış ancak Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi yetki aşımı gerekçesiyle iptal etmiştir. İptal sonrası KİT'lerin anonim şirket olarak kurulması hukuki belirsizliğe düşmüştür. Yapılan düzenlemeyle 233 sayılı KHK'nin 3'üncü maddesi kanunla yeniden düzenlenerek anonim şirket olarak kurulma yetkisi KİT'ler için tekrar tanımlanmıştır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Burada biraz daha açıklayıcı bilgi alalım, Hazineden arkadaşlar vardır mutlaka.

Şimdi, normal şartlarda, benim hatırladığım, KİT'ler ikiye ayrılıyor; iktisadi devlet teşekkülü ve kamu iktisadi kuruluşları. Kamu iktisadi kuruluşları anonim şirket şeklinde kurulamıyor diye biliyorum, iktisadi devlet teşekkülleri kuruluyor. Şimdi, bu değişikliklerden sonra ikisinde bir ayrım yok mu? Hem KİK'ler -kamu iktisadi kuruluşları- hem de İDT'ler anonim şirket olarak mı kurulacak? Zaten diğerleriyle ilgili anonim şirket olarak kurulmasında bir sorun yoktu yani 2018'den önce de kurulabiliyordu. Burada tam yaptığınız nedir? Bir de bu niye yapılmak isteniyor? Bizim listemizde de KİK'ler neler, İDT'ler neler; onları arkadaşlar bize verirlerse...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, kim var?

Önce kendinizi tanıtır.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

ADEM SEZER - Genel Müdüremüz sıhhi izinli olduğu için ben vekâlet ediyorum efendim, onun için ben katıldım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

ADEM SEZER - Sayın vekilimizin ifade ettiği gibi KİT'ler 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de İDT ve KİK olarak iki ayrı grupta yani kamu iktisadi teşebbüsü bu iki grubun ortak adı şeklinde tanımlanmış. 703 sayılı KHK'yle bu hüküm değiştirilmeden önce teşebbüslerden iktisadi devlet teşekkülü olanlar anonim şirket şeklinde zaten kurulabiliyordu. Burada yapılan düzenleme, kamu iktisadi kuruluşlarını da içerisine alacak şekilde kamu iktisadi kuruluşlarının da anonim şirket şeklinde kurulabilmesine imkân veren bir düzenleme.

ERHAN USTA (Samsun) - Açıklamada bir revizyon gerekiyor çünkü açıklamada KİT'lerin anonim şirket olarak kurulmasını yapmak için, müsaade etmek için yapıldığı... KİK'lere değil mi, kamu iktisadi kuruluşlarına da bu tanınıyor.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

ADEM SEZER - Evet, kamu iktisadi kuruluşlarına tanınıyor.

ERHAN USTA (Samsun) - AŞ açısından bir farkı kalmadı.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

ADEM SEZER - Evet, fark ortadan kaldırılmış oldu.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, eksiden, benim bildiğim DHM ve TCDD mi vardı KİK olarak?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

ADEM SEZER - Şu an sadece Devlet Hava Meydanları ve Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü...

ERHAN USTA (Samsun) - Pardon, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü vardı.

Şimdi onlar devam ediyor, onlar da mı AŞ olabilecek?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

ADEM SEZER - Evet.

ERHAN USTA (Samsun) - Buradan muradınız ne peki?

Affedersiniz Başkanım, ayrıntılara girmeyeceğim, şimdi iktisadi devlet teşekkül ile kamu iktisadi kuruluşunun ne anlama geldiğini biliyoruz. Biri normal kâr amaçlı ama diğeri öyle değil yani daha kamusal yükümlü, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü'nün amacı kâr olamaz boğazlarla ilgili vazifelerine bakınca. AŞ olarak kurulma ihtiyacı nereden ortaya çıktı arkadaşlar?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

ADEM SEZER - Efendim hem ulusal dokümanlar hem de uluslararası dokümanlarda yani kurumsal yönetimle ilgili dokümanlarda KİT'lerin basit, sade, standart bir formda olmasına yönelik öneriler bulunmakta. Biz de gidişat itibarıyla hani, küçük de olsa bir iyileşme olması açısından bu şirketlerde hem kurumsallığın hem şirketleşmenin birazcık geliştirilebilmesi açısından AŞ olarak yapılanmayı önemli görüyoruz. Onun için böyle bir öneride bulunuyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Ama şey yapmadınız yani KİK, İDT ayrımını kaldırıyorsunuz.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

ADEM SEZER - Kaldırıyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Sadece AŞ açısından kaldırılıyorsunuz.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI

ADEM SEZER - Evet, yapılanmada bir iyileştirme yapıyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - O zaman belki... Zaten şunu bekliyoruz biz normal şartlarda: Bunu ilk 2001-2002'de filan IMF niyet mektuplarına yazdık, kamu iktisadi teşebbüslerin işte, kamu yönetimiyle ilgili, daha iyi yönetilmesine ilişkin kanun hazırlanacak, yirmi yıl programlara yazdık hâlâ olmadı, şimdi, Mehmet Şimşek ara ara söylüyor filan da. O zaman belki şu yapılabilir di hiç olmazsa, bilmiyorum yani İDT ile KİK ayrımı başka hangi perspektiften devam ediyor? Yani aralarındaki fark ne şimdi? AŞ olarak kurulabiliyor artık. AŞ olarak kurulduğu zaman artık kâr amacı güden kuruluşlar hâline gelmesi gerekiyor değil mi, o anlama da gelmiyor mu bu?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Tam o anlama gelmiyor efendim yani mevzuattaki...

ERHAN USTA (Samsun) - E, peki o zaman problem olmayacak mı? AŞ olarak kuruyorsun, bunun genel kurulları olacak, bilmem ne olacak normal şartlarda işte...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Genel kurulu bulunmuyor efendim.

ERHAN USTA (Samsun) - Orada istisna getiriyorsunuz.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Yüzde 100 sermayesi kamuya ait olduğu için ve genel kurul fonksiyonları devletin farklı birimleri arasında dağıtılmış olduğu için... Yani örneğin, bir sermaye yükümlülüğü Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yerine getiriliyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Doğru, doğru; hatırladım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Türel...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Evet, teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, İDT ile KİK arasındaki farkı biliyoruz; biri iktisadi devlet teşekkülü, kâr amacı güden kurumlar ama KİK'ler öyle değil, kamu hizmeti niteliği, çoğu zaman da görev zararı oluyor bunlarda zaten. Şimdi, böyle bir yapıda anonim şirket olarak kurulmasından murat ne, neden yani, neden böyle bir şey yapıyoruz? Çünkü KİK'in şeyi farklı yani dediğim gibi, mesela Devlet Demiryolları, bir sürü kurum KİK. Şu anda kaç kurum var, dediniz?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Şu anda 19 tane kamu iktisadi teşebbüsü var; bunlardan 17 tanesi İDT statüsünde, 2 tanesi KİK statüsünde.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - 2'si KİK olarak kaldı; bir kısmı özelleştirme kapsamında gidince o 4046'ya göre şeye gittiler tabii, KİT'lerden çıktılar onlar. Yani o 3 şey ya, KİT'in içinde, özelleştirme kapsamlı kuruluşlar da KİT şeyi içinde sayılırdı ama onlar ayrı bir şeye geçti. Şimdi, onların bir kısmı zaten Türkiye Varlık Fonuna gitti. Yani bunu ben anlamadım, KİT'lerle ilgili böyle bir düzenlemenin niye yapılmak istendiğini anlamadım.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Efendim, şirket olmanın verimliliğini...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Özerklik mi yani? Biz hep şunu söyledik yıllarca: İşte, KİT'lerin özelleştirilmesi değil, özerkleştirilmesi yani rekabet edebilecek bir yapı, işte, böyle profesyonel bir kadronun olması gibi bir şey. Böyle bir şey mi var altında? Bir de şöyle "Bir doküman, uluslararası doküman" dediniz, son dönemde ne var bununla ilgili? Hangi kurumun...

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - OECD'nin...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Neyse, hangisi?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - OECD'nin yayınlamış olduğu...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Neyi var?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Kamu işletmelerinde kurumsal yönetim rehberi ve ilkeleri çerçevesinde...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bizle bağlayıcılığı ne? Bağlayıcılığı yok ki onların.

ERHAN USTA (Samsun) - Hepsi AŞ mı olsun diyor?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - AŞ olsun demiyor da basit, sade, tekdüze bir standart formda yani bizde genel müdürlük olarak hani yapıları benzese de...

ERHAN USTA (Samsun) - Ne olacak ki basit, sade; siz ne yaptınız ki?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Yani tekdüze bir formda olması öneriliyor hukuki statülerin.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şöyle yayında olması ayrı bir şey de şimdi iki yılda bir OECD'nin biliyorsunuz EDRC şeyi var, oralarda falan, o raporlarda mı geçiyor? Yoksa sadece OECD'nin herhangi bir yayını var, o yayınlarda mı yani...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Şöyle yayın...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yayın derken hani, Dünya Bankasının, Birleşmiş Milletlerin bunların hepsinin bir kısım rehberleri var. İşte, kamuyla ilgili kamu hesapları var, bir dönem GRECO, başka başka şeyler vardı. Tam anlamaya çalışıyorum yani bunu neden yaptığımızı ve neye bağlı yaptığımızı?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Efendim, biz de bir OECD ülkesi olarak buradaki ilk...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamam...

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Hani yüzde 100 bağlayıcı olmasa da ona bizim açımızdan...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - OECD bağlayıcı değil ki, biliyorsunuz...

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
ADEM SEZER - Bizim açımızdan iyileştirme alanı olarak yani yaptığımız ile kamuya bir faydası olan hususları mevzuatımıza

dercetmeye çalışıyoruz. Bu da şirketlerin, kurumların verimliliğini etkileyecek bir husus olduğu için ufak da olsa bir iyileştirme alanı olarak görüyoruz, onun için öneriyi getirmiş bulunmaktayız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım, yani ben teşekkür ederim, arkadaşlar iyi niyetli açıklama yapıyorlar da... Ben sadeleştirecek mi yoksa daha mı karmaşık olacak, ondan emin olamadım. Hani şunu yapsanız anlayacağım: "Ya, artık İDT, KİK ayrımını kaldırıyoruz 233'te, hepsine tek bir kamu iktisadi teşebbüsü, KİT." diyoruz filan deseniz, ha, buna bir sadeleştirme denilebilir. Yani nihayetinde 2 tane kaldı İDT dediğimiz. Şimdi, o yüzden sordum. İDT'nin diğer vasıfları devam ediyor İDT olarak ama anonim şirket olup veya sadece normal bir genel müdürlük olma açısından diğerleriyle aynı yapıyorsunuz. Bu tam tersine, şimdi, İDT'yi, İDT demeyim de KİK'i İDT'ye bir yönüyle yaklaştırıyor ama diğer tarafını ayrı tutuyor, bu daha büyük bir karmaşa olmayacak mı? Yani diğer türüsünde AŞ olmadığı zaman biz bunları daha net bir şekilde biliyorduk yani bunun bir kamu iktisadi kuruluşu olduğu net bir şekilde ortada olacaktı, zaten onun dışındaki hepsi AŞ değil mi şu anda? İDT'lerin hepsi AŞ, var mı AŞ olmayan?

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ADEM SEZER - İDT'lerden 9 tanesi genel müdürlük, 8 tanesi AŞ statüsünde.

ERHAN USTA (Samsun) - Ha, neyse, tamam.

Yani şimdi İDT'lerin bile tamamı AŞ değilken KİK'in AŞ olmasının bir mantığı yok, bu basitleştirme değil bakın. Bence bu, siyasi bir konu değil Sayın Başkanım yani hani arkadaşlar şunu söylüyorlar... Nihayetinde bunu bakanlar bilmez, bunu alttaki bürokratlar bilir. Yani burada bir sadeleştirme muradınız var ama bu sadeleştirme getirmeyecek, verimlilik açısından da bir şey getirmez. Genel kurul yapmıyorsun sen, hani genel kurul olsa orada sorulur, edilir, ortaklar hesap sorarlar ve o gün hesap vereceğini düşünerek genel müdür daha verimli çalışır, bilmem ne; öyle bir şey de olmayacak. KEGM'nin parasal açısından bir sıkıntısı yok, borçlanacak, bilmem ne yapacak bankalardan filan, KEGM'in öyle bir şeyi yok. DHMİ'nin de yok zaten, bunların ikisinin de bütçe fazlası var, eskiden öyleydi, muhtemelen yine öyledir, bütçe fazlası olan kuruluşlar çünkü standart gelirleri var, bilmem neleri var falan, anlatabildim mi. Bence bu, bir daha düşünülün ya. Düşünülmeli bence yani bu, sadeleştirme getirmez, bunun katkısının ne olacağını anlayabilmiş değilim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun Sayın Türel.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ben de gerçekten anlamadım yani bu değişikliğin neden yapılmak istendiğini anlamadım. OECD bir uluslararası platform yani orada birçok ülke gider, orada konuşulur...

ERHAN USTA (Samsun) - O da bağlayıcı olmadığını söylüyor zaten.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tabii, bağlayıcılığı olan bir şey değil. Dünya Bankasının bazen bağlayıcılığı olmuş olabilir, IMF'nin stand-by'larda filan ama öyle bir şey yok. Yani durup dururken birdenbire böyle bir şey olunca bunu anlayamadık yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir de bu kuruluşların hangilerinin anonim şirketi, hangilerinin kaldığı o listeyi de istiyor arkadaşlar, onu da hazırlarsanız... Onu da getirin bize, onu da dağıtacağız.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani bir an evvel aslında... Son dönemde Mehmet Şimşek tekrar söyledi, dediğim gibi, yirmi yıldır konuştuğumuz bu kamu sermaye şirketlerinin daha etkin yönetimiyle ilgili bir kanun çalışmasının artık gelmesi lazım. Gerçekten -1984 olması lazım yanlış hatırlamıyorsam- 1984'teki KHK'yle -bu kadar değişiklik oldu- artık KİT'leri yönetmek biraz zorlaştı. Yani OECD'nin ortaya koyduğu iyi yönetim ilkeleri var, bilmem neler var, onları yapalım. Yani orada bir bütün olarak düşündüğümüzde belki bu ayrımların tamamını kaldırdığımızda o zaman AŞ olabilir ama sizin bakın... Affedersiniz yani uzatıyorum ama hakikaten yani yıllardır da bu konular çalıştık finansman açısından. Hem KİK-İDT ayrımını devam ettirdikten sonra anonim şirket açısından diğerine uydurmanın, anonim şirket olmaması gereken kuruluşları diğerine uydurmanın bir mantığı anlayamadım ben.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, buyurun.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ADEM SEZER - Efendim, sizin de ifade ettiğiniz gibi, bizim aslında Bakanlık olarak bir KİT reformu önerimiz var. O önerinin içerisinde İDT ve KİK ayrımı yapılmadan bütün KİT'lerin aslında AŞ olarak ve Türk Ticaret Kanunu'na uygun bir şekilde...

ERHAN USTA (Samsun) - O tamam, ona "okey"iz.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ADEM SEZER - Ama şöyle: Bütün tarafların anlaşarak o reformu yürütmesi çok uzun zaman alıyor. Sizin ifade ettiğiniz gibi, hep gündeme geliyor ama bir şekilde üzerinde anlaşma konusunda sıkıntılar çıkabiliyor. Biz bürokrat olarak küçük de olsa iyileştirmelerin yerinde olacağını düşünüyoruz yani ideal...

ERHAN USTA (Samsun) - Çalışmanızda İDT-KİK ayrımını devam ettiriyor musunuz? Muhtemelen ettirmiyorsunuz.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ADEM SEZER - Ettirmiyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Ettirmediğin zaman bu normal, onu ettirdikten sonra niye bunu, olmayacak bir şeyi yapıyorsunuz; ben de onu söylüyorum.

Neyse, devam edin.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI KAMU SERMAYELİ KURULUŞ VE İŞLETMELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ADEM SEZER - Efendim, kârlılık üzerine biraz konuşuldu ama kamu iktisadi teşebbüslerinin yani finansal hedeflerinin yanı sıra sosyal hedefleri de var ve bunlar iç içe geçmiş durumda. Dolayısıyla, İDT statüsünde olsa da biz yüzde 100 kârlılık hedefi zaten hiçbir zaman veremiyoruz şirketlere. Dolayısıyla da verimliliklerini artırmak anlamında yani şirketleşmeyi iyileştirmek anlamında, biraz daha şirket formuna yaklaştırmak anlamında AŞ olarak yapılanmanın önemli olduğunu düşünüyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Bak şimdi güzel kardeşim, bu iki tane KİT olan kuruluş Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü ve DHMİ'ydi, tamam mı. Bunların vatandaşla falan bir işi yok zaten bir anlamda yani DHMİ ile Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğünün

neler yaptığını biliyoruz. Geçen gemilerden bilmem ne hizmetleri veriyor falan filan. DHMİ inen uçaklardan filan para alıyor, tamam mı. Dolayısıyla, burada işte o yüzden zaten bunlara "kamu iktisadi kuruluşu" denilmiş, anlatabildim mi. Normalde AŞ hüviyeti, özel hukuk hükümlerine tabi olan kuruluşların bir kimliğidir AŞ olması. Bak, diyorsun ki bir de: "İDT'lerin bile tamamı AŞ değil." Şimdi, İDT'lerin bile tamamının AŞ olmadığı bir ortamda KİK'i -KİK'te hiçbir kâr amacı yoktur- AŞ yapmanın bir mantığı yok yani bir mantığı yok; bu bir sadeleştirme de getirmeyecek, tam tersine yani KİK'in bir hüviyeti var, o hüviyetin bir kısmını bozmuş oluyorsun. Tam tersine, birisi diyecek ki sana: "Ya, kafa karışıklığı, niye böyle bir şey yapıyorsunuz?" Tamamını kaldırırsanız, bak, ona bir şey demem. Bütün o ayrımı kaldırırsın, 2 tane kalmış zaten -eskiden bunların sayısı fazlaydı- "Bunu da artık bu şekilde devam ettiriyorum." falan dersin. Yoksa yani bu KEGM veya DHMİ kâr amaçlı falan demiyorum ama bunların -eğer sonradan bozulmadıysa ki bozulmaz- gelir fazlasını buradan hazineye katkı alırsın, hazine payı yatırırlardı yüzde 25 falan civarında çünkü buralarda para açısından bir sıkıntı yok.

Dolayısıyla, hani "Efendim, bankada kredibilite açısından veya bilmem ne açısından bunların ihtiyacı var AŞ hüviyetine." diyeceğimiz bir durum da yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Notlarınızı aldınız mı?

Değerli milletvekilleri, 28'inci maddede Cumhuriyet Halk Partisinin 1 adet önergesi vardır.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 28'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Veli Ağbaba
Malatya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Biz bu maddenin, Anayasa'nın 2'nci maddesine aykırı olduğunu düşündüğümüz için metinden çıkarılmasını talep ettik.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Evet, KİK'in, dediğimiz gibi 2 bölümü var İDT ve KİK olmak üzere. Yani ikisi farklı, kuruluşları farklı, amaçları farklı, çalışma usul ve esasları farklı. Şimdi, burada KİK'i de İDT yapmadan ama aynı zamanda orada, işte, o anonim şirketti, bunun da anonim şirket yapılması yani hukuk güvenliği açısından bir karmaşa yaratıyor. O yüzden de Anayasa'nın 2'nci maddesine aykırı diyoruz, çıksın diyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 28'inci madde kabul edilmiştir.

29'uncu maddede 1 adet önerge vardır.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 29'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya
Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türeli...

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu maddeyle Anayasa Mahkemesi tarafından yetki kanunu kapsamında olmadığı gerekçesiyle iptal ettiği 733 sayılı KHK'nin 134'üncü maddesindeki hükümler kanun maddesi olarak yeniden düzenlenmektedir.

233 sayılı KHK'ye eklenen ek 2'nci maddeyle 6102 sayılı Kanun'un kuruluş ve tescile ilişkin hükümlerinden muaf olduğu kuruluş, aynı ve nakdî sermaye konulmasına ve Genel Kurula ilişkin hükümlerinin uygulanamayacağı kuralına yer verilmiştir. 233 sayılı KHK'nin 3'üncü maddesine göre, teşebbüsler Cumhurbaşkanınca kurulacaktır. Bu KHK'de teşebbüslerin sermayesi, sorumluluğu, organları ve benzeri düzenlenmiştir ancak anonim şirket şeklinde kurulan teşebbüsleri diğerlerinden ayıran hususun ne olduğu belli değildir.

Bir hukuk devletinde yasaların birbiriyle uyumlu ve hukuk düzeninin insicamlı olması gerekir. Bir hukuki kurum varlığını sürdürürken başka bir kanunda aynı ad altında ancak tamamen farklı niteliklerde bir kurumun oluşturulması hukuk düzeninin uyumunu ve yasaların insicamlarını bozacaktır. Bu, hukuki öngörülebilirliği temelden sarsacağı gibi, bireyler açısından hukuk güvenliğini de ortadan kaldıracaktır. Dolayısıyla, anonim şirketin hiçbir özelliğine sahip olmayan, temel organları bulunmayan ancak adı "anonim şirket" olan yeni bir tür kurum oluşturulması vatandaşlar ve muhatapları açısından yanıltıcı da olacaktır. Pay sahibi olmayan bir anonim şirket olamayacağına göre, bu şirketlerin pay sahibinin devlet tüzel kişiliği olduğunu kabul etmek gerekecektir. Ek 2'nci maddeye göre, pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkiler Cumhurbaşkanınca kullanılacaktır. Bu, âdeta Cumhurbaşkanının tek başına sahip olduğu bir şahsî şirkete dönüşmüştür. Böyle bir düzenleme, her türlü yolsuzluğa ve istismara açıktır. Ayrıca, bu şirketleri diğer teşebbüslerden ayıran gerçek bir nitelik farkı da yoktur. O zaman anonim

şirket şeklinde teşebbüs kurmanın bir anlamı kalmamaktadır. Devlet dışında pay sahipleri olabileceği kabul edilirse bu durumda o pay sahiplerinin haklarını kullanabileceği bir genel kurul olmadığından düzenleme pay sahiplerinin mülkiyet hakkını ihlal edecektir.

Bu nedenle, söz konusu düzenleme, açıkça hukuk devleti ilkesine, dolayısıyla Anayasa'nın 2'nci maddesine aykırıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

29'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 29'uncu madde kabul edilmiştir.

30'uncu maddeyi müzakereye açıyorum.

Sayın Kurt, buyurun.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - 637 sayılı KHK'nin 26'ncı maddesi kanunla yeniden düzenlenerek işletmenin görevleri, gelir ve gider esasları açıkça tanımlanmıştır. 100 milyon TL olan sermayesi 500 milyon TL'ye çıkarılmaktadır.

Teşekkürler Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Şimdi, bu döner sermaye işletmesiyle ilgili... Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının da böyle döner sermaye işletmesi vardı. Oradaki Sayıştay raporlarında döner sermaye işletmesinden Bakanlık bütçesine aktarılan tutarların Bakanlıkla ilgili bazı giderlerde harcadığıyla ilgili tenkit vardı. Yani işte, boya badana, tadilat, akaryakıt giderleri gibi harcamalar yapılmış. Şimdi, Ticaret Bakanlığının kurduğu bu döner sermaye işletmesinde sermaye artışı 100'den 500'e çıkıyor, Cumhurbaşkanına 5 kat artırma yetkisi veriliyor ki bu artırma yetkisi de Anayasa'ya aykırı, önergemizde onu ifade edeceğiz.

Şimdi, buradaki döner sermaye işletmesinden Bakanlığa aktarılan tutarlar Sayıştay raporunda toplu gösterilmiş, nereye harcadığını göremiyoruz. Genel konuşmamda da ifade etmiştim, bu harcamaların detaylarını istiyoruz. Örneğin, 2022'de Bakanlığın faaliyetleri için döner sermayeden aktarılan tutar 612,4 milyon, toplu; bu nereye harcanmış, nasıl yapılmış? Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında olduğu gibi bir tenkit var mı, bütçe prensiplerine aykırı bir durum söz konusu mu? 2023'te daha az bir tutar olmuş, 477,5 milyon TL olmuş. 2024 yılı rakamlarını bilmiyoruz. İlgililer de burada, Bakanlık yetkilileri de burada. Döner sermaye işletmesinden 2024 yılında Bakanlık bütçesine ne kadar aktarım olduğu, bunların da nerelere harcadığıyla ilgili bilgi istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, kim var?

Buyurun, kendinizi tanıtır.

TİCARET BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ, TASFİYE İŞLERİ VE DÖNER SERMAYE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BARIŞ NALÇACI - Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; Barış Nalçacı, Destek Hizmetleri, Tasfiye İşleri ve Döner Sermaye Genel Müdür Yardımcısı. Genel Müdüřümüz Suriye'de görevli bu hafta, vekâlet bende, o yüzden ben katıldım.

Önce bir genel bilgi vereyim, Sayın Akay'ın sorularını cevaplamak istiyorum.

Şimdi, 2022 yılında döner sermayede 1 milyar 9 milyon lira gelir elde edildi, 924 milyon lira gider elde edildi. Bunların açılımı şu an elimde yok ama çok büyük bir kısmı 2022'de Erenköy gümrüğünün yeniden yapılanması ve taşınması için Tuzla Tepeören bölgesinde bir kamulaştırma yapıldı 760 milyon lira civarında, 400 milyon liraya yakın da döner sermaye kaynaklarından karşılandı o tarih itibarıyla. 2023 yılında 2 milyar gelirimiz var, 1 milyar 87 milyon giderimiz var. Bu giderimizin 476 milyon lirası genel bütçeli idarelere harcanmış durumda. Alt açılımları itibarıyla hani, akaryakıttır, temizlik malzemesidir şeklinde bir istatistiğimiz yok ama 3.2 tüketime yönelik mal, malzeme 68 milyon, görev gideri dediğimiz 3.4 kalemi 962 bin, menkul malların bakım onarımı, menkul mal alımı 22 milyon 94 bin lira, 3.8 dediğimiz gayrimenkul mal, malzeme bakım onarımı 5 milyon lira, yatırım programı kapsamında 367 milyon liralık bir harcamamız var. Bu yatırım kapsamında laboratuvar müdürlüklerimize cihaz alımları yapıyoruz. Gümrük müdürlüklerine, Bakanlık taşra birimlerine ve tasfiye işletme müdürlüklerine bilgisayar alımı elimizden geldiğince yapıyoruz. Muhafaza Genel Müdürlüğümüzün MİLTAR Projesi kapsamında 54 milyon, Fotokapan Projesi kapsamında 10 milyon, devriye botu alımı kapsamında 63 milyon harcama yapıldı yatırım programı kapsamında 2023'te. 2024'e geldiğimizde, 4 milyar 54 milyon gelirimiz var, 1 milyar 984 milyon giderimiz var. Bu giderimizden 962 milyon lira genel bütçeli idarelere para harcandı. Bu 962 milyonun 408 milyon lirası yatırım programı kapsamında, gene biraz önce saydığım Muhafaza Genel Müdürlüğümüzün x-ray alımları var. Kamulaştırma giderimiz, Erenköy'de devam eden davalar nedeniyle ortaya çıkan kamulaştırmalarımız var. Gayrimenkul sermaye üretim giderlerimiz var. Menkul malların, laboratuvarlardaki analiz cihazlarının bakım onarımı, diğer birimlerin bilgisayar bakım onarımları, taşıt bakım onarımları, bütün taşra dâhil, gümrük müdürlüğü, ticaret il müdürlüğü, kaçakçılık ve istihbarat müdürlüğü, tasfiye işletme müdürlüğü, bölge müdürlüğü gibi birimlerimizin bakım onarımları, lastik alımları, trafik sigortaları döner sermayeden karşılanmaya çalışılıyor. Aynı zamanda, bazı bakanlık birimlerinin kiralalamaları döner sermayeden merkez teşkilatına ait. Genel olarak söyleyeceğim...

CEVDET AKAY (Karabük) - Bunları yazılı olarak alabilir miyiz? Not alabildiğimi aldım, tutanaklara tam geçtiyse oradan da alırız ama...

TİCARET BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ, TASFİYE İŞLERİ VE DÖNER SERMAYE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BARIŞ NALÇACI - Elbette.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hazırlık yapalım, bilgi notu sayın milletvekilimize verelim.

TİCARET BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ, TASFİYE İŞLERİ VE DÖNER SERMAYE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BARIŞ NALÇACI - Yarın saat ikiye kadar göndersek...

CEVDET AKAY (Karabük) - Peki, Bakanlık bütçesinin yüzde kaçına tekabül ediyor, yüzde 10 civarı mı döner sermaye işletmesi?

TİCARET BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ, TASFİYE İŞLERİ VE DÖNER SERMAYE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BARIŞ NALÇACI - O bilgi bende yok ama yüzde 10'u değildir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Netleştirin, 50 milyarsa 2 milyar... Yani çok da büyük bütçesi yok Ticaret Bakanlığının, büyük bir kısmı desteklere gidiyor zaten, geri kalanı da...

CEVDET AKAY (Karabük) - "4 milyar." demediniz mi?

TİCARET BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ, TASFİYE İŞLERİ VE DÖNER SERMAYE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
BARIŞ NALÇACI - 4 milyar gelirimiz var, 1 milyar 984 milyon giderimiz var. Buradan 500 milyon kurumlar vergisi ödedik bu sene, 504 milyon. Kalan 1 milyar 496 milyon hazine...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli arkadaşlar, sayın milletvekilimizin istediğini diğer grupları da gönderin.

CEVDET AKAY (Karabük) - Yüzde 4,5'ine falan denk geliyor; ciddi bir oran yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gelirlerimiz giderlerimiz, bir de 2023-24 yıllarındaki toplam Bakanlık bütçesi nedir? O çıkınca oranlayıp oradan bulurlar onu.

Anlaştık?

TİCARET BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ, TASFİYE İŞLERİ VE DÖNER SERMAYE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
BARIŞ NALÇACI - Tamam Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Özellikle bu kapılarda ciddi harcamalar oluyor; bu x-ray'dir, muhafazadır.

CEVDET AKAY (Karabük) - Bu Ataşehir'deki şeye çok, kamulaştırma bedellerine...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Orada şöyle bir yer daha var: O yeni üçüncü köprü'nün çıkışında bir yer daha var 700 dönüm. O zaman başlatmıştık onun sürecini. Erenköy çünkü çok trafiğin içinde kalıyor, orada bir taşınma projesi de var Bakanlığın ama herhâlde orada bazı hukuki ihtilaflar çıktı. O bittiği zaman o Erenköy Gümrüğü de oradan taşınacak zaten. O direkt yolun kenarında yani tırlar üçüncü köprüden gelip girip, işlemini yapıp oradan direkt Avrupa'ya doğru...

CEVDET AKAY (Karabük) - Kaçakçılığı önlemek için cihaz alımında kullanılıyor mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kullanıyorlar.

CEVDET AKAY (Karabük) - Orada da var evet.

O ne kadar dediniz? Onu tam not alamadım ben.

TİCARET BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ, TASFİYE İŞLERİ VE DÖNER SERMAYE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
BARIŞ NALÇACI - Yani şöyle: 2024'te 104 milyon devriye botu alımı var. X-ray alımı 2024'te yapmamışız, 2025 yılında, bu sene 140 milyon lira x-ray alımı yaptık.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım, yazılı versinler.

CEVDET AKAY (Karabük) - Yazılı alacağız zaten.

TİCARET BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ, TASFİYE İŞLERİ VE DÖNER SERMAYE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI
BARIŞ NALÇACI - Tamam.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hazırlık yapın, güzelce getirin.

Evet, 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 30'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türel
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Cevdet Akay
Karabük

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel...

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tabii, yakın zamanda bu 27/12/2024 tarihli ve 7537 sayılı Kanun'la Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bir döner sermaye kuruluşu belirlenmişti. Burada da gene benzeri yapılıyor yani şimdi yarın öbür gün bütün Bakanlıklar hepsi döner sermaye mi kuracak? Yani bu husus aslında...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bunu yapan da kurum var...

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, bazı bakanlıklarda yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bunların zaten...

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır ama işte, şimdi, bu, böyle bu şekilde gittikçe yaygınlaşıyor. Sanayi Bakanlığının döner sermayesinde hangi gelirlerinin nereye harcanacağı belli, burada çok belli değil. Belki öyle bir belirleme ihtiyacı olabilir. Bir de tabii, buradaki Cumhurbaşkanına 5 katına kadar artırma yetkisi verilmesi gene aynı şekilde bizim karşı olduğumuz bir husus, Anayasa'nın 2'nci maddesine aykırılık taşıdığını düşünüyoruz. Bu çerçevede teklif metninden çıkarılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinin önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

30'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 30'uncu madde kabul edilmiştir.

31'inci maddeyi müzakereye açıyorum.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - 703 sayılı KHK'yle özel öğrenci yurtlarına ilişkin ruhsat verme yetkisi 2 Bakanlığa verilmişti: Ortaöğrenim Millî Eğitim Bakanlığı, yükseköğrenim Gençlik ve Spor Bakanlığı. Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı 1.693 özel yurt, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 2.701 özel yurt. Ortaokul 1.659 öğrenci, ortaöğrenim 1.042 öğrenci.

Teşekkürler Sayın Başkanım

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, söz talebi yok.

Bir adet önerge vardır, okutup işleme alacağım...

ERHAN USTA (Samsun) - Pardon, bir önceki maddeyle ilgili çok kısa bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Bu 2000-2001-2002 dönemindeki ek uygulan program kapsamında aslında döner sermaye sayıları azaltılmıştı ve o zamanki Hükümet bunu bir reform olarak takdim etmişti. "Hani o bizi bağlamaz." diyemeyiz çünkü ondan sonra AK PARTİ hükümetleri geldi, AK PARTİ hükümetleri aynı programı devam ettirdi, bu bir IMF programıydı. Dolayısıyla, mümkün olduğu kadar... Tabii, ben buradaki ihtiyacın ne olduğunu tam bilmiyorum kurum bazında ama döner sermaye işletmeleri... Döner sermaye işletmelerini mümkün olduğu kadar aslında sınırlandırmamız lazım yani çünkü bütçe birliği açısından bütçenin içerisinde bu işleri yapmakta fayda var ama bazen bir zaruret oluyor yani mesela, bir kitap satış geliri oluyor, bilmem ne oluyor, bir hizmet karşılığı bir gelir alması gerekiyor; mesela TÜİK'de de döner sermaye o yüzden kurulmuştu. TÜİK daha önceden dokümanlarını bedava vermek durumundaydı, döner sermaye kurarak onu bir bedel karşılığı... Hani bu tür ihtiyaçtan dolayı olanlara tamam ama bazen de hakikaten keyfekeder döner sermaye de kurulduğu oluyor. Hani bunu da bir not olarak hafızada tutmakta fayda var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

31'inci maddeyle alakalı 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3119) esas numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 31'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Cevdet Akay
Karabük

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçe...

Gerekçe:

Teklifin bu maddesiyle 703 sayılı KHK'nin 13'üncü maddesi, Anayasa Mahkemesinin 703 sayılı KHK'yi iptal kararı sonrasında hiçbir değişikliğe uğramadan aynen kanunlaştırılmaktadır.

Öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumlar (yurtlar) açma izni, yurt iş yeri açma ve çalışma ruhsatı verme yetkisi mevcutta olduğu gibi; a) ortaokul/lise düzeyindeki öğrenci yurtları için Millî Eğitim Bakanlığında; b) yükseköğretim öğrencilerinin barınacağı yurtlarda ise Gençlik ve Spor Bakanlığında olmaya devam edecektir. Anayasa Mahkemesi iptal kararını, yurt ve barınma hizmetlerinin, 2017 Anayasa değişikliklerine uyum kapsamında çıkarılan yetki kanununun sınırlarını aştığı ve bu KHK'yle düzenlenemeyeceği gerekçesine dayandırmış, 4 Haziran 2025'e kadar yasal düzenleme şartı doğmuştur.

Teklif maddesi, 2018 tarihli KHK'nin 2019 yılında 7180 sayılı Yasa'nın 15'inci maddesiyle kısmen değiştirilmiş nihai hâlinin tekrarıdır. 2019 yılındaki değişiklik, Millî Eğitim Bakanlığını yurtlarla ilgili ruhsat/izin süreçlerinde tek yetkili kurum olmaktan çıkarmış, üniversite öğrencilerinin kalacağı yurtların ruhsat/izin yetkisini Gençlik ve Spor Bakanlığına bırakmıştır. Bu düzenlemeyle, belediyelerin kendi sınırlarında bulunan bu yurtlar için herhangi bir izin ve ruhsat yetkileri olmayacaktır.

Anayasa'nın 127'nci maddesine göre "Mahallî idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir." Söz konusu tanımdan hareketle, belediyelerin kendi sınırları içerisinde faaliyet gösteren yurtlarla ilgili olarak yurtların binalarının fiziken yurt olmaya uygunluğu, bunların inşaat yapısı, temel fiziki özellikleri ve benzeri konularda herhangi bir izin, ruhsat ve denetleme yetkilerinin olmayışı bu konudaki tüm yetkilerin merkezi idare kurumları tarafından yerine getirilmesi Anayasa'da tanımını bulan yerel idarelerle ilgili hükme aykırı düşmektedir.

Bu nedenle, son dönemde yaşanan Kartalkaya otel faciasının da ortaya koyduğu dersler de dikkate alınarak söz konusu yurtlarla ilgili izin, ruhsat, denetleme işlerinin yetki sınırları yasada tanımlanmak suretiyle merkezi ve yerel idare kuruluşları tarafından müştereken yapılmasını sağlayan bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

31'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 31'inci madde kabul edilmiştir.

33'üncü maddeyi müzakereye açıyorum.

Buyurun.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - 703 sayılı KHK'yle düzenlenen kurul başkan ve üyelerinin görevden alınma şartları Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Görev süresi dolmadan görevden alınamayacağı ancak sağlık, yasaklılık veya nitelik kaybı gibi durumlarda Cumhurbaşkanınca görev sonlandırılabilceği hüküm altına alınmıştır.

Teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Söz talebi yok.

33'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 33'üncü madde kabul edilmiştir.

1 adet madde ihdası vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Yeni Madde- 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir:

"(f) 3568 sayılı Kanun kapsamında en az 10 yıl süreyle fiilen görev yapmış olan serbest muhasebeci mali müşavirler ile yeminli mali müşavirler."

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Önergeye geçmeden önce bir cümle olarak... Şimdi, hepimiz biliyoruz ki devleti ayakta tutan kurumlar, kurumları da güçlendirmemiz lazım fakat hem yaptığımız yasal düzenlemeler hem de buradaki gördüğümüz duruma bakılırsa maalesef kurumlarımızın daha alacağı çok yol var ve kurumlar her geçen gün biraz daha yıpranıyor hem insan kaynağı anlamında hem davranış anlamında hem de mevzuat anlamında; bunu bir not olarak söylemek istedim.

Hatta, belki, bir şey daha söyleyeceğim bu konunun önemine binaen, eğer tekrar olursa bazı arkadaşlar için, kusura bakmasınlar: Şimdi, 2009 yılıydı küresel kriz, OECD'de Bakanlar Konseyi toplantısında'yız. Tabii, bütün dünya böyle çok moralsiz yani ne olacak, dünya nereye gidiyor? İşte, 1929 Buhranı'ndan sonraki en büyük buhran, hatta "O buhrandan daha da büyük buhran." diyenler vardı. Dönem Başkanı orada, OECD'de Amerika Birleşik Devletleri'ydi. Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı Hillary Clinton bir konuşma yaptı ve şunu söyledi, hiç unutmuyorum onu, dedi ki: "Biz Amerika Birleşik Devletleri olarak bu küresel krizden çıkacağız, çıkarız çünkü bizim güçlü kurumlarımız var." Bakın "Bizim güçlü liderimiz var, bizim nüfusumuz fazla, bizim topraklarımız verimli, çil çil dolarlarımız var." filan demedi "Güçlü kurumlarımız var." Dolayısıyla, kurumları güçlendirmemiz lazım, Türkiye'nin bugün yaşadığı sıkıntıların temelinde de kurumlarının giderek güçsüzleşmesi var diye değerlendiriyorum.

Önergemizle ilgili olarak -çok kısa olarak- net bir önerge Sayın Başkanım. Bu, on yıl süreyle fiilen görev yapmış serbest muhasebeci mali müşavirlere yeşil pasaport verilmesine ilişkin bir önerge. Olay nereden çıktı? Bu, işte, bizim Samsun'da Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Başkanımız yeni atanmıştı, kendisini ziyarete gittiğimde orada da gündeme getirildi. Daha önceden de zaten meslek mensuplarının bir talebi olduğunu biliyoruz. Şu anlamda önemli: Belki geçmişte bu kadar şey değildi ama şu anda özellikle vize almada çok ciddi problemler var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Başkanım.

Yeşil pasaport, işi biraz daha kolaylaştırıyor. Yani bu meslek mensuplarının da yurt dışına gitme, tabii, bilgi edinme, mesleki eğitim hatta küresel iş birlikleri açısından -burası önemli çünkü Türkiye artık yabancılarla dünya kadar ticaret hacmi olan bir ülke- dolayısıyla buralara gitmesi gerekiyor, burada sıkıntı çekiliyor. Bu anlamda, eğer arkadaşlar da bu önergemize destek verilerse on yıldan fazla fiilen çalışan serbest muhasebeci ve mali müşavirlerin yeşil pasaport meselesini bu şekilde halletmiş oluruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

ERHAN USTA (Samsun) - AK PARTİ ve MHP'liler, serbest muhasebeci ve mali müşavirlere yeşil pasaport verilmesi önergemizi reddettiler. Mustafa Bey pek şey yapmadı, Mustafa Kalaycı, o yırtabilir ama özellikle AK PARTİ çok şiddetli bir şekilde itiraz ettiler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 34'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 34'üncü madde kabul edilmiştir.

35'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 35'inci madde kabul edilmiştir.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, ben şimdi üç dakikaya bitiriyorum, ne yapıyorsanız yapın ondan sonra.

Değerli milletvekilleri, böylece görüşülmekte olan teklif metninde, kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar çerçevesinde kanun yapım tekniğine uygunluğun sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılması ve madde numaralarının yeniden düzenlenmesi, önergelerle yapılan değişikliklerin kanunun sistematığına uygun olarak metne yerleştirilmesi, anlama açıklık kazandırılması amacıyla redaksiyona tabi tutulması, yürürlük maddesinin kabul edilen değişikliklere göre yeniden gözden geçirilmesi hususlarında Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi, ayrıca muhalefet şerhlerinin 27 Mayıs Salı günü saat 15.00'e kadar verilmesini, kanun teklifinin Genel Kurul görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere özel sözcüler olarak; Sayın Resul Kurt, Sayın Hüseyin Altınsoy, Sayın Orhan Yegin, Sayın Ahmet Kılıç, Sayın Nilgün Ök, Sayın Ejder Açıkkapı, Sayın Yaşar Kırkpınar, Sayın Mustafa Baki Ersoy, Sayın Necmettin Erkan, Sayın Sami Çakır, Sayın Orhan Erdem, Sayın Mustafa Kalaycı, Sayın Seydi Gülsoy, Sayın Ertuğrul Kocacık, Sayın Ersan Aksu ve Sayın İsmail Güneş'in belirlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece, gündemimizdeki kanun teklifinin görüşmeleri tamamlanmıştır, hayırlı uğurlu olsun.

Demokratik standartlarımızın geliştirilmesi için müzakere başlamıştır.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.44